

Begroting 2027

Inhoudsopgave

1. Leeswijzer	4
2. Bestuurlijk perspectief	6
3. Financieel perspectief	7
4. Programmaplan	13
4.1 Thuis in Houten	14
4.1.1 Gebiedsontwikkeling	15
4.1.2 Nieuwkomers in Houten	17
4.1.3 Veiligheid en leefbaarheid	19
4.1.4 Wonen	22
4.1.5 Financiën	26
4.2 Samen Leven	28
4.2.1 Versterken van de sociale basis	30
4.2.2 Passende ondersteuning	34
4.2.3 Iedereen doet mee	38
4.2.4 Financiën	41
4.3 Werken en ondernemen	47
4.3.1 Commerciële voorzieningen	49
4.3.2 Bereikbaarheid	51
4.3.3 Financiën	54
4.4 Groene en gezonde leefomgeving	56
4.4.1 Openbare ruimte	58
4.4.2 Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	61
4.4.3 Energie	63
4.4.4 Leefbaar buitengebied	66
4.4.5 Financiën	67
4.5 Voor en met inwoners	70
4.5.1 Dienstverlening	72
4.5.2 Inwonersparticipatie	75
4.5.3 Financiën	78
4.6 Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	80
4.6.1 Financiën	82
5. Paragrafen	85
5.1 Paragraaf Bedrijfsvoering	86
5.2 Paragraaf Lokale heffingen	96
5.3 Paragraaf Grondbeleid	101
5.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	105
5.5 Paragraaf Verbonden partijen	116
5.6 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	123
5.7 Paragraaf Financiering	128
5.8 Paragraaf Subsidies	131
5.9 Paragraaf WOO	136

<u>6. Financiële begroting</u>	<u>137</u>
6.1 Uitgangspunten begroting	138
6.2 Geprognoseerde balans	143
6.3 Investerings	144
6.4 Reserves en voorzieningen	147
6.5 Incidentele baten en lasten.....	152
6.6 Overzicht van baten en lasten	154
<u>7. Bijlagen</u>	<u>159</u>
7.1 Toelichting financieel technische maatregelen	160
7.2 Overzicht investeringen	162
7.3 Kwalitatieve risico's	169
7.4 Grafische weergave kengetallen	184
7.5 Baten en lasten per programma, hoofdstuk en product	185
7.6 Taakvelden BBV per programma	190
<u>8. Afkortingen.....</u>	<u>193</u>

1. Leeswijzer

De programmabegroting is hét document waarin de gemeente Houten haar koers voor 2027 en het meerjarenperspectief presenteert. Het dient zowel als financieel instrument als beleidsdocument: het laat zien hoe geld en beleid samenkomen en welke maatschappelijke resultaten we als gemeente nastreven. Deze programmabegroting legt een stevig fundament onder de ambities van het college gebaseerd op het coalitieakkoord 2026-2030 "Besturen met lef, dicht bij inwoners". Het coalitieakkoord vertalen we naar een collegeprogramma en leggen we gelijktijdig met de begroting aan u voor. De programma-indeling voor 2027 is nieuw en sluit al aan op het coalitieakkoord en het collegeprogramma.

1.1 Motie 68 "Sturen op maatschappelijke resultaten"

De programmabegroting 2027 geeft, naast eerdere P&C producten zoals de bestuursrapportages, jaarstukken en begroting 2026, uitvoering aan motie 68, die oproept tot sturen op maatschappelijke resultaten. In deze begroting maken we ten opzichte van de begroting 2026 nog een kwaliteitsslag: de leesbaarheid is opnieuw verbeterd. We hebben bijvoorbeeld de reserves inzichtelijk gemaakt per programma en een redactieslag gedaan op het hele boekwerk.

Naast het verplichte boekwerk hebben we een publieksvriendelijke infographic gemaakt die in één oogopslag inzicht geeft in de hoofdlijnen van het beleid, de programmatische keuzes en de financiële onderbouwing. Op deze manier krijgen zowel inwoners als raadsleden een helder overzicht van wat we als gemeente willen bereiken en hoe we dit financieel mogelijk maken.

1.2 Opbouw van de begroting

De programmabegroting 2027 kent een vaste en herkenbare structuur. Hierdoor kunt u eenvoudig terugvinden welke beleidskeuzes we hebben gemaakt, hoe we deze hebben vertaald naar activiteiten en welke financiële middelen hiervoor beschikbaar zijn.

De begroting is opgebouwd uit vier hoofdonderdelen: het programmaplan, de paragrafen, de financiële begroting en de bijlagen. Deze onderdelen vullen elkaar aan:

- Het programmaplan beschrijft de inhoudelijke koers, de ambities, activiteiten en indicatoren.
- De paragrafen geven verdieping op dwars doorsnijdende thema's.
- De financiële begroting brengt alles samen in cijfers.
- De bijlagen zorgen voor een transparant totaalbeeld.

1.2.1 Het programmaplan

Het programmaplan vormt de kern van de begroting. Hierin staat beschreven welke maatschappelijke doelen we nastreven, hoe deze doelen aansluiten bij de financiële kaders en welke beleidsopgaven centraal staan. De programmabegroting 2027 bestaat uit zes hoofdprogramma's. Elk hoofdprogramma bevat de hoofdlijnen van beleid, inclusief de bijbehorende inkomsten en uitgaven, en is onderverdeeld in hoofdstukken waarin de uitvoering en concrete resultaten worden uitgewerkt.

Bij elk hoofdprogramma wordt de bezuinigingsopgave apart weergegeven. De bezuinigingsopgave biedt inzicht in de maatregelen die nodig zijn om de balans van de begroting structureel te herstellen en de gemeentelijke financiën toekomstbestendig te houden. Op deze manier kan de raad integrale keuzes maken en expliciet sturen op een gezonde financiële positie op langere termijn.

1.2.2. Hoofdstukken

De hoofdstukken vormen de bouwstenen van de begroting. Hierin maken we concreet wat we willen bereiken, welke activiteiten hiervoor nodig zijn en hoe we de resultaten meten. Elk hoofdstuk is opgebouwd uit drie vaste onderdelen:

- Ambities: de richtinggevende doelen voor de komende jaren. Hierin staat beschreven welke maatschappelijke effecten de gemeente nastreeft.
- Wat gaan we ervoor doen: de activiteiten, projecten en maatregelen die we gaan uitvoeren om deze ambities te realiseren.
- Indicatoren: meetinstrumenten waarmee we volgen of de gewenste resultaten daadwerkelijk zijn behaald.

De indicatoren zijn gekoppeld aan de hoofdstukken in plaats van aan de hoofdprogramma's. Hierdoor is de relatie tussen beleid, uitvoering en resultaat beter zichtbaar. we werken met twee soorten indicatoren:

- Outputindicatoren: deze meten de directe prestaties van de gemeente, zoals het aantal gerealiseerde woningen, uitgevoerde trainingen of verleende vergunningen.
- Uitkomstindicatoren: deze meten de effecten in de samenleving, zoals het percentage inwoners dat zich veiliger voelt, de verbetering van gezondheid of de mate van tevredenheid bij gebruikers.

1.2.3. Paragrafen

De paragrafen bieden extra uitleg over onderwerpen die voor de hele gemeente van belang zijn en niet beperkt blijven tot één programma. Het gaat hier om thema's als lokale heffingen (belastingen en tarieven voor inwoners en bedrijven), grondbeleid (hoe we omgaan met de ontwikkeling en verkoop van gemeentelijke grond), onderhoud van kapitaalgoederen (zoals wegen, groen, bruggen en gebouwen) en het weerstandsvermogen (de financiële buffer van de gemeente om onverwachte risico's op te vangen).

Door deze thema's apart te toe te lichten, bieden we u als inwoner en raadslid een beter inzicht in de keuzes die we als gemeente maken, welke risico's er spelen en hoe deze de financiën kunnen beïnvloeden. We hebben de paragrafen in deze begroting uitgebreid en verdiept, zodat ze niet alleen een technische toelichting geven, maar ook duidelijk maken welk effect de gemeentelijke keuzes hebben op de dagelijkse leefomgeving en de financiële stabiliteit van Houten.

1.2.4. Financiële begroting

De financiële begroting vormt de cijfermatige kern van de programmabegroting. Hiermee geven we een financiële onderbouwing van beleid en ambities en maken we zichtbaar wat de gevolgen zijn voor de positie van de gemeente. Een belangrijk onderdeel is de geprognosticeerde balans die laat zien hoe de financiële positie van de gemeente zich de komende jaren naar verwachting ontwikkelt en die inzicht biedt in de toekomstige vermogenspositie. Daarnaast geeft de financiële begroting inzicht in de exploitatie, de investeringen, de stand van reserves en voorzieningen en de incidentele baten en lasten die het financiële beeld beïnvloeden.

1.2.5. Bijlagen

Tot slot bevatten de bijlagen zowel verplichte onderdelen, zoals de BBV-overzichten, als aanvullende informatie, die samen een volledig beeld van de financiële en beleidsmatige situatie geven. De bijlagen maken vergelijking met andere gemeenten mogelijk en bieden gedetailleerde cijfers voor wie verdieping zoekt of de onderliggende gegevens wil raadplegen.

2. Bestuurlijk perspectief

Voor u ligt de programmabegroting 2027, een begroting om trots op te zijn. Met deze begroting leggen we een stevig fundament onder de ambities van het college gebaseerd op het coalitieakkoord *Besturen met lef, dicht bij inwoners*.

In de perspectiefnota 2027 is besloten over het verwerken van de financiële spelregels en van de financiële maatregelen uit het coalitieakkoord. Ook is besloten over het laten aansluiten van de hoofdstukken van deze begroting met het coalitieakkoord. Samen met het verwerken van de financiële effecten van de mei-circulaire is er een financieel fundament ontstaan waar de ambities en uitdagingen van onze gemeente op door kunnen bouwen. Dit fundament ziet er stevig uit met een positief saldo in 2027 van € 3 miljoen, wat langzaam afbouwt naar een negatief saldo van ruim € 1,3 miljoen in 2030.

Deze programmabegroting en het collegeprogramma zijn niet los van elkaar te zien. De ambities beschreven in het collegeprogramma zijn waar mogelijk voorzien van een begrotingswijziging. Deze worden separaat aan uw raad gepresenteerd. In het collegeprogramma wordt dit helder aan de Raad toegelicht.

Hierdoor zal het saldo in de praktijk komende jaren anders zijn dan beschreven in deze begroting. Daarbij komt dat de doelstellingen beschreven in het collegeprogramma veelal meerjarig zijn en de komende jaren verder uitgewerkt en uitgevoerd worden. Op het moment dat doelstellingen voorzien zijn van concrete kosten en opbrengsten zullen op de reguliere P&C momenten steeds meer ambities verwerkt worden in het financiële beeld.

Deze ambities zijn fors. Bijvoorbeeld de ontwikkelingen op woningbouw, flexwoningen, Huis van Houten en vele anderen. Deze ontwikkelingen kunnen pas verwerkt worden wanneer meer zekerheid is over de kosten. De scenario's in de financiële verkenningen van maart 2026 hebben laten zien hoe fors de impact van deze ambities kan zijn. Ook zijn er uitdagingen te verwachten die passen bij het afnemen van het gemeentefonds (nadeelgemeente) en de "New Town" kenmerken van Houten. Kernboodschap van het college is dan ook: de basis is goed maar reken u niet rijk.

De prioriteiten van het College vindt u terug in deze begroting: responsieve overheid, wonen (waaronder nieuwkomers), veiligheid en participatie. Er is geen sprake van *business as usual* maar aantoonbare verandering van beleid en inspanning. Van experimentele vormen van participatie tot parallel plannen en van de Houtense aanpak tot het versterken van handhaving. Deze begroting biedt daar de basis voor.

Met dank aan iedereen die bijgedragen heeft aan dit product wens ik u veel leesplezier!

Namens het college van burgemeester en wethouders,
Bram Kouwenhoven, wethouder financiën

3. Financieel perspectief

3.1 Algemene inleiding

De Programmabegroting 2027 is de eerste begroting die namens het nieuwe college aan de raad wordt aangeboden. De Programmabegroting 2027 licht toe aan welke beleidsdoelen en ambities we het komende jaar werken en vormt het financiële kader voor de keuzes uit het Collegeprogramma. In het Collegeprogramma staat een vertaling van alle ambities uit het coalitieakkoord, de prioritering en fasering die het college hieraan geeft en de financiële vertaling daarvan. Het Collegeprogramma is een dynamisch document dat separaat wordt aangeboden en gelijktijdig met de Programmabegroting 2027 en eerste begrotingswijziging 2027 in de raad besproken wordt.

Tabel 1: Begrotingssaldo Programmabegroting 2027

Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
	2027	2028	2029	2030
Primitieve begroting	-398	-3.848	-3.556	-3.441
<i>Wijzigingen tot de Perspectiefnota</i>	-679	-981	-1.065	-1.359
Stand voor Perspectiefnota	-1.077	-4.829	-4.621	-4.800
<i>Wijzigingen Perspectiefnota</i>	1.436	2.317	1.701	1.347
Stand na Perspectiefnota	359	-2.512	-2.920	-3.453
<i>Wijzigingen Programmabegroting 2027</i>	2.651	2.914	2.536	2.069
Stand Programmabegroting 2027	3.009	403	-385	-1.385

Min bedrag is na deel

De Programmabegroting 2027 sluit met een positief saldo van € 3 mln. in 2027 en € 403.000 in 2028. Vanaf 2029 wordt een tekort van € 385.000 begroot, oplopend naar een tekort van € 1,385 mln. in 2030. In de Financiële verkenningen was een financiële strategie uitgestippeld om te komen van negatieve prognoses naar minimaal een sluitende begroting in jaarschijf 2027 en 2028. Door de uitvoering van deze strategie en een positieve uitkomst van de meicirculaire kunnen we nu een positief begrotingssaldo presenteren. Dit saldo vormt het kader voor de financiële vertaling van het collegeprogramma. In paragraaf 2 worden de uitkomsten van de financiële strategie nader toegelicht.

In lijn met het coalitieakkoord, is er geen post onvoorzien opgenomen in deze begroting. Toekomstige onverwachte financiële tegenvallers zullen daarom gedekt moeten worden uit onverwachte meevallers, het begrotingssaldo of de Algemene Reserve. De raad wordt hier integraal over geïnformeerd in de bestuursrapportages en decemberbrief.

Grootste ambities

In lijn met het coalitieakkoord zet het college in op een aantal prioriteiten, die bepalend zijn voor de toekomst van Houten: wonen (waaronder nieuwkomers), veiligheid, participatie en responsieve overheid. De Programmabegroting 2027 geeft expliciet aandacht aan deze ambities. In het collegeprogramma zullen deze grootste ambities, in samenhang met de andere ambities uit het coalitieakkoord, nader uitgewerkt en financieel vertaald ter besluitvorming aan college en raad worden voorgelegd.

3.2 Toelichting begrotingssaldo

3.2.1 Van financiële verkenningen naar Programmabegroting 2027

In maart is de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de ambtelijke financiële verkenningen. Hierin worden een aantal scenario's en prognoses gepresenteerd op basis van vastgestelde besluiten en van voorgenomen ambities. Het rapport bracht in beeld welke financiële impact de stapeling van investeringsplannen heeft als alles conform planning uitgevoerd zou worden. Op basis hiervan werd meerjarig een fors negatief exploitatiesaldo gepresenteerd. Daarom werd in de financiële verkenningen ook een strategie uitgestippeld, waarbij het streven was om in ieder geval 2027 en 2028 sluitend te maken zodat een stabiele basis ontstond voor het nieuwe college.

Om deze stabiele basis te creëren zijn enkele denkrichtingen benoemd waaronder drie financieel technische maatregelen. Deze technische maatregelen omvatten het vereenvoudigen van de reservestructuur, het aanscherpen van stelpostenbeleid en elimineren van stelposten waar mogelijk, en het herijken van de systematiek rondom kapitaalslasten. In de eerste bestuursrapportage 2026 is het effect van het elimineren van stelposten verwerkt. Het reservebeleid is herijkt en het in juli genomen raadsbesluit is financieel verwerkt,

teneinde de (algemene) reservepositie te versterken. Het herijken van de systematiek rondom kapitaalslasten is nader uitgewerkt en verwerkt in de Programmabegroting 2027.

Om ruimte te creëren voor het uitvoeren van de ambities van de nieuwe coalitie is de financiële strategie nader uitgewerkt en zijn in het voorjaar extra financieel technische maatregelen verkend. Uitgangspunt van deze maatregelen was dat het zoveel mogelijk om “pijnloze” maatregelen zou gaan. Uitzondering hierop is de maatregel om geen indexatie op reguliere budgetten toe te passen. Doordat nu voor de tweede maal op rij geen prijsindexatie wordt toegepast (met uitzondering van uitgaande subsidies) ontstaat een aannemelijk risico op overschrijdingen bij bijvoorbeeld nieuwe aanbestedingen.

De financieel technische maatregelen zijn overgenomen in het coalitieakkoord en via de Perspectiefnota 2027 is aangekondigd dat deze worden uitgewerkt in de Programmabegroting 2027. In totaal hebben de nadere financiële maatregelen een voordelig effect van € 3,9 mln. in 2027 aflopend naar € 3,2 mln. in 2030. In bijlage 7.1 “Toelichting financieel technische maatregelen” worden de financieel technische maatregelen toegelicht. Het voordelig effect is als volgt opgebouwd:

Tabel 2: Overzicht financieel technische maatregelen

Bedragen x € 1.000

Financieel technische maatregelen	2027	2028	2029	2030
10% correctiefactor op kapitaalslasten	936	999	991	979
Actualiseren stelpost kapitaalslasten	240	295	593	156
Aanbestedingsvoordeel leerlingenvervoer	100	100	100	100
Vrijval stelpost indexatie obv meicirculaire	1.804	1.595	1.594	1.606
Geen indexatie reguliere budgetten	330	330	330	330
Voortgang bezuinigingen	480	210	60	60
Inzet surplus Algemene Reserve	-	-	-	-
Totaal	3.890	3.529	3.668	3.231

Min bedrag is nadeel

Tot slot, liet de meicirculaire 2026 een onverwacht hoog positief effect zien, welke bij de financiële verkenningen nog niet bekend was. De uitkomsten van de meicirculaire zijn verwerkt in de Perspectiefnota 2027, waardoor een beperkt positief saldo in 2027 ontstond. De belangrijkste oorzaak van het grote positieve effect – waarop niet geanticipeerd kon worden – is de bevrozing van het ingroeipad van het herverdeelmiddel. Dit levert gemeente Houten structureel € 758.000 in 2027 oplopend naar € 1,5 mln. in 2028 en verder op. Waarschijnlijk wordt met ingang van 2029 een volgende stap gezet in het ingroeipad. Dit kan de financiële positie van Houten zowel positief als negatief beïnvloeden. Daarnaast lopen onderhandelingen tussen Rijk en VNG over onder andere de financiële effecten van aanvullende maatregelen op de Hervormingsagenda Jeugd. We hebben de richtlijnen vanuit de Begrotingscirculaire 2027 van de Provincie opgevolgd voor de verwerking van deze maatregelen. Op deze manier wordt het financieel risico beperkt.

De uitkomsten van de circulaires geven richting aan de inkomsten voor de komende jaren, maar zijn op dit moment nog onzeker. Deze landelijke dynamiek maakt dat de financiële positie van Houten in de komende jaren niet alleen afhankelijk is van eigen keuzes, maar in sterke mate wordt bepaald door de context waarin de gemeente opereert.

3.2.2 Wijzigingen bij de Programmabegroting 2027

De financieel technische maatregelen uit het coalitieakkoord zijn verwerkt in de Programmabegroting 2027, zoals aangekondigd in de Perspectiefnota 2027. Daarnaast zijn ook enkele andere wijzigingen in de Programmabegroting 2027 verwerkt. Deze worden hieronder kort toegelicht.

Tabel 3: Overzicht begrotingswijzigingen met effect op het begrotingssaldo

Bedragen x € 1.000

Wijzigingen met financieel effect	2027	2028	2029	2030
Financieel technische maatregelen	3.890	3.529	3.668	3.231
Ontwikkeling kapitaalslasten	1.503	948	958	1.082
Gewijzigde rentelasten obv geactualiseerde liquiditeitenplanning	-634	-1.011	-813	-932
Verwerking nieuw Reservebeleid (raadsbesluit juli)	-18	-29	-757	-757
Effect Begrotingen 2027 van GR'en (raadsbesluit juni en juli)	-193	-266	-262	-300
Terugdraaien onttrekking surplus AR	-1.641	-	-	-
Formatie uitbreiding door autonome ontwikkelingen	-178	- 178	-178	- 178
Overige kleine wijzigingen (< € 150.000)	-78	- 78	- 78	- 78
Totaal	2.651	2.914	2.537	2.069

*Min bedrag is nadeel***Ontwikkeling kapitaalslasten**

De actualisatie van de investeringsplanning leidt tot wijzigingen in de geraamde kapitaallasten. De belangrijkste wijziging betreft de gedeeltelijke vrijval van de stelpost voor kapitaallasten in de openbare ruimte. Kapitaallasten vormen een fluctuerende post in de begroting, omdat de omvang ervan samenhangt met de planning, fasering en uitvoering van investeringen.

In het raadsvoorstel 792078 "Reservebeleid 2026", vastgesteld door de raad op 14 juli jongstleden, is de wijziging van de financieringssysteem voor de BOR toegelicht. In het verleden is hiervoor een reserve gevormd, waarin jaarlijks een bedrag werd gestort ter dekking van toekomstige kapitaallasten. Deze reserve is vervolgens omgezet in een structurele stelpost voor kapitaallasten. De hoogte van de stelpost is gebaseerd op de jaarlijkse storting in de voormalige reserve. Op basis van de geactualiseerde investeringsplanning is opnieuw bepaald welk deel van deze stelpost nodig is voor de toekomstige kapitaallasten. Hierdoor ontstaat een vrijval van het niet benodigde deel van de stelpost. Een deel van de stelpost blijft beschikbaar voor de kapitaallasten van toekomstige investeringen.

Gewijzigde rentelasten op basis van geactualiseerde liquiditeitenplanning

Om nog beter in control te komen is gestart met de professionalisering van het liquiditeitenbeheer. Op basis van de inzichten uit de Programmabegroting 2027 is een actuele liquiditeitsprognose opgesteld. Deze liquiditeitsprognose houdt dus geen rekening met voorgenomen investeringen zoals gebiedsontwikkeling CMK of aankoop van the Dome, aangezien besluitvorming hierover nog moet plaatsvinden. In de liquiditeitsprognose maken we inzichtelijk wat de inkomsten en uitgaven van gemeente Houten zijn. Vanwege de vastgestelde investeringen, het eindigen van inkomsten uit Houten Vinex en aflopende leningen is het noodzakelijk om de komende jaren een groot aantal nieuwe leningen aan te trekken. De nieuwe leningen zullen tegen een hogere rente dan de aflopende leningen aangetrokken worden, in verband met de hogere rentestand in de financiële markt. Daarom zijn de rentelasten naar boven bijgesteld.

Verwerking nieuw reservebeleid

In juli is het nieuwe reservebeleid vastgesteld door de raad. Een aantal bestemmingsreserves is conform dit besluit opgeheven. Daarom zijn alle meerjarige begrote stortingen en onttrekkingen aan deze reserves afgeraamd. Het saldo hiervan is ten laste van het begrotingssaldo gebracht. Het grootste financiële effect ontstaat bij het opheffen van de bestemmingsreserve straatverlichting. Met ingang van 2029 was er namelijk onterecht een heel hoge onttrekking geraamd, die nu dus is komen te vervallen. Dit heeft een negatief effect op het saldo van € 730.000.

Effecten Begrotingen 2027 van Gemeenschappelijke regelingen

Voor het zomerreces zijn de Begrotingen 2027 van onze gemeenschappelijke regelingen ter zienswijze aan de gemeenteraad aangeboden. De financiële effecten van deze begrotingen zijn conform raadsbesluit verwerkt in onze Programmabegroting 2027.

Terugdraaien onttrekking surplus Algemene Reserve

In de Perspectiefnota 2026 is besloten om voor 2027 € 1,641 mln. te onttrekken uit het surplus van de Algemene Reserve. Op deze manier ontstond een stabiele basis voor (2026 en) 2027 die tijd en ruimte creëerde om de vastgestelde bezuinigingen te implementeren. Gelet op het positieve saldo van de Programmabegroting 2027 wordt voorgesteld om deze onttrekking terug te draaien. Op deze manier blijft het totale surplus op basis van de actuele stand in de Algemene Reserve beschikbaar ter dekking van de ambities uit het Collegeprogramma.

Formatie uitbreiding door autonome ontwikkelingen

Per collegebesluit wordt de formatie voor inburgering en leerplicht uitgebreid. Dit is noodzakelijk om aan de huidige wettelijk verplichte taakuitvoering en termijnen te kunnen blijven voldoen. Door autonome ontwikkelingen is namelijk zowel de totale caseload als de complexiteit van de casussen toegenomen. Deze uitbreiding is echter niet toereikend om ook aan de ambities te voldoen die zijn beschreven in het collegeprogramma. Om deze ambities te kunnen uitvoeren, zal een overweging moeten worden gemaakt voor een verdere bijstelling van prioritering, formatie en budget.

Overige bijstellingen kleiner dan € 150.000

Er zijn een aantal budgetbijstellingen kleiner dan € 150.000 gedaan, als gevolg van autonome ontwikkelingen of in het kader van realistisch begroten. Binnen onze P&C producten worden bijstellingen kleiner dan € 150.000 niet nader toegelicht.

3.3 Overige onderwerpen

De Programmabegroting 2027 omvat, naast de reeds toegelichte saldowijzigingen en financiële strategie, ook enkele andere financiële onderwerpen van politiek belang. In dit hoofdstuk worden deze onderwerpen nader uitgelicht.

3.3.1 Effecten toetreding Reinigingsbedrijf Midden Nederland

Per 1 januari 2027 treedt Houten toe tot Reinigingsbedrijf Midden Nederland (RMN). De gewijzigde dienstverlening leidt tot hogere kosten. De lasten voor afvalverwerking stijgen van € 6,4 mln. in 2026 naar circa € 8,9 mln. in 2027. De inzet van € 0,4 mln. uit de egalisatievoorziening dempt de stijging van de afvalstoffenheffing voor inwoners.

Met de inzet van € 0,4 mln. is de egalisatievoorziening voor afval volledig ingezet. Voor de periode vanaf 2028 vraagt dit om een verdere uitwerking van de financiële uitgangspunten en de wijze waarop toekomstige schommelingen in kosten en tarieven kunnen worden opgevangen. De financiële uitgangspunten worden de komende periode verder geconcretiseerd. Daarbij worden mogelijkheden verkend om de financiële stabiliteit van de afvaltaak te behouden en toe te werken naar een meer gelijkmatige ontwikkeling van de afvalstoffenheffing. De gemeenteraad stelt de definitieve tarieven voor de afvalstoffenheffing in december 2026 vast, als onderdeel van de verordening.

3.3.2 Investerings, liquiditeit, rentelasten en kengetallen

Bij de Perspectiefnota 2026 is transformatiebudget aangevraagd voor het verbeteren van het inzicht in de investeringsbehoefte van gemeente Houten. Daarop zijn de Financiële Verkenningen en het bijbehorende investeringsrapport opgesteld. Hieruit blijkt dat de stapeling van vastgestelde en voorgenomen investeringen niet behapbaar, betaalbaar en 'leenbaar' is. Komende periode moeten hierin lastige keuzes gemaakt worden. De prognoses en scenario's zijn niet in deze Programmabegroting verwerkt. Alleen de harde cijfers op basis van genomen besluiten zijn meegenomen. Daardoor laat deze Programmabegroting een gunstiger financieel beeld zien dan de Financiële Verkenningen, maar ook dat wat nu niet is verwerkt moet serieus meegewogen worden. Bij de Programmabegroting 2027 is de investeringsplanning opnieuw geactualiseerd. Op basis van de investeringsplanning, inkomsten en uitgaven in de exploitatie, en rente- en aflossingsverplichtingen van de gemeente is een liquiditeitsprognose opgesteld. Het gaat hierbij alleen om vastgestelde besluiten. Te verwachten inkomsten en uitgaven uit (investerings)visies of voorgenomen besluiten zijn niet meegewogen. Uit de prognose blijkt dat gemeente Houten de komende jaren een forse leningbehoefte heeft. De rentelasten in de begroting zijn hierop naar boven bijgesteld.

Tabel 4: Prognose Leningbehoefte

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Stand van de vast geldleningen op 1 januari	45.848	52.177	52.405	61.359	64.804	70.349
Begrote nieuwe vaste geldleningen	12.000	5.500	13.500	8.000	10.500	12.000
Aflossing in de loop van het jaar	5.671	5.271	4.547	4.555	4.955	6.080
Stand van de vaste geldleningen op 31 december	52.177	52.405	61.359	64.804	70.349	76.268

Onderstaande tabel weergeeft de begrote kengetallen. Bij het beoordelen van kengetallen is de trend over de jaren heen belangrijker dan de absolute getallen op zichzelf. De kengetallen zijn gebaseerd op de vastgestelde en te nemen besluiten bij de Programmabegroting 2027. Dit betekent dat bij de berekening van de kengetallen geen rekening is gehouden met voorgenomen investeringen zoals gebiedsontwikkeling CMK of aankoop The Dome.

Tabel 5: Kengetallen (zie ook paragraaf Risico en weerstandsvermogen)

Kengetallen	Begroting				
	2026	2027	2028	2029	2030
1a. Netto schuldquote	57%	41,3%	47,8%	49,8%	51,9%
2. Solvabiliteitsratio	29%	39,4%	38,0%	37,2%	36,0%

Zowel de schuldquote als de solvabiliteitsratio laten een verbeterd beeld zien ten opzichte van de Financiële Verkenningen. Dat is enerzijds het gevolg van de ingezette financiële strategie, waarbij onder andere de reservepositie en het begrotingssaldo fors verbeterd zijn. Anderzijds was het doel van de Financiële Verkenningen om een beeld te schetsen van de gevolgen van de stapeling van vastgestelde en voorgenomen investeringen, wanneer deze conform planning worden uitgevoerd. In de praktijk zien we dat het realisatietempo fors lager ligt, waardoor met name de schuldquote minder hard stijgt.

Er zijn nog een groot aantal voorgenomen investeringen die voort gaan uit reeds vastgestelde visies en de ambities van het nieuwe college. Deze zullen in de komende bestuursperiode nader geconcretiseerd worden, maar duidelijk is al wel dat al deze voorgenomen investeringen een beslag gaan leggen op de schuldquote en solvabiliteitsratio. Kortom, de uitdagingen en wensen blijven groter dan de middelen.

Om de raad te ondersteunen in zijn kaderstellende rol worden in 2027 beleid en een rekenmodel uitgewerkt, waarmee aan de hand van de kengetallen gestuurd kan worden op het investerings- en ambitieniveau. Het coalitieakkoord neemt hierop een voorschot door een richtinggevende grens te stellen aan de hoogte van schuldquote en solvabiliteitsratio. Tot slot, investeren we in verbeterde stuurinformatie op investeringen via projectadministratie en dashboards.

3.3.3 Financiële afspraken om grip te blijven houden op de gemeentefinanciën

In het coalitieakkoord is een negental financiële afspraken opgenomen om grip te kunnen blijven houden op de gemeentefinanciën. Onderstaand wordt beknopt de voortgang op de uitwerking hiervan toegelicht.

Tabel 6: Voortgang financiële afspraken uit het coalitieakkoord

Nr.	Afspraak	Voortgang
1.	De schuldquote stijgt niet boven 100%	In de Programmabegroting 2027 blijft de schuldquote meerjarig onder 100%. Het beleid hierop wordt nader uitgewerkt in de financiële verordening.
2.	De solvabiliteitsratio daalt niet onder 20%	In de Programmabegroting 2027 blijft de solvabiliteitsratio boven de 20%. Het beleid hierop wordt nader uitgewerkt in de financiële verordening.
3.	Er zijn geen bestemmingsreserves zonder plan	Het financieel beleid is hierop reeds aangepast via het in

juli vastgestelde Reservebeleid. Via de P&C producten wordt proactief getoetst op naleving van deze afspraak en kunnen de bestedingsplannen geactualiseerd worden.

4.	Elke post op de begroting wordt eens per vier jaar aan een 'spending-review' onderworpen, waarbij we alle contracten en uitgaven onder de loep nemen	Er wordt gewerkt aan een advies welke aan het college zal worden voorgelegd.
5.	Ongedekte moties voert het college niet uit	n.v.t.
6.	Tegenvallers worden in beginsel gedekt binnen het programma	Het beleid hierop wordt nader uitgewerkt en zo nodig in de financiële verordening opgenomen. In de tussentijd wordt deze beweging al gemaakt in samenwerking tussen bestuurders, beleidsadviseurs en financiën.
7.	We maken gebruik van de algemene reserve in plaats van dat we een post onvoorzien opnemen, waarbij we de regels die gelden voor gemeentefinanciën in acht nemen	Er worden geen posten onvoorzien opgenomen in onze begroting. In plaats daarvan worden risico's conform de BBV afgedekt via de Algemene Reserve. Dit is dus al bestaand beleid.
8.	Budgetten schuiven niet automatisch door naar het volgende jaar	Het beleid hierop wordt nader uitgewerkt en het advies hierover wordt aan het college voorgelegd.
9.	Het bestedingsmandaat van het college wordt vastgesteld op € 100.000	Er wordt gewerkt aan een advies welke aan het college wordt voorgelegd.

3.3.4 Incidenteel versus structureel begrotingssaldo

Om te blijven voldoen aan de voorwaarden voor repressief toezicht vanuit de Provincie, dient minimaal het eerste begrotingsjaar structureel sluitend te zijn. Dit houdt in dat op zijn minst het structureel begrotingssaldo in 2027 groter moet zijn dan € 0. Tabel 7 laat zien dat in 2027 sprake is van een positief structureel saldo van € 3,032 mln. en € 403.000 in 2028. In deze jaren zijn de structurele baten dus hoger zijn dan de structurele lasten. Deze structurele overschotten zijn het gevolg van de gevoerde financiële strategie en bieden dus ruimte voor de ambities uit het Collegeprogramma. Daarna slaat het saldo om naar een structureel tekort van € 350.000 in 2029 en € 1,350 mln. in 2030. Aandacht voor toekomstige structurele tekorten blijft daarom noodzakelijk.

Tabel 7: Structureel en incidenteel saldo van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Resultaat	2027	2028	2029	2030
Saldo van baten en lasten	1.241	-211	-411	-1.379
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	1.768	614	26	-6
Begrotingssaldo (A)	3.009	403	-385	-1.385
Incidenteel resultaat				
Saldo van incidentele baten en lasten	1.874	584	3	3
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves	-1.897	-597	-50	-50
Incidenteel begrotingssaldo (B)	-23	-13	-47	-47
Structureel begrotingssaldo (A-B)	3.032	390	-338	-1.338

Min bedrag is nadeel

3.4 Van Programmabegroting naar Collegeprogramma

In de raadsvergaderingen van 10 en 12 november bespreekt uw raad diverse Planning & Control producten die met elkaar samenhangen. Deze Programmabegroting 2027 is in de geest van het coalitieakkoord opgesteld. Daarmee bedoelen we dat in het programmaplan de kleur van het coalitieakkoord terug te lezen valt. De uitwerking en financiële vertaling van het coalitieakkoord vind plaats in het Collegeprogramma. Deze is gelijktijdig met deze Programmabegroting opgesteld. Op deze manier kan een integrale afweging van de ambities worden geborgd. Ook informeren we u via de tweede bestuursrapportage 2026 over de voortgang op de huidige beleidsdoelen. Tot slot, zal bij deze rapportage ook een addendum gevoegd worden met de uitwerking en financiële effecten van de septembercirculaire 2026 op de jaren 2026 tot 2030. Tezamen vormen deze producten het (financieel) kader voor de besluitvorming.

4. Programmaplan

4.1 Thuis in Houten

Houten groeit en verandert. Er komen nieuwe woningen, voorzieningen en bedrijven bij, terwijl inwoners tegelijk waarde hechten aan rust, ruimte en groen. Die combinatie maakt onze gemeente uniek en stelt ons voor de uitdaging om ontwikkeling en behoud zorgvuldig in balans te brengen. Met het programma Thuis in Houten laten we zien hoe we die balans vormgeven. We investeren in duurzame woningbouw en goede voorzieningen, maar ook in erfgoed, natuur en recreatie. Zo bouwen we aan een toekomstbestendig Houten, met ruimte voor groei én behoud van wat onze leefomgeving bijzonder maakt. Dit doen we samen met inwoners en partners. Alleen door samen te werken zorgen we ervoor dat Houten ook in de toekomst een aantrekkelijke, leefbare en duurzame gemeente blijft.

Onze opgaven

Houten staat voor grote ruimtelijke en maatschappelijke uitdagingen. We willen voldoende en betaalbare woningen realiseren, met speciale aandacht voor ouderen, starters, mensen met een zorgvraag en nieuwkomers. Deze woningbouwopgave vraagt om een versnelling en tegelijkertijd zorgvuldige, integrale aanpak van gebiedsontwikkeling, waarbij we de balans zoeken tussen groei, landschap, cultuurhistorie en leefkwaliteit.

De woningbouwopgave hangt nauw samen met andere opgaven, zoals het bieden van een thuis aan nieuwkomers. De onrust in de wereld leidt tot een vluchtelingenstroom. Ook als gemeente Houten nemen we onze wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid om mensen op te vangen. Dit is wettelijk vastgelegd en we werken hierbij volgens een eigen Houtense aanpak: we bieden ruimte aan nieuwkomers op een manier die past bij de maat en schaal van onze gemeente. In 2027 gaan we hierover in gesprek met onze inwoners. Tegelijkertijd werken we aan het versnellen van woningbouwprojecten.

Thuis in Houten gaat ook over je veilig voelen. Samen met onze maatschappelijke partners werken we aan onder meer de aanpak van criminaliteit, het versterken van de weerbaarheid van inwoners en het vergroten van het veiligheidsgevoel.

Beleidskaders

Wonen:

Woonvisie 2021-2030

Woonzorgvisie

Vereenigingsverordening sociale huur gemeente Houten 2025

Woondeal regio Utrecht - Utrecht10

Gebiedsontwikkeling:

Gebiedsvisie CMK Houten groeit groen, dorps en duurzaam

Gebiedsvisie Houten Oost

Omgevingsagenda Houten 2026 (opmaat omgevingsvisie)

Besluit aanwijzing van gevallen buitenplanse omgevingsplanactiviteit (bopa) waarop de gemeenteraad Houten bindend adviesrecht heeft

Beleidsregels voor woningomzetting en woningsplitsing 2024

Erfgoedverordening 2018

Overzicht verbonden partijen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Regionaal Archief Zuid Utrecht (RAZU)

Omgevingsdienst Utrecht (ODU)

4.1.1 Gebiedsontwikkeling

Houten is al een prachtige gemeente, maar de groeiende vraag naar woningen en andere voorzieningen brengt nieuwe kansen en uitdagingen met zich mee. In verschillende projecten realiseren we nieuwe woningen. Daarbij betrekken we inwoners en andere betrokkenen. De door de gemeenteraad vastgestelde gebiedsvisies Centrum, de Molenzoom en De Koppeling (CMK) en Houten-Oost vormen hierbij belangrijke kaders. De instrumenten uit de Omgevingswet helpen om kaders te stellen voor alle ruimtelijke ontwikkelingen, zodat Houten ook in de toekomst een fijne plek blijft om de wonen, werken en verblijven.

Ambitie A: Een vernieuwd, levendig en bereikbaar centrumgebied (CMK) met ruimte voor nieuwe woningen

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verder ontwikkelen CMK**
We stellen ontwikkelkaders op voor de diverse CMK-locaties en brengen de planvorming verder. Daarbij werken we volgens de methode van parallel plannen om processen zoveel mogelijk te versnellen. We informeren de gemeenteraad over de voortgang.
- **Planvorming voor Het Rond, openbare ruimte en groene ontmoetingsplekken**
Voor de openbare ruimte, groene ontmoetingsplekken en Het Rond starten we in 2027 met de planvorming. De participatie hiervoor is in 2026 gestart.
- **Vorbereiden tender gemeentelijke locaties**
Voor de gemeentelijke locaties, waaronder Loerik VI, bereiden we in 2027 een tender (grondverkoop) voor.
- **Verkennen nieuw Huis van Houten**
In 2027 starten we met een verkenning naar een nieuw Huis van Houten (gemeentehuis en bibliotheek) en zetten we de eerste stappen in de planvorming.

Ambitie B: Een groen, gezond en betaalbaar Houten Oost

Wat gaan we ervoor doen?

- **Meewerken aan gebiedsonderzoek voor Houten Oost**
De provincie Utrecht en de gemeenten Houten, Bunnik en Wijk bij Duurstede voeren gezamenlijk een gebiedsonderzoek uit naar het Kromme Rijngebied. Dit gebeurt mede naar aanleiding van gemeentelijke verzoeken om ruimtelijke projecten, zoals Houten Oost, op te nemen in het Provinciaal Programma Wonen en Werken (PPWW). Het gebiedsonderzoek brengt ruimtelijke opgaven, kwaliteiten, kansen, knelpunten en mogelijke ontwikkelrichtingen in beeld. De uitkomsten bieden een basis voor bestuurlijke keuzes en prioritering, onder meer in relatie tot het PPWW. De resultaten van het gebiedsonderzoek worden in 2027 verwacht.

Ambitie C: Opstellen en uitvoeren van de omgevingsvisie

Samen werken we aan de Omgevingsvisie en zetten we een eerste stap richting een Beleidshuis Fysieke Leefomgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Vaststellen omgevingsvisie**
In 2026 is een concept omgevingsvisie opgesteld en heeft hierover participatie plaatsgevonden. Daarna wordt deze ter inzage gelegd. Begin 2027 werken we het definitieve ontwerp uit en leggen we de omgevingsvisie ter vaststelling voor aan de gemeenteraad.
- **Een basis voor het Beleidshuis Fysieke Leefomgeving neerzetten**
In 2027 stellen we een (basis) Beleidshuis Fysieke Leefomgeving vast. Dit biedt een overzicht van samenhangende (verplichte en niet-verplichte) programma's die voortkomen uit ambities van de omgevingsvisie. Ook prioriteren we de omgevingsprogramma's.

Omgevingsplan Houten

Ambitie D: Het Omgevingsplan Houten is in 2030 actueel en gebruikersvriendelijk

De komende jaren werken we stapsgewijs toe naar een actueel en definitief omgevingsplan. Op basis van het in 2026 opgestelde Plan van Aanpak is het doel om in 2030 een definitief omgevingsplan voor het gehele grondgebied van Houten te hebben. Uitgangspunt daarbij is een beleidsneutrale overgang.

Parallel hieraan starten we met het opstellen van een regie- en beheerscyclus, zodat onder andere nieuw beleid periodiek kan worden verwerkt in het omgevingsplan Houten. Daarnaast werken we aan een Verordening Fysieke Leefomgeving, waarin relevante gemeentelijke verordeningen voor het fysieke domein worden samengebracht. Deze verordening vormt vervolgens ook input voor het omgevingsplan, zodat wordt voldaan aan de eisen uit de Omgevingswet.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Vorbereiden eerste wijziging naar definitief omgevingsplan en het opstellen van de regie- en beheerscyclus**

We bereiden de eerste wijziging naar een definitief omgevingsplan Houten voor en stellen een regie- en beheerscyclus op.

- **Wijzigen omgevingsplan voor gebiedsontwikkeling**

We wijzigen het omgevingsplan voor gebiedsontwikkeling via een zogenaamd transitiehoofdstuk. De gebiedsontwikkeling Kerkzicht en het omliggende gebied is het eerste project waarvoor deze wijziging wordt voorbereid in 2026. In 2027 starten we deze aanpak naar verwachting ook voor andere gebiedsontwikkelingsprojecten, die om juridisch-planologische redenen niet via een BOPA verleend kunnen worden.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Outcome indicatoren						
Inschrijfduur woningzoekenden in jaren	Woonin	9,3	x	12,2	12,5	12,5
Output indicatoren						
Nieuwe betaalbare koopwoningen	BAG	12	234	3	252	n.n.b.
Nieuwe middenhuurwoningen	BAG	0	109	0	0	0
Nieuwe sociale huurwoningen	BAG/CBS/Woonin	26	26	0	0	0
Nieuwe geclusterde woningen (binnen alle prijssegmenten)	Planregistratie	x	x	x	0	0
Nieuwe zorggeschikte woningen (binnen alle prijssegmenten)	Planregistratie	x	x	x	0	0
Nieuwe woningen	BAG/CBS	116	210	84	271	511
BBV indicatoren						
Aantal nieuwe gebouwde woningen per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	5,4	10,2	x	n.n.b.	n.n.b.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	COELO	756	808	810	931	n.n.b.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	COELO	950	1.023	1026	1.194	n.n.b.
Gemiddelde WOZ waarde	CBS	499K	500K	526K	585K	n.t.b.

4.1.2 Nieuwkomers in Houten

Als gemeente hebben we de wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders. De Spreidingswet vraagt van gemeenten een evenwichtige bijdrage aan de landelijke opvangopgave. Daarnaast vinden we het belangrijk dat mensen die bescherming nodig hebben op een menswaardige manier worden opgevangen en kunnen deelnemen aan de samenleving.

Tegelijkertijd willen we invulling geven aan deze opgave op een manier die past bij de schaal, ruimte en samenleving van Houten. Daarbij zijn draagvlak, leefbaarheid en een goede integratie van nieuwkomers van groot belang. Daarom voeren wij ook de motie over randvoorwaarden voor mogelijke asielopvang (december 2025) uit. Met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties voeren we een breed maatschappelijk gesprek over de voorwaarden waaronder opvang in Houten kan plaatsvinden.

Houten is een fijne plek om te wonen en we zien kansen om ook nieuwkomers een woonplek te bieden. Dit doen we op een manier die past bij de maat en schaal van Houten en in verbinding met de bredere woonopgave. Dit noemen we de Houtense aanpak. Daarmee bieden we nieuwkomers een menswaardig bestaan, voldoen we aan onze wettelijke opgave en benutten we kansen om versneld invulling te geven aan de woonopgave voor verschillende doelgroepen. Het is daarbij cruciaal dat er de komende jaren voldoende woningen worden gebouwd, zowel voor statushouders als voor Houtense inwoners.

Ambitie A: We voldoen aan de wettelijke verantwoordelijkheden m.b.t. huisvesting van nieuwkomers

Wat gaan we ervoor doen?

- **Voldoen aan de Spreidingswet**
We blijven flexibel inspelen op veranderende internationale omstandigheden en de bijbehorende opvangbehoefte, zodat we voldoen aan de wettelijke taak die ons is opgedragen.
- **Voldoende woonplekken voor statushouders realiseren**
In nauwe afstemming met onze maatschappelijke partners realiseren we voldoende woonplekken voor statushouders en voldoen we aan de taakstelling.
- **Oekraïense vluchtelingen**
In samenwerking met regionale partners en maatschappelijke organisaties zorgen we voor passende opvanglocaties, psychosociale ondersteuning en integratieprogramma's.
- **Een visie op nieuwkomers opstellen**
We verwerken de uitkomsten van het brede gesprek met de samenleving (uitvoering motie randvoorwaarden mogelijke asielopvang Houten) in een visie op nieuwkomers. Deze leggen we ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.
- **De Houtense aanpak verder uitvoeren**
We werken aan concrete projecten via de Houtense aanpak, waarbij we woonplekken realiseren voor nieuwkomers én andere woningzoekenden.
- **Initiatieven voor opvang ondersteunen**
We werken samen en ondersteunen waar mogelijk deze vorm van opvang.

Ambitie B: We bevorderen de actieve deelname van nieuwkomers aan de samenleving

Wat gaan we ervoor doen?

- **Samenwerken aan een warm welkom in Houten**
We werken samen met onze maatschappelijke partners om nieuwkomers een fijn thuis te geven in Houten.
- **Statushouders duurzaam huisvesten via Houtense aanpak**
We gaan in overleg met de provincie en ministerie over het plaatsen van statushouders via de Houtense aanpak. Daarmee kunnen statushouders duurzaam worden gehuisvest, zich voor langere tijd aan Houten verbinden en snel starten met integratie en begeleiding naar onderwijs en/of werk.
- **Nieuwkomers en werkgevers met elkaar verbinden**
Met onze lokale partners onderzoeken we de mogelijkheden om statushouders en werkgevers aan elkaar te koppelen.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Outcome indicatoren						
Mate waarin taakstelling statushouders wordt gerealiseerd	Provincie Utrecht / COA	98 / 92 (saldo + 6)	70 / 96 (saldo - 26)	72 / 106 (saldo - 34)	90 / 122 (saldo - 32)*	Taakstelling nog niet bekend
*Exclusief extra inspanning o.a. gemeentelijk vastgoed						
Mate waarin wordt voldaan aan opgave Spreidingswet	JenV / COA / verdelingsbesluit	n.v.t.	0 / 150 - 174	0 / 337	0 / 315 + 22 AMV	0
Mate waarin wordt voldaan aan inspanningsverplichting opvang Oekraïense ontheemden	Gemeente Houten	x	x	231	232	232
Output indicatoren						
Aantal gehuisveste statushouders	Provincie Utrecht / COA / Woonin	98	70	72	51 tot 22-9-2026	Taakstelling + PM extra
Aantal gerealiseerde opvangplekken Spreidingswet	JenV / COA / verdelingsbesluit	n.v.t.	0	0	0	0
Aantal opgevangen Oekraïense ontheemden in de gemeente	Gemeente Houten	Voldoende	Voldoende	231	232	232

4.1.3 Veiligheid en leefbaarheid

Veiligheid vormt de basis van een leefbare gemeente. Ons uitgangspunt is dat veiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Gemeente, inwoners, ondernemers, scholen, verenigingen en partners werken samen om criminaliteit en overlast te beperken, alertheid en zelfredzaamheid te versterken en effectief te reageren op mogelijke risico's en noodsituaties. We willen dat inwoners en ondernemers zich veilig voelen én daadwerkelijk veilig zijn.

Onze inzet is gebaseerd op het Integraal Veiligheidsprogramma 2024–2027. We richten ons op vijf veiligheidsvelden: sociale veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid, georganiseerde ondermijnende criminaliteit en digitale veiligheid.

Beleidskaders

[Coalitieakkoord \(2026-2030\)](#)

[Regionale Veiligheidsstrategie 2023-2026](#)

[Strategische agenda politie 2025-2030](#)

[Bestuursagenda Veiligheidsregio Utrecht 2024-2027](#)

[Integraal Veiligheidsprogramma Houten 2024-2027](#)

[Algemene Plaatselijke Verordening](#)

[Evenementenbeleid \(Beleidsnotitie grote evenementen\)](#)

[Uitvoerings- & Handhavingsbeleid 2022 e.v.Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving\)](#)

[Sanctiestrategie DHW en horeca-exploitatie 2016](#)

[Preventie- en handhavingsplan](#)

[Beleidsregels Wet Bibob 2017](#)

Ambitie A: Sociale veiligheid

We willen maatschappelijke stabiliteit behouden, woninginbraken terugdringen en de veiligheid in wijken en op bedrijventerreinen versterken.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Woninginbraken helpen voorkomen**
We zetten in op hotspotmonitoring, buurtonderzoeken, voorlichtingscampagnes en het stimuleren van meldingsbereidheid.
- **Maatschappelijke onrust, polarisatie en dreiging vroegtijdig signaleren**
We versterken onze informatiepositie, stimuleren kennisdeling, nemen deel aan regionale initiatieven en betrekken inwoners actief.
- **Zorg en veiligheid**
In 2027 zetten we, conform motie 045, de aanpak om geweld tegen vrouwen en meisjes tegen te gaan voort.
- **Het programma Samen Veilig Ondernemen verder uitrollen**
We rollen het programma Samen Veilig Ondernemen verder uit op alle bedrijventerreinen, met aandacht voor samenwerking, signalering en waar nodig cameratoezicht.

Ambitie B: Jeugd en veiligheid

In de breedte vinden we dat de jeugd het goed doet. Voor een kleine groep geldt dat we hen de juiste ondersteuning en zorg bieden waar dat echt nodig is, waarbij we samen met de omgeving bouwen aan een veilige en gezonde toekomst. We willen jeugdoverlast verminderen en voorkomen dat jongeren betrokken raken bij (drugs)criminaliteit.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Samenwerken rondom problematische jeugdgroepen**
We werken samen met scholen, jongerenwerk, politie en het sociaal domein middels een integrale groepsgerichte aanpak om problematische jeugdgroepen aan te pakken.
- **Jeugdoverlast op hotspots aanpakken**
We pakken locaties waar sprake is van structurele overlast gericht aan.
- **Risicjongeren tijdig in beeld brengen**

We bespreken meldingen over risicojongeren met partners en zetten waar nodig een persoonsgerichte aanpak in.

- **Meer aandacht besteden aan de online leefwereld van jongeren**

We besteden meer aandacht aan de online leefwereld van jongeren, omdat online en offline overlast en criminaliteit steeds meer met elkaar verbonden zijn.

Ambitie C: Fysieke veiligheid

We zetten ons in voor een weerbare en veerkrachtige samenleving die is voorbereid op crises en calamiteiten en waarin brandrisico's tijdig worden herkend en aangepakt.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoering geven aan plan van aanpak Weerbaarheid en Veerkracht Houten**
We geven uitvoering aan het plan van aanpak Weerbaarheid en Veerkracht Houten.
- **Brandveiligheid van appartementencomplexen verbeteren**
We voeren brandveiligheidsscans uit en stellen samen met bewoners, eigenaren en de Veiligheidsregio Utrecht evacuatieplannen op.
- **Het gebruik van rookmelders stimuleren**
De rookmelderdichtheid in woningen vergroten door gerichte voorlichtings- en bewustwordingscampagnes.

Ambitie D: Georganiseerde ondermijnde criminaliteit

We willen ondermijnende criminaliteit eerder signaleren, effectief aanpakken en de bestuurlijke weerbaarheid van de gemeente vergroten.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Melden van ondermijning stimuleren**
We stimuleren inwoners en ondernemers om signalen van ondermijning te melden, onder andere via Meld Misdaad Anoniem en Samen Veilig Ondernemen.
- **Signalen zorgvuldig onderzoeken en opvolgen**
We onderzoeken signalen zorgvuldig en zetten waar nodig bestuurlijke maatregelen, handhaving en integrale controles in.
- **Risicolocaties integraal aanpakken**
We pakken mogelijke dealplekken en andere risicolocaties integraal aan, samen met inwoners en veiligheidspartners.
- **Versterken bestuurlijke weerbaarheid**
We actualiseren het Bibob-beleid, werken samen binnen het Bibob Expertise Team West-Utrecht en passen Bibob-toetsen toe waar nodig.

Ambitie E: Digitale veiligheid

We willen de digitale weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de gemeentelijke organisatie vergroten.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Digitale risico's beter herkenbaar maken**
We voeren bewustwordingscampagnes uit voor ouderen, jongeren en ondernemers.
- **Samenwerken voor meer inzicht in digitale criminaliteit en effectievere interventies**
We werken regionaal samen met politie en gemeenten om digitale criminaliteit beter in beeld te brengen en effectieve interventies te ontwikkelen.
- **Het regionale uitvoeringsprogramma Digitale Veiligheid uitvoeren**
We geven uitvoering aan het regionale uitvoeringsprogramma Digitale Veiligheid.
- **Verkennen aanvullende maatregelen tegen cybercriminaliteit**
We verkennen welke aanvullende bestuurlijke mogelijkheden beschikbaar zijn om digitale criminaliteit en cybergerelateerde vormen van misleiding tegen te gaan.

Ambitie F: Toezicht en handhaving

We willen een veilige, leefbare en ordelijke openbare ruimte met een zichtbaar, professioneel en effectief BOA-team. De in het coalitieakkoord opgenomen structurele intensivering voor veiligheid van €400.000 is niet in deze programmabegroting verwerkt. De inhoudelijke uitwerking en de financiële gevolgen worden via de eerste begrotingswijziging bij het collegeprogramma aan de raad voorgelegd.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Het BOA-stelsel verder ontwikkelen**
We geven uitvoering aan de landelijke doorontwikkeling van het BOA-stelsel (nieuw bestel vanaf 2028).
- **De zichtbaarheid en inzet van BOA's vergroten**
We vergroten de zichtbaarheid en inzet van BOA's in de openbare ruimte en monitoren dit beter.
- **De samenwerking met politie versterken**
We versterken de samenwerking tussen BOA's en de politie, onder meer door gezamenlijke inzet, betere informatie-uitwisseling en afgestemde werkprocessen.
- **Regionale inzet van BOA's mogelijk maken**
Binnen Lekpoort (Nieuwegein, Vijfheerenlanden en Houten) ondertekenen we een samenwerkingsconvenant, zodat Boa's even tijdelijk op elkaars grondgebied kunnen worden ingezet op momenten dat er onvoldoende capaciteit is.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Output indicatoren						
Aantal geregistreerde criminaliteit	Politie	1245	1328	1588	1375	1375
Aantal meldingen Cybercrime	Politie	29	31	17	20	20
Aantal meldingen gedigitaliseerde criminaliteit	Politie	210	229	233	225	225
Aantal meldingen Meld Misdaad Anoniem	M.	14	18	23	25	25
Aantal woninginbraken	Politie	88	77	36	80	80
Geregistreerde rookmelderdichtheid in woningen	Website gemeente Houten	78%	80%	80%	82%	84%
Meldingen jongerenoverlast	Politie	280	357	446	400	400
BBV indicatoren						
Aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	CBS	1,8	1,5	2,1	2,1	2,1
Aantal gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inwoners	CBS	1,9	2,1	3,2	3,2	3,2
Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	CBS	3,3	3,6	3,6	3,6	3,6
Aantal verwijzingen Halt	Stichting Halt	34	20	25	25	25
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	CBS	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Deze indicatoren worden jaarlijks gemonitord en gebruikt om de voortgang van het veiligheidsbeleid te volgen.						

4.1.4 Wonen

Goed wonen is belangrijk voor onze huidige en toekomstige inwoners. Daarom zetten we ons hier elke dag voor in. We werken aan nieuwe woningen voor diverse doelgroepen, zetten in op een goede verdeling van woonruimte en werken daarbij samen met regiogemeenten, de provincie, woningcorporaties en ontwikkelaars. Bij nieuwe projecten en beleid gaan we in gesprek met inwoners en betrokken partijen. Zo werken we aan een toekomstbestendig Houten.

Ambitie A: Voldoen aan de woningbehoefte volgens de Woonvisie 2021-2030

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoering geven aan de woningbouwplanning 2027- 2040**
In 2027 werken we aan woningbouw binnen de ontwikkelingen in het kader van de visie Centrum, Molenzoom en Koppeling (CMK) en Kerkzicht 't Goy. Deze projecten bevinden zich in een vergevorderd stadium. Voor andere projecten bereiden we plannen voor, onder meer via ruimtelijke procedures. Denk hierbij aan de Grote Driehoek in Schalkwijk en Houten Oost. Daarnaast onderzoeken we hoe meer voortgang te boeken met kleine initiatieven door, onder meer, aanpassing van het vereveningsfonds.
- **De voortgang van de woningbouwplanning monitoren**
Via de P&C-cyclus informeren we over de voortgang van woningbouwprojecten. We werken met een woningbouwmonitor en leveren hiervoor gegevens aan de regio en provincie.
- **Opstellen volkshuisvestingsprogramma**
Op basis van de wet Regie versterking van de volkshuisvesting stellen we in 2027 een volkshuisvestingsprogramma op (als uitvoeringsprogramma onder de Omgevingswet). Dit programma vervangt de woonvisie en woonzorgvisie. Het volkshuisvestingsprogramma krijgt de kaders mee vanuit de omgevingsvisie en is het kader voor nieuwe meerjarige prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties in Houten. Op deze manier worden de nieuwste inzichten uit het de Nationale Prestatieafspraken, de omgevingsvisie en volkshuisvestingsprogramma meegenomen. Dat betekent dat de huidige prestatieafspraken met één jaar worden verlengd.
- **De bestaande woningvoorraad beter benutten**
We creëren meer mogelijkheden voor hospitaoverhuur, woningomzetting en woningsplitsing waar dat mogelijk is. Ook nemen we belemmeringen weg in het omgevingsplan en de huisvestingsverordening. Hiermee starten we in 2027.

Ambitie B: Voldoen aan de woningbehoefte voor sociale huur

Wat gaan we ervoor doen?

- **Realiseren sociale huurwoningen**
Alle ruimtelijke initiatieven worden getoetst op een voldoende aandeel sociale huurwoningen. We stimuleren dit waar nodig en benutten kansen. Vooraf bepalen we welke locaties passend zijn voor reguliere woningzoekenden of aandachtsgroepen uit de Woonzorgvisie. Zo werken we toe naar 1550 sociale huurwoningen in 2040.
- **Het Vereveningsfonds toepassen**
Wanneer een woningbouwplan minder dan 30% sociale huurwoningen bevat, is een afdracht aan het Vereveningsfonds van toepassing. Bij meer dan 30% sociale huur kan een subsidie worden verstrekt. Over de inkomsten en uitgaven leggen we verantwoording af via de P&C cyclus.
- **Uitvoering woondealafspraken**
Regionaal zetten we in op twee derde betaalbare woningen en 30% sociale huur. De gemeente Houten heeft zich geconformeerd aan deze afspraken en deze vertaald naar de woningbouwplannen. We monitoren de voortgang in regionaal verband.

Ambitie C: Voldoen aan de woonzorgbehoefte volgens de Woonzorgvisie 2025-2030

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoeren uitvoeringsprogramma Woonzorgvisie**
We brengen ruimtelijke locaties in beeld en bekijken welke mogelijkheden deze locaties bieden voor de huisvesting van aandachtsgroepen. Het gaat daarbij om geclusterde woningen en zorggeschikte woningen voor ouderen en om kleine wooneenheden voor inwoners, die uitstromen uit instellingen zoals de jeugdzorg, maatschappelijke opvang en beschermde woonvormen voor psychiatrische zorg.

Ambitie D: Voorrang voor Houtenaren bij sociale huur en betaalbare koop

Wat gaan we ervoor doen?

- **Regionale huisvestingsverordening actualiseren**

In 2027 leggen we de geactualiseerde regionale huisvestingsverordening en de nadere regels voor woonruimteverdeling voor aan de gemeenteraad, zodat de verordening rechtsgeldig blijft. Als de uitkomsten van het experiment kernbinding 't Goy tijdig beschikbaar zijn, nemen we deze mee in de actualisatie. Ook verwerken we de uitkomsten van de evaluatie van de eerste twee projecten met betaalbare koop in de huisvestingsverordening. Op basis van de geactualiseerde huisvestingsverordening passen we vervolgens de nadere regels aan.

Cultuurhistorie en archeologie

De gemeente Houten heeft een rijke geschiedenis, die al ver teruggaat. Dit verleden is van invloed op onze huidige leefomgeving, onder andere door overblijfselen uit die tijd. Denk aan archeologisch waardevolle gebieden, monumenten en historische structuren. In het bijzonder zijn we trots op de Hollandse Waterlinies en de Romeinse Limes, waarmee Houten onderdeel is van UNESCO Werelderfgoed. We zetten ons in om deze cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken. Ook richten we ons op het vertellen van ons verhaal en het beleefbaar maken van het landschap.

Eén van de kaders die we hierbij hanteren is de erfgoedvisie, die in 2022 is vastgesteld. We geven hier invulling aan en in ons uitvoerings- en handavingskader heeft behoud van erfgoed een hoge prioriteit. Daarvoor is inzicht nodig in ons cultureel erfgoed en de staat waarin dit verkeert. In het coalitieakkoord staat de doelstelling om de jaarlijkse kosten voor erfgoed, archeologie en archivering structureel met 20% terug te dringen. Deze doelstelling moet nog worden uitgewerkt.

Ambitie E: Integraal en samenhangend erfgoedbeleid

Wat gaan we ervoor doen?

- **Monumentenlijst actualiseren en erfgoed behouden**

Ons huidige monumentenbestand is in 2014 vastgesteld. Hiermee borgen we het behoud van bepalende monumenten en gebouwen, die kenmerkend zijn voor een bepaalde periode. Dit bestand moet regelmatig worden bekeken en beoordeeld. Daarnaast beoordelen we monumenten uit de wederopbouwperiode (1945 tot 1965) op hun cultuurhistorische waarde. Daarbij wegen we af of deze bouwwerken in aanmerking komen voor aanwijzing als monument. Ook is het wenselijk om de grenspalen in de gemeente als gemeentelijk monument aan te wijzen.

- **De Cultuurhistorische Waardenkaart vaststellen**

Deze kaart is een belangrijk hulpmiddel bij de verankering van cultureel erfgoed in de omgevingsvisie en het omgevingsplan en moet uiterlijk eind 2031 onderdeel zijn van het omgevingsplan. Daarom is het noodzakelijk de kaart actueel te houden en aan te vullen met onder meer de uitkomsten van het traject beschermde dorpsgezichten. Daarna kan de kaart vastgesteld worden als Cultuurhistorische Waardenkaart van de gemeente Houten.

- **Monument eigenaren ondersteunen**

Voor het draagvlak, de bekendheid en toegankelijkheid van erfgoed faciliteren we structureel de Open Monumentendagen. Daarnaast is in de Visie Cultureel Erfgoed opgenomen dat we jaarlijks een ontmoetingsmoment organiseren voor monumenteneigenaren. Het doel is informeren, inspireren én activeren. Tijdens deze bijeenkomst staat telkens een thema of verhaallijn centraal.

- **Boomstamboot**

De boomstamboot is op dit moment nog in conservering en kan daarna tentoongesteld worden. Het conserveringsproces is momenteel in de afrondingsfase. In eerste instantie zal de boot teruggaan naar het Provinciaal Archeologisch Depot, formeel eigenaar, waarna de gemeente via een bruikleenovereenkomst de boot tentoon zou kunnen stellen mits er een geschikte ruimte is die aan de eisen voldoet. Ook zal er door vrijwilligers van de Krachtfabriek een replica worden gemaakt, die tijdens de 'Varsity' zal worden getoond.

Ambitie F: Hollandse waterlinies beleefbaar en bereikbaar houden

Wat gaan we ervoor doen?

- **De waarde van de Hollandse Waterlinies behouden en versterken**
In de verschillende visies die voor deelgebieden worden opgesteld, brengen we de waarde van de Hollandse Waterlinies in met als doel deze te behouden en versterken.
- **Werken aan een toekomstbestendig Fort Honswijk**
Voor Fort Honswijk blijven we in gesprek met de exploitant over een toekomstbestendige invulling van het fort.

Vergunningverlening Omgevingswet

Vergunningverlening draagt bij aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving én aan het mogelijk maken van gewenste ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw. We bieden inwoners, ondernemers en initiatiefnemers duidelijkheid over wat wel en niet mogelijk is, bewaken de kwaliteit van aanvragen en nemen binnen de wettelijke termijnen zorgvuldig besluiten. Hierbij wegen we alle belangen af.

Ambitie G: Versterken vergunningverlening als schakel tussen ruimtelijke ambities, dienstverlening en juridische kwaliteit

De invoering van de Omgevingswet, de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de toename van ruimtelijke initiatieven vragen om heldere processen, actuele toetsingskaders en goede samenwerking met interne en externe partners.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Vergunningsprocedures voor woningbouw zorgvuldig begeleiden**
We begeleiden vergunningsprocedures voor woningbouwontwikkelingen zorgvuldig en brengen waar mogelijk versnelling aan.
- **Kwaliteit en monitoring van vergunningverlening versterken**
We versterken het vier-ogen-principe, actualiseren werkprocessen en verbeteren registratie en monitoring. Hierdoor kunnen we beter sturen op kwaliteit, doorlooptijden en werkvoorraad.

Toezicht en Handhaving Omgevingswet

Ambitie H: Risicogericht toezicht en consequente juridische handhaving op activiteiten onder de Omgevingswet

Met deze aanpak beperken we veiligheids- en gezondheidsrisico's, bevorderen we de naleving van regels en versterken we het vertrouwen van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties in een betrouwbare overheid. Doordat meer activiteiten vergunningsvrij worden en regels verminderen, verschuift het toezicht van vooraf naar achteraf. Dit leidt tot een groei in toezicht- en handhavingstaken, een ontwikkeling die onder de Omgevingswet al zichtbaar is. In 2027 versterken we daarom de uitvoering van toezicht en juridische handhaving binnen de BIG-8-beleidscyclus. We borgen de wettelijke basistaken en brengen nog meer focus aan in prioriteiten, risico's en meetbare resultaten. De uitvoerings- en handhavingsstrategie vormt hiervoor het kader.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Vaststellen van een geactualiseerde uitvoerings- en handhavingsstrategie**
We stellen een geactualiseerde uitvoerings- en handhavingsstrategie vast, met doelen, prioriteiten en risico's voor de fysieke leefomgeving.
- **Samenwerken aan uitvoering uitvoerings- en handhavingsstrategie**
Samen met alle deelnemers aan de ODU geven we uitvoering aan de regionale uitvoerings- en handhavingsstrategie en bereiden we bestuurlijke prioriteiten en beleidskeuzes voor.
- **Inzetten op toezicht indirecte lozingen**
We zetten, via de ODU, in op toezicht op indirecte lozingen in het kader van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water (waterkwaliteit).
- **Risicogericht toezicht uitvoeren**
We voeren risicogericht toezicht uit op bouwactiviteiten, omgevingsplanactiviteiten en milieubelastende activiteiten.

- **Opstellen handelingsperspectief Wkb-meldingen**
We stellen een handelingsperspectief op voor Wkb-meldingen.

Hiermee werken we toe naar een transparante, navolgbare en datagedreven uitvoering van VTH-taken, waarbij inzet en capaciteit beter aansluiten op de grootste risico's voor veiligheid, gezondheid en leefkwaliteit.

Indicatoren

Zie het hoofdstuk Gebiedsontwikkeling voor de indicatoren.

4.1.5 Financiën

Wat gaat het kosten?

Het onderstaande financieel overzicht geeft het door de raad vastgestelde kader per programma weer.

Specifieke toelichtingen:

- De huidige capaciteit is op dit moment alleen beschikbaar voor de 100% toetsing van exploitatie- en alcoholwetsvergunningen.
- Actualiseren van het Bibob beleid: dit past binnen de werkzaamheden, maar vraagt wel afstemming met andere afdelingen binnen de gemeente. Zij zullen ook capaciteit moeten leveren.
- Oprichten BET: De oprichting van het BET verandert niets aan de bestaande organisatiestructuur van de deelnemende gemeenten. Wél dient er jaarlijks een bijdrage betaalt te worden. Op basis van de huidige verdeelsleutel is dit voor Houten circa € 26.000 per jaar.
- De lasten en baten voor de nieuwkomers landen in de Begrotingswijziging horende bij het collegeprogramma.

x € 1.000

Begroting			2027	2028	2029	2030
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Wonen	2.856	1.229	-1.628	-1.545	-1.543	-1.542
Gebiedsontwikkeling	7.620	4.894	-2.726	-2.535	-2.535	-2.535
Nieuwkomers in Houten	0	0	0	0	0	0
Veiligheid en leefbaarheid	6.118	559	-5.559	-5.639	-5.637	-5.677
Programma-brede kosten	0	375	375	0	0	0
Totaal Thuis in Houten	16.594	7.057	-9.538	-9.718	-9.714	-9.753

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse	PPN	BG	Mutatie	PPN	BG	Mutatie
Hoofdstuk	2027	2027	Lasten	2027	2027	Baten
	Lasten	Lasten		Baten	Baten	
Wonen	3.160	2.856	304	1.179	1.229	50
Gebiedsontwikkeling	6.877	7.620	-743	4.964	4.894	-70
Veiligheid en leefbaarheid	6.377	6.118	259	517	559	42
Programma-brede kosten	0	0	0	0	375	375
Totaal Thuis in Houten	16.415	16.594	-180	6.660	7.057	397

Mutaties groter dan € 150.000

Correctie mutaties reserves in het juiste programma (375.000 voordeel)

De raad heeft in juli 2026 het nieuwe reservebeleid vastgesteld. Op grond van dit nieuwe beleid zijn reservemutaties anders over de programma's verdeeld en mutaties bijgesteld.

Kostenverdeling (€ 342.000voordelig)

Actualisatie van de kostenverdeling en het aanpassen van toebedeelde percentages zorgt voor een saldo effect op de lasten van € 342.000.

Gebiedsontwikkeling/ planontwikkeling mesoniveau (722.000 nadeel)

Uitbreiding formatie op basis van Perspectiefnota 2026 onderdeel 6.1 versterken organisatie ruimtelijke opgaven.

Bezuinigingsopgave

Bedragen x €1.000					
Bezuinigingsopgave	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Wonen</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
S.21 Actualiseren subsidieregelingen	-17	-17	-17	-17	-17
Totaal	-17	-17	-17	-17	-17

Bedragen x €1.000					
Bezuinigingsopgave	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Veiligheid en leefbaarheid</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
S.21 Actualiseren subsidieregelingen-vergunningen AVOI	-7	-7	-7	-7	-7
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-8	-8	-8	-8	-8
Programma brede kosten	-100	-100	-100	-100	-100
Totaal	-110	-110	-110	-110	-110

Reserves

Bedragen x €1.000				
Mutaties reserves				
	2027	2028	2029	2030
<i>Dotaties aan reserves, totaal</i>	-	-	-	-
Algemene reserve				
Concern weerstandsvermogen grondexploitaties				
BR Overlopende posten				
BR Bouwen aan Houten 2023-2026				
BR Implementatie omgevingswet 2023-2026				
BR Vereveningsfonds sociale huur				
<i>Onttrekkingen uit reserves, totaal</i>	375	-	-	-
Algemene reserve	375			
Concern weerstandsvermogen grondexploitaties				
BR Overlopende posten				
BR Bouwen aan Houten 2023-2026				
BR Implementatie omgevingswet 2023-2026				
BR Vereveningsfonds sociale huur				

4.2 Samen Leven

Omschrijving	Bron	Realisatie 2021	Realisatie 2023	Realisatie 2025	Raming 2026	Raming 2027
Rapportcijfer directe dienstverlening	Monitor Sociale Kracht	7,1	7,1	7,1	7,2	7,2

Houten is een gemeente, waar inwoners naar elkaar omzien, actief bijdragen aan hun leefomgeving en zich kunnen ontwikkelen op een manier die bij hen past. Het sociale fundament in Houten is sterk: er zijn actieve inwoners, betrokken maatschappelijke organisaties en partners die samen werken aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen en zich thuis voelt. De gemeente Houten speelt daarin een verbindende en ondersteunende rol. We zetten daarbij sterk in op preventie, inclusie, ontmoeting en het versterken van de sociale basis.

Met de visie Sociale Koers 2026–2029 hebben we een nieuw inhoudelijk kompas voor de komende jaren bepaald voor het sociaal beleid. De koers richt zich op drie kernopgaven: ‘versterken van de sociale basis’, ‘passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft’ en ‘iedereen doet mee op eigen niveau’. Deze kernopgaven sluiten aan bij de indeling van de begroting. De koers geeft bovendien invulling aan de ambitie om gericht en meer integraal te werken aan maatschappelijke effecten. Om voortvarend aan de slag te gaan, hebben we een uitvoeringsprogramma 2026 -2029 opgesteld. In dit programma is de visie samen met partners vertaald naar de praktijk. Met andere woorden: de ambities uit de Sociale Koers zijn vertaald naar concrete doelstellingen, acties en indicatoren. In 2026 zijn we gestart met de uitvoering van dit programma en in 2027 zetten we de volgende stappen.

Onze opgaven: Bouwen aan een zorgzame en krachtige samenleving

De drie kernopgaven uit de visie Sociale Koers geven richting aan de beweging die we binnen het sociaal domein willen realiseren. We versterken de sociale basis, stimuleren eigen verantwoordelijkheid waar dat kan en zorgen dat ondersteuning beschikbaar blijft voor inwoners die dat nodig hebben. Daarbij zetten we in op preventie, collectieve oplossingen en samenwerking met inwoners en partners. Deze uitgangspunten komen terug in de opgaven en activiteiten binnen het programma Samen Leven.

1. Versterken van de sociale basis

Een veerkrachtige samenleving begint bij sterke sociale verbanden. We investeren in de kracht van inwoners en buurten door mantelzorgers, vrijwilligers, inwonersinitiatieven en organisaties te ondersteunen die bijdragen aan ontmoeting, ontwikkeling, verbondenheid en zorgzame buurten. Daarbij sturen we op betere, integrale samenwerking en meer afstemming.

2. Passende ondersteuning voor wie dat nodig heeft

We zetten in op tijdige, toegankelijke en effectieve hulp voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij bakenen we duidelijker af wat onder jeugdhulp en Wmo valt, wat onder eigen verantwoordelijkheid en wat onder algemene voorzieningen. We houden de ondersteuning beschikbaar en betaalbaar door het versterken van de sociale basis, meer inzet op collectieve voorzieningen en focus om op de complexe vragen beter op te pakken.

3. Iedereen doet mee op eigen niveau

We zetten ons in voor gelijke kansen voor iedereen in onderwijs, werk, zorg en samenleving. Inclusie is daarbij ons uitgangspunt. We nemen actief drempels weg en bestrijden discriminatie en uitsluiting, met extra aandacht voor kwetsbare groepen.

4. Twee opgaven die overal doorheen lopen

Sommige opgaven zijn zo fundamenteel dat ze dwars door alle thema's heen lopen. Daarom vormen zij een rode draad in alles wat we doen:

- *Kansrijk opgroeien*
We investeren in preventie, ondersteuning van ouders en opvoeders en een sterke ontwikkellijn voor jeugd van 0 tot 27 jaar.
- *Vitaal ouder worden*
We bevorderen een gezonde leefstijl, passende woonvormen en sociale netwerken voor ouderen, zodat zij zelfstandig en betrokken kunnen blijven leven.

Beleidskaders

Sociale Koers 2026-2029

Lekstroom Werkt 2020

Meerjarenplan Gezond Actief Leven Houten 2024-2026 Cultuurvisie Cultuur moet je doen!

Sportvisie en Sportakkoord

Regiovisie Jeugdhulp Lekstroom vanaf 2021

Regiovisie Wmo

Woonvisie 2021-2030

Woonzorgvisie 2025-2030 (supplement Woonvisie)

WMO proof

Visie op mantelzorgondersteuning 2024

Samenkracht Onderwijs & Zorg 2024 – 2028

Regioplan U16 – Beschermd Wonen, Kaders voor samenwerking in 2023-2028

Voor een veilig thuis, Regiovisie Geweld hoort

nergens thuis – regio Utrecht 2020'

Uitvoeringsplan Lekstroom: huiselijk geweld en kindermishandeling

Uitvoeringsprogramma Beschermd Thuis Houten

Overzicht verbonden partijen

Gemeentelijke gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)

Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)

MRU West

4.2.1 Versterken van de sociale basis

Een veerkrachtige en zorgzame samenleving maken we samen. Iedereen doet mee: thuis, in de buurt of bij een vereniging. Al deze verbanden samen vormen de sociale basis:

- persoonlijk: de eigen veerkracht en het netwerk van inwoners;
- gemeenschappelijk: de verbindingen in de buurt en het verenigingsleven;
- institutioneel: voorzieningen van gemeente en organisaties.

Door deze onderdelen van de sociale basis te versterken, voorkomen we problemen en houden we professionele zorg beschikbaar voor inwoners die deze echt nodig hebben.

We werken aan een samenleving, waarin inwoners hun draagkracht en draaglast in balans houden. Dat vraagt om een goede gezondheid, de juiste vaardigheden en een sterk sociaal netwerk. Daarom stimuleren we dat inwoners elkaar (leren) kennen, naar elkaar omzien en elkaar helpen. Zo versterken we het gewone leven van inwoners en vergroten we hun veerkracht. Mantelzorgers, vrijwilligers en inwonersinitiatieven zijn daarbij onmisbaar. De gemeente Houten ondersteunt dit met beleid, voorzieningen en initiatieven die sociale verbindingen versterken.

Daarnaast werken we aan toegankelijke en bereikbare voorzieningen voor iedereen. We maken het aanbod beter zichtbaar, werken meer samen en bieden collectieve voorzieningen aan waarvoor geen indicatie nodig is. Zo verminderen we versnippering en voorkomen we dat inwoners tussen wal en schip raken.

Ambitie A: Versterken van de persoonlijke sociale basis

Iedere inwoner beschikt over hulpbronnen om zelfstandig en veerkrachtig te functioneren. Denk aan je familie, sociale relaties, gezondheid, financiële stabiliteit en toegang tot ondersteuning. Komt de balans tussen draagkracht en draaglast onder druk te staan, dan moet tijdig passende ondersteuning beschikbaar zijn, bij voorkeur in de directe omgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Van zorg naar gezondheid: gezondheidsnota en integrale preventieaanpak**
 - In de eerste helft van 2027 leveren we een nieuwe integrale gezondheidsnota op. De gezondheidsnota 2027–2030 bundelt en versterkt bestaand beleid om gezondheid integraal te bevorderen, met nadruk op preventie, kansengelijkheid en een gezonde (beweegvriendelijke) leefomgeving. De nota sluit aan op bestaande programma's en de Sociale Koers. Daarnaast besteden we expliciet aandacht aan suïcidepreventie.
 - De nota staat in nauwe samenhang met de regionale werkagenda AZWA (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord). Vanuit AZWA geven we invulling aan diverse basisfunctionaliteiten, waaronder Sociaal verwijzen, mentale gezondheidsvoorziening Kansrijke Start, Aanpak overgewicht en leefstijl (jeugd en volwassenen) en valpreventie. Ook de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord Ouderen valt onder AZWA. Regionaal zetten we daarbij in op laagdrempelige logeerszorg en respijtzorg aan huis. De AZWA bevat ook onderwerpen op de ontwikkelagenda. Dit zijn aanpakken die de komende jaren worden doorontwikkeld tot mogelijke basisfunctionaliteiten, zoals dementie en mentale gezondheid. In 2027 bereiden we ons voor op structureel aanbod/ondersteuning.
- **Sportvisie**
 - In de eerste helft van 2027 leveren we een nieuwe sportvisie op. Centrale onderwerpen zijn de georganiseerde sport en de relatie met (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen. Verenigingen vormen een belangrijke basis voor het verder vergroten van de sport- en beweegdeelname. Sport en bewegen krijgen een vaste plek binnen de sterke sociale basis van Houten. Op accommodatiegebied starten we met de harmonisatie van de buitensporttarieven en zorgen voor integrale inbedding van de sport bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- **Voorbereid op vitaal en zelfstandig ouder worden**
 - We zetten in op het vergroten van de zelfredzaamheid en bewustwording van inwoners rondom het ouder worden. Daarnaast stimuleren we bewegen onder senioren, zodat zij langer vitaal blijven en elkaar kunnen ontmoeten. Zo ondersteunen we het langer zelfstandig wonen.
 - Samen met inwoners en organisaties voeren we pilots uit met de dialoogtafels *Praat vandaag over morgen*. Daarmee stimuleren we het gesprek over ouder worden en toekomstige zorg- en

ondersteuningsvragen. Ook versterken we de inzet van de wooncoach, gericht op tijdig aanpassing van de woonsituatie en het bevorderen van passend en toekomstbestendig wonen.

- We verkennen de mogelijkheden van voorzorgcirkels. Dit zijn kleine kringen van ongeveer acht tot vijftien mensen die dicht bij elkaar in de buurt wonen en afspreken elkaar te helpen bij dagelijkse taken. Het doel is eenzaamheid te verminderen en inwoners te ondersteunen om langer zelfstandig te blijven wonen zonder direct professionele zorg in te schakelen.

- **Kansrijke Start**

We werken aan de verdere ontwikkeling van de ketenaanpak Kansrijke Start. Lokaal versterken we de samenwerking binnen de coalitie Kansrijke Start en regionaal wordt vanuit AZWA gestart met het inrichten van de ketenrichtlijn Kansrijke Start.

- **Maatschappelijke dialoog**

In 2027 verbreden we de maatschappelijke dialoog van professionals naar inwoners. Nadat in 2026 samen met partners een gedragen visie en concrete handelingsperspectieven zijn ontwikkeld, ligt in 2027 de nadruk op het actief betrekken van inwoners bij het gesprek over eigen verantwoordelijkheid, het omgaan met hulpvragen en het versterken van het gewone leven. Dit doen we via bijeenkomsten, activiteiten en communicatie-uitingen die bijdragen aan bewustwording en gedragsverandering, zowel bij inwoners als professionals. Ook bieden we ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving die de sociale en pedagogische basis versterken. Zo werken we aan een cultuur, waarin minder vanzelfsprekend een beroep wordt gedaan op professionele hulp en meer gebruik wordt gemaakt van het eigen netwerk en de gemeenschap.

Ambitie B: Versterken gemeenschappelijke sociale basis

Houten beschikt over een groot aantal verenigingen, inwonersinitiatieven en (buurt)activiteiten waarin ontmoeting, talentontwikkeling en maatschappelijke betrokkenheid samenkomen. Ze dragen bij aan een zinvolle invulling van het dagelijks leven. We willen de gemeenschapskracht versterken en blijven ondersteunen, zodat inwoners zich verbonden voelen en actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Versterken gemeenschapskracht**

- Met de community-aanpak Centrum werken we verder aan sterke sociale netwerken in heel Houten Centrum en aan meer integrale ondersteuning voor inwoners in een kwetsbare positie in Centrum-Oost. Samen met partners en inwoners voeren we de vijf actielijnen van de community-aanpak uit: door meer inwoners te bereiken, waaronder moeilijk bereikbare groepen, ontmoeting rond het Rond te stimuleren en een eigen plek voor bewoners te creëren. Daarnaast zorgen we voor laagdrempelig en vraaggericht ondersteuningsaanbod en werken professionals samen aan open, laagdrempelige en structurele ondersteuning.

- Houten breed blijven we inwonersinitiatieven stimuleren en ontmoeting en betrokkenheid bevorderen. Initiatieven van inwoners ondersteunen we onder andere via het Fonds Houten Samen. Via dit fonds stimuleren we ook de samenwerking tussen cultuur, sport en welzijn, zodat initiatieven integraal bijdragen aan een sterke sociale basis.

- Het vrijwilligersplatform ontwikkelen we door, zodat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten en meer inwoners zich vrijwillig inzetten. Daarmee vergroten we de participatie en versterken we sociale netwerken.

- De aanpak van eenzaamheid blijft een belangrijk speerpunt. Tijdens de Week van de Ontmoeting en via de campagne Niet in je eendje gaan we samen met partners en vrijwilligers in gesprek om bewustwording en het omzien naar elkaar te stimuleren.

- De uitvoering van de motie rondom het manifest geweld tegen vrouwen draagt bij aan het versterken van gemeenschapskracht. We zetten in op gezamenlijke verantwoordelijkheid, bewustwording en een sterke lokale samenwerking gericht op sociale veiligheid.

- **Versterken informeel zorgaanbod en samenwerking met formeel zorgaanbod**

In pilots werken we aan het versterken van het informele en collectieve zorgaanbod in het voorveld. We ontwikkelen een betere werkwijze voor de matching tussen het aanbod van informele zorgaanbieders en de vraag van formele zorgaanbieders, in aansluiting op of ter voorkoming van geïndiceerde zorg. Dit doen we op basis van in 2026 uitgevoerd onderzoek en adviezen uit gesprekken met informele en formele zorgpartners.

- **Uitvoering cultuurvisie**
We stimuleren cultuurdeelname van mensen in een kwetsbare positie om hun veerkracht te vergroten. Dit doen we samen met partners in de sociale basis. Aan de Slinger geeft bijvoorbeeld vervolg aan de activiteiten voor de ggz-doelgroep. Daarnaast voeren we gesprekken met relevante partners over het vervolg van het bestaande convenant cultuuronderwijs.
- **Jongerenparticipatie / jongerenwerk**
 - VanHouten&co legt nieuwe accenten in het jongerenwerk door de activiteiten van Shine over te nemen.
 - Jong Houten krijgt extra begeleiding, zodat jongeren ambtenaren, wethouders en gemeenteraad kunnen blijven adviseren over verschillende onderwerpen.
 - Jongerenwerk ondersteunt jongeren (ook in kwetsbare posities) bij het ontwikkelen van hun talenten en identiteit, onder meer via theater- en kunstlessen. Door vaker aanwezig te zijn op scholen voor voortgezet onderwijs en in groep 8 van basisscholen, vervult het jongerenwerk een belangrijke signalerende en preventieve rol. Zo helpen we problemen voorkomen en verbinden we de leefwereld van jongeren met die van school.
 - Binnen Platform Next kijken we wat er verder nodig is voor jongerenprogramming.
- **Ontwikkeling broedplaatsbeleid**
We ontwikkelen broedplaatsbeleid zodat voor inwoners en initiatieven duidelijk is waar ruimte en faciliteiten beschikbaar zijn en onder welke voorwaarden.

Ambitie C: Versterken van de institutionele basis

Inwoners en professionals weten de weg te vinden naar een passend en integraal aanbod van voorzieningen. Daarbij gaat het niet alleen om activiteiten, maar ook om de accommodaties, waarin de activiteiten kunnen plaatsvinden. We zorgen ervoor dat inwoners en professionals beter gebruikmaken van het voorzieningenaanbod en dat vraag en aanbod van accommodaties beter op elkaar aansluiten.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Informatie rondom gemeentelijke voorzieningen**
We ontwikkelen een gemeentelijke strategie voor een betere en centrale digitale ontsluiting van informatie, die aansluit bij de behoeften en het zoekgedrag van inwoners en professionals. Daarnaast zetten we in op een bredere openstelling, grotere zichtbaarheid en hoger gebruik door inwoners van het Informatieplein. Dit doen we samen met de betrokken ondersteunende maatschappelijke partners.
- **Sociaal maatschappelijk vastgoed**
 - We zetten in op een toekomstbestendige en efficiënt gebruikte sport- en ontmoetingsinfrastructuur. Daarbij sturen we op betere dekkingpercentages van sportaccommodaties, waarbij de harmonisatie van de buitensportaccommodaties een belangrijke stap is.
 - We werken aan een langetermijnvisie op de sportinfrastructuur in de vorm van een Integraal Huisvestingsplan Sport. Dit plan biedt richting voor duurzame en doelmatige investeringen in de komende jaren.
 - We zetten stappen binnen de sociaal-culturele voorzieningen. We verhogen de bezettingsgraad van onze centra door deze beter zichtbaar en vindbaar te maken en door beter aan te sluiten op de groeiende behoefte aan ontmoeting in de wijk.
 - In 2027 start de verbouwing van Enter. Daarmee ontwikkelen we het centrum tot een meer multifunctionele en toekomstbestendige plek, die beter aansluit bij de behoeften van jongeren en culturele organisaties.
- **Accommodaties in gebiedsontwikkeling**
De gemeente Houten groeit de komende jaren. Tot 2040 komen er minimaal 2.000 woningen bij in de gebiedsontwikkeling van het Centrum, De Molenzoom en De Koppeling (CMK). We onderzoeken de behoefte aan (maatschappelijke) accommodaties op gebiedsniveau en reserveren ruimte op kansrijke plekken in de plannen en de ontwikkelkaders van CMK.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Output indicatoren						
Aantal verwijzingen naar welzijn vanuit de eerstelijns	Van Houten en Co	93	157	112	200	250
Opmerking: tot en met 2025 zijn het cijfers van Welzijn op Recept (verwijzingen vanuit de eerstelijns medische centra). Vanaf 2026 worden alle doorverwijzingen naar welzijn vanuit de eerstelijns meegenomen. Hieronder valt ook bijvoorbeeld thuiszorg en het sociaal team. (Definitie uit: Visie Eerstelijnszorg 2030)						
Aantal aanvragen voor het fonds Houten samen per type aanvraag	Gemeente Houten	x	x	11	50	60
Opmerking: Gesplitst naar sport, welzijn, cultuur. Type is onder te verdelen in maatschappelijke organisaties en inwonersinitiatieven. Het fonds Houten samen is in Q4 2025 gestart.						
Outcome indicatoren						
Sociale kracht cijfer Houten	Monitor sociale kracht	7,7	x	7,7	x	7,8
Sociale kracht cijfer Centrum	Monitor sociale kracht	6,8	x	6,7	x	6,8
Sociale samenhang	Monitor sociale kracht	6,3	x	6,3	x	6,5
Zelforganiserend vermogen	Monitor sociale kracht	7,2	x	6,9	x	7,0
% tamelijk zwaar tot overbelaste mantelzorgers	Monitor sociale kracht	19%	x	26%	x	24%
Cultuurparticipatie: % inwoners dat minimaal eens per maand aan kunstzinnige activiteiten deelneemt in georganiseerd verband	Monitor sociale kracht	24%	x	24%	x	25%
Het bereik van jeugdfonds sport en cultuur ten opzichte van het aantal kinderen dat in armoede leeft	Jeugdfonds sport en cultuur	25%	26%	29%	30%	31%
Bezettingsgraad van sociaal cultureel centra, gymzalen en sporthallen	Van Houten en Co en gemeente	31,8%	29,9%	28,2%	29%	29%
Gemeten locaties: Huis van Houten, Cultuurhuis Schoneveld, Enter en Meerkoet.						
BBV indicatoren						
% Niet-sporters	GGD gezondheidsmonitor	x	35,1%	x	x	x
% niet-wekelijks sporters tov de bevolking van 19 jaar en ouder. De gezondheidsmonitor verschijnt eens per 4 jaar.						
Demografische druk	CBS	74,5	75,7	77,1	78,2	x
Het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar.						

4.2.2 Passende ondersteuning

De gemeente Houten staat voor de opgave om ondersteuning beschikbaar en betaalbaar te houden voor inwoners die deze het hardst nodig hebben. De vraag naar ondersteuning vanuit de Jeugdwet en Wmo neemt toe, terwijl de beschikbare middelen onder druk staan. Daarom zetten we in op passende ondersteuning: ondersteuning die aansluit bij de behoeften van inwoners, zo licht als mogelijk en zo zwaar als noodzakelijk.

Dit vraagt om duidelijke keuzes over de inzet van individuele voorzieningen, een sterkere benutting van collectieve oplossingen en een gerichte aanpak voor inwoners met complexe ondersteuningsvragen. Tegelijkertijd investeren we in een sterke sociale basis en krachtige buurten en andere netwerken dichtbij mensen, zodat inwoners elkaar kunnen ontmoeten, ondersteunen en waar mogelijk zelfstandig kunnen blijven participeren.

Deze opgave vraagt om een gezamenlijke inzet. Het Sociaal Team is hierbij een cruciale partner. Daarnaast zijn er ook vele andere belangrijke partners, waaronder vanHouten&co, Woonin, zorg- en welzijnsorganisaties, het onderwijs en vrijwilligers. Samen werken we aan passende, toegankelijke en betaalbare ondersteuning. Zoals beschreven in de Sociale Koers Houten versterken duidelijke kaders, collectieve voorzieningen, een sterke sociale basis en een integrale aanpak van complexe problematiek elkaar. Alleen in samenhang kunnen we de ondersteuning toekomstbestendig organiseren.

Ambitie A: Duidelijke afspraken over passende ondersteuning

Om ondersteuning effectief en betaalbaar te houden, is het van belang duidelijkheid te bieden over de grenzen van gemeentelijke ondersteuning. Daarbij maken we onderscheid tussen wat bij het gewone leven hoort en wanneer professionele hulp nodig is. Door duidelijke kaders en afspraken met inwoners, het onderwijs, verwijzers en andere professionals wegen we de inzet van jeugdhulp en Wmo-voorzieningen beter af. Dat draagt bij aan een transparante en uitlegbare uitvoering van het beleid.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verordening Jeugd en Wmo actualiseren**
We actualiseren de verordening, zodat deze beter aansluit op de nieuwe koers en het effectievere budgetinzet. Daarmee krijgen we meer grip op de toegang tot jeugdhulp en Wmo-voorzieningen en op de uitgaven. Het gaat daarbij om:
 1. *Het afbakenen van de reikwijdte van jeugdhulp via verordening en beleid:* wat is jeugdhulp en wat valt onder eigen verantwoordelijkheid en/of voorliggende voorzieningen?
 2. *Passende inzet van begeleiding en behandeling:* afschalen binnen trajecten van begeleiding naar lichtere vormen, begeleiding door het Sociaal Team en voorliggende voorzieningen.
 3. *Inkoop Jeugdhulp:* de gespecialiseerde jeugdhulp voor de segmenten Ambulant en Jeugdhulp in Onderwijstijd wordt per 1 augustus 2027 opnieuw aanbesteed. De gewijzigde contractvoorwaarden en zorgproducten vragen om aanpassingen in de verordening en beleidsregels.
- **Opdracht Adviesraad Sociaal Domein herijken**
Een nieuw gevormde Adviesraad Sociaal Domein maakt begin 2027 een start met de nieuwe werkwijze.
- **Indicatiestelling Wmo herzien**
Bij huishoudelijke ondersteuning is het indicatieproces herzien om beter aan te sluiten bij de zelfredzaamheid van inwoners. Daarnaast zetten we in op *reablement*: samen met inwoners onderzoeken wat zij zelf kunnen blijven doen, opnieuw kunnen leren of anders kunnen organiseren.

Ambitie B: Meer focus op collectieve in plaats van individuele hulp

In de huidige praktijk wordt nog vaak gekozen voor individueel maatwerk, terwijl collectieve voorzieningen een passende en vaak effectieve(re) oplossing kunnen bieden. Door sterker in te zetten op groepsgericht aanbod vergroten we de (blijvende) impact, ontlasten we het systeem en voorkomen we verdere escalatie. We onderbouwen de ontwikkeling van deze voorzieningen met businesscases, die we samen met de ketenpartners opstellen. Daarmee maken we de doelmatigheid en mogelijke besparingen ten opzichte van maatwerk inzichtelijk.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Scootmobielpool realiseren**
In plaats van individuele scootmobielen zetten we een algemene voorziening op die gedeeld gebruik mogelijk maakt. Na evaluatie van de pilots bepalen we in 2027 of en in welke wooncomplexen we de scootmobielpool uitbreiden.
- **Recreatieve dagbesteding opzetten**
We ontwikkelen groepsgerichte en laagdrempelige activiteiten als alternatief voor bestaande vormen van dagbesteding binnen de Wmo.
- **Uitkomsten onderzoek collectief aanbod toepassen**
In 2027 versterken we het collectieve aanbod op basis van de uitkomsten van het onderzoek van Radar Advies. Dit onderzoek geeft inzicht in de ondersteuningsvragen van inwoners, het huidige aanbod, de benutting daarvan en mogelijke hiaten. Daarmee vormt het de basis voor de ontwikkeling van passend en effectief collectief aanbod. Met deze pilots toetsen we of de voorgestelde collectieve voorzieningen bijdragen aan passende ondersteuning voor inwoners. De resultaten gebruiken we als basis voor besluitvorming over eventuele structurele implementatie en opschaling van het collectieve aanbod.

Ambitie C: Betere aanpak voor inwoners met complexe ondersteuningsvragen

Voor inwoners met meerdere en langdurige problemen zetten we in op een integrale, gezinsgerichte benadering. Hier vallen ook complexe scheidingen en thuiszitters onder, omdat deze sterk samenhangen met het gebruik van jeugdhulp. Daarbij bouwen we voort op bestaande initiatieven zoals de Top-3 aanpak en Op Koers. Voorbeelden van complexe ondersteuningsvragen zijn veiligheidsvraagstukken in gezinnen, zware ggz-problematiek en een stapeling van problemen op het gebied van wonen, financiën en zorg.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Inzet op complexe casuïstiek**
Binnen het sociaal domein zien we een kleine groep inwoners (ongeveer 5%) met complexe, meervoudige problematiek, die een groot beroep doet op ondersteuning. In 2027 zetten we in op een integrale aanpak voor deze doelgroep, met als doel tijdig de juiste hulp op de juiste plek te bieden. Door versterking van de toegang een meer integrale en intensievere samenwerking tussen partners werken we aan meer samenhang, effectievere ondersteuning en het voorkomen van onduidelijkheid en escalatie.
- **Overgang 18-/18+ verbeteren**
Regionaal werken we aan perspectiefplannen voor (lichte) ambulante zorg en uitstroomprofielen voor jeugdigen met verblijf. Binnen de nieuwe inkoop Jeugdhulp is er in de contracten vastgelegd dat zorgaanbieders deze verplicht opstellen, zodat de overgang van jeugdhulp naar Wmo beter verloopt.
- **Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming implementeren**
In 2027 zetten we de ingezette lijn voort en sluiten we aan op de landelijke koers. We versterken de samenwerking tussen sociaal domein, zorg en veiligheid en werken aan een integrale aanpak voor gezinnen. Daarbij werken we het regionaal uitvoeringsplan verder uit. De focus ligt op het versterken van de aansluiting van de volwassen ggz op de sociaal teams en/of de Gecertificeerde Instelling (SVMN), zodat gezinnen waarin psychiatrische problematiek bij volwassenen speelt tijdig betere en samenhangende ondersteuning ontvangen.
- **Huiselijk geweld en kindermishandeling aanpakken**
In 2027 zetten we samen met onze partners in de Lekstroomregio de regionale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling voort. We blijven inzetten op vroegsignalering, het versterken van de netwerkorganisatie en het duurzaam stoppen van geweld. Daarbij werken we integraal samen om onveiligheid eerder te signaleren en passende ondersteuning te bieden aan gezinnen. Lokaal blijven we trainingen aanbieden voor aandachtsfunctionarissen. In 2027 zetten we daarnaast, conform motie 045, de aanpak om geweld tegen vrouwen en meisjes tegen te gaan voort. Samen met partners geven we uitvoering aan het manifest en invulling aan acties zoals Orange the World.
- **Complexe scheidingen voorkomen**
We versterken de bestaande aanpak om zware jeugdhulp te verminderen. De relatie- en scheidingsdesk wordt verder doorontwikkeld, met meer nadruk op het vroegtijdig inzetten van relatiegerichte ondersteuning. Dit draagt bij aan het voorkomen van escalatie en het verbeteren van de communicatie tussen ouders. Als een scheiding onvermijdelijk is, draagt dit bij aan een zorgvuldig verloop van het proces en het beperken van de negatieve impact op kinderen.

- **Thuiszitters voorkomen en verminderen**

We zetten in op actieve preventie van thuiszitters en het verminderen van het aantal structurele thuiszitters, in nauwe samenwerking met partners vanuit het onderwijs. Daarnaast werken we aan het beter verdelen van de financiële bijdrage tussen gemeente en onderwijs.

Ambitie D: Welkome wijk versterken

Een sterke sociale omgeving draagt bij aan het welzijn van inwoners en voorkomt zorgbehoefte. In de welkome wijk staat de vraag centraal hoe inwoners elkaar kunnen ontmoeten, ondersteunen en zich thuis kunnen voelen. We versterken lokale netwerken en combineren dit met laagdrempelige ondersteuning dicht bij huis. Door de wijkgerichte aanpak te koppelen aan fysieke opgaven (zoals wonen en toegankelijkheid) ontstaat een leefomgeving die uitnodigt tot deelname en betrokkenheid van jong en oud, sterk en kwetsbaar. Daarbij benutten we kansen die passen bij de huidige woningmarkt.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Zorggeschikte of geclusterde woonvormen**

Bij de planvorming van ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met het overzicht van geschikte locaties voor de huisvesting van aandachtsgroepen, met name geclusterde en zorggeschikte woningen. Voor woonzorgwoningen passen we de Wmo-proof eisen toe.

- **Doorontwikkeling woonconcept WonenPlus**

WonenPlus is een domeinoverstijgende wonen-welzijn-zorgaanpak voor zelfstandig wonende ouderen in senioren geschikte wooncomplexen. In 2027 voeren we de aanbevelingen uit de evaluatie WonenPlus door en werken we het woonconcept binnen Lekstroomverband verder uit.

- **Inzet wooncoaches continueren**

De vrijwillige wooncoaches adviseren inwoners over levensloopbestendig en comfortabel wonen. Zij ondersteunen inwoners bij het maken van keuzes die bijdragen aan een toekomstbestendige woonsituatie. Daarbij kan het gaan om aanpassingen in de woning, maar ook om een verhuizing naar een beter passende woning. Samen met de wooncoaches en van Houten&co bekijken we hoe we meer inzicht kunnen krijgen in het verhuisgedrag en de factoren die een rol spelen bij de keuze om wel- of niet te verhuizen.

- **Evaluatie woonvorm jongeren (dragers-vragers)**

In 2026 is een nieuwe woonvorm gestart waarin jongeren elkaar ondersteunen in zelfstandig wonen en maatschappelijke participatie. Momenteel biedt een gespecialiseerde jeugdhulpaanbieder ondersteuning aan de vragende jongeren en loopt het Sociaal Team mee. In 2027 evalueren we of het Sociaal Team deze ondersteuning overneemt.

- **Pilot onder de Pannen**

Onder de Pannen is een landelijk initiatief dat langdurige dakloosheid voorkomt door hospitaverhuur en vindt plaats in alle Lekstroomgemeenten. Het richt zich vooral op mensen die door baanverlies of een scheiding dakloos dreigen te raken. Doel is om inwoners snel onderdak te bieden en (verder) afglijden en gebruik van (dure) opvang te voorkomen. Zo benutten we de bestaande woningen beter en stimuleren we zorgen voor en omzien naar elkaar. We zetten in op gezamenlijke communicatie met de samenwerkende partijen De Regenboog, De Tussenvoorziening, Woonin, Werk en Inkomen Lekstroom en de Lekstroomgemeenten.

- **Beschermd thuis**

We breiden het aanbod van activiteiten en ondersteuning uit, zodat inwoners met een psychische kwetsbaarheid thuis of weer thuis in de wijk kunnen blijven wonen. Er komen meer activiteiten gericht op de persoonlijke ontwikkeling van deze doelgroep, waaronder culturele activiteiten. Daarnaast zetten we in op meerjarige financiering van enkele activiteiten, zodat partners de personele inzet kunnen blijven garanderen.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Output indicatoren						
Aantal unieke bezoekers van het Relatie- en Scheidingssprekuur Houten	Programma relatie en scheiding	x	x	57	60	60
Outcome indicatoren						
Doorlooptijden: % trajecten - begeleiding jeugd door Sociaal Team - afgerond binnen een jaar		x	75%	63%	65%	65%
Cijfer tevredenheid samenwerking ketenpartners rondom thuiszitters	Project thuiszitters	x	x	6	7	8
Aantal volledige thuiszitters	Project thuiszitters	x	x	75	70	65
BBV indicatoren						
Verwijzingen Halt (per 1000 jongeren)	Stichting Halt	8	5	6	6	6
Jongeren met een delict voor de rechter (%)	CBS	1	x	x	1	1
Enkel cijfers beschikbaar over 2023.						
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	CBS	13,4	14,8	14,5	14,5	14,5
Jongeren met jeugdbescherming (%)	CBS	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7
Jongeren met jeugdreclassering (%)	CBS	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Deelopgave 2: passende ondersteuning						
Cliënten met maatwerkvoorziening WMO (per 10.000)	CBS	360	370	380	390	395

4.2.3 Iedereen doet mee

Iedere inwoner van Houten krijgt de ruimte om zich te ontwikkelen en volwaardig deel te nemen aan de samenleving. We streven naar een inclusieve gemeenschap waarin we belemmeringen actief signaleren, bespreekbaar maken en aanpakken. Voor inwoners voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, bieden we ondersteuning. Daarbij werken we volgens de uitgangspunten van de Sociale Koers: we zetten ondersteuning in als oplossingen niet mogelijk zijn binnen de sociale basis, of wanneer deze basis versterkt moet worden, individueel of collectief.

Ambitie A: Iedere inwoner van Houten doet mee en krijgt de kans zich naar eigen vermogen te ontwikkelen

We creëren gelijke kansen voor iedereen, met extra aandacht voor inwoners voor wie participatie niet vanzelfsprekend is. Door barrières te verminderen en ondersteuning op maat te bieden, stimuleren we deelname aan onderwijs, werk, sociale verbanden en de samenleving als geheel. Zo bouwen we aan een Houten, waarin niemand wordt buitengesloten en iedereen naar vermogen kan bijdragen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Toeleiding naar werk**
We ondersteunen inwoners met ontwikkelpotentieel die kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt richting werk. Hiervoor bouwen we verder aan de nieuwe (infra ontwikkel)structuur en werkwijze om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt effectief te ondersteunen naar werk of een andere vorm van participatie.
- **Integratie en participatie**
We bevorderen de actieve deelname van statushouders en Oekraïners aan de samenleving. Specifieke aandacht is er voor het tegengaan van eenzaamheid en het versterken van participatie als werk niet mogelijk is. Als er asielzoekers naar Houten komen, zetten we ons ervoor in dat ook zij zoveel mogelijk kunnen integreren in onze Houtense samenleving. In 2027 leveren we een visie nieuwkomers op. De gemeente Houten ziet nieuwkomers als volwaardige leden van onze samenleving.
- **Ondersteuning bij langdurige afhankelijkheid**
Inwoners die langdurig afhankelijk zijn van inkomensondersteuning ontvangen gerichte ondersteuning op het gebied van gezondheid en participatie. Dit doen we in nauwe samenwerking met het informatiePlein.
- **Versterken financiële bestaanszekerheid**
Voor meer uniformiteit, eenvoud en prioritering op basis van noodzaak werken we aan een herontwerp van de minimaregelingen. Daarnaast voeren we (landelijke) wijzigingen binnen de schuldhulpverlening door.
- **Bevorderen basisvaardigheden**
We stimuleren het ontwikkelen van basisvaardigheden, zoals taal, rekenen, digitale vaardigheden, onder volwassenen. Deze activiteiten koppelen we aan thema's zoals werk en inkomen. Daarbij is er speciale aandacht voor mensen met Nederlands als moedertaal.
- **Ondersteuning van kinderen en jongeren**
Kinderen en jongeren, die dat nodig hebben, begeleiden we integraal in hun ontwikkeling richting school of werk. We herzien de ondersteuning aan thuiszitters om beter maatwerk te kunnen leveren. Daarnaast breiden we, op basis van de wet van school naar duurzaam werk, de ondersteuning uit aan vroegtijdig schoolverlaters in de categorie 23-27 jaar.
- **Experimenten Werk en Inkomen**
Naar aanleiding van motie 026-2025 Experimenten Werk en Schuldenlab NL gaan we na of verdere kostenbesparing, vereenvoudiging en een hogere klanttevredenheid op het gebied van Werk en Inkomen mogelijk zijn.
- **Verordening leerlingenvervoer toepassen zoals deze bedoeld is**
We stimuleren zelfstandig reizen door leerlingen en leggen de verantwoordelijkheid voor vervoer van en naar school terug bij ouders, waar dat mogelijk is.
- **Visie Samenkracht en onderwijs**
We versterken de samenwerking met het onderwijs en de ketenpartners door gezamenlijk te bepalen welke thema's uit de visie Samenkracht opgepakt gaan worden. We zetten in op inclusief onderwijs, waarbij het onderwijs en de gemeente hun eigen verantwoordelijkheden hebben. Daarbij krijgen de voor-

en voerschoolse educatie en het terugleiden van thuiszitters en vroegtijdig schoolverlaters naar school of werk en participatie krijgen speciale aandacht.

- **Inclusie**

We zetten het huidige beleid rondom inclusie voort, zoals het jaarlijks hijsen van de regenboogvlag, aansluiting op de Ongehinderd App en het antidiscriminatie-meldpunt Artikel 1. Daarnaast blijft dit een belangrijk gespreksonderwerp met onze lokale partners en gaan we na of we een aantal extra activiteiten gericht op bewustwording kunnen opzetten. Denk daarbij aan het bij inwoners onder de aandacht brengen van de WC Wijzer app, het antidiscriminatie-meldpunt Artikel 1 en het organiseren van een inclusie/toegankelijkheid workshop voor ambtenaren.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Output indicatoren						
Het bereik van de individuele inkomstenstoeslag uitgedrukt in % van het aantal huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum	WIL en factsheet armoede-index	45%	48%	45%	75%	75%
Onze inkomensgrens van de individuele inkomstenstoeslag is bepaald op 110% van het wettelijk sociaal minimum. Sinds 2026 werken we met ambtshalve toekenning daardoor is de raming hoger dan de realisatie van voorgaande jaren.						
Het bereik van stichting leergeld in % ten opzichte van het aantal huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum	WIL	57%	67%	65%	68%	71%
Onze inkomensgrens van stichting leergeld is bepaald op 120% van het wettelijk sociaal minimum.						
Het bereik van schuldhulpverlening in % ten opzichte van het aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden	CBS	11,6%	9,7%	x	9,0%	9,0%
Door de wijziging van het softwaresysteem zijn de cijfers in 2023 inclusief ondernemers. Cijfers over 2025 nog niet bekend.						
Outcome indicatoren						
% inwoners dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden weleens gediscrimineerd te zijn	Monitor sociale kracht	5%	x	6%	x	5%
% inwoners dat aangeeft dat je in Houten jezelf mag zijn, ongeacht je seksuele geaardheid, afkomst of geloofsovertuiging	Monitor sociale kracht	76%	x	61%	x	65%
Monitor sociale kracht vindt eens per 2 jaar plaats						
BBV indicatoren						
Functiemenging (%0	CBS BAG/Lisa	57,0	57,3	58,1	58	58
Vestigingen (van bedrijven) (per 1000 inw 15-64 jaar)	Lisa	185,6	192,8	199,5	195	195
Absoluut verzuim (per 1000 leerlingen)	Duo/Ingrado	1,1	4,1	3,8	3,8	x
Relatief verzuim (per 1000 leerlingen)	Duo/Ingrado	15	18	18	x	x
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSVérs) (%)	Duo/Ingrado	1,8	1,5	1,7	x	x
Banen (per 1000 inwoners 15-64 jaar)	CBS	856,8	876,2	924,1	900	900

Achterstand onder jeugd – Kinderen in een uitkeringsgezin (%)	CBS	2	3	x	3	3
Cijfers over 2025 nog niet beschikbaar.						
Achterstand onder jeugd – Werkloze jongeren (%)	CBS	1	1	x	1	1
Cijfers over 2025 nog niet beschikbaar.						
Netto arbeidsparticipatie (%)	CBS	76,0	76,5	76,4	76,4	76,4
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners)	CBS	138,9	138,9	141,3	140	140
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15-64 jaar)	CBS	171,5	153,7	157,8	154,0	154,0

4.2.4 Financiën

Wat gaat het kosten?

Het programma Samen Leven richt zich op het creëren van een samenleving waarin iedereen mee kan doen, zich veilig en gesteund voelt, en toegang heeft tot de ondersteuning die nodig is om volwaardig deel te nemen. Dit betekent dat we enerzijds investeren in de sterke sociale basis, het stimuleren van participatie en het bieden van passende ondersteuning, en anderzijds zorgvuldig omgaan met de beschikbare financiële middelen.

Het onderstaande financieel overzicht geeft het door de raad vastgestelde kader per programma weer.

x € 1.000

Begroting			2027	2028	2029	2030
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Sociale basis	13.779	2.768	-11.011	-10.857	-10.780	-10.811
Passende ondersteuning	39.459	2.091	-37.368	-36.587	-35.120	-35.209
Iedereen doet mee	27.355	13.007	-14.348	-14.202	-13.929	-14.298
Programma-brede kosten	254	670	416	316	-222	-254
Totaal Samen leven	80.847	18.536	-62.311	-61.329	-60.051	-60.573

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse	PPN	BG	Mutatie	PPN	BG	Mutatie
Hoofdstuk	2027	2027	2027	2027	2027	2027
	Lasten	Lasten	Lasten	Baten	Baten	Baten
Sociale basis	13.682	13.779	-98	2.713	2.768	55
Passende ondersteuning	38.971	39.459	-487	1.585	2.091	506
Iedereen doet mee	26.331	27.355	-1.024	11.944	13.007	1.063
Programma-brede kosten	93	254	-161	734	670	-64
Totaal Samen leven	79.077	80.847	-1.770	16.976	18.536	1.560

Mutaties groter dan € 150.000

Aansluiting begroting 2027 Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)

Op basis van de begroting 2027 van gemeenschappelijke regeling Werk en Inkomen Lekstroom (WIL) stijgen de baten structureel met € 1,049 miljoen en stijgen de lasten met € 1,239 miljoen, resulterend in een toename van onze deelnemersbijdrage met per saldo € 190.000. Deze financiële begroting 2027 bevat alleen de kosten voor 2027 die met voldoende zekerheid kunnen worden geraamd en noodzakelijk zijn voor het in stand houden van de reguliere dienstverlening. Inhoudelijke trajecten waaronder de doorontwikkeling van menskracht en de uitwerking van de ontwikkellijnen van de ontwikkelagenda waarvan de kosten en investeringen nog onzeker zijn, zijn niet in de begroting verwerkt. Op 5 november zal een integrale begroting 2027 aan het dagelijks bestuur (DB) worden voorgelegd en vervolgens (als 1e Begrotingswijziging 2027) aan uw raad worden aangeboden.

Financieel effect: € 1.239.000 nadeel lasten en € 1.049.000 voordeel baten per jaar met ingang van 2027.

Actualisatie integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs

Nieuwe fasering in de eerste fase van het IHP leidt tot vrijval van de kapitaallasten. Oorzaak hiervan ligt vooral in de tijd die gebruikt is om voor de scholen in de 1e fase van het IHP gedegen haalbaarheidsonderzoeken uit te voeren. In het IHP 2024-2043 is een te optimistische termijn gegeven van start en opleving van nieuwbouwprojecten. De actualisatie is gebaseerd op de huidige stand van zaken en de ervaring hoelang een

huisvestingsproject gemiddeld duurt tot aan oplevering. Een verdere verschuiving in de tijd is niet zonder voorafgaand overleg met de betreffende schoolbesturen te maken.

Financieel effect: € 295.000 voordeel lasten in 2028, € 593.000 voordeel lasten in 2029 en € 156.000 voordeel lasten in 2030.

Alternatieve business case bezuiniging Participatiewet

De implementatie van bezuinigingsmaatregel S.18 “meer mensen Participatiewet naar werk begeleiden” via projecten vanuit de ontwikkelagenda van WIL en vanuit de Houtense Werktafel is vertraagd. Hierdoor wordt de beoogde bezuiniging in 2026 niet gerealiseerd. Om te voorkomen dat de beoogde bezuiniging in 2027 en verder ook niet behaald wordt, is een alternatieve business case ontwikkeld. Er wordt ingezet op het begeleiden van mensen met ontwikkelpotentieel naar werk. Het streven is om in 2027 20 extra mensen te laten uitstromen, waarmee structureel in totaal € 400.000 bespaard wordt. De business case vraagt een eenmalige investering van € 150.000 in 2028 te dekken uit de reserve WWB Werkdeel (onderdeel van effect genoemd onder de passage 'Reserves' hierna).

Financieel effect: € 200.000 voordeel lasten in 2027 en € 100.000 voordeel lasten per jaar met ingang van 2028.

Actualisatie bezuinigingen jeugd

In de Perspectiefnota 2026 zijn diverse bezuinigingsmaatregelen vastgesteld op het gebied van Jeugdhulp. In totaal gaat het om een te bezuinigen bedrag van € 273.000 in 2026 oplopend tot € 840.000 in 2029 en verder. Hoewel de inzet op de maatschappelijke doelen zoals omschreven per bezuinigingsmaatregel onverminderd wordt doorgezet, stellen we voor om de taakstellende bedragen naar beneden bij te stellen tot € 0. Uit de rapportage 2025 van de Regionale Backoffice Lekstroom (RBL) blijkt namelijk een overschot van circa € 800.000 op het budget Jeugd. Daarmee is de financiële taakstelling behaald.

Financieel effect: € 280.000 voordeel lasten in 2027, € 110.000 voordeel lasten in 2028 en € 40.000 nadeel lasten per jaar met ingang van 2029.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Op basis van een actualisatie van de investeringsplanning kunnen de stelposten voor kapitaalslasten neerwaarts worden bijgesteld. Door beperkte uitvoeringscapaciteit en grotere inhoudelijke complexiteit, onder meer door aanvullende onderzoeken en externe afhankelijkheden, schuiven investeringen naar achteren. Dit betreft onder andere de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed. Omdat de afronding van deze investeringen later plaatsvindt, starten ook de rente- en afschrijvingslasten later.

Financieel effect: € 240.000 voordeel lasten per jaar met ingang van 2027

Subsidieregeling Beschermd Thuis 2027-2028

In 2025 is de subsidieregeling ‘Beschermd Thuis 2026-2028’ vastgesteld voor subsidiëring van projecten ten behoeve van het uitvoeringsplan ‘Op weg naar een beschermd thuis 2024-2028’. Naar aanleiding van de evaluatie van de eerste aanvraagronde is gebleken dat de regeling op een aantal punten dient te worden aangepast. De voorgestelde subsidieregeling ‘Beschermd thuis 2027-2028’ is een wettelijk voorschrift voor subsidieverlening voor activiteiten die vallen onder het Uitvoeringsplan. Subsidie kan worden verleend voor een kalenderjaar voor vaste activiteiten. Een projectsubsidie kan worden verleend voor innovatieve projecten of projecten gericht op inwoners binnen de doelgroep van het Uitvoeringsplan die momenteel niet goed bereikt worden. Daarnaast worden voor de subsidiejaren 2027 en 2028 de voorlopige plafonds gepubliceerd, op basis waarvan organisaties een aanvraag kunnen indienen.

De financiële dekking komt uit het lokaal maatwerk budget, jaarlijks uitgekeerd door de gemeente Utrecht.

Financieel effect: € 466.000 nadeel lasten en € 466.000 voordeel baten in 2027, € 469.000 nadeel lasten en € 469.000 voordeel baten in 2028 (budgetneutraal).

Formatie inburgering en leerplicht

Er is sprake van structurele druk bij inburgeringsconsulenten omdat de (inmiddels) stabiele caseload van 300-320 inburgeraars de huidige formatie ver overstijgt. Uitgaande van de landelijke en regionale cijfers die uitgaan van een gemiddelde caseload van 80 inburgeraars per 1 fte, is uitbreiding met 1 fte noodzakelijk. Bij onvoldoende capaciteit worden de wettelijke termijnen overschreden, wat leidt tot wachtlijsten, klachten en een vertraging in de maatschappelijke participatie van inburgeraars. Er ontstaat onaanvaardbaar risico op uitval door te hoge werkdruk, waardoor de continuïteit van de wettelijke taakuitvoering bij de kleinste personele schommeling direct stagneert.

Financieel effect: € 94.000 nadeel lasten per jaar met ingang van 2027.

De huidige formatie van leerplicht ligt aanzienlijk onder de landelijke Ingrado-norm, terwijl het aantal meldingen fundamenteel gestegen is. Deze kwantitatieve toename gaat gepaard met een groeiende complexiteit in de casuïstiek, lokale en regionale ambities op het gebied van preventie, Sociale Infrastructuur Lekstroom Werkt (SILW) en de thuiszitters aanpak om extra inzet die buiten de reguliere basistaken valt. Met de huidige formatie kan aan de wettelijke verwachtingen en gestelde ambities niet langer worden voldaan. Daarom is uitbreiding van 0,89 fte leerplichtambtenaar noodzakelijk. Bij onvoldoende capaciteit stagneert de wettelijke taakuitvoering, waardoor niet tijdig de benodigde ondersteuning geboden kan worden en de gemeente niet langer aan haar wettelijke verplichtingen kan voldoen.

Financieel effect: € 84.000 nadeel lasten per jaar met ingang van 2027.

Indexatie 2027

Conform de begrotingsrichtlijnen (onderdeel van de Perspectiefnota 2027) hebben we de loon- en prijsindexatie 2027 verwerkt in de begroting. De budgetten die gerelateerd zijn aan specifieke contracten op het gebied van jeugdhulp en Wmo zijn nog niet geïndexeerd voor 2027. We hebben hiervoor onder het programma Algemene dekkingsmiddelen een raming opgenomen gebaseerd op de voorlopige OVA- en CPI-index voor 2027. Eind 2026 zullen de werkelijk toegepaste indexaties voor 2027 bekend zijn en op basis daarvan wordt duidelijk of deze raming toereikend is. Eventuele grote afwijkingen hiertussen zullen worden meegenomen in de 1e bestuursrapportage 2027.

Financieel effect: € 530.000 nadeel lasten en € 113.000 voordeel baten in 2027 oplopend naar € 434.000 nadeel (saldo lasten en baten) per jaar met ingang van 2029.

Reserves

- *Correctie mutaties reserves in het juiste programma:*
De raad heeft in juli 2026 het nieuwe reservebeleid vastgesteld. Op grond van dit nieuwe beleid zijn reservemutaties anders over de programma's verdeeld en mutaties bijgesteld.
Financieel effect: € 559.000 nadeel baten in 2027 en € 332.000 nadeel baten in 2028 (voor dit programma).
- *Beklemd reserve omzetten naar vrije reserve:*
Op basis van het nieuwe reservebeleid dat in juli 2026 in de raad is behandeld, is het saldo van de beklemd reserve omgezet naar de vrije reserve.
Financieel effect: € 450.000 voordeel baten in 2027 en € 340.000 voordeel baten in 2028.
- *Bestemmingsreserve Programma Transitie in Samenhang:*
Voor de Houtense werktafel worden de ontwikkelpaden concreet gemaakt (onttrekking van € 83.000 in 2027).
Voor Ondernemer Centraal wordt in 2029 € 33.000 onttrokken uit de bestemmingsreserve. In voorgaande jaren is er minder gebruik van gemaakt, waardoor deze middelen over zijn gebleven en in 2029 ingezet kunnen worden. De jaren 2026 t/m 2028 waren al als onttrekking in de begroting opgenomen.
Financieel effect: € 83.000 nadeel lasten en € 83.000 voordeel baten in 2027 en € 33.000 nadeel lasten en € 33.000 voordeel baten in 2029 (budgetneutraal).
- *Bestemmingsreserve WWB- werkdeel:*
Voor financiering van lokale incidentele activiteiten op het gebied van re-integratie en participatie wordt in 2028 € 154.000 onttrokken uit deze bestemmingsreserve, zie ook 'Alternatieve business case bezuiniging Participatiewet'.
Financieel effect: € 154.000 nadeel lasten en € 154.000 voordeel baten in 2028 (budgetneutraal).

Bezuinigingsopgave

Voortgang bezuinigingen

Bezuinigingen jeugd

In de Perspectiefnota 2026 zijn diverse bezuinigingsmaatregelen vastgesteld op het gebied van Jeugdhulp. In totaal gaat het om een te bezuinigen bedrag van € 273.000 in 2026 oplopend tot € 840.000 in 2029 en verder. Hoewel de inzet op de maatschappelijke doelen zoals omschreven per bezuinigingsmaatregel onverminderd wordt doorgezet, stellen we voor om de taakstellende bedragen naar beneden bij te stellen tot € 0. Uit de

rapportage 2025 van de Regionale Backoffice Lekstroom (RBL) blijkt namelijk een overschot van circa € 800.000 op het budget Jeugd. Daarmee is de financiële taakstelling behaald.

Alternatieve business case bezuiniging Participatiewet

De implementatie van bezuinigingsmaatregel S.18 “meer mensen Participatiewet naar werk begeleiden” via projecten vanuit de ontwikkelagenda van WIL en vanuit de Houtense Werktafel is vertraagd, waardoor de beoogde bezuiniging in 2026 niet gehaald wordt. Daarom is een alternatieve business case ontwikkeld, waarbij ingezet wordt op het begeleiden van mensen met ontwikkelpotentieel naar werk. Het streven is om vanaf 2027 20 extra mensen te laten uitstromen, waarmee structureel € 400.000 bespaard wordt. De business case vraagt een eenmalige investering van € 150.000 te dekken uit de reserve WWB Werkdeel.

Bezuinigingsopgave	Bedragen x €1.000				
	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Sterke sociale basis</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
S.5 Invoeren dalurentarief binnensportaccommodaties	-8	-8	-8	-8	-8
S.21 Actualiseren subsidieregelingen	-525	-525	-525	-525	-525
S.23 Wijzigen inhoud mantelzorgverlening	-35	-35	-35	-35	-35
Totaal bezuinigingsopgave	-568	-568	-568	-568	-568

Maatregel	Korte toelichting
S.5 Binnensportaccommodaties – dalurentarief	Lagere tarieven in daluren verhogen bezetting en opbrengst.
S.21 Actualiseren subsidieregelingen en fondsen	Regelingen moderniseren, fondsen bundelen en lichte korting op vaste partners voor doelmatigheid.
S.23 Mantelzorgwaardering – aanpassen inhoud	Vorm aanpassen zodat waardering behouden blijft en betaalbaar is (~€35 bij 1.500 aanmeldingen). De aanvullende structurele inzet voor mantelzorgers van €25.000 uit het coalitieakkoord is niet in deze programmabegroting verwerkt. Deze wordt betrokken bij de eerste begrotingswijziging bij het collegeprogramma.

Bezuinigingsopgave	Bedragen x €1.000				
	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Passende ondersteuning</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
S.1 Anders begroten budget individuele begeleiding	-150	-150	-150	-150	-150
S.6 Diverse kleine budgetten	-68	-68	-68	-68	-68
S.9 Anders omgaan met Huishoudelijke Ondersteuning	-475	-650	-650	-650	-650
S.10 Scootmobielpool als algemene voorziening	-32	-49	-49	-49	-49
S.11 Recreatieve activering als algemene voorziening	-45	-63	-63	-63	-63
S.12 Verlaging maatwerk GGD	-70	-70	-70	-70	-70
Totaal	-840	-1.049	-1.049	-1.049	-1.049

Maatregel	Korte toelichting
S1 Begeleiding individueel (Wmo)	Rijksmiddelen (Beschermd Thuis) worden efficiënter en effectiever benut zodat de gemeentelijke groei op Wmo-begeleiding lager uitvalt.
S.6 Reëler begroten bijdrage Sociale Werkvoorziening (SW)	Begeleidingskosten liggen lager dan begroot; resterend budget blijft toereikend; vanaf 2028 mogelijke kostenstijging gedekt door rijksimpuls.
S.9 Huishoudelijke ondersteuning (Wmo)	Standaard naar 150 minuten per 2 weken; eerst voor nieuwe cliënten, later bij verlenging.

Maatregel	Korte toelichting
S.10 Scootmobielpool als algemene voorziening	Delen i.p.v. individueel verstrekken voorkomt stallings-/veiligheidsproblemen en benut middelen beter; uitzonderingen bij intensief/gespecialiseerd gebruik.
S.11 Recreatieve activering als algemene voorziening	Deel dagbesteding verschuift naar laagdrempelig aanbod in de wijk; toegankelijker én goedkoper.
S.12 Verlaging maatwerk GGD	Afbouw van enkele maatwerkproducten.

Bezuinigingsopgave <i>Iedereen doet mee op eigen niveau</i>	Bedragen x €1.000				
	2027 <i>Saldo</i>	2028 <i>Saldo</i>	2029 <i>Saldo</i>	2030 <i>Saldo</i>	2031 <i>Saldo</i>
S.3 Hercontracteren leerlingenvervoer	-120	-120	-120	-120	-120
S.4 Afstoten bekostiging huisvestingslasten van voormalige school Bengelbongerd	-16	-39	-39	-39	-39
S.6 Reëler begroten bijdrage SW	-90	-90	-90	-90	-90
S.7 Scherper begroten bijdrage Houtense Werktafel	-50	-50	-50	-50	-50
S.8 Diverse kleine budgetten	-16	-17	-4	-4	-4
S.18 Meer mensen Pwet naar werk begeleiden	-400	-400	-400	-400	-400
S.19 Harmonisatie minimaregelingen	-150	-150	-150	-150	-150
S.20 Anders omgaan met leerlingenvervoer	-50	-50	-50	-50	-50
Totaal	-692	-816	-803	-803	-803

Maatregel	Korte toelichting
S.3 Hercontracteren leerlingenvervoer	Door een nieuwe aanbesteding zijn de kosten voor leerlingenvervoer lager ingeschat. Dit levert een voorzichtige besparing op.
S.4 Huisvesting Bengelbongerd	Partijen gebruiken sinds 2017 kosteloos het oude schoolgebouw De Bengelbongerd. Dit is niet langer houdbaar, omdat de gemeente normaal gesproken kostprijsdekkende huur vraagt en de locatie in de toekomst een andere bestemming krijgt.
S.6 Reëler begroten bijdrage Sociale Werkvoorziening (SW)	De begeleiding via UW-bedrijven kost minder dan begroot. Hierdoor blijft er ruimte over voor investeringen in beschut werk. Vanaf 2028 stijgen de kosten, maar daarvoor is extra rijksgeld beschikbaar.
S.7 Houtense Werktafel (HWT) – scherper begroten	De middelen voor arbeidsontwikkeling kunnen met € 50.000 omlaag, zonder dat dit ten koste gaat van de begeleiding naar werk.
S.8 Overige kleine bezuinigingen	Kleine besparingen bij o.a. burgerparticipatie, kunstonderhoud en het programma Transitie en Samenhang. Voor inwoners nauwelijks merkbaar, maar ze dragen wel bij aan de totale besparing.
S.18 Meer mensen vanuit de Participatiewet naar werk begeleiden	Extra ondersteuning voor inwoners die parttime kunnen werken of via vrijwilligerswerk actief blijven. Dit verlaagt de uitkeringslasten en vergroot maatschappelijke participatie.
S.19 Minimaregelingen harmoniseren en werkprocessen verbeteren	Door regelingen beter af te stemmen en efficiënter uit te voeren, dalen de kosten voor bijzondere bijstand en minimaregelingen. Voor inwoners blijft de ondersteuning grotendeels behouden.
S.20 Leerlingenvervoer anders organiseren	Door striktere toepassing van regels en vervoerstraining worden leerlingen zelfstandiger. Dit vergroot hun zelfredzaamheid en verlaagt de kosten.

Reserves

Bedragen x €1.000

Mutaties reserves				
	2027	2028	2029	2030
<i>Dotaties aan reserves, totaal</i>	-	-	-	-
Algemene reserve				
BR Overlopende posten				
BR Programma transitie in samenhang				
BR WWB Werkdeel				
<i>Onttrekkingen uit reserves, totaal</i>	670	570	33	-
Algemene reserve	450	340		
BR Overlopende posten	25	25		
BR Programma transitie in samenhang	196	52	33	
BR WWB Werkdeel	0	154		

Zie hoofdstuk Financiële begroting voor toelichting reserves.

4.3 Werken en ondernemen

De lokale economie is een belangrijke motor voor een gemeente. Zij zorgt voor banen, draagt bij aan de leefbaarheid en genereert inkomsten. De directe invloed van een gemeente op de lokale economie is echter beperkt. De gemeente stimuleert het lokale ondernemersklimaat vooral via vergunningen, bestemmingsplannen, bedrijventerreinen, bereikbaarheid en regelgeving. Een goede samenwerking tussen lokale overheid en ondernemers leidt tot een sterke (buurt)economie, meer werkgelegenheid en vitale centra.

Houten beschikt over een bloeiende, veerkrachtige en kennisgedreven economie die voortbouwt op de bestaande kracht van de gemeente: een hoge kwaliteit van leven, een hoogopgeleide beroepsbevolking en een ondernemersklimaat dat ruimte biedt voor ontwikkeling, zowel in de wijken als op de formele werklocaties. De economische ruggengraat van Houten bestaat uit een hoogwaardige mix van zakelijke dienstverlening, ICT, groot- en detailhandel en de gezondheids- en welzijnszorg. De specialistische zakelijke dienstverlening is hierbij een stuwende kracht. Adviseurs, kenniswerkers en innovatieve dienstverleners creëren economische meerwaarde die Houten bovenlokaal positioneert. De gezondheids- en welzijnszorg en de detailhandel hebben juist een sterk verzorgend karakter en dragen zo bij aan de leefbaarheid voor alle inwoners. Binnen deze sectoren vormen zelfstandig ondernemers een grote en belangrijke groep binnen de Houtense economie.

Houten kent drie levendige centrumgebieden met ieder een eigen karakter: Het Rond, Castellum en het Oude Dorp. Deze centra combineren wonen, werken en winkelen. Ze zijn goed bereikbaar, vooral per fiets, en hebben potentie om aantrekkelijke verblijfsgebieden te zijn. De traditionele winkelfunctie maakt steeds meer plaats voor ontmoeting in een groene, autoluwe omgeving. Met de Retailvisie heeft de gemeente ingezet op scherpere keuzes, sterkere winkelgebieden, minder leegstand en betere aansluiting op maatschappelijke ontwikkelingen.

Onze opgaven

Het creëren van een gunstig ondernemersklimaat is de belangrijkste opgave om het doel voor een bloeiende Houtense economie te behalen. Dit klimaat wordt bepaald door zowel fysieke situaties als regeltechnische voorschriften. Een deel van de opgave voor Het Rond ligt in de ontwikkelvisie CMK en hangt samen met de woningbouwopgave. Daarnaast speelt de bereikbaarheid van de economische functies een cruciale rol in de ontwikkeling van zowel het ondernemersklimaat als de leefbaarheid.

1. Het behouden en versterken van het gunstige economisch vestigingsklimaat op de bedrijventerreinen

De bedrijventerreinen zijn de voornaamste werkgebieden, waar ook de grootste concentratie van arbeidsplaatsen te vinden is. Ondernemen vraagt vaak om anticiperen op situaties. Om het huidige ondernemersklimaat te behouden en waar nodig te versterken, blijven we mogelijkheden om te ondernemen monitoren en passen we deze waar nodig aan. Met name op het verouderde bedrijventerrein Doornkade liggen kansen om het ondernemersklimaat verder te verbeteren.

2. Het versterken van de centrumfuncties

De centra Het Rond, Castellum en Oude Dorp kennen een mix van functies. Daarbij ligt de nadruk steeds meer op ontmoeten, via wonen, winkelen en recreëren, waaronder evenementen. Voor Castellum en Het Rond is ook mobiliteit een belangrijke drager van een aantrekkelijk bezoek. Door het versterken van de centrumfuncties worden de centra toekomstbestendig. Dit mag echter niet ten koste gaan van de leefbaarheid in deze gebieden. De focus ligt in Het Rond en het Oude Dorp op mobiliteit, verlevendiging en ontwikkeling.

3. De bereikbaarheid van Houten behouden en verbeteren waar nodig

Houten is uitstekend bereikbaar dankzij de ligging aan de A27 en de A12 en onze twee treinstations (Houten, Houten Castellum) met directe verbindingen naar Utrecht Centraal. Daarnaast heeft Houten een uniek fietspadennetwerk. Samen met de groenstructuur vormt dit één van de belangrijkste inrichtingsprincipes voor de ruimtelijke ontwikkeling van Houten. De woonwijken, voorzieningen en kernen zijn per fiets zeer goed bereikbaar.

De typische Houtense inrichtings- en bereikbaarheidsprincipes borgen we in toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. De komende periode geven we verder invulling aan de ambities op het gebied van mobiliteit. We zetten in op maatregelen die bijdragen aan goede verbindingen, minder verkeersoverlast en aantrekkelijke alternatieven voor de auto.

Beleidskaders

Commerciële voorzieningen

Retailvisie 2015-2025

Pilot-notitie locatiebeleid Houten 2017

Economische Agenda 21-25

Gebiedsvisie CMK

Beleidsnota ontwikkeling De Schaft

Bereikbaarheid

Toekomstvisie Houten 2025

Parkeervisie Houten 2021

Nota parkeernormen 2021 + addendum

Startnotitie groot onderhoud en vervanging BOR 2014-2054

Mobiliteitsvisie

Uitvoeringsprogramma Fiets

Realisatieplan Fiets

Uitvoeringsprogramma knooppunten

Mobiliteitsvisie Eiland van Schalkwijk (2017)

Bestedingsplan mobiliteit en bereikbaarheid (2019)

Mobiliteitsvisie provincie Utrecht 2014-2028

Overzicht verbonden partijen

Vitens

MRU West

4.3.1 Commerciële voorzieningen

Houten wil ruimte bieden aan een divers aanbod van evenementen, horeca en maatschappelijke activiteiten, passend bij het dorpse karakter, de centra en de kleine kernen. Evenementen, terrassen en horeca dragen bij aan ontmoeting, economische vitaliteit en een bruisend Houten. Ondernemersinitiatieven maken Houten aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers. Tegelijkertijd bewaken we de balans tussen veiligheid, gezondheid, bereikbaarheid en leefbaarheid voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

Ambitie A: Een vitaal en toekomstbestendig bedrijfsleven

Ondernemen draait om vraag en aanbod, maar ook om het vermogen om in te spelen op situaties. Ondernemers hebben ruimte nodig om hun bedrijf succesvol te kunnen runnen, zowel fysiek als in regelgeving. Daarom zetten wij ons in voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat waarin ondernemers met vertrouwen kunnen ondernemen en investeren in de toekomst.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Een aantrekkelijk centrum**
We werken aan een vitaal, aantrekkelijk en levendig centrum waar ontmoeting centraal staat. Samen met inwoners en ondernemers werken we in 2027 aan een ontwerp voor de vergroening van Het Rond.
- **Onderzoeken inzet kwartiermaker centrum**
Samen met de winkeliersvereniging en vastgoedeigenaren in het centrum onderzoeken we de inzet van een kwartiermaker, zodat ambities beter op elkaar aansluiten en acties in het centrum beter worden gecoördineerd.
- **Ondersteunen evenementen**
Met het Evenementenfonds ondersteunen we passende evenementen in de centrumgebieden en versterken we de vitaliteit en levendigheid.
- **Herijken Retailvisie**
We herijken de Retailvisie zodat deze beter aansluit op de huidige ontwikkelingen in onze winkelgebieden.
- **Uitvoeren omgevingsvisie**
We geven uitvoering aan de omgevingsvisie en geven daarmee richting aan een toekomstbestendig economisch Houten.
- **Invulling geven aan de intensivering van bedrijventerreinen**
We geven invulling aan de intensivering van bedrijventerreinen. Zo zetten we het onderzoek naar de mogelijkheden van intensivering van Doornkade voort, in overleg met bedrijven en eigenaren op het terrein. Ook onderzoeken we thema's die hieruit naar voren komen, zoals collectieve parkeeroplossingen.
- **Actualiseren standplaatsenbeleid**
We actualiseren het standplaatsenbeleid voor marktkramen. Daarbij besteden we aandacht aan de standplaatslocaties, de duur van standplaatsvergunningen, de relatie met gevestigde winkeliers en evenementen en het gebruik van standplaatsen op vaste locaties.
- **Behoeften zzp'ers in kaart brengen**
We brengen de behoeften van zzp'ers in beeld. In 2026 hebben we een enquête uitgezet onder zzp'ers. De uitkomsten gebruiken we als basis voor een beleids- en actieprogramma voor zzp'ers.

Ambitie B: Een aantrekkelijk en divers horeca-aanbod

Een bruisend centrum draagt bij aan een aantrekkelijk Houten. Horeca, terrassen en evenementen stimuleren ontmoeting, versterken de economische vitaliteit zorgen voor een bruisend Houten. Daarnaast maken ondernemersinitiatieven Houten aantrekkelijk voor inwoners en bezoekers.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Ondersteunen horecaondernemers**
We ondersteunen horecaondernemers door ruimte te bieden aan terrassen en evenementen, waar dat mogelijk en wenselijk is.
- **Minder regels voor levendigheid**
We onderzoeken de mogelijkheden om regels voor ondernemers verder te dereguleren, zodat centrum- en werkgebieden beter benut kunnen worden en de centra levendiger worden.
- **Evalueren locatiebeleid horeca**

We evalueren de pilot-notitie locatiebeleid Horeca, om te beoordelen of het huidige beleid onze ambitie voldoende ondersteunt.

- **Diversifiëren van het horeca-aanbod**

We gaan met eigenaren van centrumlocaties in gesprek over wat er nodig is om het horeca-aanbod divers en aantrekkelijk te houden.

Ambitie C: Ruimte bieden aan een levendig, aantrekkelijk en gastvrij aanbod van evenementen, horeca en maatschappelijke activiteiten, passend bij het dorpse karakter, de centra en kleine kernen

Levendigheid wordt door iedereen anders beleefd. Wat voor de één een geweldig evenement is, kan door de ander worden ervaren als overlast. Daarom bewaken we de balans tussen veiligheid, gezondheid, bereikbaarheid en leefbaarheid voor inwoners, ondernemers en bezoekers. In 2027 werken we aan twee samenhangende, maar afzonderlijke opgaven: het opstellen van nieuw evenementenbeleid en het actualiseren van de APV.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Opstellen van nieuw evenementenbeleid**

We werken aan duidelijke uitgangspunten voor passende evenementen, risicocategorieën, toetsingscriteria, locatieprofielen, gemeentelijke ondersteuning, kostenverdeling en evaluatie. Daarbij houden we rekening met het karakter van Houten: een groen, dorps en goed bereikbaar centrum, een actief verenigingsleven, dorpskernen zoals Schalkwijk, Tull en 't Waal en 't Goy, en locaties waar leefbaarheid en rust zwaar wegen. Het evenementenbeleid is een uitwerking van de omgevingsvisie en de daarbij behorende programma's. De locatieprofielen zijn vastgelegd in het omgevingsplan.

- **Actualiseren van de APV als juridisch kader**

We actualiseren de APV, zodat regels aansluiten op actuele ontwikkelingen en beter uitvoerbaar zijn voor inwoners, organisatoren en ondernemers. Ook zorgen we ervoor dat regels duidelijker toepasbaar zijn bij vergunningverlening, toezicht, handhaving, openbare ruimte en veiligheid. Waar mogelijk sluiten we aan bij het coalitieakkoord, de Economische Visie, de ontwikkeling van het centrum, de gebiedsvisie Centrum-Molenzoom-Koppeling en vitale commerciële voorzieningen.

- **Inzicht in kosten en kostendekkendheid**

We brengen de benodigde capaciteit, verwachte legesopbrengsten en de mate van kostendekkendheid, inclusief faciliteiten, beter in beeld. Zo ontstaat een transparanter beeld van de kosten, risico's en verantwoordelijkheden, terwijl er ruimte blijft voor passende en levendige evenementen.

- **Risicogericht toezicht en handhaving**

Bij grotere of risicovolle evenementen, horeca-activiteiten en alcoholverstreking zetten we toezicht risicogericht in. Daarbij ligt de nadruk op het naleven van vergunningvoorschriften, de veiligheid van bezoekers, het voorkomen van overlast en het beschermen van jongeren tegen alcoholgebruik. Waar nodig volgt er een waarschuwing, herstelafpraak of bestuurlijke maatregel.

- **Leren van ervaringen en signalen**

We benutten ervaringen uit eerdere evenementen, meldingen van inwoners, signalen van ondernemers en evaluaties met partners om vergunningverlening en voorwaarden verder te verbeteren. Zo werken we aan een lerende aanpak die past bij Houten: duidelijk, praktisch, samenwerkingsgericht en met oog voor zowel initiatief als leefbaarheid.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
BBV indicatoren						
Vestigingen (van bedrijven) (per 1000 inw 15-64 jaar)	Lisa	185,3	193,1	239,4	240	250
Banen (per 1000 inwoners 15-64 jaar)	CBS	861,1	880,8	940	950	975

4.3.2 Bereikbaarheid

De komende jaren werken we aan een bereikbaar en verkeersveilig Houten. We richten ons op maatregelen die bijdragen aan goede verbindingen, minder verkeersoverlast en aantrekkelijke alternatieven voor de auto. Daarbij combineren we lokale opgaven met regionale samenwerking en benutten we kansen vanuit lopende projecten en subsidies. Zo geven we stap voor stap uitvoering aan onze ambities voor mobiliteit.

Ambitie A: Goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten

Wat gaan we ervoor doen?

- **Opstellen omgevingsprogramma mobiliteit**
We stellen een omgevingsprogramma mobiliteit op, inclusief een concreet uitvoeringsprogramma. Dit biedt de komende jaren een beleidsmatig afwegingskader voor het nemen van maatregelen.
- **Verbeteren bereikbaarheid regio Utrecht**
Naar aanleiding van de vernietiging van het Tracébesluit Ring Utrecht trekken we samen op met de gemeente Utrecht, de provincie Utrecht en regiogemeenten. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zetten we ons richting de minister in voor een toekomstbestendige Ring Utrecht.
- **Oplossing Houtensebrug**
Een van de projectonderdelen van het definitieve Tracébesluit A27 Houten-Hooipolder is de Houtensebrug. De minister heeft dit onderdeel uit de aanbesteding gehaald en een onderzoek aangekondigd naar een maakbare uitbreiding van de capaciteit. Wij blijven ons zowel bestuurlijk als ambtelijk inzetten voor een oplossing.
- **Verbreiding A27 Houten-Hooipolder**
Wij blijven samenwerken met aannemer De Groene Waarden en Rijkswaterstaat om de werkzaamheden van contract Noord mogelijk te maken.
- **Onderzoeken volledige aansluiting A12 (N421)**
Binnen het gebiedsonderzoek Kromme Rijn onderzoeken we de mobiliteitseffecten van verschillende gemeentelijke ruimtelijke ontwikkelingen. Op basis van deze modelverkenning bepalen we of een volledige aansluiting nog wenselijk en kansrijk is.

Ambitie B: Stimuleren van duurzame mobiliteit

Wat gaan we ervoor doen?

- **Ontwikkelen aanpak deelauto's**
We ontwikkelen een aanpak voor het plaatsen van deelauto's in gebiedsontwikkelingen, dit altijd in afstemming met de omgeving. Daarbij verkennen we binnen MRU West-verband de mogelijkheden voor een regionale aanpak.
- **Uitbreiden laadinfrastructuur**
Steeds meer Houtenaren rijden met een elektrische auto. Om elektrisch te rijden zijn voldoende en goed werkende laadpalen nodig. We zetten onze aanpak voor het plaatsen van laadpalen en het faciliteren van kabelgoten voort. Deze verdelen we zo goed mogelijk over de gemeente.
- **Deelfietsen**
We kijken naar de mogelijkheden om alsnog aan te sluiten bij het regionale deeltweewielersysteem (deelfiets Lime), bijvoorbeeld via een beperkte pilot. Dit systeem presteert regionaal goed en heeft zich inmiddels bewezen als succesvol.

Ambitie C: Beperken van verkeersoverlast

Wat gaan we ervoor doen?

- **Hinderaanpak**
Samen met andere overheden zetten we in op een goede bereikbaarheid van de regio door samen te werken bij hinder als gevolg van beheer, onderhoud en ontwikkeling.
- **Handhaving**
In samenwerking met het Openbaar Ministerie blijven we gericht zoeken naar geschikte locaties voor flexflitsers en focusflitsers. Deze camera's detecteren of een bestuurder een mobiel apparaat vasthoudt.

Ambitie D: Toegankelijke vervoeropties voor iedereen

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren flexibel vervoer**
We werken samen met de vervoerder aan verbeteringen van U-Flex.
- **Bushaltes**
Samen met de provincie Utrecht onderzoeken we welke bushaltes toegankelijker gemaakt kunnen worden. Op basis van de uitkomsten benutten we hiervoor de beschikbare provinciale subsidie, die 100% van de uitvoeringskosten dekt.

Ambitie E: In Houten blijft verkeersveiligheid als basisvoorwaarde

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren verkeersveiligheid op de Weteringhoek**
In 2027 verbeteren we gericht de verkeersveiligheid voor fietsers op de Weteringhoek. We financieren dit vanuit het bestedingsplan Mobiliteit en Bereikbaarheid en met een verkeersveiligheidssubsidie van de provincie Utrecht.
- **Voorbereiden herinrichting Het Plein**
In 2027 stellen we een raming op voor de herinrichting van het Plein en we doen we daarvoor een voorstel. De ambitie is om Het Plein autoluw in te richten, met aandacht voor verkeersveiligheid, ruimte voor voetgangers en fietsers, evenementen, verblijfskwaliteit, vergroening en leefbaarheid.
- **Verkeersveilig inrichten Provincialeweg**
We richten de Provincialeweg veilig in met snelheidsremmende maatregelen. Hiervoor zetten we regulier onderhoudsbudget in, aangevuld met de reeds beschikte Investeringsimpuls SPV-subsidie.
- **Onderzoeken kruispunt Rondweg/Binnenweg/N410**
We doen nader onderzoek naar het kruispunt Rondweg/Binnenweg/N410 en stellen het definitief ontwerp op. Gezien mogelijke scopewijzigingen is de start van de uitvoering nog onvoorzien.

Ambitie F: Parkeren dat ruimte geeft aan bereikbaarheid en leefbaarheid

Wat gaan we ervoor doen?

- **Voortzetten community-aanpak parkeren**
We zetten de community-aanpak voort en benutten daarbij de gegevens uit het in 2026 geactualiseerde parkeerdrukonderzoek.

Ambitie G: Een modal shift naar meer duurzame verplaatsingen realiseren

Wat gaan we ervoor doen?

- **Inzet op alternatieven voor de personenauto**
We stimuleren het gebruik van deelmobiliteit, openbaar vervoer, fietsen en lopen als alternatief voor de personenauto. Daarbij maken we gericht gebruik van de in 2025 geactualiseerde (fiets)parkeernormen én van de gedragscampagnes en interventies van Goed op Weg.

Ambitie H: Een hoogwaardig en gewaardeerd fietsnetwerk behouden

Wat gaan we ervoor doen?

- **Realiseren doorfietsroute naar Utrecht Science Park**
We realiseren de doorfietsroute van Houten Castellum naar Utrecht Science Park.
- **Werken aan de titel Fietsgemeente 2028**
We doen actief mee aan de fietsgemeenteverkiezing 2028 van de Fietsersbond.
- **Onderzoeken vrijliggend fietspad Beusichemseweg**
We onderzoeken een kosten efficiënte realisatie van een vrijliggende fietspad tussen 't Goy en Goyerbrug.
- **Onderzoeken fietsverbinding Molen/Spoor**
We onderzoeken de aanleg van de fietsverbinding tussen station Houten en Houten Castellum, in lijn met de ambitie uit de gebiedsvisie CMK en als ontbrekende schakel in het netwerk van doorfietsroutes. Bij de herinrichting van de Molen betrekken we ook verbeteringen voor de kruising Kruitmolen/Molen. Voorstel is om dit te dekken uit de nog in te stellen gebiedsfondsen CMK.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Outcome indicatoren						
Gemiddelde woon/werkafstand	CBS	x	x	x	18,9 km	18,9 km
Beschikbare banen binnen gem. woon/werkafstand	CBS	x	x	x	26.600	27.000
Aantal deelauto's per huishouden (op 21.308 huishoudens)	CBS	x	x	x	26	28
Aantal elektrische voertuigen per huishouden (op 21.308 huishoudens)	CBS	x	x	x	38.850	39.250
% Motorisch en visueel toegankelijke bushaltes	Centraal haltebestand	x	x	x	41%	45%
Aantal letselongevallen op gemeentelijke wegen	VIA	x	x	x	33	30
Bezettingsgraad parkeerplaatsen gehele gemeente op drukste momenten	Gemeentelijke Parkeertelling (vierjaarlijks)	x	x	x	69%	x
Modal split	ODIN	x	x	x	Auto: 46% Fiets: 31% Voetganger: 13% Openbaar vervoer: 7% Overig: 3%	Auto: 44% Fiets: 31% Voetganger: 15% Openbaar vervoer: 7% Overig: 3%
Waardering op schaal van 1 tot 5 als fietsgemeente	Enquête Fietzersbond	x	x	x	4,2	4,3
Output indicatoren						
Aantal meldingen verkeersoverlast	Meldpunt openbare ruimte	x	x	x	n.n.b. in overgang nieuw zaaksysteem	n.n.b. in overgang nieuw zaaksysteem
Opmerking: Het betreft volledig nieuwe indicatoren, waardoor de gegevens over eerdere jaren niet zijn opgenomen. De waardes opgenomen onder raming 2026 betreffen de meest actuele gegevens per indicator.						

4.3.3 Financiën

Wat gaat het kosten?

In 2027 ligt de nadruk op het ontwikkelen van nieuw evenementenbeleid en het actualiseren van de APV. Het actualiseren van de APV en het opstellen van nieuw evenementenbeleid betreft omvangrijke beleids- en juridische trajecten die naast de reguliere uitvoering niet binnen de bestaande capaciteit kunnen worden gerealiseerd. Hiervoor is inzet nodig op projectleiding, juridische advisering, participatie en beleidsontwikkeling. De verwachte incidentele kosten bedragen naar verwachting circa €130.000 - 150.000. De benodigde uitvoeringscapaciteit wordt grotendeels bekostigd uit legesopbrengsten, maar deze zijn niet altijd kostendekkend. Niet alle werkzaamheden kunnen worden doorbelast, terwijl voorbereiding, beoordeling, afstemming en opvolging wel capaciteit vragen. In 2027 brengen we capaciteit, legesopbrengsten en kostendekkendheid verder in beeld.

x € 1.000

Begroting			2027	2028	2029	2030
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Commerciële voorzieningen	399	198	-201	-182	-182	-182
Bereikbaarheid	4.987	983	-4.004	-4.209	-4.184	-4.222
Programma-brede kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal Werken en ondernemen	5.386	1.181	-4.205	-4.391	-4.367	-4.404

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse Hoofdstuk	PPN 2027 Lasten	BG 2027 Lasten	Mutatie Lasten	PPN 2027 Baten	BG 2027 Baten	Mutatie Baten
Commerciële voorzieningen	402	399	3	181	198	17
Bereikbaarheid	6.456	4.987	1.469	959	983	24
Programma-brede kosten	69	0	69	-35	0	35
Totaal Werken en ondernemen	6.926	5.386	1.540	1.106	1.181	75

Mutaties groter dan € 150.000

Aanpassing kapitaallasten (€ 242K nadelig)

Actualisatie van investeringen leidt tot hogere kapitaallasten in 2027. Onder kapitaallasten verstaan we lasten voor afschrijvingen en rente. Per saldo een bijstelling van € 242.000 in 2027 op de lasten. Nieuwe investeringen zorgen voor een bijstelling op de lasten vanaf 2028. De totale bijstelling is vanaf 2028 €670.000 op de lasten.

Kostenverdeling (€ 170K voordelig)

Actualisatie van de kostenverdeling en het aanpassen van toebedeelde percentages zorgt voor een saldo effect op de lasten van € 170.000.

Correctie kapitaallasten vanuit reserve Beheer Openbare Ruimte (BOR) en MJOP (€ 1,6 mln. voordelig)

In mei 2026 is het nieuwe reservebeleid vastgesteld. Met het aannemen van dit nieuwe beleid is de reserve Beheer Openbare Ruimte opgeheven. Dit betekent dat de jaarlijkse storting en de correctie met betrekking tot de kapitaallasten niet meer via deze systematiek loopt. Voortaan worden kapitaallasten rechtstreeks in de begroting gezet. Deze mutatie zorgt voor het financieel inrichten van de juiste systematiek.

Bezuinigingsopgave

Bedragen x €1.000					
Bezuinigingsopgave	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Commerciële voorzieningen</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-26	-26	-26	-26	-26
Totaal	-26	-26	-26	-26	-26

Bedragen x €1.000					
Bezuinigingsopgave	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Bereikbaarheid</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
R.1 Scherper begroten onderhoud mobiliteit	-17	-17	-17	-17	-17
R.1 Scherper begroting onderhoud verkeer	-40	-40	-40	-40	-40
R.5 Scherper begroten budgetten verkeer	- 45	- 45	-45	-45	-45
R.6 Fietsverkeer/ taakstelling investeringen	-100	-100	-100	-100	-100
Totaal	-202	-202	-202	-202	-202

Reserves

Bedragen x €1.000				
Mutaties reserves				
	2027	2028	2029	2030
<i>Dotaties aan reserves, totaal</i>	-	-	-	-
Algemene reserve				
BR Overlopende posten				
BR Mobiliteit en bereikbaarheid				
<i>Onttrekkingen uit reserves</i>	-	-	-	-
Algemene reserve				
BR Overlopende posten				
BR Mobiliteit en bereikbaarheid				

4.4 Groene en gezonde leefomgeving

Een groene en gezonde leefomgeving is van grote waarde voor het welzijn, de gezondheid en de kwaliteit van leven van inwoners. Houten kenmerkt zich door een aantrekkelijke openbare ruimte, een waardevol buitengebied, sterke natuur- en landschapskwaliteiten en een traditie van duurzaam denken en handelen. Deze kwaliteiten vormen een belangrijk onderdeel van het Houtense DNA en dragen bij aan een prettige leefomgeving waarin mensen kunnen wonen, werken, ontmoeten en recreëren.

Tegelijkertijd staan we voor belangrijke maatschappelijke opgaven. Klimaatverandering vraagt om een klimaatbestendige inrichting van onze leefomgeving. De energietransitie vraagt om duurzame oplossingen voor het opwekken, opslaan en gebruiken van energie. Daarnaast vraagt de overgang naar een circulaire economie om een zorgvuldig gebruik van grondstoffen. Ook willen we natuur, biodiversiteit en landschappelijke kwaliteiten behouden en versterken, zodat ook toekomstige generaties kunnen blijven profiteren van een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving.

Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en regionale partners werken we aan een toekomstbestendig Houten. Binnen de thema's Openbare Ruimte, Energie, Duurzaamheid en Leefbaar Buitengebied werken we aan een leefomgeving die schoon, heel, veilig en klimaatbestendig is. We zetten in op een duurzame energievoorziening, verantwoord grondstoffengebruik en een vitaal landschap met ruimte voor natuur, recreatie en ondernemerschap. Zo bouwen we verder aan een groen, gezond en toekomstbestendig Houten.

Onze opgaven

1. De kwaliteit van de openbare ruimte behouden binnen financiële kaders

De openbare ruimte vormt de basis voor een prettige, veilige en gezonde leefomgeving. Tegelijkertijd nemen de opgaven toe door klimaatverandering, veranderende beheerdoelen en stijgende kosten. De uitdaging is om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden en daarbij binnen de beschikbare middelen keuzes te maken over kwaliteitsniveaus, onderhoud en investeringen.

2. Biodiversiteit en klimaatbestendigheid versterken door slimme beheerkeuzes

Vergroening en versterking van biodiversiteit dragen bij aan natuurontwikkeling, klimaatadaptatie en een aantrekkelijke leefomgeving. De opgave is om biodiversiteit verder te versterken op een manier die aansluit bij het reguliere beheer, efficiënt gebruikmaakt van subsidies en waar mogelijk leidt tot lagere beheerkosten.

3. Werken aan een robuust en toekomstbestendig watersysteem

Klimaatverandering vergroot de kans op wateroverlast, droogte en hitte. De uitdaging is om vanuit het Water- en Rioleringsplan te blijven investeren in een goed functionerend water- en rioleringsstelsel en tegelijkertijd aanvullende klimaatadaptieve maatregelen te realiseren, mede met behulp van externe financiering.

4. De energietransitie versnellen met oog voor uitvoerbaarheid en betaalbaarheid

Om de ambitie van een klimaatneutraal Houten te realiseren zijn verdere stappen nodig op het gebied van energiebesparing, duurzame warmte, duurzame opwek en een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Daarbij vragen nestcongestie, veranderende wetgeving en betaalbaarheid om zorgvuldige afwegingen en duidelijke prioriteiten.

5. De overgang naar een circulaire economie stimuleren

Het verminderen van grondstoffengebruik en het sluiten van kringlopen zijn noodzakelijk om te komen tot een toekomstbestendige samenleving. De uitdaging is om circulariteit steeds verder te verankeren in gemeentelijk handelen, ruimtelijke ontwikkelingen en de samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

6. De kwaliteiten van het buitengebied behouden en versterken

Het buitengebied vervult een belangrijke functie voor natuur, landschap, recreatie en landbouw. De opgave is om deze functies in samenhang verder te ontwikkelen en tegelijkertijd in te spelen op ontwikkelingen zoals recreatiedruk, gebiedsprocessen en veranderingen binnen de landbouwsector.

7. Inwoners en partners actief betrekken bij de leefomgeving

De maatschappelijke opgaven in de leefomgeving kunnen alleen samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden gerealiseerd. Daarom blijven participatie, zelfbeheer en ondersteuning van lokale initiatieven belangrijke instrumenten om de betrokkenheid en leefbaarheid in buurten, wijken en het buitengebied te versterken.

Beleidskaders

[Toekomstvisie 2025 | Gemeente Houten](#)

[Water en rioleringsplan\(Verwijst naar een externe website\)](#)

[Werkagenda energie 2026 - 2030 - iBabs Publieksporaal](#)

[Regionale Energiestrategie](#)

[Visie Groen en Biodiversiteit](#)

[Agenda Buitengebied](#)

[Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Houten houdende de aanwijzing van gevallen buitenplanse omgevingsplanactiviteit \(bopa\) waarop de gemeenteraad Houten bindend adviesrecht heeft | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Beleidsnotitie huisvesting \(buitenlandse\) seizoenswerknemers in de fruitteelt | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Beleidsregels evenementen recreatieplas Laagraven | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Beleidsregels reclame en reclamereguleerde objecten in de openbare ruimte | Lokale wet- en regelgeving](#)

[Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte](#)

[Visie Groen en Biodiversiteit](#)

[Meerjaren Investeringsplan \(MJIP\) 2026-2030.](#)

[Klimaatadaptatieplan Houten 2022-2027.](#)

[Bomenbeleidsplan.](#)

[Bomenbeheerplan.](#)

Overzicht verbonden partijen

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Omgevingsdienst Utrecht (ODU)

Provincie Utrecht

Stedin

MRU West

Reinigingsbedrijf Midden Nederland (RMN)

Vitens

4.4.1 Openbare ruimte

De openbare ruimte vormt de basis van een prettige, veilige en gezonde leefomgeving. Wegen, groen, water, verlichting, speelvoorzieningen en andere publieke voorzieningen bepalen in belangrijke mate hoe inwoners hun woon- en leefomgeving ervaren. De gemeente zorgt ervoor dat deze voorzieningen duurzaam, doelmatig en toekomstbestendig worden beheerd, met oog voor veiligheid, leefbaarheid en klimaatbestendigheid.

Tegelijkertijd staat het beheer van de openbare ruimte voor verschillende uitdagingen. Klimaatverandering vraagt om aanpassingen in de inrichting en het beheer van de leefomgeving. Ook nemen het belang van biodiversiteit, participatie en duurzaam gebruik van de openbare ruimte toe. Binnen de beschikbare financiële kaders maken we daarom bewuste keuzes om de kwaliteit van de openbare ruimte op peil te houden en waar mogelijk verder te versterken.

In 2027 zetten we in op een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is, met aandacht voor vergroening, klimaatadaptatie, duurzame voorzieningen en actieve betrokkenheid van inwoners. Zo werken we aan een leefomgeving die niet alleen vandaag prettig functioneert, maar ook voorbereid is op de uitdagingen van de toekomst.

Ambitie A: Schone en veilige leefomgeving door goed beheer van de buitenruimte

Het onderhoud in de openbare ruimte staat onder druk. We beheren de openbare ruimte volgens de afgesproken beeldkwaliteit, maar verschillende ontwikkelingen maken dat steeds uitdagender. Het klimaat verandert, de wens om meer ecologisch te beheren vraagt om aanpassingen in de uitvoering en de beschikbare financiële middelen staan onder druk. Het uitgangspunt blijft dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig is. Vanuit die basis werken we verder aan een groene en gezonde leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Beheersing onkruid en grassen**
Het budget voor onkruid op verharding is teruggebracht. We beperken onkruid op verhardingen tot een minimaal niveau, zodat deze voor inwoners zo veilig en schoon mogelijk blijven. De verharding op de twee gemeentelijke begraafplaatsen beheren we op A-niveau, omdat een nette begraafplaats respect, zorg en waardigheid laat zien en de gebruikers hiervoor betalen. Op hoofdwegen hanteren we, met het oog op de verkeersveiligheid, een B-niveau. De bestrijding van voor honden gevaarlijke grasaren zetten we gemeentebreed voort. Meldingen van inwoners en bedrijven pakken we op binnen de beschikbare budgetten.
- **Versterken van de veiligheid in de openbare ruimte**
We werken aan een schoon, heel en veilig Houten. Op locaties die als minder veilig worden ervaren, onderzoeken we welke maatregelen mogelijk zijn om dit te verbeteren. Daarbij kan het gaan om het verwijderen van groen, het plaatsen van verlichting of het verbeteren van bewegwijzering van alternatieve routes.
- **Uitvoering groot onderhoud**
Het groot onderhoud en de vervanging van bomen, plantsoenen, wegen, verhardingen, bruggen, straatmeubilair en speeltoestellen voeren we in 2027 uit volgens de planning van het MJOP (Meerjarenonderhoudsplan).
- **Onderhoud volgens afgesproken beeldkwaliteit**
Het reguliere onderhoud voeren we uit volgens de afgesproken beeldkwaliteit, met uitzondering van een aantal punten waarvoor in de perspectiefnota 2026 andere keuzes zijn gemaakt.
- **Verkenning van beheer op bedrijventerreinen**
We verkennen of ondernemersverenigingen een deel van het beheer van de openbare ruimte op bedrijventerreinen kunnen uitvoeren. Hiervoor gaan we verkennende gesprekken voeren.

Ambitie B: Energiezuinige openbare verlichting voor verkeers- en sociale veiligheid

Een betrouwbaar areaal openbare verlichting draagt bij aan de verkeersveiligheid én aan het gevoel van veiligheid op straat. Door de openbare verlichting goed te onderhouden zorgen we voor een toekomstbestendig systeem dat aansluit bij onze ambities op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Vervangen en onderhouden openbare verlichting**

We gaan verder met het groot onderhoud en de vervanging van openbare verlichting, waaronder de verdere omzetting naar ledverlichting. Naar verwachting ronden we dit proces in 2027 af. Daarnaast voeren we het reguliere onderhoud uit volgens de gemaakte afspraken.

Ambitie C: Voldoende ruimte voor sport, spelen en bewegen in de openbare ruimte

Speel- en sportvoorzieningen in de wijk dragen bij aan een gezonde, actieve leefstijl voor jong en oud. Toegankelijke, veilige en uitdagende plekken stimuleren ontmoeting, beweging en plezier in de openbare ruimte. Door gericht beheer en inspraak van bewoners blijven deze plekken aantrekkelijk en goed benut. Tegelijkertijd is er in 2027 sprake van een noodzakelijke bezuiniging op het onderhoudsbudget. Daardoor moeten we keuzes maken over het behouden of verwijderen van speeltoestellen. Hierbij kijken we nadrukkelijk naar de speelwaarde en de spreiding in de wijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Optimaliseren van speelvoorzieningen**

We verwijderen 20 toestellen met een lage speelwaarde of in gebieden met overcapaciteit. Met overcapaciteit bedoelen we locaties waar meerdere toestellen van dezelfde soort naast elkaar staan, zoals drie dubbele schommels.

- **Onderhoud en vervanging speeltoestellen**

We voeren jaarlijks drie inspectierondes uit en zorgen voor regulier onderhoud en vervanging van toestellen conform het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP). In 2027 vervangen we 65 speel- en sporttoestellen.

- **Inwoners betrekken bij speeltoestellen**

We betrekken inwoners bij keuzes over het behoud, de inrichting of vervanging van speelplekken, zodat voorzieningen aansluiten op lokale behoeften.

- **Stimuleren van initiatieven**

We stimuleren en faciliteren waar mogelijk Initiatieven voor bijzondere of vernieuwende sport- en speelvoorzieningen vanuit de samenleving.

Ambitie D: Meer participatie en zelfbeheer in de openbare ruimte

Actieve betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving versterkt het eigenaarschap, de verbondenheid en de sociale kwaliteit van buurten en wijken. Door ruimte te bieden aan initiatieven en ondersteuning te bieden bij zelfbeheer, stimuleren we inwoners om een directe bijdrage te leveren aan de inrichting en het onderhoud van hun woonomgeving. Het in stand houden van het inwonersbudget is hiervoor essentieel.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Ondersteunen inwonersinitiatieven**

We ondersteunen inwoners bij het opzetten en realiseren van initiatieven voor de herinrichting van de openbare ruimte en zelfbeheer.

- **Delen van succesvolle voorbeelden**

We delen succesvolle projecten intern en extern, zoals de pluktuin aan de Kiezelsteen, buurttuin 't Goyse Hofje (Kapelhof) in 't Goy, het vergroten van boomspiegels met biodiverse beplanting in Via Horta-Porta Basilica en het omvormen van gazon naar beplanting op de Futenweide.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Outcome indicatoren						
% verharding met D-kwaliteit (Programma 3 Werken en ondernemen / Bereikbaarheid / Wegen)		13,6	12,5	11,6	11,5	10,5
Omvang huishoudelijk restafval kg/inwoner (Programma 4 Groene en gezonde leefomgeving / openbare ruimte / afvalinzameling)	CBS	127	127	126	126	126
BBV indicatoren						
Beeldkwaliteit (Programma 4 Groene en gezonde leefomgeving / openbare ruimte)	Tussenrapportage Monitoring Beeldkwaliteit DZP 2026	87,5%	Geen meting geweest	Geen meting geweest	83%	80%

4.4.2 Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)

Ambitie A: Vergroenen en versterken van biodiversiteit in de openbare ruimte

Een groene en biodiverse openbare ruimte is van grote waarde voor een gezonde, aantrekkelijke en klimaatbestendige leefomgeving. Meer variatie in bomen, struiken, planten en kruiden versterkt de biodiversiteit en biedt ruimte aan vogels, insecten en andere diersoorten. Daarnaast helpt groen bij het beperken van hittestress, het opvangen van regenwater en het vergroten van de belevingswaarde van de openbare ruimte. Vanuit de Visie Groen en Biodiversiteit werken we aan het versterken van de natuurwaarden binnen de gemeente en het verder vergroenen van de leefomgeving voor inwoners en bezoekers.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Vergroenen boomspiegels**
We zaaien en beplanten boomspiegels, waarbij we starten met de grootste locaties. Op basis van een prioriteitenlijst richten we in 2027 zoveel mogelijk boomspiegels groen in. Daarmee vergoten we de biodiversiteit en verminderen we de onderhoudsbehoefte.
- **Versterken biodiversiteit bedrijventerreinen**
We versterken de biodiversiteit op bedrijventerreinen, te beginnen met De Meerpaal. Op dit moment voeren we ecologisch onderzoek uit. Op basis van de uitkomsten richten we een aantal locaties opnieuw in om de biodiversiteit te versterken.

Ambitie B: Doelmatig beheer van water, riolering en grondwater voor een gezonde en klimaatrobuuste leefomgeving

De gemeente heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor het inzamelen en transporteren van afvalwater, het zorgvuldig omgaan met hemelwater en het beperken van structurele grondwaterproblemen. Tegelijkertijd zorgen klimaatverandering, extremere neerslag en langere perioden van droogte voor nieuwe uitdagingen. Vanuit het Water- en Rioleringsplan 2024-2027 werken we aan een betrouwbaar en toekomstbestendig watersysteem dat bijdraagt aan een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving. Daarbij richten we ons op goed beheer van onze voorzieningen, het voorkomen van wateroverlast, het vasthouden van water waar mogelijk en het vergroten van de klimaatbestendigheid van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

- **Toekomstbestendig waterbeheer**
Een toekomstbestendig en efficiënt systeem van waterbeheer en riolering is essentieel om de gevolgen van klimaatverandering het hoofd te bieden. Goed onderhoud en beheer van het rioleringsstelsel en het oppervlaktewater dragen bij aan het beperken van wateroverlast en het behouden van een goede waterkwaliteit. Samenwerking met partners en inwoners is daarbij cruciaal om de aanpak voortdurend te verbeteren en te verduurzamen. Inwoners en organisaties stimuleren we actief om maatregelen te nemen die bijdragen aan het vasthouden van regenwater, het vergroenen van de leefomgeving en het vergroten van de klimaatbestendigheid. Zo wordt de leefomgeving niet alleen aangenamer, maar ook beter bestand tegen extreme weersomstandigheden zoals hevige neerslag en hitte.
- **Actualiseren van beleid**
Het beleid voor Water en Riolering (WRP) wordt geactualiseerd en vastgesteld. Dit voeren we in 2027 uit, passend binnen de structuur van de omgevingsvisie. Hetzelfde geldt voor een nieuw beleidsstuk voor klimaatadaptatie. Het opstellen en vaststellen van deze beleidsstukken binnen de structuur van de omgevingsvisie geeft ons in de uitvoering de benodigde handvatten om de komende jaren om te gaan met de uitdagingen die klimaatverandering met zich meebrengt.
- **Uitvoering Water- en Rioleringsplan**
We voeren onderhoud, reiniging, inspecties en investeringen uit conform het Water- en Rioleringsplan 2024–2027, gericht op een goed functionerend rioleringsstelsel.
- **Aanpakken wateroverlast**
We treffen maatregelen op locaties met een verhoogd risico op wateroverlast bij extreme buien.
- **Afkoppelen en klimaatadaptie**
In 2027 koppelen we 7.500 m² verhard oppervlak af van de riolering, verwijderen we 1.250 m² verharding en leggen we 50 waterpasserende parkeervakken aan.

- **Samenwerking en monitoring**

We werken intensief samen met partners, zoals het Netwerk Water en Klimaat en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) aan duurzaam afvalwaterbeheer. Daarnaast monitoren we samen met inwoners de waterkwaliteit op ecoscanlocaties via Citizen Science.

- **Stimuleren klimaatadaptieve maatregelen**

We stimuleren klimaatadaptieve maatregelen met subsidies, bijvoorbeeld het afkoppelen van regenwater en de aanleg van groene daken. Daarnaast informeren we inwoners over klimaatverandering en mogelijke maatregelen via projecten als “Water en klimaat in je straat” voor basisscholen, de interactieve wateroverlasttafel en acties zoals NK Tegelwippen en Steenbreek.

Ambitie C: Houten is circulair in 2040

Dit betekent dat we in Houten toewerken naar een situatie waarin in 2040 uitsluitend nieuwe grondstoffen uit hernieuwbare bronnen (biobased) worden gebruikt en materiaalkringlopen zoveel mogelijk gesloten zijn. Circulariteit draagt daarmee niet alleen bij aan minder afval en efficiënter grondstoffengebruik, maar ook aan het realiseren van klimaatdoelen, het vergroten van leveringszekerheid en het versterken van een toekomstbestendige lokale economie.

In 2026 wordt hiervoor een circulaire strategie ter besluitvorming voorgelegd, met een bijbehorend actieprogramma. Hierin maken we concreet op welke thema's en binnen welke onderdelen van de gemeente we de meeste impact kunnen maken en welke rol we daarbij vervullen. We erkennen dat een groot deel van de opgave bij het Rijk ligt en zetten gericht in op de terreinen waar we als gemeente invloed hebben.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoering circulaire strategie**

Vanaf 2027 voeren we concrete acties en maatregelen uit op basis van de circulaire strategie en de uitwerking van de actieplannen in 2026. De focus ligt daarbij op die domeinen waar de grootste impact te behalen is en waar de gemeente invloed heeft, zoals nieuwbouw en samenwerking met partners in de stad en regio.

- **Verankeren circulariteit in interne processen**

We verankeren circulariteit in interne processen, zoals inkoop.

- **Circulariteit in besluitvorming**

We ontwikkelen kaders en afwegingsprincipes, zodat circulariteit structureel wordt meegenomen in bestuurlijke besluitvorming.

- **Verduurzamen gemeentelijke organisatie**

We vergroten kennis en bewustwording, zodat klimaatneutraal denken en doen steeds meer onderdeel wordt van het DNA van de gemeente.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Outcome indicatoren						
CO2 uitstoot (in kton, excl. auto (snel)wegen)	Klimaatmonitor RWS	155	x	x	130	x
BBV indicatoren						
Omvang huishoudelijk restafval kg/inwoners	CBS	127	127,6	x	x	x

4.4.3 Energie

De energietransitie vraagt om een duidelijke koers, concrete uitvoering en nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers, netbeheerders en regionale partners. In 2027 werkt Houten verder aan energiebesparing, duurzame warmte, lokale opwek, netcapaciteit en het ondersteunen van inwoners en initiatieven. Daarmee zetten we stappen richting een klimaatneutraal Houten, met oog voor betaalbaarheid, uitvoerbaarheid en leveringszekerheid.

*We werken momenteel nog vanuit de bestaande vastgestelde beleidskaders voor de energietransitie. Tegelijkertijd erkennen we de ambitie in het coalitieakkoord voor een klimaatneutraal Houten in 2050. Via het collegeprogramma gaan we hier verder concreet vorm aan geven vanaf 2027.

Ambitie A: Houten is klimaatneutraal in 2050*

Wat gaan we ervoor doen?

- **Actualiseren van het Energieplan**

We actualiseren het Energieplan Houten, waarin de koers en strategie voor Houten op de langere termijn wordt vastgelegd. In 2026 heeft het college de Werkagenda Energie 2026-2030 vastgesteld. In 2027 stellen we de langetermijnambitie opnieuw vast in een energiebesluit en verwerken we de koers, ambitie en strategie voor de lange termijn, samen met de Werkagenda Energie in een geactualiseerd energieplan.

- **Uitvoering Werkagenda 2026-2030**

We werken aan de uitvoering van de Werkagenda Energie 2026-2030. Daarbij zetten we in op het verminderen van de energievraag in Houten, duurzaam verwarmen en koelen, hernieuwbare elektriciteit lokaal opwekken, vervoeren en opslaan en het beter afstemmen van vraag en aanbod. We doen dit onder samen met lokale partners, zoals bewonersinitiatieven en coöperaties.

- **Warmteprogramma**

Het warmteprogramma is de opvolger van de Transitievisie Warmte (TVW) en wordt in 2027 aan de gemeenteraad voor besluitvorming voorgelegd. Het warmteprogramma vormt het gemeentelijk beleidskader voor de warmtetransitie. Hierin wordt vastgelegd hoe en in welk tempo wijken of buurten van het aardgas af gaan en welke duurzame warmtealternatieven in beeld zijn.

- **Uitvoeren warmtetransitie**

We werken aan de uitvoering van de warmtetransitie. In 2027 wordt het wijkuitvoeringsplan voor de Polders ter besluitvorming voorgelegd. Na vaststelling start de uitvoering. Daarbij kijken we nadrukkelijk of en hoe naastgelegen wijken van de Polders kunnen meeliften op het proces dat al in de Polders loopt. We evalueren het proces en nemen ervaringen mee in het opstellen van wijkuitvoeringsplannen voor nieuwe wijken.

- **Voorbereiden op nieuwe warmtewetgeving**

Op 1 januari 2027 treden zeer waarschijnlijk de Wet Collectieve Warmte en de Wet Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie in werking. We inventariseren de lokale gevolgen van deze wetten, zoals de mogelijkheden voor een lokaal publiek warmtebedrijf en het aanwijzen van warmtekavels. Daarbij gaan we in gesprek met Eneco en Duurzaam Verbonden als huidige exploitanten van warmtenetten.

- **Collectieve warmtepomp Eneco**

In 2027 wordt naar verwachting duidelijk of Eneco het bestaande warmtenet gaat verduurzamen door de realisatie van een collectieve warmtepomp. Als dit het geval is, zal de gemeente de uitvoering zoveel mogelijk ondersteunen.

- **Lokale isolatieaanpak**

We gaan door met de uitvoering van de subsidieregeling voor de lokale isolatieaanpak. We werken hierbij regionaal samen in het Meerjarige Collectieve Ontzorgingsproject van het Energiediensten Centrum. Hierbij wordt rekening gehouden met de implementatie van het Soortenmanagementplan (SMP), zoals het gebruik van een SMP-app.

- **Doorontwikkeling Energieloket**

Daarnaast gaan we door met de doorontwikkeling van het gemeentelijk digitale Energieloket als project van het Energiediensten Centrum (EDC). Indien het college in 2026 besluit tot deelname aan de EDC-projecten VvE-aanpak en monumentenaanpak, worden deze ook in 2027 uitgevoerd.

- Aanpak energiearmoede

We willen onze inwoners niet in de kou laten zitten. Daarom gaan we door met de uitvoering van onze aanpak energiearmoede. In 2027 zetten we hiervoor de resterende SPUK middelen Energiearmoede in. We onderzoeken samen met het sociaal domein de mogelijkheden voor voortzetting vanaf 2028 d.m.v. een fonds.

- Verkenning Energiehuis

Op 1 januari 2027 treedt de European Performance Building Directive IV in werking. Hierdoor zijn gemeenten verplicht om een Energiehuis te hebben. We gaan in overleg met de lokale initiatieven en Grijs naar Groen over de gevolgen van deze eisen en onderzoeken de haalbaarheid van een Energiehuis in Houten.

- Ondersteunen lokale energie-initiatieven

We vernieuwen en verbeteren de subsidieregeling voor de financiering van lokale initiatieven en samenwerkingsverbanden die inwoners en ondernemers ondersteunen in de energietransitie. De subsidieregeling wordt in 2027 ter besluitvorming voorgelegd.

- Verduurzamen bedrijventerreinen

We stellen samen met partners, ondernemers en ODU een plan op voor het verduurzamen van bedrijventerreinen.

- Realisatie zonnevelden

We monitoren de realisatie van zonnevelden de Knoest, Oosterlaak en de Heul en blijven in gesprek met de ontwikkelaars en betrokken lokale partijen. Het doel is de realisatie van deze zonnevelden en de oprichting van de toegezegde omgevingsfondsen.

- Handhaving windpark Goyerburg

De ODU controleert of het windpark voldoet aan de geldende milieuregels en vergunningvoorschriften voor geluid en slagschaduw en treedt handhavend op wanneer normen en voorschriften worden overschreden. Ook handelt de ODU meldingen en handavingsverzoeken voor ons af. Naar verwachting stijgt de bijdrage aan de ODU jaarlijks.

- Uitvoering subsidieregeling windpark

We coördineren en financieren de subsidieregeling voor het windpark, overeenkomstig het fondsreglement en het raadsbesluit uit 2019.

- **Aanpak netcongestie**

- We zijn proactief in de samenwerking met netbeheerders en regionale partners om woningbouwambities mogelijk te maken en de leveringszekerheid van energie in Houten te waarborgen.

- We streven ernaar om voor zoveel mogelijk woningbouwprojecten zekerheid te bieden over een elektriciteitsaansluiting en zetten in op snelle procedures.

- Houten draagt bij aan het verminderen van netcongestie en het versterken van de leveringszekerheid door te zoeken naar slimme energieoplossingen, zoals e-hubs, en tijdelijke oplossingen zoals noodstroomvoorzieningen en flexenders (mogelijk voor netbeheerders om tijdelijk regelbaar vermogen in te kopen).

- We maken nieuwe afspraken met Stedin om de voortgang van de plaatsing van transformatorhuisjes te behouden en inwoners daarbij op een zorgvuldige manier te betrekken.

- **Verduurzamen gemeentelijke organisatie**

- We vergroten kennis en bewustwording, zodat klimaatneutraal denken en doen steeds meer onderdeel wordt van het DNA van de gemeente.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Output indicatoren						
Aantal zonnepanelen op grote daken (systemen > 15 kWp)	Analyse zonnepanelen RES U16	60.906	75.228	77.623	x	80.000
Percentage duurzame energie ten opzichte van totale energieverbruik (doel = 100%)	Klimaatmonitor RWS (samengesteld uit verschillende indicatoren)	15,6	x	x	x	26
BBV indicatoren						
Hernieuwbare elektriciteit in %	RWS	47	54,1	x	80%	x

4.4.4 Leefbaar buitengebied

Houten heeft een prachtig buitengebied met belangrijke economische, natuurlijke en landschappelijke waarden en levendige dorpen met een eigen karakter. Het buitengebied is daarmee complementair aan de kern Houten.

Houten streeft naar een aantrekkelijk, vitaal en toekomstbestendig buitengebied waarin agrarisch gebruik, landschap en natuur centraal staan. Het landschap en de natuur vormen een belangrijke basis voor toerisme en recreatie in Houten en de regio. Door de versterking van recreatiemogelijkheden en de ontsluiting van terreinen, routes en initiatieven zorgen we voor een aantrekkelijk en beleefbaar buitengebied. Hierbij werken we samen met de agrarische sector, die een belangrijke rol speelt in het beheer en onderhoud van het landschap. Hierbij staat de balans tussen recreatie en leefbaarheid centraal. Inwoners en ondernemers worden actief betrokken om de leefbaarheid van het buitengebied in stand te houden.

Ambitie A: Vitaal en aantrekkelijk buitengebied

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoering van de Agenda Buitengebied**
We stellen een uitvoeringsplan voor de Agenda Buitengebied op. Dit plan vertaalt de in 2024 vastgestelde ambities en opgaven voor het buitengebied naar een concreet en gedragen plan met prioriteiten, fasering, rollen, middelen en afspraken over uitvoering. Hiermee maken we inzichtelijk welke acties prioriteit krijgen, welke partijen waarvoor aan zet zijn en hoe we de samenwerking organiseren.
- **Realiseren van woningen**
In 2027 werken we verder aan het realiseren van woningen, waaronder twee grote woningbouwprojecten in het buitengebied. Kerkzicht 't Goy is in een (ver)gevoerd stadium, voor de Grote Driehoek werken we verder aan de voorbereiding van de plannen. Deze projecten dragen ook bij aan de leefbaarheid van de dorpen.
- **Ontwikkeling van het Kromme Rijn Linie Landschap**
We werken verder aan de planvorming voor de twee Houtense gebieden binnen het Kromme Rijn Linie Landschap: Laagraven en Fortenpark-Nieuw Wulven. In deze gebieden werken we aan het vergroten en verbeteren van het groene en recreatieve karakter, in samenhang met het erfgoed van onder andere de Hollandse Waterlinies.
- **Visie en projecten Laagraven**
Voor Laagraven stellen we, in kader van het Kromme Rijn Linie Landschap, een gebiedsvisie op. Dit doen we in samenwerking met de regio en inwoners. Wanneer hiervoor subsidie beschikbaar komt, voeren we enkele kortetermijnprojecten uit waarmee recreatiemogelijkheden in Laagraven worden uitgebreid.
- **Recreatie en ondernemerschap versterken**
Recreatie wordt steeds belangrijker voor de Houtense inwoners en ondernemers. Daarom promoten we het Kromme Rijngebied. Ook helpen we ondernemers op het Eiland van Schalkwijk om daar meer recreanten aan te trekken en om de verschillende recreatiebedrijven te kunnen blijven beheren. Hierbij werken wij ook samen met de Ondernemersverenigingen.
- **Behouden en versterken landschappelijke waarden**
We werken samen met verschillende partijen aan het behouden en versterken van de landschappelijke waarden in het Houtense buitengebied.
- **Toekomstbestendig recreatiebeheer**
Binnen het Recreatieschap Stichtse Groenlanden werken we de Toekomstvisie verder uit. Daarbij brengen we prioriteiten aan in het beheer en onderhoud van de verschillende recreatieterreinen die het Recreatieschap beheert. Zo blijft de financiële positie van het Recreatieschap gezond.
- **Volgen van het Utrechts Programma Landelijk Gebied**
We volgen actief de ontwikkelingen binnen het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG), waarvan de provincie trekker is. Waar mogelijk benutten we provinciale subsidies bij onze eigen projecten op dit gebied. Het UPLG raakt onze inwoners en vooral agrariërs en fruitteilers in het buitengebied. Vanuit onze rol willen wij opkomen voor hun belangen.

Indicatoren

Het hoofdstuk bevat ambities, activiteiten en doelen waarvan de bedragen kwalitatief van aard zijn. Om deze reden is er gekozen om geen kwantitatieve indicatoren weer te geven.

4.4.5 Financiën

Wat gaat het kosten?

In de budgetten voor een schone en veilige leefomgeving zijn geen grote wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van de begroting voor 2026. Wel is in 2026 gebleken dat een aantal doorgevoerde bezuinigingen niet het financiële resultaat opleveren dat ervan verwacht werd. Hiervoor zullen aanvullende inhoudelijke keuzes, bestuurlijk worden voorgelegd.

Voor het inzaaien van boomspiegels hebben we een investering nodig van ongeveer € 25.000. Naast het vergroten van de biodiversiteit is het doel ook om de kosten van uitvoering van onderhoud hiermee te verminderen. Het vergroten van de biodiversiteit op bedrijventerreinen zal worden bekostigd vanuit het biodiversiteitsbudget. Het zou een mooie bijvangst zijn als de bedrijven, die op dit bedrijventerrein gevestigd zijn, ook een bijdrage kunnen doen. Het planten van extra bomen wordt voor vanuit subsidie bekostigd (ongeveer 20 bomen).

Om te voldoen aan de ambities van doelmatig beheer van water, riolering en grondwater voor een gezonde en klimaatrobuuste leefomgeving is het belangrijk dat het regulier onderhoud en vervanging van water en riolering op orde is. Dit wordt bekostigd vanuit het WRP (rioolheffing). Om verdere ambities op klimaatadaptatie te halen kijken we naar mogelijkheden qua subsidies. Voor het ontstenen en vergroenen is budget vrijgemaakt.

Het huidige 20-jarig contract met de leverancier voor de vervanging voor led-armaturen knelt financieel gezien. Eventuele keuzes die een financieel effect hebben worden bestuurlijk voorgelegd.

Vanuit de perspectiefnota is extra budget voor 2026/2027 beschikbaar gesteld voor participatie en zelfbeheer in de openbare ruimte. Hiermee kunnen grotere initiatieven boven € 5.000 op buurniveau in behandeling worden genomen.

x € 1.000

Begroting			2027	2028	2029	2030
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	3.398	-395	-3.793	-2.126	-2.117	-2.117
Energie	467	0	-467	-467	-467	-467
Openbare ruimte	18.476	14.606	-3.870	-3.841	-3.827	-3.784
Programmabrede kosten	105	0	-105	-105	-93	-93
Totaal Groene en gezonde leefomgeving	22.446	14.211	-8.235	-6.539	-6.504	-6.461

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse	PPN	BG	Mutatie	PPN	BG	Mutatie
Hoofdstuk	2027	2027	Lasten	2027	2027	Baten
	Lasten	Lasten		Baten	Baten	
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	3.355	3.398	-43	-331	-395	-65
Energie	467	467	0	0	0	0
Openbare ruimte	16.515	18.476	-1.961	12.380	14.606	2.226
Programmabrede kosten	131	105	26	105	0	-105
Totaal Groene en gezonde leefomgeving	20.468	22.446	-1.978	12.154	14.211	2.057

Mutaties groter dan € 150.000

Indexatie (€ 288K voordelig)

Conform de begrotingsrichtlijnen (onderdeel van de Perspectiefnota 2027) hebben we de loon- en prijsindexatie 2027 verwerkt in de begroting. Dat betekent een voordeel van € 288.000 op het programma Groene en gezonde leefomgeving, door onder andere de indexatie van afval- en riooltarieven.

Actualisatie mutaties reserves (€ 112K nadelig)

De raad heeft in juli 2026 het nieuwe reservebeleid vastgesteld. Op grond van dit nieuwe beleid zijn reservemutaties anders over de programma's verdeeld en mutaties bijgesteld. Ook is besloten om onttrekkingen uit de bekleemde reserve om te zetten naar de algemene reserve. Voor dit programma is dat een nadeel van € 112.000.

Overgang afvalinzameling (per saldo geen resultaatteffect)

Per 1 januari gaat Houten over naar een nieuwe afvalinzamelaar, RMN. De overgang zorgt voor een toename in zowel de lasten als baten op taakveld afval. Vanwege het gesloten systeem van afval is het saldo 0, maar nemen de baten en lasten beide toe met € 1.912.000.

Bezuinigingsopgave

Bedragen x €1.000					
Bezuinigingsopgave	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Openbare ruimte</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
S.8 Diverse kleine budgetten	-10	-10	-10	-10	-10
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-25	-25	-25	-25	-25
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare Ruimte	-33	-33	-33	-33	-33
R.7 Grasmaaien in eigen beheer	-40	-40	-40	-40	-40
R.8 Verlagen kwaliteitsniveau straatreiniging	-	-120	-120	-120	-120
R.9 Versoberen onderhoud gras en bermen	-200	-200	-200	-200	-200
R.11 Anders organiseren boomveiligheid	-20	-20	-20	-20	-20
R.12 Alleen hoognodig onderhoud straatmeubilair	-25	-25	-25	-25	-25
R.13 Versoberen onderhoud kunstobjecten	-20	-20	-20	-20	-20
R.14 Onderhoud bomen met bijzondere waarde	-17	-17	-17	-17	-17
R.15 Anders omgaan met plaagdierbestrijding	-25	-25	-25	-25	-25
Totaal	-415	-535	-535	-535	-535

Maatregel	Korte toelichting
S.8 Diverse kleine budgetten	Dit is een verzameling van kleinere posten die geraamd zijn, zonder gevolgen voor de inwoners.
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	We halen de laatste 'lucht' uit diverse onderhoudsbudgetten door nog scherper te begroten.
R.2 Bijdrage dienstverlening en gebruik Openbare	Na 2015 zijn wij verantwoordelijk voor de speeltoestellen. Dat is gedaan zodat het plein na sluitingstijd van de school openbaar blijft en de toestellen door

Maatregel	Korte toelichting
Ruimte	buurtkinderen kunnen worden gebruikt. In gesprek met schoolbesturen willen we aangeven dat deze situatie door de nieuwe financiële situatie niet meer haalbaar is. Voor extra inkomsten kunnen de scholen een gebruikersvergoeding krijgen. Voor graafwerkzaamheden, zoals het aanleggen van kabels, vragen wij een kostendekkende degeneratievergoeding.
R.7 Grasmaaien in eigen beheer	Maaien van gras is uitbesteed aan een marktpartij. Door dit in eigen werkprocessen op te nemen, kan het goedkoper georganiseerd worden.
R.8 Verlagen kwaliteitsniveau straatreiniging	Verlaging van het budget maakt een C-niveau haalbaar, met B-niveau in centra en op begraafplaatsen. Budget wordt gebruikt voor gerichte uitvoering ongewenste vegetatiebeheer. Overzicht en monitoring blijven mogelijk. Prioriteiten kunnen worden gesteld en locaties intensiever aangepakt.
R.9 Versoberen onderhoud gras en bermen	Ruw gras langs buitenwegen wordt minder vaak gemaaid: Rondweg 1x per 2 jaar (nu: elk jaar), overige buitenwegen 1x per jaar (nu: 2x per jaar). Dit bespaart €100.000. Zichthoeken blijven voorlopig 4x per jaar maaien voor verkeersveiligheid.
R.11 Anders organiseren boomveiligheid	Boomveiligheid wordt volledig door externe partijen verzorgd. Door werk anders te organiseren, kan de eigen buitendienst boomveiligheid oppakken. Hiermee worden kosten bespaard.
R.12 Alleen hoognodig onderhoud straatmeubilair	Onderhoud aan bankjes en prullenbakken alleen bij gevaarlijke situaties. Budget is alleen voor calamiteiten.
R.13 Versoberen onderhoud kunstobjecten	Alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud wordt uitgevoerd met oog op veiligheid. Kunstobjecten worden niet vanzelfsprekend vervangen.
R.14 Onderhoud bomen met bijzondere waarde	Stoppen met financiële ondersteuning van beheer van bomen met bijzondere waarde op particulier terrein, ook als terrein openbaar toegankelijk is.
R.15 Anders omgaan met plaagdierbestrijding	Curatieve bestrijding eikenprocessierups en preventieve inzet van lieveheersbeestjes wordt gestopt. Bij veel overlast eiken vervangen door andere soorten. Inwoners kunnen zelf maatregelen nemen, bijvoorbeeld mezenkastjes ophangen.

Reserves

Bedragen x €1.000

Mutaties reserves				
	2027	2028	2029	2030
<i>Dotaties aan reserves, totaal</i>	6	6	6	6
Algemene reserve				
BR Overlopende posten				
BR Riolering efficiencyoverschot	6	6	6	6
BR Windfonds Goyerbrug				
BR Klimaat				
<i>Onttrekkingen uit reserves, totaal</i>	-	-	-	-
Algemene reserve				
BR Overlopende posten				
BR Riolering efficiencyoverschot				
BR Windfonds Goyerbrug				
BR Klimaat				

4.5 Voor en met inwoners

Inwoners verwachten tegenwoordig meer van een gemeente dan alleen het uitvoeren van wettelijke taken. Uit onderzoek naar publieke dienstverlening blijkt dat zij vooral behoefte hebben aan een gemeente die toegankelijk, betrouwbaar, duidelijk en betrokken is. Zij willen niet alleen goed geholpen worden, maar ook gehoord en serieus genomen worden. Dit vraagt van ons dat wij toewerken naar een responsieve gemeente: een gemeente die doet wat zij zegt, luistert naar inwoners, openstaat voor wat zij nodig hebben en hun problemen serieus neemt. Een responsieve gemeente staat naast de inwoner en speelt zo flexibel mogelijk in op wat er speelt. *'Dichtbij inwoners'* luidt niet voor niets het motto van het college 2026-2030.

Het streven naar een responsieve gemeente raakt alle diensten en producten. In dit hoofdstuk beschrijven we wat dit betekent voor dienstverlening en participatie. Juist op deze terreinen is een goede relatie met de Houtense inwoners van cruciaal belang.

Dienstverlening

Dienstverlening is het visitekaartje van onze gemeente. Voor veel inwoners is het contact met de gemeente hun belangrijkste ervaring met de overheid. Of het nu gaat om aanvragen van een paspoort of rijbewijs, een melding, een vergunning of een vraag over de leefomgeving: inwoners verwachten een gemeente die goed bereikbaar is en snel en duidelijk communiceert.

Goede dienstverlening en communicatie draagt bij aan vertrouwen in de gemeente, vergroot de tevredenheid van inwoners en helpt mensen om zelfstandig hun zaken te regelen. Tegelijkertijd biedt ieder contactmoment de kans om signalen uit de samenleving op te halen, behoeften beter te begrijpen en samen te werken aan passende oplossingen. Dienstverlening is daarom meer dan het efficiënt uitvoeren van processen; het is ook een belangrijke manier waarop wij invulling geven aan onze responsieve rol.

Participatie

In Houten zien wij participatie als een cruciaal onderdeel van goed bestuur. Wij geloven in de kracht van onze inwoners. Hun ideeën, creativiteit, expertise en energie zijn onmisbaar om Houten mooier en beter te maken. Omdat we als gemeente dichtbij onze inwoners willen staan, is het vanzelfsprekend dat zij al in een vroeg stadium worden uitgenodigd om mee te denken, mee te praten en mee te doen.

In de afgelopen jaren heeft de gemeente al veel geïnvesteerd in participatie. Op veel domeinen worden inwoners betrokken bij de plannen en het beleid. In de komende collegeperiode wil de coalitie een nieuwe invulling geven aan participatie van inwoners. De participatievisie *'Samen maken we Houten'* die in maart 2026 door de raad is vastgesteld, vormt hiervoor een stevige basis.

Onze opgaven

Binnen dit programma staan inwonersparticipatie en dienstverlening centraal. Deze twee pijlers versterken elkaar. Inwoners die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving hebben een betrouwbare en toegankelijke gemeente nodig die ondersteunt waar dat nodig is. En een gemeente die inzet op goede dienstverlening kan niet zonder inwoners die actief meedenken en meedoen.

Om deze opgaven te realiseren, is het programma onderverdeeld in twee hoofdstukken die nauw met elkaar verbonden zijn:

- **Inwonersparticipatie:** het versterken van betrokkenheid, eigenaarschap en samenwerking tussen inwoners, organisaties en gemeente.

- **Dienstverlening:** een gemeente die er is voor haar inwoners en ondernemers; betrouwbaar, transparant en toegankelijk, met ruimte voor maatwerk en oog voor zowel de digitale als de persoonlijke route.

Beleidskaders

Toekomstvisie Houten 2025

Leidraad Omgevingsinitiatieven & Participatie

'Samen maken wij Houten' visie op participatie 2026-2030

Overzicht verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen voor dit programma.

4.5.1 Dienstverlening

We willen toewerken naar een responsieve overheid die er echt is voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We denken mee, luisteren goed en hebben een open houding. Daarbij gaan we minder uit van belemmering en kijken we vaker vanuit de vraag: hoe kan het wél. We blijven in contact met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties die vragen hebben en proberen wachttijden zo kort mogelijk te houden.

De laatste Monitor Sociale Kracht, uitgevoerd in 2025, laat zien dat inwoners overwegend tevreden zijn over het contact met de gemeente en de geboden dienstverlening. Zo vond ongeveer acht op de tien inwoners het gemakkelijk om een aanvraag in te dienen of verzoek voor te leggen (81%), kreeg 80% uiteindelijk wat zij nodig had (80%) en vond 77% dat de afhandeling binnen een redelijke termijn plaatsvond. Twee derde voelde zich voldoende op de hoogte gehouden van de afhandeling (67%). Daarnaast vindt bijna twee derde van alle inwoners dat de gemeente duidelijke taal gebruikt (64%). Ook vindt 76% van de Houtenaren dat medewerkers verantwoordelijkheid nemen bij het oplossen van vragen, tegenover 66% landelijk. Daarentegen voelde maar 41% zich positief verrast door de geboden service, tegenover 45% landelijk.

Op basis van deze resultaten wordt volgens de VNG-methode een score berekend voor *hostmanship*. De score meet de klantgerichtheid van de dienstverlening, waarbij wordt gekeken naar hoe welkom inwoners zich voelen en in hoeverre er met hen wordt meegedacht. Voor Houten kwam deze score in 2025 uit op een 6,8, gelijk aan de score in 2023.

Inwoners waarderen de gemeentelijke dienstverlening met een ruime voldoende (7,1). De digitale dienstverlening krijgt een 7,2. Beide scores liggen ongeveer een half punt hoger dan het landelijk gemiddelde.

De Monitor Sociale Kracht is een waardevol meetinstrument, maar het onderzoek wordt maar eens per twee jaar uitgevoerd. Om een responsieve gemeente te kunnen zijn, willen we structureel inzicht krijgen in ervaringen van inwoners. Hierdoor kunnen we goed sturen op de kwaliteit van onze dienstverlening. Dit is belangrijk, want ondanks, de overwegend positieve waarderingen, laat de Monitor Sociale Kracht een lichte daling in klanttevredenheid zien. Er ligt dus druk op de kwaliteit van onze dienstverlening. En nieuwe wetgeving, zoals de wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en het Besluit digitale toegankelijkheid overheid stelt bovendien hogere eisen aan digitale dienstverlening.

In 2026 leveren we ook een vernieuwde visie op dienstverlening op. Daarmee zorgen we ervoor dat de dienstverlening weer een prominente plek binnen de organisatie krijgt. De visie verbindt de pijlers dienstverlening, communicatie, informatie en participatie en krijgt vorm in een brede integrale aanpak over alle teams heen.

De dienstverlening is momenteel namelijk nog te veel versnipperd. Het TIC, Burgerzaken, de webredactie en team Communicatie werken grotendeels naast elkaar en er ontbreekt centrale regie. Ook ontbreken actuele meetgegevens, klantcontacthistorie en structurele klant feedback, waardoor het lerend vermogen beperkt is. Daarnaast ontbreekt er op dit moment een beleidsadviseur dienstverlening die de organisatiebrede samenhang kan ontwikkelen en bewaken. Het gebrek aan regie en samenhang tussen de verschillende kanalen leidt nog te vaak tot onnodige frustraties bij inwoners en tot herhaalvragen via verschillende kanalen.

Ambitie A: Toegankelijke en transparante dienstverlening

De komende jaren staan in het teken van verder verbeteren van onze dienstverlening, met oog voor bereikbaarheid, klantvriendelijkheid en het efficiënt gebruik van middelen. We informeren inwoners tijdig over situaties die extra drukte veroorzaken en houden hen via een persoonlijke informatiepagina op de hoogte over de voortgang van hun aanvraag of verzoek.

De balie blijft, naast een vaste avondopenstelling, vijf dagen per week open voor persoonlijk contact. Tegelijk passen we onze telefonische bereikbaarheid aan. Ook in 2027 is het telefonisch informatiecentrum tijdens schoolvakanties uitsluitend in de ochtend geopend. Zo zetten we de beschikbare capaciteit in op momenten waarop de vraag het grootst is, zonder in te leveren op kwaliteit van het contact. Met deze keuzes zorgen we

voor een goede balans tussen brede toegankelijkheid, doelmatige inzet van middelen en betrouwbare, transparante dienstverlening.

Daarnaast blijven we investeren in een bereikbare en toegankelijke overheid. Digitale middelen maken het mogelijk om sneller, slimmer en gebruiksvriendelijker te werken. Moderne systemen en toegankelijke online diensten maken het voor inwoners eenvoudiger om hun zaken te regelen. Voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn, blijft persoonlijk contact beschikbaar. Medewerkers van het informatiecentrum werken met een dynamisch kennisplatform, zodat inwoners altijd kunnen rekenen op actuele en juiste informatie.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Ontwikkelen programma Slimme Dienstverlening**
We werken op basis van de visie op dienstverlening een programma uit.
- **Invoeren klantfeedbacksysteem**
Met het invoeren van een klantfeedbacksysteem kunnen inwoners eenvoudig feedback geven op hun contact met de gemeente, zodat we continu kunnen leren en verbeteren.
- **Invoeren nieuw klantcontactsysteem**
Dit systeem ondersteunt de (online) dienstverlening, biedt beter inzicht in contactmomenten en maakt de status van aanvragen beter zichtbaar.
- **Verbeteren meldingenproces openbare ruimte**
We optimaliseren en vereenvoudigen het proces voor meldingen openbare ruimte (MOR), zodat meldingen sneller, overzichtelijker en efficiënter kunnen worden verwerkt en afgehandeld.
- **Verbeteren digitale toegankelijkheid**
We zorgen ervoor dat de websites en apps die de gemeente beheert en gebruikt voldoen aan de toegankelijkheidsnormen en voor iedereen goed bruikbaar zijn.
- **Verkennen van verbeteringen voor laaggeletterden**
We verkennen hoe we online kanalen en schriftelijke communicatie toegankelijker kunnen maken door begrijpelijke taal, overzichtelijke navigatie en waar mogelijk visuele ondersteuning.
- **Uitvoeren verbeterplan 'Voor Elkaar!'**
We blijven onze dienstverlening verbeteren door actief in gesprek te gaan met inwoners, te weten wat er speelt, te leren van feedback en medewerkers te trainen in goede dienstverlening.

Ambitie B: Verminderen van regels

Bij een responsieve overheid hoort het wegnemen van onnodige drempels. Minder regels betekent minder administratieve lasten en kortere wachttijden voor inwoners. Inwoners profiteren hiervan door snellere en begrijpelijke besluitvorming, meer maatwerk en meer efficiency. Daarom streven we ernaar ieder jaar regels te schrappen waar dat mogelijk is.

Wat gaan we ervoor doen?

- We versimpelen regels daar waar het kan.
- We stellen geen onnodige regels op.
- Bij vaststelling van regelgeving letten we op begrijpelijkheid en de menselijke maat.
- Bij de toepassing ervan werken we vanuit de bedoeling.

Indicatoren

	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Outcome indicatoren						
Rapportcijfer digitale dienstverlening	Monitor Sociale Kracht	7,3	x	7,2	x	7,4
Rapportcijfer directe dienstverlening	Monitor Sociale Kracht	7,1	x	7,1	x	7,2
Rapportcijfer gastheerschap: in hoeverre voelt de klant zich echt welkom en goed geadviseerd/geholpen	Monitor Sociale Kracht	6,8	x	6,8	x	7,0
Output indicatoren						
Toegankelijkheid website Houten.nl, percentage van criteria waaraan wordt voldaan	Toegankelijk online	89% (label B)	x	x	label A	x

4.5.2 Inwonersparticipatie

De wens van de coalitie om de komende vier jaar een nieuwe invulling te geven aan participatie vraagt om een helder participatiebeleid. In maart 2026 stelde de raad *'Samen maken we Houten'* vast, onze visie op participatie. Deze visie vormt de basis voor beleid op participatie en beschrijft hoe de gemeente inwoners betreft bij het maken van beleid en het nemen van besluiten.

In 2026 wordt dit beleid, mede op basis van best practices, verder ontwikkeld en geïmplementeerd. Daarbij is ook aandacht voor het trainen van ambtenaren en projectleiders in de participatiemethoden. Daarnaast werken wij aan een vernieuwde participatieverordening, die in het eerste kwartaal van 2027 gereed zal zijn. Bij de ontwikkeling van beide trajecten betrekken wij de raad zoveel mogelijk.

Uit Monitor Sociale Kracht 2025 blijkt dat inwoners de participatie in Houten beoordelen met een ruime voldoende. De samenwerking tussen gemeente, inwoners en organisaties scoort met een 6,3 echter het laagst. Tegelijkertijd scoort Houten op alle vier de onderdelen van gemeentelijke dienstverlening hoger dan het landelijk gemiddelde. Het meest opvallende verschil is zichtbaar bij communicatie en voorlichting: waar Nederlandse gemeentes gemiddeld een 6,4 scoren, behaalt Houten een 6,9.

Ambitie A: Versterken van Inwonersparticipatie

Vanuit de transformatieopgave geven we een stevige impuls aan inwonersparticipatie. Binnen verschillende programma's is hiervoor extra personele capaciteit ingezet. Deze formatie is ondergebracht bij andere programma's, maar levert nadrukkelijk een bijdrage aan het versterken van inwonersparticipatie. Door inwoners vroeg en actief te betrekken bij de ontwikkeling en -uitvoering van beleid, geven zij mede vorm aan onze gemeente. Dit vergroot de betrokkenheid bij de samenleving, versterkt het gevoel van samenhang en stimuleert inwoners om verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leefomgeving.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren ondersteuning bij inwonersinitiatieven door inzet van een opbouwmedewerker van vanHouten&co**
Voor een deel van onze inwoners is het nog steeds lastig om hun weg te vinden binnen de gemeentelijke organisatie. Zij weten niet altijd bij wie ze moeten zijn, omdat er per onderwerp verschillende contactpersonen zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor woon(zorg)initiatieven. We zien het ook bij kleinere ideeën voor de buurt of sociale activiteiten die saamhorigheid versterken. Een opbouwmedewerker versterkt de verbinding tussen inwoners, maatschappelijke partners en de gemeente. Door aanwezig te zijn in buurten en dorpen, signalen op te halen en bewonersinitiatieven te ondersteunen, draagt de opbouwmedewerker bij aan sterke gemeenschappen, meer participatie en een responsieve gemeente die aansluit bij wat inwoners nodig hebben.
- **Versterken gemeentelijke samenwerking door een kwartiermaker gebiedsmanagement**
We verbeteren de samenwerking tussen functies die direct met inwoners werken, zoals wijkcoördinatoren, gebiedsmanagers en coördinatoren inwonersinitiatieven.
- **Stimuleren van zelfbeheer en bewonersinitiatieven**
Inwoners hebben al verschillende mogelijkheden om zelf een bijdrage te leveren aan hun leefomgeving, bijvoorbeeld door een deel van het (groen)onderhoud op zich te nemen of een initiatief te starten en uit te voeren. Dit kan bijvoorbeeld via het Fonds Houten Samen. Op diverse plekken in Houten maken inwoners hier al gebruik van.
- **Ontwikkelen participatiebeleid**
Op basis van de participatievisie *'Samen maken we Houten'* ontwikkelen we een participatiebeleid. Hierin leggen we vast hoe inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zo vroeg mogelijk betrokken worden bij beleid, plannen en besluiten. Ook maken we duidelijk welke ruimte er is voor invloed: meedenken, meepraten, meewerken of meebeslissen. Zo ontstaat er duidelijkheid over verwachtingen, rollen en verantwoordelijkheden, zowel voor de gemeente als voor inwoners.
- **Aanpassen leidraad omgevingsinitiatieven**
De leidraad omgevingsinitiatieven ondersteunt initiatiefnemers die zelf participatie organiseren bij ruimtelijke plannen. De leidraad wordt herzien op basis van de participatievisie *'Samen maken we Houten'* 2026-2030.

- **Opstellen participatieverordening**

Een participatieverordening is een juridisch document waarin de gemeenteraad vastlegt hoe inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken worden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid. De verordening bevat formele afspraken en spelregels voor participatie binnen de gemeente. Ook het uitdaagrecht krijgt hierin een plek. Waar het participatiebeleid de visie, uitgangspunten en werkwijze beschrijft, legt de participatieverordening de wettelijke en procedurele kaders vast. In 2027 zal deze verordening klaar zijn. De verordening is geen statisch document. Op basis van ervaringen uit participatietrajecten en feedback van inwoners blijven we deze waar nodig verbeteren.

Ambitie B: Participatie als vaste werkwijze in de organisatie

Wij willen dat onze organisatie voorbereid is op de toekomst en goed inspeelt op de behoeften van haar inwoners en organisaties. Daarvoor is een wendbare, weerbare en goed samenwerkende gemeentelijke organisatie nodig. Zowel intern als extern willen we zichtbaar en dienstbaar zijn. Daarom versterken wij de vaardigheden van onze organisatie op het gebied van participatie en samenspel.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Ontwikkelen participatiewijzer (het participatiebeleid)**

De participatiewijzer is een hulpmiddel voor medewerkers die een participatietraject organiseren. De wijzer bevat een stappenplan voor de voorbereiding en uitvoering van participatie, aangevuld met een checklist en praktische hulpmiddelen.

- **Informeren van college, raad en management over participatie**

We organiseren workshops voor de gemeenteraad, het college en het management over de participatiewerkwijze van de gemeente Houten. In deze workshop komen de participatievisie, het participatiebeleid, de methodiek en de participatieverordening aan bod.

- **Borgen participatie in de gemeentelijke organisatie**

Het borgen van participatie vraagt om een werkwijze die verankerd is in de hele gemeentelijke organisatie. Participatie wordt daarmee een vanzelfsprekend onderdeel van beleidsvorming, projectontwikkeling en dienstverlening. Dat betekent dat medewerkers en bestuurders vanaf de start van een opgave bewust afwegen hoe inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen meedenken, meepraten of meedoen. Heldere kaders, passende instrumenten, voldoende kennis en ondersteuning helpen om participatie op een consistente en kwalitatief goede manier toe te passen. Door participatie structureel te verankeren in processen, rollen en besluitvorming, ontstaat een organisatie die beter aansluit bij wat er leeft in de samenleving en die samen met inwoners werkt aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

- **In dienst nemen van een gemeentebrede participatiecoördinator (24 uur)**

De participatiecoördinator is de aanjager, adviseur en kwaliteitsbewaker van participatie binnen de organisatie. Het doel is niet dat deze coördinator alle participatietrajecten zelf uitvoert, maar ervoor zorgt dat participatie structureel, professioneel en consistent wordt toegepast. De participatie-expert versterkt het vermogen van de gemeente om samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners beleid en projecten vorm te geven. De coördinator ontwikkelt kaders, adviseert teams, bewaakt de kwaliteit van participatieprocessen en stimuleert een organisatiecultuur waarin luisteren, samenwerken en leren centraal staan. Daarmee draagt de participatie-expert bij aan een open, betrokken en responsieve gemeente. Daarnaast speelt de participatiecoördinator een belangrijke rol in het verbinden van participatie, dienstverlening, inwonersinitiatieven, wijkgericht werken en de ambities uit het programma 'Voor en met inwoners'. Daarmee wordt participatie niet iets van één afdeling, maar een werkwijze voor de hele organisatie.

Ambitie C: Versterken van de communicatie

Communicatie speelt een centrale rol in het functioneren van een responsieve overheid. Als vakgebied richt communicatie zich niet alleen op het zenden van informatie, maar vooral op het creëren van betekenisvolle interactie tussen de gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Een responsieve gemeente luistert naar wat er leeft in de samenleving, zoekt de dialoog op en weegt verschillende belangen zorgvuldig af. Communicatie ondersteunt dit proces door signalen uit de samenleving op te halen, wederzijds begrip te bevorderen en transparant te maken hoe keuzes tot stand komen. Daarmee draagt communicatie bij aan vertrouwen, betrokkenheid en samenwerking. Communicatie is in die zin geen sluitstuk van beleid, maar

een strategische functie die helpt om de gemeente beter aan te laten sluiten bij de behoeften, ervaringen en verwachtingen van inwoners.

In het laatste kwartaal van 2026 is de visie op communicatie klaar om vastgesteld te worden door de gemeenteraad. Deze visie vormt de basis voor het gemeentebrede communicatiebeleid: hoe communiceren wij als gemeente en wat is hiervoor nodig? Dit beleid wordt in 2027 verder uitgewerkt.

Voor 2027 staan er vanuit het coalitieakkoord een aantal belangrijke maatschappelijke opgaven op de agenda: wonen, nieuwkomers, participatie, vertrouwen in de gemeente, vergrijzing, klimaat en leefomgeving en versterken van de gemeentelijke organisatie. Communicatie draagt op het niveau van de domeinen, directie en bestuur bij aan het realiseren van deze opgaven.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Ontwikkelen communicatiebeleid**

Wij ontwikkelen extern communicatiebeleid naar aanleiding van de visie. Hierin wordt nauw samengewerkt met de afdeling dienstverlening. Daarnaast krijgt het communicatiehuis vaste vormen met daarbij de methodiek 'Communiceren met Focus' als leidraad waarbij we aansluiten bij de domeinen, de directie en het college.

- **Versterken interne communicatie**

In 2026 is een voorzichtige start gemaakt met het versterken van interne communicatie. Voor een sterke externe communicatie is een goede interne communicatie onmisbaar. Met heldere en samenhangende interne communicatie ondersteunen we de verdere ontwikkeling van de organisatie. Dit maakt de organisatie sterker en robuuster, en vergroot het vermogen om integraal samen te werken. Uit een tweetal onderzoeken blijkt dat de intranetpagina Insite door 90,7% van de medewerkers wordt gezien als belangrijkste intern communicatiekanaal voor taakinformatie, als toegangspoort naar applicaties (MS 365), organisatienieuws en verbinding met collega's en de organisatie. Insite is aan vernieuwing toe en kan meer strategisch en integraal worden ingezet. Daarna is het goed gebruiken, bijhouden en onderhouden van Insite van essentieel belang. Hiervoor is de inzet van een (extra) medewerker interne communicatie onmisbaar (24 uur per week). Hiervoor is op dit moment geen capaciteit binnen team communicatie. De wens is om een medewerker interne communicatie hiervoor in dienst te nemen.

Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
Outcome indicatoren						
% Inwoners dat vindt dat burgers en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren	Monitor Sociale Kracht	39%	x	39%	x	50%
% Inwoners dat vindt dat de gemeente hen voldoende betreft bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen	Monitor Sociale Kracht	39%	x	37%	x	48%
Rapportcijfer voor de wijze waarop de gemeente inwoners betreft en de samenwerking zoekt bij de totstandkoming en de uitvoering van beleid	Monitor Sociale Kracht	6,5	x	6,3	x	7,0

4.5.3 Financiën

Wat gaat het kosten?

Het onderstaande financieel overzicht geeft het door de raad vastgestelde kader van dit programma weer. Het overzicht maakt inzichtelijk hoeveel geld beschikbaar is om de doelen en activiteiten te realiseren. De cijfers geven een actueel beeld van de financiële inzet. Deze kunnen in de komende jaren nog wijzigen door nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke besluiten.

Bij het hoofdstuk Dienstverlening bestaan de lasten hoofdzakelijk uit salariskosten en afdrachten rijksleges. De inkomsten bestaan uit legesinkomsten (reisdocumenten, rijbewijzen, huwelijken en dergelijke).

Bij het hoofdstuk Inwonersparticipatie is het totale budget circa € 3,3 miljoen. Het budget heeft voornamelijk betrekking op brede bestuurlijke en ondersteuningsonderdelen zoals bestuurskosten (raad en college), griffiekosten en uitgaven voor ondersteunende diensten. Via een onttrekking uit de Algemene reserve komt in 2027 € 155.000 extra beschikbaar voor inwonersinitiatieven.

x € 1.000

Begroting			2027	2028	2029	2030
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Dienstverlening	2.281	1.378	-902	-806	-938	-938
Inwonersparticipatie	3.440	0	-3.440	-3.429	-3.429	-3.429
Programmabrede kosten	0	385	385	0	0	0
Totaal Voor en met inwoners	5.720	1.763	-3.957	-4.235	-4.367	-4.366

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse Hoofdstuk	PPN 2027 Lasten	BG 2027 Lasten	Mutatie Lasten	PPN 2027 Baten	BG 2027 Baten	Mutatie Baten
Dienstverlening	2.171	2.281	-109	1.148	1.378	230
Inwonersparticipatie	3.292	3.440	-148	0	0	0
Programmabrede kosten	0	0	0	0	385	385
Totaal Voor en met inwoners	5.463	5.720	-257	1.148	1.763	615

Mutaties groter dan € 150.000

Meer legesinkomsten (€ 227K voordelig)

In 2027 worden hogere legesinkomsten verwacht dan in 2026 (baten € 227.000 hoger). Dit betreft voornamelijk eigen leges en rijksleges voor rijbewijzen en reisdocumenten. De rijksleges worden afgedragen aan het rijk en veroorzaken het verschil op de lasten van Dienstverlening.

Onttrekking Algemene reserve/ Programmabrede kosten (€ 155K voordelig)

In 2027 wordt uit de Algemene Reserve € 155.000 onttrokken voor Speerpunt Inwoners (€275.000 in 2026) en € 230.000 (gelijk aan 2026) voor extra personele inzet vanwege de paspoortenpiek.

Bezuinigingsopgave

Bedragen x €1.000

Bezuinigingsopgave	2027	2028	2029	2030	2031
Programma voor en met Inwoners	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
B.6 Telefonische bereikbaarheid van het informatiecentrum halveren	-30	-30	-30	-30	-30
Totaal	-30	-30	-30	-30	-30

Reserves

Bedragen x €1.000

Mutaties reserves				
	2027	2028	2029	2030
<i>Dotaties aan reserves, totaal</i>	-	-	-	-
Algemene reserve				
BR Overlopende posten				
<i>Onttrekkingen uit reserves, totaal</i>	385	-	-	-
Algemene reserve	385			
BR Overlopende posten				

In 2027 wordt uit de Algemene Reserve € 155.000 onttrokken voor Speerpunt Inwoners en € 230.000 voor extra personele inzet vanwege de paspoortenpiek.

4.6 Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie

De algemene dekkingsmiddelen vormen de inkomstenbronnen van de gemeente die niet aan een specifiek beleidsdoel of taakveld zijn gekoppeld. Zij geven de gemeenteraad de ruimte om beleidskeuzes te maken en prioriteiten te stellen. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing of specifieke uitkeringen van het Rijk, waarbij de besteding vooraf is vastgelegd.

In dit programmaplan worden de omvang en samenstelling van de algemene dekkingsmiddelen toegelicht. Daarnaast wordt ingegaan op de financieringsfunctie, de opbrengsten uit lokale belastingen en de dividendontvangsten. Ook de vennootschapsbelasting en de verplicht afzonderlijke presentatie van de overhead komen in dit hoofdstuk aan bod.

Het gemeentefonds

De gemeentefondsuitkering is de grootste inkomstenbron van de gemeente en bestaat uit de algemene uitkering, taakmutaties, integratie- en decentralisatie-uitkeringen. In de meicirculaire worden gemeenten geïnformeerd over de hoogte van de gemeentefondsuitkering op basis van de effecten in de Voorjaarsnota van het Rijk. Alle gemeenten ontvangen gemeentefondsuitkering van het Rijk, die verdeeld wordt op basis van objectieve maatstaven zoals het aantal inwoners, woningen en oppervlakte land.

Op basis van elke circulaire actualiseren we onze raming van de gemeentefondsuitkering. In de tabel hieronder zijn de effecten van de meicirculaire voor Houten opgenomen en de raming van de gemeentefondsuitkering na verwerking van deze effecten:

	bedragen x € 1.000				
Raming gemeentefondsuitkering	2026	2027	2028	2029	2030
Raming gemeentefondsuitkering o.b.v. decembercirculaire	91.770	88.257	85.263	85.050	84.926
<u>Effecten uit meicirculaire:</u>					
1. Algemene mutaties ten gunste van begrotingssaldo / meerjarenperspectief	128	1.437	2.318	1.702	1.347
2. Taakmutaties (budgetneutraal verwerkt)	35	452	3	-1.437	-1.453
3. Wijziging van integratie- en decentralisatie-uitkeringen (budgetneutraal verwerkt)	183	1.596	-47	-127	-136
4. Loon- en prijsindexatie 2027 (budgetneutraal verwerkt)	0	3.656	3.542	3.528	3.540
Raming gemeentefondsuitkering o.b.v. meicirculaire 2026 (afgerond)	92.100	95.400	91.100	88.700	88.200

De uitkomst van de meicirculaire pakt voor Houten gunstig uit. De algemene uitkering stijgt in de komende jaren, wat leidt tot een verbetering van het begrotingssaldo (zie nummer 1 in bovenstaande tabel).

De taakmutaties (nummer 2) en mutaties in de integratie- en decentralisatie uitkeringen (nummer 3) zijn direct ten gunste (+) of ten laste (-) gebracht van het betreffende beleidsterrein. Ter dekking van de loon- en prijsindexatie 2027 is structureel € 3,5 miljoen beschikbaar gekomen (nummer 4). Deze effecten zijn budgettair neutraal verwerkt.

De effecten voor 2026 worden verwerkt in de tweede bestuursrapportage 2026. De effecten voor de jaren daarna zijn verwerkt in de Perspectiefnota 2027.

Lokale heffingen

Ook de lokale belastingen maken deel uit van de algemene dekkingsmiddelen. Voor Houten betref dit de onroerendezaakbelasting (OZB). Deze inkomsten zijn niet aan een specifiek doel verbonden en kunnen dus breed worden ingezet. In de paragraaf Lokale heffingen wordt uitgebreider ingegaan op de tarieven, de belastingdruk en de ontwikkelingen in de komende jaren.

Overhead

Overhead is noodzakelijk om de beleidsdoelen van Houten adequaat en efficiënt te realiseren. Conform het BBV wordt overhead afzonderlijk gepresenteerd. Vanaf 2026 wordt het overheadpercentage berekend als het

aandeel van overheadkosten ten opzichte van de directe salariskosten, in lijn met de BBV-notitie Overhead (2024). Het percentage bedraagt in 2027 98%.

x € 1.000

	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Personeelskosten overhead	12.641	14.833	13.973	13.667	13.608	13.608
Huisvesting	1.178	1.169	1.205	1.239	1.212	1.206
Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	694	493	489	489	489	489
Concernbrede personeelskosten	1.259	1.844	1.278	1.309	1.334	1.334
ICT	2.363	3.225	2.975	2.956	2.954	2.918
Bedrijfsvoeringkosten diverse afdelingen	659	996	888	866	566	566
Totaal Overhead	18.795	22.560	20.808	20.525	20.163	20.120

Overige baten en lasten

Deze post omvat diverse budgetten en bijstellingen die niet direct aan een specifiek programma kunnen worden toegerekend, zoals reserveringen voor cao-afspraken, prijsindexeringen, de 10%-correctiefactor op kapitaallasten en andere algemene bijstellingen.

Financieringsfunctie

Gemeenten doen investeringen in onder meer scholen, sportaccommodaties en infrastructuur.

Op basis van de liquiditeitsprognose 2026-2031 blijkt dat de komende jaren diverse leningen nodig zullen zijn voor het financieren van alle vastgestelde (investerings)budgetten uit de Programmabegroting 2027.

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig voor zover sprake is van een onderneming in fiscale zin. Veel gemeenten bieden reclame-exploitanten de mogelijkheid om reclame-uitingen aan te brengen op eigendommen van de gemeente. Commerciële partijen exploiteren de advertentieruimte, waarvoor gemeenten inkomsten ontvangen. Dit geldt ook voor de gemeente Houten. Daarbij krijgen reclame-exploitanten een exclusief gebruiksrecht gegeven op eigendommen van de gemeente, zoals grond of lichtmasten. Hier kunnen dan reclameobjecten, zoals lichtbakken en abri's, op worden aangebracht.

De Belastingdienst neemt het standpunt in dat dit een voor de vpb belaste activiteit is. Veel gemeenten zijn daarentegen van mening dat er sprake is van normaal vermogensbeheer. Inmiddels heeft onze fiscalist de aangiften over de jaren 2016 tot en met 2024 ingediend. Deze aangiften sluiten aan bij het standpunt van de Belastingdienst. Dit houdt in dat Houten over deze activiteit vpb moet betalen. Op dit moment is het standpunt van de Belastingdienst en de gemeenten voorgelegd aan de rechter. Zolang hierover nog geen uitspraak is gedaan, blijft de gemeente Houten aangifte doen volgens het standpunt van de Belastingdienst.

4.6.1 Financiën

Wat gaat het kosten?

x € 1.000

Begroting			2027	2028	2029	2030
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Lokale heffingen	741	19.251	18.510	18.649	18.789	18.927
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.455	95.398	92.944	88.638	86.297	85.801
Overhead	21.634	826	-20.808	-20.525	-20.163	-20.120
Saldo financieringsfunctie	633	7	-626	-947	-1.048	-1.166
Vennootschapsbelasting (VpB)	28	0	-28	-28	-28	-28
Overige baten en lasten	-193	727	920	779	771	759
Mutaties reserves	0	345	345	50	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	25.299	116.555	91.256	86.615	84.618	84.172

Verschillenanalyse

Verschillenanalyse Hoofdstuk	PPN 2027 Lasten	BG 2027 Lasten	Mutatie Lasten	PPN 2027 Baten	BG 2027 Baten	Mutatie Baten
Lokale heffingen	807	741	66	18.692	19.251	559
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	4.042	2.455	1.588	95.398	95.398	0
Overhead	21.704	21.634	70	806	826	20
Saldo financieringsfunctie	-34	633	-668	2	7	5
Vennootschapsbelasting (VpB)	28	28	0	0	0	0
Overige baten en lasten	936	-193	1.129	710	727	18
Mutaties reserves	-375	0	-375	2.166	345	-1.821
Totaal Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	27.109	25.299	1.810	117.773	116.555	-1.218

Mutaties groter dan € 150.000

Kapitaallasten van investeringen (€ 936K voordelig en € 162K nadelig)

Actualisatie van investeringen leidt tot hogere kapitaallasten in 2027. Onder kapitaallasten verstaan we lasten voor afschrijvingen en rente.

Daarnaast zijn de geraamde totale investeringen met een correctiefactor van 10% naar beneden bijgesteld, wat een voordeel oplevert. Per saldo een bijstelling van € 774.000 op de lasten (voordeel).

Actualisatie mutaties reserves (€ 375K nadelig lasten en € 1,8 mln. nadelig baten)

De raad heeft in juli 2026 het nieuwe reservebeleid vastgesteld. Op grond van dit nieuwe beleid zijn reservemutaties anders over de programma's verdeeld en mutaties bijgesteld. Voor dit programma is dat een nadeel van € 2.196.000 (lasten -€375.00 en baten -€ 1821.000)

Indexatie (€ 2,1 mln. voordelig)

Conform de begrotingsrichtlijnen (onderdeel van de Perspectiefnota 2027) hebben we de loon- en prijsindexatie 2027 verwerkt in de Programmabegroting 2027. Voordat de indexering in de Programmabegroting verwerkt wordt, wordt op basis van een inschatting en de beschikbare middelen in de meicirculaire een stelpost voor indexatie in het programma Algemene Dekkingsmiddelen opgenomen. Een deel van deze stelpost is inmiddels verwerkt voor lonen, prijzen en subsidies. Daarnaast blijft een restantbedrag op deze stelpost gereserveerd. Deze reservering is nodig omdat bijvoorbeeld de indexering van de contracten Jeugd en Wmo bij het opstellen van de begroting nog niet bekend is. Deze worden later in het jaar verwerkt in onze begroting.

Tot slot zijn de in het coalitieakkoord opgenomen financieel-technische maatregelen toegepast. Er is een besparing van € 2.134.000 gerealiseerd doordat een deel van de stelpost indexering kon vrijvallen op basis van de meicirculaire en doordat er geen prijsindexatie heeft plaatsgevonden op onze reguliere budgetten (lasten). Uitzondering hierop zijn de subsidies aan onze subsidierelaties, deze zijn conform de Begrotingsrichtlijnen geïndexeerd.

Rentelasten langlopende leningen (€ 634K nadelig)

Op basis van de liquiditeitsprognose 2026-2031 blijkt dat de komende jaren diverse leningen nodig zullen zijn voor het financieren van alle vastgestelde (investerings)budgetten uit de Programmabegroting 2027. Dit is een nadeel op de lasten van € 634.000.

Bezuinigingsopgave

Bedragen x €1.000					
Bezuinigingsopgave	2027	2028	2029	2030	2031
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>	<i>Saldo</i>
F.5 Aanpassen werkwijze indexering	-750	-750	-750	-750	-750
F.1 Verhogen OZB	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300	-2.300
R.1 Scherper begroten onderhoudsbudgetten	-5	-5	-5	-5	-5
R.10 Stoppen inkoop onderhoud interieurbepaling gemeentehuis en werf	-12	-12	-12	-12	-12
B.2 Aanbesteden opstalverzekeringen	-100	-100	-100	-100	-100
B.3 Stopzetten cyber securityverzekering + investeren in preventie	-45	-45	-45	-45	-45
B.4 Sturing op ICT-middelen centraliseren		-50	-50	-50	-50
B.5 Versoberen cateringvoorzieningen	-150	-150	-150	-150	-150
B.1 Verbeteren inkoop- en contractmanagement	-60	-140	-190	-190	-190
F.2 Scherper begroten rentelasten	-83	-201	-98	-98	-98
Totaal	-3.565	-3.813	-3.564	-3.564	-3.564

Reserves

Bedragen x €1.000

Mutaties reserves				
	2027	2028	2029	2030
<i>Dotaties aan reserves, totaal</i>	-	-	-	-
Algemene reserve				
BR Overlopende posten				
<i>Onttrekkingen uit reserves, totaal</i>	345	50		
Algemene reserve	345	50		
BR Overlopende posten				

In 2027 wordt voor dit programma € 0,345 mln. onttrokken uit de algemene reserve.

De, in de Perspectiefnota 2026 opgenomen onttrekking van € 1.641.000 voor een sluitende begroting, is teruggedraaid. Daarnaast wordt € 295.000 voor toekomstbestendige organisatie en € 50.000 voor een projectleider en communicatieadviseur onttrokken aan de algemene reserve.

5. Paragrafen

In deze programmabegroting vindt u verschillende paragrafen die laten zien hoe de gemeente Houten haar werk organiseert en haar financiën beheert. Ze geven inzicht in de keuzes die we maken, hoe we de middelen inzetten en wat dit betekent voor inwoners en lokale organisaties.

De paragrafen bieden een helder overzicht van de belangrijkste financiële en beleidsmatige onderwerpen. We maken duidelijk welke plannen er zijn, welke effecten deze hebben en hoe we onze doelen gaan realiseren. Hieronder volgt een korte toelichting op de verschillende paragrafen, zodat u direct inzicht heeft in de inhoud.

Bedrijfsvoering

Hier leggen we uit hoe we onze organisatie besturen en beheren, en hoe we ervoor zorgen dat beleid goed wordt uitgevoerd.

Lokale heffingen

Deze paragraaf laat zien welke belastingen en heffingen we hanteren, bijvoorbeeld voor afval, riool of onroerend goed, en welke keuzes we hiervoor hebben gemaakt.

Grondbeleid

Hier leggen we het beleid rond gemeentelijke grondzaken uit, zoals aankoop, verkoop en ontwikkeling van grond.

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf beschrijft de staat en kosten van belangrijke gemeentelijke voorzieningen, zoals wegen, gebouwen en speelplekken.

Verbonden partijen

Hier tonen we welke samenwerkingen en deelnemingen we hebben met andere organisaties en partijen, en wat de financiële gevolgen hiervan zijn.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de financiële risico's voor de gemeente en hoe we deze opvangen.

Financiering

Hier leggen we uit hoe we ons geld beheren. Denk aan leningen, rente en kasbeheer.

Subsidies

Deze paragraaf geeft een overzicht van de subsidies die we verstrekken en waarvoor deze bedoeld zijn.

Wet open overheid (Woo)

Hier laten we zien hoe we zorgen voor openbaarheid en transparantie, zoals de wet dat voorschrijft.

5.1 Paragraaf Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering bedoelen we de processen die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. In deze paragraaf informeren wij de raad over de belangrijkste thema's en beschrijven we achtereenvolgens wat onze ambities zijn en wat we hiervoor gaan doen.

5.1.1 Ambitie voor de bedrijfsvoering

De gemeente Houten staat voor grote uitdagingen. De financiële ruimte is beperkt, de arbeidsmarkt blijft krap en de maatschappelijke opgaven vragen om blijvende slagkracht. Tegelijkertijd vragen ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie om vernieuwing. Daarom versterken we onze organisatie, zodat we ook in de toekomst onze ambities waar kunnen maken.

We bouwen gericht aan een toekomstbestendige, wendbare en professionele organisatie. Hiertoe investeren we in goed werkgeverschap, persoonlijk leiderschap, eigenaarschap, samenwerking en innovatie. Zo vergroten we onze uitvoeringskracht en houden we een gezonde balans tussen ambities, capaciteit en beschikbare middelen.

Deze ontwikkeling loopt door alle onderdelen van de bedrijfsvoering heen.

We werken via verschillende, met elkaar samenhangende sporen aan de ontwikkeling van de organisatie (zie afbeelding). Dit doen we niet via grootschalige reorganisaties of uitgebreide plannen van aanpak, maar door het te doen en gaandeweg, al lerend, te ontdekken wat binnen de gegeven kaders de beste manier van werken is. De ontwikkeling richt zich daarbij veelal op het experimenteren met nieuwe werkwijzen en het aanleren van nieuwe vaardigheden. We pakken dit systematisch aan en organiseren daarbij goede begeleiding en evaluatie om een en ander in te bedden en te borgen.

Waar richten we ons op:

1. Versterken van ambtelijke sturing en planmatig werken

Om onze ambities beter in evenwicht te brengen en te houden met de beschikbare menskracht en financiën, werken we aan een realistisch verwachtingspatroon. Heldere sturingslijnen, prioriteren en planmatig werken (met behulp van portfoliomanagement) helpen daarbij. Het versterken van de interne communicatie via formele kanalen behoort hier ook toe.

2. Versterken van de taak- en rolverdeling tussen raad, college, directieteam, management en overige medewerkers

Bij het werken in een politieke omgeving moet ruimte zijn voor ambtelijk vakmanschap én oog voor de politieke turbulentie. Juist in die turbulentie is rol vastheid cruciaal. Dit zal bijdragen aan het herstel en de verbetering van de samenwerking tussen bestuur en organisatie.

3. Kortcyclisch werken binnen kleinere teams

Kleinere teams werken effectiever samen. Binnen onze huidige grote teams vormen we daarom kleinere 'thuis teams', die gaan werken met kort-cyclische teamplannen en weekstarts. Hiermee versterken we de onderlinge samenwerking en stimuleren we persoonlijk leiderschap. De gezamenlijke én individuele bijdrage aan het grote geheel wordt zichtbaar, wat goede resultaten bevordert.

4. Versterken van het imago van Houten als betrouwbare werkgever

We zorgen ervoor dat de gemeente Houten een organisatie is waar medewerkers trots op zijn. Een organisatie waar oog is voor elkaar, voor elkaars vakmanschap en waar sprake is van een veilige werkomgeving waarin het prettig werken is. Het nemen van verantwoordelijkheid en het inbrengen van een gezonde dosis lef worden gewaardeerd, evenals eigenheid en diversiteit. Ruimte krijgen en nemen voor ontwikkeling vinden we heel normaal.

5. Verbeteren van de bedrijfsvoering en dienstverlening

Via de uitvoering van het verbeterplan Voor Elkaar! werken we aan de doorontwikkeling van onze bedrijfsvoering en dienstverlening. De ondersteuning en advisering vanuit de bedrijfsvoering moet duidelijker, doelgerichter, efficiënter, integraler en professioneler. Langs vier bouwstenen pakken we dit op een gestructureerde wijze aan, zodat we doen én afmaken. Dit zal een verdere positieve uitwerking hebben op onze dienstverlening.

6. Zichtbaarheid en betrokkenheid in de samenleving

Meer dan in het verleden zijn we als organisatie zichtbaar en aanspreekbaar in de samenleving. Door actief in gesprek te gaan over onze dienstverlening, ambities en plannen, weten we wat er in de samenleving speelt en geven we een impuls aan bewonersparticipatie. Met onze externe communicatie ondersteunen we dat. Daarnaast stimuleren we onze medewerkers zich actief als vrijwilliger in te zetten voor de samenleving, zowel individueel als collectief.

Met deze integrale aanpak maken we onze organisatie sterker, slagvaardiger en beter voorbereid op de toekomst. Zo blijven we inwoners, bestuur en maatschappelijke partners betrouwbaar, zichtbaar en dienstbaar ondersteunen.

5.1.2. Personeel

We zorgen ervoor dat de gemeente Houten een aantrekkelijke en toekomstbestendige organisatie is waar medewerkers trots op zijn. Wij bieden als goede werkgever een veilige werkomgeving, waarin onze (toekomstige) medewerkers kunnen bouwen aan vakmanschap en hun eigen én de Houtense toekomst. En waar het nemen van verantwoordelijkheid en het inbrengen van een gezonde dosis lef worden gewaardeerd en medewerkers worden uitgedaagd om op een eigenzinnige manier hun werk te doen. We streven naar een warme en inclusieve cultuur vol energie, waar medewerkers het heel normaal vinden dat zij de ruimte krijgen en nemen voor ontwikkeling.

Ambitie A: Houten is een aantrekkelijke werkgever

Medewerkers kiezen graag voor onze organisatie vanwege het aantrekkelijke werk, goede arbeidsvoorwaarden en een gezonde balans in de personeelsopbouw. We zorgen ervoor dat de gemeente Houten een organisatie is waar medewerkers trots op zijn.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Moderne en krachtige arbeidsmarktbenadering**

We werken via een krachtige en moderne arbeidsmarktbenadering aan onze zichtbaarheid als aantrekkelijke werkgever op de arbeidsmarkt. Dit doen we door de al ingeslagen weg te verbeteren en te versterken. Door het delen van video- en beeldmateriaal via onze eigen “Werken-bij-website” en andere (socialmedia)kanalen laten we vaker en actiever zien wat het werken bij de gemeente Houten inhoudt en leuk maakt. Dit is van groot belang met het oog op een krappe arbeidsmarkt en ook in het licht van de voorziene hoge uitstroom in de komende jaren als gevolg van medewerkers die de AOW-leeftijd bereiken. Om hier goed op te kunnen anticiperen werken we aan betere personeelsplanning en faciliteren we een warme overdracht van kennis en ervaring, vooruitlopend op (vroeg)pensionering.

- **Doorontwikkeling arbeidsvoorwaarden**

We blijven voortdurend zoeken naar mogelijkheden om onze arbeidsvoorwaarden te verbeteren zoals we ook de leasefiets en het vitaliteitsbudget hebben geïntroduceerd. In de doorontwikkeling zetten we onder andere in op arbeidsvoorwaarden die de vitaliteit van onze medewerkers ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is dat we een hogere bijdrage bieden voor het leasen van een fiets. Hiermee sluiten we aan bij de arbeidsvoorwaarden van het Rijk en onderschrijven we bovendien onze reputatie als fietsstad.

- **Inzetten op loopbaanperspectieven**

We zetten in op het bieden van loopbaanperspectieven, zowel voor onze huidige werknemers als voor potentiële nieuwe werknemers. Net als in 2026 nemen we in 2027 deel aan het regionale traineeprogramma. Inmiddels hebben we 10 trainees. We maken ons er sterk voor om hen na twee jaar duurzaam in te laten stromen in onze organisatie. Zo binden we ook jonge werkzoekenden aan ons.

- **Transformatie-opgave “Toekomstbestendige organisatie”/motie 041-2025, Strategisch HRM-kader & organisatieontwikkeling**

In het najaar 2026 -en doorlopend tot in het begin van 2027- werken we aan een nieuwe visie op het HRM van de toekomst. Conform afspraak praten we de raad geregeld bij over hoe wij werken aan organisatie- en personeelsontwikkeling. De raad krijgt deze informatie ter beeldvorming.

- **Motie 027-2025 “Verlaging apparaatskosten en verschuiving van middelen”**

De uitwerking van de motie betreft een onderzoeksopdracht, gericht op het in beeld brengen van haalbare mogelijkheden om de apparaatskosten structureel te verlagen. Besparingen op apparaatskosten zoeken we onder andere in: efficiënter werken en effectiever werken, het werk anders organiseren, het versoberen of afstoten van taken. Bij de verkenning van deze richtingen betrekken we ook de consequenties voor dienstverlening, kwaliteit, innovatievermogen en robuustheid van onze organisatie. In 2027 vindt verdere concretisering en implementatie plaats van de hoofdrichtingen, de financiële kaders en de fasering die eerder zijn bepaald. De maatregelen kunnen vervolgens een plek krijgen in de begroting 2028 en verder.

- **Beperken inhuur**

De kosten voor totale inhuur proberen we uiteraard te beperken. Er zijn echter altijd omstandigheden, die maken dat inhuur noodzakelijk en legitiem is. Te denken valt aan situaties waarbij er sprake is van ziektevervanging, het overbruggen van een periode waarbij sprake is van een vacaturevervulling, het inhuren van specifieke kennis die binnen de organisatie (nog) niet aanwezig is of inhuur op basis van daarvoor specifiek beschikbaar gestelde (project)gelden.

Ambitie B: Een vitale en veilige werkomgeving

We werken aan een organisatie waar medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en gezond aan het werk zijn en blijven. Waar normen en waarden gelden die bijdragen aan een sociaal veilige en inclusieve werkomgeving. Ontwikkelingen, zoals de toenemende werkdruk en de groeiende aandacht voor mentale gezondheid, vragen om blijvende inzet op preventie, goed werkgeverschap en het versterken van de veerkracht van medewerkers.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Vitaliteit en duurzame inzetbaarheid**

De uitkomsten van het PMO (preventief medisch onderzoek) gebruiken we voor het verder ontwikkelen en uitvoeren van interventies, gericht op de ondersteuning en bevordering van de fysieke en mentale gezondheid van onze medewerkers. We vinden het belangrijk dat medewerkers zelf regie hebben over hun gezondheid, vitaliteit en een gezonde werk-privébalans. In ons ondersteunende aanbod (informatieverstrekking, coaching, andere programma's) proberen we oog te hebben voor verschillende behoeften van medewerkers met uiteenlopende achtergronden en in diverse levensfasen.

- **Een gezonde en veilige werkomgeving**

Na de afronding van de verbouwing evalueren we hoe de vernieuwde werkomgeving bijdraagt aan het welzijn, de samenwerking en de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Daarnaast voeren we in het voorjaar, conform de wettelijke verplichting, een technische risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) uit.

- **Versterken van een sociaal veilige organisatie**

We blijven investeren in een organisatiecultuur waarin medewerkers zich veilig voelen om zich uit te spreken, elkaar aan te spreken en van elkaar te leren. Onderdeel hiervan is onder andere een open feedbackcultuur en goed leiderschap. De inzet van interne en externe vertrouwenspersonen zetten we voort.

- **Verzuimbegeleiding en data gedreven sturing**

Samen met onze arbodienst zetten we in op tijdige en passende begeleiding bij ziekteverzuim. De arbodienst is vaker fysiek aanwezig binnen onze muren en sluit actiever aan bij gesprekken met leidinggevend en medewerkers. Daarnaast verbeteren we de verzuimrapportages zodat we meer inzicht krijgen in soorten verzuim en hier eerder op kunnen inspelen.

Ambitie C: Talenten benutten en eigenaarschap stimuleren

We bouwen aan een organisatie waar het nemen van verantwoordelijkheid en het inbrengen van een gezonde dosis lef worden gewaardeerd en waar medewerkers worden uitgedaagd om op een eigenzinnige manier hun werk te doen. Binnen de gemeente Houten kunnen medewerkers hun kennis, vaardigheden en talenten optimaal (blijven) benutten en ontwikkelen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Investeren in training en opleiding**

We hebben een breed aanbod van trainings- en opleidingsfaciliteiten (in- en extern). Zo investeren we gericht in de ontwikkeling van medewerkers en teams, passend bij de thema's van deze tijd. Denk aan responsief, participatief en opdracht gestuurd werken. De focus ligt ook op de ontwikkeling van vakmanschap, eigenaarschap, politieke sensitiviteit, digitale vaardigheden en verantwoord gebruik van AI. Hiermee versterken we de uitvoeringskracht en de kwaliteit van onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en bestuur.

- **Vergroten zelf organiserend vermogen**

Met behulp van de inzet van organisatiecoaches vergroten we het zelf organiserend vermogen van de kleinere, herkenbare teams, stimuleren we samenwerking en creëren we de randvoorwaarden voor een veilige en productieve werkomgeving: een plek waar mensen zich thuis voelen, initiatief nemen en eigenaarschap pakken.

Ambitie D: Iedereen doet mee

We maken ons sterk voor een warme en inclusieve cultuur, vol energie, waar medewerkers het heel normaal vinden dat zij de ruimte krijgen en nemen voor ontwikkeling. In onze organisatie is iedereen welkom.

Wat gaan we ervoor doen?

- **We organiseren een volwaardige arbeidsplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt**

We zijn een inclusieve werkgever die aandacht heeft voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven door deze doelgroep in ons gemeentehuis, of bij een bij ons betrokken contractpartner, via een arbeidscontract een volwaardige arbeidsplek te geven.

5.1.3. Informatievoorziening, informatiebeveiliging en gegevensbescherming

Ambitie A: We werken uniform en professioneel

Een goed functionerende en toekomstbestendige informatievoorziening vraagt om duidelijke afspraken, heldere rollen en een integrale aanpak. Alleen wanneer we uniform en professioneel werken, hebben we écht grip op de informatievoorziening. Dit betekent dat we onze processen en systemen vanuit één samenhangend perspectief organiseren en beheren. Zo zorgen we voor transparantie in verantwoordelijkheden, een betere samenwerking tussen teams en eenduidige sturing op middelen en investeringen. Door te werken met een gezamenlijke enterprisearchitectuur, het versterken van functioneel beheer en het professionaliseren van incident-, change- en contractmanagement bouwen we aan een stabiele basis.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren rol duidelijkheid en integrale dienstverlening**
We zorgen voor een duidelijk gedefinieerde dienstverlening vanuit team Informatie, waarbij we kiezen voor een integrale benadering. Dit betekent dat duidelijker wordt waar “Informatie” verantwoordelijk voor is en hoe wij effectief samenwerken binnen het team en met de andere teams. Daarnaast brengen we alle budgetten en investeringsbeslissingen op het gebied van informatievoorziening samen.
- **We werken volledig met enterprisearchitectuur**
In 2026 zijn alle stakeholders getraind. Stapsgewijs wordt het hele applicatielandschap in beeld gebracht en gerationaliseerd. We zorgen dat de gehele informatievoorziening integraal wordt benaderd. Dit betekent dat we altijd redeneren vanuit de te leveren producten/diensten, de daarvoor benodigde processen en de informatievoorziening en applicaties die daar dan weer -in hun onderlinge samenhang- voor nodig zijn. Op deze manier borgen we procesmatig werken structureel.
- **Professionaliseren functioneel beheer**
We professionaliseren het functioneel beheer binnen de gehele organisatie. Dit is ook nodig om het werken met enterprisearchitectuur te laten slagen.
- **Professionaliseren incident-, change- en contractmanagement**
Het incident-, change- en contractmanagement is in de basis opgezet. In 2026 professionaliseren we dit. Datzelfde geldt voor de helpdesk. Dit betekent dat we opgezette werkprocessen herijken aan de praktijk, dat we contractmanagement inregelen en de bereikbaarheid van de helpdesk verbeteren.
- **Het Informatie- en archiefbeheer wordt verder op orde gebracht**
Hier zijn al veel stappen in gezet en we komen steeds beter in control. Het project rondom de vervanging van het zaakstelsel en de netwerkschijven draagt verder bij aan het ‘in control komen’. We benaderen het informatiebeheer breed, met speciale aandacht voor recordmanagement-functionaliteit in alle relevante applicaties.

Ambitie B: We blijven voldoen aan alle relevante privacy- en security-wetgeving

De bescherming van persoonsgegevens en de beveiliging van informatie zijn kerntaken voor een betrouwbare overheid. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn en dat de gemeente zorgvuldig omgaat met privacy en informatieveiligheid. Tegelijkertijd nemen de complexiteit en dynamiek van de wetgeving én de dreigingen toe: nieuwe Europese regels zoals de Cyberbeveiligingswet (CBW) vragen om structurele aandacht en digitale dreigingen tonen zich steeds geavanceerder. Onze ambitie is niet alleen om te voldoen aan alle wettelijke vereisten, maar om de lat hoger te leggen voor een veilige en toekomstbestendige informatievoorziening. Daarmee werken we aan digitale autonomie. Dit doen we door beleid en praktijk voortdurend aan elkaar te verbinden, risico's integraal in beeld te brengen en waar nodig snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Uitvoering van privacy- en informatiebeveiligingsbeleid**
We voeren ons privacy- en informatiebeveiligingsbeleid uit om te voldoen aan de relevante wet- en regelgeving (zoals de privacywet AVG) en zorgen ervoor dat het beleid klaar is voor de nieuwe Cyberbeveiligingswet (CBW).
- **Implementeren GRC – tool**
We brengen organisatiebreed al onze risico's in kaart en monitoren in een zogenaamde GRC (Governance, Risk and Compliance) tool.
- **Investeren in preventie**
De cybersecurity verzekering is opgezegd aangezien deze overlapt met de verzekering die onze ICT-dienstverlener al heeft. Wel hebben we geïnvesteerd in extra preventieve maatregelen op het vlak van cybersecurity, zoals het opvoeren van het aantal beveiligingstesten, het inregelen van emergency response bij incidenten en het werken aan awareness bij medewerkers voor privacy en security.

Ambitie C: We verbeteren onze informatievoorziening

Naast het op orde brengen van de basis zetten we stappen om onze informatievoorziening daadwerkelijk te verbeteren en te vernieuwen. Hiermee versterken we niet alleen de interne bedrijfsvoering, maar ook onze dienstverlening aan inwoners en partners. De komende jaren willen we de organisatie nadrukkelijker ondersteunen met betrouwbare stuurinformatie, digitale innovaties en gebruiksvriendelijke systemen. Dit sluit naadloos aan op onze bredere organisatieontwikkeling en het programma “Voor Elkaar!” Innovatie speelt hierin

een sleutelrol: door slim gebruik te maken van technologieën zoals data-analyse, dashboards en – waar verantwoord – kunstmatige intelligentie, kunnen we de maatschappelijke opgaven effectiever aan te pakken. Tegelijkertijd zorgen we dat nieuwe systemen en platforms bijdragen aan gebruiksgemak en samenwerking, zodat medewerkers zich optimaal ondersteund voelen in hun werk.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Data gedreven werken verder brengen**
Op steeds meer plekken zorgen we voor gerichte informatieproducten, op basis van betrouwbare informatie. Initieel ligt hierbij de nadruk op de opzet van dashboards om goede stuurinformatie te bieden en op het gebruik van digital twinning.
- **Innovatie aanjagen**
Dit doen we via een aantal innovatietrajecten. We kijken hierbij naar digital twinning, een integraal 3D model van Houten voor de doorrekening van scenario's voor woningbouw en gebiedsontwikkeling. Ook kijken we naar AI, mits dat past binnen ons privacy- en security beleid. Een eerste groep medewerkers heeft nu toegang tot uitgebreide AI-tooling en gebruikt dit in toenemende mate in processen. De komende tijd voeren we een aantal pilots uit om ook met zogenaamde agents aan de slag te gaan, die zelfstandig een deel van een proces uitvoeren.
- **Opzetten vernieuwingsportfolio**
We zetten een vernieuwingsportfolio op basis van het Strategisch Informatie Transitieplan.
- **Verbeteren gebruiksvriendelijkheid van de informatievoorziening**
De zaak- en HR-systemen zijn ondertussen vervangen. Eind 2026 willen we de pakketselectie voor een nieuw financieel systeem hebben gemaakt. Omdat we maar een beperkt aantal zaken tegelijk kunnen oppakken, hebben we de -vanuit rechtmatigheid- noodzakelijke aanbesteding van de applicatie rondom Burgerzaken verschoven naar 2027.

5.1.4. Financiën

Ambitie A: Verbeteren P&C producten

Vanuit motie 68 werken we in stappen toe naar begrijpelijke, inhoudelijk sterke, volledig digitale, compacte, visueel aantrekkelijke en goed doorzoekbare producten in de planning en control cyclus. In 2026 zijn al diverse stappen gezet, waar we op voortborduren in 2027.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Jaarstukken 2026**
In 2026 hebben we diverse verbeterlagen doorgevoerd op de programmabegroting 2026, zoals een begrotingsopzet die meer richting geeft, transparanter is en sterker stuurt op maatschappelijke effecten. Dezelfde verbeterstappen voeren we door in de jaarstukken van 2026. Ook brengen we verbeteringen aan in het proces, aan de hand van de ervaringen bij het proces voor de jaarstukken 2025.
- **Jaarplanning P&C cyclus 2027**
We stellen een jaarplanning op waarin op duidelijke en eenvoudige wijze wordt weergegeven wanneer welk P&C product ambtelijk opgeleverd en bestuurlijk behandeld wordt. Hiermee creëren we structuur en duidelijkheid voor alle betrokkenen.

Ambitie B: Grip op maatschappelijke effecten en (financiële) resultaten

In 2026 hebben we stappen gezet in het verbeteren van het inzicht in en de sturing op de maatschappelijke effecten en de (financiële) resultaten van ons beleid. In 2027 bouwen we voort op deze beweging, zodat betere sturing mogelijk is door raad, college, directie en management. Ook versterken we als onderdeel van de organisatieontwikkeling de financiële functie in de organisatie, via “Voor elkaar!”.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Versterken financiële functie**
In 2027 zetten we in op het verstevigen van rol duidelijkheid en rol vastheid binnen team financiën en tussen team financiën en de lijnorganisatie. Zo leggen we de verantwoordelijkheid waar die hoort en kunnen we beter en efficiënter samenwerken. We gaan bijvoorbeeld aan de slag met procesverbeteringen en -beschrijvingen.

- **Stuurinformatie ontwikkelen**

In 2026 hebben we geïnvesteerd in verbeterde stuurinformatie voor college en raad, via onder andere de bestuursrapportages. In 2027 vervolgen we de doorontwikkeling van stuurinformatie op het niveau van budgethouder tot directie, met als doel verbeterde monitoring en sturing.

- **Gesprekscyclus**

We faciliteren een ambtelijke gesprekscyclus tussen directie en management, en tussen budgethouders en team financiën. Op deze manier krijgen we eerder en scherper in beeld welke beleidsinhoudelijke en financiële ontwikkelingen er gedurende het jaar plaatsvinden en kunnen we hierop sturen.

- **Vervanging financieel systeem:**

Het financiële systeem wordt vervangen. Dit is nodig om te voldoen aan wet- en regelgeving in het kader van financiële rechtmatigheid én om door te groeien naar betrouwbare financiële informatievoorziening. Benodigde procesverbeteringen en goede stuurinformatie zijn nu lastig te realiseren; we streven naar een situatie waarin het financiële systeem daar juist goed in ondersteunt. Dit traject is complex aangezien het financiële systeem een belangrijke centrale rol heeft in al onze processen en veel verbindingen heeft met andere applicaties. Daarnaast zal met de introductie van het nieuwe systeem ook gewerkt gaan worden aan verdere verbetering van processen en stuurinformatie. De impact van deze vervanging is daarom groot voor de afdeling Financiën maar ook voor de hele organisatie.

Ambitie C: Actueel en gedragen financieel beleid

Het financieel beleid is gericht op het borgen van de financiële continuïteit, door heldere randvoorwaarden en transparantie in het financieel handelen. Het financieel beleid van de gemeente Houten, zoals dat tot nu toe wordt gehanteerd, is soms inconsistent, is niet altijd meer conform de geldende wet- en regelgeving en is niet altijd voldoende bekend bij raad, college en binnen de organisatie. Onze ambitie is het hervormen en opstellen van een gedegen en integraal financieel beleid, dat bekend is bij en gedragen wordt door raad, college en de ambtelijke organisatie.

Aanvullende doelen en spelregels:

- Werkwijze hoe om te gaan met minimaal 20% solvabiliteit en 100% schuldquota voor bepaling genormeerd investeringsplafond.
- Sturen op projecten: ontwikkelen projectenrapportage in Q4 (financieel, inhoudelijk en proces).
- Doorontwikkeling financieel beleid (versnellen ten opzichte van huidige tempo).

5.1.5. Concerncontrol

Ambitie A: Het verder effectueren van de visie op Concerncontrol

Vanaf 2025 werkt de gemeente Houten vanuit de principes voor concerncontrol, vastgelegd in het Controlstatuut. Deze principes geven richting aan de rol, werkwijze en verantwoordelijkheden van concerncontrol binnen onze organisatie. Zij vormen een raamwerk om, vanuit samenwerking en vertrouwen, te werken aan een transparante, doelmatige en toekomstbestendige organisatie. Daarmee ondersteunen we besluitvorming die is gebaseerd op betrouwbare informatie, expliciete afwegingen en inzicht in risico's en onzekerheden.

In het kort dragen de principes het volgende uit:

Met concerncontrol richten we een samenhangend systeem van sturing, beheersing en verantwoording in dat waarborgen biedt voor rechtmatigheid, doelmatigheid, doeltreffendheid en risicomanagement. Concerncontrol vervult daarbij een onafhankelijke, toetsende en adviserende rol binnen de planning- en controlcyclus. Hiermee versterken we de kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming en interne beheersing.

De volgende uitgangspunten geven richting aan de verdere ontwikkeling van concerncontrol en aan de samenwerking tussen bestuur, directie en organisatie:

- De onafhankelijke positionering van concerncontrol maakt het mogelijk om gevraagd en ongevraagd te adviseren en waar nodig te signaleren of te escaleren bij materiële risico's of tekortkomingen in de interne beheersing.
- We zetten concerncontrol in als 'kritische vriend': ondersteunend en adviserend bij het realiseren van maatschappelijke doelen, maar ook spiegelend waar dat nodig is.

- We versterken het inzicht in kansen, risico's en onzekerheden en sturen op passende beheersing. De focus ligt daarbij op risicogericht werken en het prioriteren van materiële beheersvraagstukken.
- We werken aan processen waarvan de inrichting en werking duurzaam zijn geborgd, met nadruk op proceskwaliteit, rechtmatigheid en reproduceerbare beheersmaatregelen.
- We bevorderen dat besluitvorming plaatsvindt op basis van betrouwbare informatie, zorgvuldige afwegingen en transparantie.
- We stimuleren dat de organisatie leert van ervaringen, risico's en resultaten door structurele evaluatie van bevindingen uit audits, VIC-controles en verbeter- en verantwoordingsrapportages.
- We bevorderen samenwerking en een organisatiecultuur waarin transparantie, aanspreekbaarheid en eigenaarschap onderdeel zijn van het controlbewustzijn.

Wat gaan we ervoor doen?

In 2027 zetten we in op het verder doorontwikkelen en verankeren van concerncontrol binnen de organisatie. We werken aan een organisatie waarin verantwoordelijkheden voor sturing en beheersing helder zijn belegd, eigenaarschap wordt genomen in de eerste en tweede lijn en concerncontrol haar onafhankelijke kaderstellende, adviserende en toezichthoudende rol goed kan vervullen. Hiervoor zetten we actief in op de volgende onderwerpen:

- **Doorontwikkeling van het drielijnenmodel voor de publieke sector:** In 2027 bouwen we verder op de ingezette lijn en versterken we de eenduidige toepassing van het drielijnenmodel voor de publieke sector. Op basis van dit model maken we rollen en verantwoordelijkheden verder helder, leggen we deze vast en passen we ze toe in bestuurlijke besluitvorming, uitvoering en verantwoording. We zetten hiervoor in op gesprekken, workshops, het maken van afspraken en het monitoren van de naleving daarvan. Daarmee ontstaat meer eigenaarschap in de eerste en tweede lijn en kan concerncontrol meer focus leggen op kaderstelling en strategische advisering.
- **Versterken van risicomangement in de praktijk:** In het verlengde hiervan zetten we in 2027 actief in op het beter laten aansluiten van risicomangement op beleid, uitvoering en besluitvorming, zodat het meer waarde toevoegt in de dagelijkse sturing van de organisatie.
- **Toezicht op interne beheersing:** Concerncontrol houdt onafhankelijk toezicht op de opzet en doorontwikkeling van de interne beheersing. Dit omvat onder meer de kwaliteit van de planning- en controlcyclus, de werking van het interne beheersingsstelsel, rechtmatigheid, risicomangement en de opvolging van aanbevelingen uit audits en interne controles. Jaarlijks stellen we een integraal controleplan op, gebaseerd op een risicoanalyse. De uitkomsten worden periodiek gerapporteerd aan directie en bestuur en vormen input voor het continu verbeteren van de organisatie.
- **Versterken van controlbewustzijn:** We investeren in het vergroten van het controlbewustzijn binnen de organisatie door kennisdeling en advisering van management en medewerkers. Hiermee versterken we het eigenaarschap voor sturing, beheersing en verantwoording.

5.1.6. Inkoop

Ambitie A: Rechtmatig en doelmatig blijven inkopen in tijden van personele en materiële schaarste

De gemeente Houten koopt jaarlijks voor ca. € 60 miljoen een breed scala aan werken, diensten en leveringen in. De gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt alsook de tekorten aan materialen (in sommige markten) zijn bij de aanbestedingen duidelijk merkbaar. Onze ambitie is om ondanks deze schaarste zowel rechtmatig als doelmatig te blijven inkopen en hierbij oog te blijven houden voor lokale aanbieders en voor maatschappelijke doelstellingen, zoals duurzaamheid, de global goals en SROI (social return on investment). Belangrijk hierbij is dat de afgesloten contracten goed worden uitgenut.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Inzet aan de voorkant van inkoopprocessen versterken**
De focus komt te liggen op marktonderzoek/marktverkenning vooraf, zodat we gebruik kunnen maken van de potentie van de markt voor de inkoopbehoefte die we hebben. De innovaties in de markt kunnen namelijk tot betere resultaten leiden. Ook bepalen we welke contractduur het beste aansluit bij de inkoop.

- **Contractmanagement invoeren**
Zoals in de perspectiefnota 2026 beschreven, investeren we in een contractmanager. Op deze manier geven we invulling aan bezuiniging B.1 “Verbeteren inkoop- en contractmanagement”. Met de implementatie van contractmanagement versterken we de proactieve sturing op contracten. Dit levert meer grip op op kosten, kwaliteit en risico's en ondersteunt een efficiënte uitvoering van de gemeentelijke doelstellingen.
- **Leveranciersmanagement**
We gaan inzetten op het opbouwen van relaties met aanbieders, waar dit kan binnen de regels van de aanbestedingswetgeving.
- **Optimaliseren uitnutting contracten**
We nutten onze contracten optimaal uit en we monitoren de gemaakte afspraken.

Het college voert iedere vier jaar een “spending review” uit, waarbij alle contracten en uitgaven onder de loep worden genomen. Met een “spending review” wordt bedoeld dat de gemeente periodiek (hier: eens per vier jaar) systematisch alle belangrijke uitgaven, contracten en budgetten doorlicht. Het gaat verder dan alleen controleren of uitgaven rechtmatig zijn. De kernvraag is: “Geven we ons geld uit aan de juiste dingen, tegen de juiste prijs, met het gewenste effect?”

5.1.7. Huisvesting en facilitaire zaken

Ambitie A: Efficiënte en toekomstbestendige huisvesting waarbij een goede serviceverlening aan onze inwoners centraal staat

We blijven investeren in onze huisvesting, om het gebouw en de installaties voldoende ondersteunend te laten zijn aan de activiteiten in het gemeentehuis en om te zorgen voor een gezond binnenklimaat. Op deze manier kunnen inwoners, ondernemers en ambtenaren er prettig verblijven of werken.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Verbeteren huidige huisvesting ambtenaren**
In 2026 is gestart met het uitvoeren van noodzakelijk onderhoud aan het gemeentehuis en het uitvoeren van noodzakelijke ingrepen, zodat de inrichting en het werkconcept helpend en ondersteunend blijven. Deze werkzaamheden worden in het eerste kwartaal van 2027 afgerond.
- **Onderzoeken nieuwe huisvesting ambtenaren en maatschappelijke partners Huis van Houten**
Als onderdeel van de CMK-visie werken we verschillende scenario's uit voor gemeentelijke huisvesting en voor de huisvesting van de maatschappelijke partners in het Huis van Houten. Nadat we de startnotitie hebben aangeboden aan de raad zullen de plannen in 2027 verder worden uitgewerkt.
- **Verduurzaming gemeentelijk Vastgoed**
Conform de routekaart verduurzaming gaan we in 2027 een aantal panden verduurzamen en treffen we voorbereidingen voor het verduurzamen van het vastgoed in de jaren daarna. Concreet betekent dit dat we in 2027 meerdere business cases, voorzien van een kredietaanvraag, aan de raad zullen voorleggen.
- **Uitvoeren portefeuilleplan vastgoed**
In het portefeuilleplan, dat in 2026 is vastgesteld, hebben we voor ieder vastgoedobject een strategie vastgesteld. De strategieën zijn: consolideren, optimaliseren of afstoten. In 2027 passen we deze strategieën toe voor de panden die in 2027 op de planning (voortvloeiend uit het portefeuilleplan) staan.

Ambitie B: Optimale ondersteuning van onze burgers, raadsleden, medewerkers en andere bezoekers

Het gaat hierbij om de optimale inzet van bijvoorbeeld schoonmaak, werkplekmeubilair, vergaderservice, mobiliteit en vervoer, reprodienst en de inzet van bodes.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Doorlopende verbetering serviceverlening**
We zetten ons in om het huidige serviceniveau van de overige dienstverlening te handhaven.

5.1.8. Juridische zaken

Ambitie A: Houten is een inwonersgerichte en betrouwbare overheid

Dit betekent dat we de juridische kwaliteit van onze dienstverlening bewaken en bevorderen en dat we als gemeente rechtmatig, behoorlijk en rechtvaardig handelen en besluiten nemen. We kijken altijd naar de omstandigheden en naar de menselijke maat. We maken zaken niet onnodig juridisch en kijken naar de bedoeling achter de regels.

Wat gaan we ervoor doen?

- **Investeren in zorgvuldige, laagdrempelige en tijdige behandeling van bezwaren, klachten, aansprakelijkstellingen en Woooverzoeken**
Dit doen we onder andere door te leren van voorkomende casussen. Bijvoorbeeld in de gevallen dat een bezwaar gegrond is. Dit vraagt namelijk doorgaans om een zorgvuldigere motivatie. Bij klachten leggen we snel contact met de inwoner om te kijken wat we anders hadden kunnen doen en om de ontevredenheid weg te nemen. Daarnaast brengen we jaarlijks verslag uit over de ingediende bezwaren en klachten en voeren we intern het gesprek hierover. Tot slot: wanneer we als gemeente aansprakelijk worden gesteld handelen we dit netjes en tijdig af. NB: Voor de afhandeling van Woo-verzoeken verwijzen we naar de paragraaf Wet Open Overheid
- **Versterken van de juridische functie zodat besluiten en handelingen rechtmatig en zorgvuldig zijn**
Dit doen we door het analyseren van werkprocessen en het in kaart brengen van risico's, bijvoorbeeld bij subsidies. Ook kijken we intensief mee op juridische zorgvuldigheid en redelijkheid bij de uitvoering van de bezuinigingen, versterken we het juridisch bewustzijn van medewerkers door opleidingen en zorgen we voor een actueel mandatenoverzicht. Tot slot richten we een ambtelijk platform in, bedoeld voor afstemming en kennisoverdracht.

5.1.9. Formatie en salaris

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2026 1 januari	Begroting 2027 1 januari
Formatie (Fte)	342	347
Salariskosten (€)	31.116	32.604

Per 2027 starten we met verbeterde monitoring van de personeelskosten en formatie-ontwikkeling. Met die reden is bovenstaande tabel nieuw opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering. Deze tabel geeft inzicht in de begrote formatie en de bijbehorende salariskosten voor het ambtelijk apparaat. Vanaf 2027 wordt op minimaal deze eenheden (nog uit te breiden) gerapporteerd in de P&C producten.

5.1.10 Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025*	2026	2027
Indicatoren bedrijfsvoering						
Apparaatskosten per inwoner	Eigen gegevens	€ 694	€ 716	x	€ 700	€ 794
Fte per 1.000 inwoners (bezetting)	Eigen gegevens	5,57	5,55	x	7,18	6,26
Fte per 1.000 inwoners (formatie)	Eigen gegevens	6,07	6,13	x	6,71	6,72
Kosten externe inhuur als % van totale loonsom + totale inhuur externe	Eigen gegevens	15,4%	14,3%	x	3,8%	3,4%
Overhead als % van de totale lasten	Eigen gegevens	12,9%	11%	x	9,6%	13,6%

*De realisatie over 2025 is op het moment van het opstellen van de Begroting 2027 niet beschikbaar.

5.2 Paragraaf Lokale heffingen

Lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten van Houten. Via belastingen en heffingen dragen inwoners en ondernemers bij aan voorzieningen die direct bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving.

In deze paragraaf geven we inzicht in de verwachte opbrengsten uit de verschillende gemeentelijke heffingen, de ontwikkeling van de lokale lastendruk en het beleid rondom kwijtschelding. Omdat de gemeenteraad de tarieven in december 2026 definitief vaststelt bij de vaststelling van de belastingverordeningen, gaat het hier om voorlopige rekentarieven. Deze zijn gebaseerd op beleidskeuzes, wettelijke verplichtingen ten aanzien van kostendekkendheid en de verwachte inflatieontwikkeling.

De uitvoering van de gemeentelijke belastingen, inclusief de vaststelling van de WOZ-waarden, ligt bij de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU). De WOZ-waarde vormt de basis voor de onroerendezaakbelasting (OZB) en bepaalt daarmee mede de hoogte van de belastingdruk.

De uitgangspunten voor de lokale heffingen zijn opgenomen in de Perspectiefnota 2026. De onroerende zaakbelasting (OZB) is voor 2027 verhoogd met 3%, gebaseerd op de landelijke meicirculaire. Op deze wijze behoudt de opbrengst haar reële waarde en blijft de ontwikkeling van de lokale belastingopbrengsten in lijn met de landelijke uitgangspunten. Voor de afvalstoffen- en rioolheffing gaan we, conform het BBV, uit van volledige kostendekkendheid. Voor de overige belastingen en heffingen voorzien we een beperkte stijging als gevolg van indexatie.

Deze uitgangspunten waarborgen enerzijds de inkomsten die nodig zijn voor de uitvoering van gemeentelijke taken en voorzieningen, en anderzijds de naleving van de geldende wettelijke kaders. De totale opbrengst uit lokale heffingen wordt voor 2027 geraamd op circa € 34 miljoen.

Tabel 1. Opbrengsten lokale heffingen

Omschrijving	Rekening 2025	Begroting 2026*	Begroting 2027	Bedragen x €1.000	
				Totale opbrengst %	Ontwikkeling
Onroerend zaakbelasting	15.954	18.415	18.982	55,8	3%
Afvalstoffenheffing	6.309	6.419	8.520	25	33%
Rioolheffing	3.806	4.083	4.214	12,4	3%
Toeristenbelasting	166	263	269	0,8	2%
Leges algemeen	1.595	1.774	1.853	5,4	4%
Lijkbezorging	203	188	188	0,6	0
Totale opbrengst	28.033	31.142	34.013	100,00%	

Stand na de 1e Bestuursrapportage 2026

5.2.1. Onroerendezaakbelasting (OZB)

De OZB vormt een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De opbrengsten worden niet aan een specifiek doel gekoppeld, maar ingezet voor de algemene uitgaven van de gemeente, zoals het onderhoud van de openbare ruimte, voorzieningen voor jeugd en ouderen, veiligheid, cultuur en onderwijs.

Om de effecten voor inwoners en ondernemers inzichtelijk te maken, berekenen we de lokale lastendruk volgens de landelijke definitie van het COELO (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing).

Toekomstverwachting en tariefontwikkeling

De verwachting is dat de WOZ-waarden in de komende jaren zullen stijgen door marktontwikkelingen. Bij stijgende WOZ-waarden passen we het tarief OZB aan om de totale opbrengst op een gewenst niveau te houden. De gemeente Houten hanteert het uitgangspunt van opbrengstneutraliteit. Dit betekent dat we bij een stijging van de gemiddelde WOZ-waarde het OZB-tarief naar beneden bijstellen, zodat de totale belastingopbrengst gelijk blijft. Omgekeerd geldt hetzelfde bij een daling van de gemiddelde WOZ-waarde. Op basis van de dan vigerende waardeontwikkeling berekenen we in november de tarieven. Ondanks de indexatie blijft de lokale lastendruk in Houten naar verwachting vergelijkbaar met gemeenten van gelijke omvang en voorzieningenniveau. De uiteindelijke berekening hangt af van de WOZ-waarde van de woning of het pand (vastgesteld door de BGHU).

Ondernemersfonds

Het Ondernemersfonds is in de berekening van de lastendruk buiten beschouwing gelaten, omdat de bijdragen weer terugvloeien naar de ondernemers zelf.

5.2.2. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is bedoeld om de kosten te dekken voor het ophalen, verwerken en recyclen van huishoudelijk afval. De gemeente is wettelijk verplicht om deze kosten volledig te verhalen via de afvalstoffenheffing – dit wordt het kostendekkendheidsbeginsel genoemd. De hoogte van de heffing hangt daarom direct samen met de werkelijke kosten die de gemeente maakt voor afvalinzameling en -verwerking. De afvalinzameling wordt per 1 januari 2027 uitgevoerd door Reinigingsbedrijf Midden Nederland (RMN).

Tabel 2. Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing
1.000

Bedragen x €

Afvalstoffenheffing	
Lasten taakveld inclusief kapitaallasten	-7.772
Baten taakveld, exclusief heffingen	514
Netto lasten taakveld	-7.258
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	-165
Compensabele BTW	-1.496
Totaal te dekken lasten	-8.920
Opbrengst Afvalstoffenheffing	8.520
Saldo van baten en lasten	400
Kostendekkendheid exclusief mutatie	96%
Kostendekkendheid inclusief mutatie	100%

De totale lasten voor het beleidsveld afval 2027 zijn hoger dan de geraamde lasten in de begroting 2026. Vanuit het principe 100% kostendekkende tarieven, leidt dit tot een stijging van het tarief afvalstoffenheffing voor begrotingsjaar 2027 ten opzichte van 2026. De stijging wordt deels gedempt door een onttrekking uit de egalisatievoorziening van € 400.000.

5.2.3. Rioolheffing

De rioolheffing dekt de kosten voor de aanleg, het onderhoud, de vervanging en het beheer van het gemeentelijk rioolstelsel. Dit stelsel is essentieel voor het afvoeren van afvalwater, hemelwater en grondwater. Daarmee draagt het bij aan het voorkomen van wateroverlast en aan een gezonde, veilige leefomgeving.

De rioolheffing dient kostendekkend te zijn. Dit houdt in dat alle noodzakelijke uitgaven – waaronder rente, onderhoud, investeringen en toerekenbare overheadkosten – volledig uit deze heffing worden bekostigd. In het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2024–2027 zijn de investeringen vastgelegd die nodig zijn om het rioolstelsel toekomstbestendig te maken, mede in het licht van klimaatverandering.

Voor de daaropvolgende jaren houden we rekening met mogelijke extra verhogingen om de uitvoering van het WRP structureel financieel te kunnen borgen. Voor een inhoudelijke toelichting op de planning en ontwikkeling van de rioleringsopgave verwijzen we naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

Tabel 3. Kostendekkendheid Rioolheffing

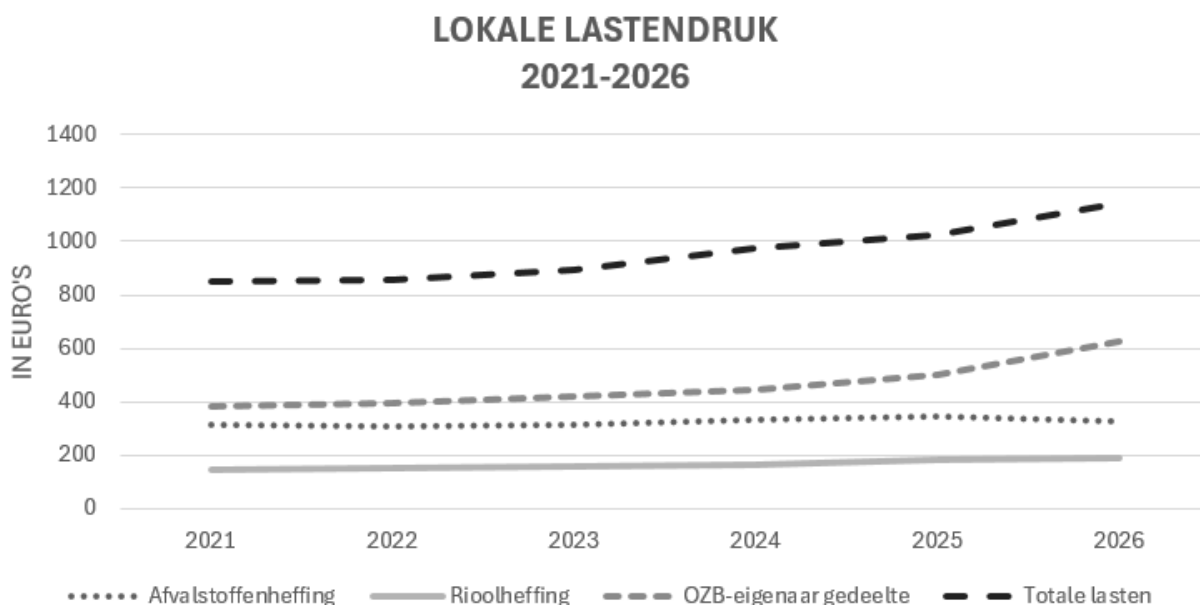
Bedragen x € 1.000

Rioolheffing	
Lasten taakveld inclusief kapitaallasten	-2.987
Baten taakveld, exclusief heffingen	0

Netto lasten taakveld	-2.987
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	-778
Compensabele BTW	-449
Totaal te dekken lasten	-4.214
Opbrengst Rioolheffing	4.214
Saldo van baten en lasten	0
Mutatie Voorziening tariefegalisatie riolering	-220
Mutatie Spaarvoorziening voor vervanging en risicoafdekking riolering	85
Kostendekkendheid exclusief mutatie	103%
Kostendekkendheid inclusief mutatie	100%

Het tarief voor de rioolheffing is, conform het WRP 2024–2027, voor een periode van vier jaar vastgesteld en wordt jaarlijks alleen geïndexeerd. Voor 2027 is de beoogde mutatie in de egalisatievoorziening niet geheel nodig om kostendekkendheid van 100% te waarborgen.

5.2.4. Vergelijking woonlastendruk

Vergelijking woonlasten mphh (per 2026)

Bij de calculatie voor de woonlasten voor meerpersoonshuishouden (mphh) die COELO voor 2025 hanteert, staat de gemeente Houten in 2026 op de 230^e plaats (€1.143). In 2025 was dit de 214^e plaats. In onderstaande tabel zijn enkele vergelijkende cijfers uit de Atlas van de lokale lasten 2026 opgenomen.

Woonlasten en rangnummers per gemeente 2026 – COELO

Omschrijving	Woonlasten hh Coelo	Procentuele vergelijking	Positie ranglijst
Landelijke cijfers			
Landelijk goedkoopste (Rijssen-Holten)	669	59%	1
Gemeente Houten	1.143	100%	230
Landelijk duurste gemeente (Bloemendaal)	2.279	199%	342

Provinciale cijfers

Provinciaal goedkoopste gemeente (Veenendaal)	926	81%	1
Gemeente Houten	1.143	100%	10
Provinciaal duurste gemeente (Bunnik)	1.556	136%	26

5.2.5. Algemene leges (o.a. paspoorten, rijbewijzen, vergunningen)

De gemeente brengt leges in rekening voor het uitvoeren van specifieke diensten of het behandelen van aanvragen. Denk hierbij aan het aanvragen van een paspoort of identiteitskaart, het verlengen van een rijbewijs, het geven van een vergunning voor een evenement of het in behandeling nemen van een omgevingsvergunning (zoals voor bouwen of verbouwen).

De hoogte van de leges is gekoppeld aan de kosten die de gemeente maakt voor deze dienstverlening. In veel gevallen zijn de tarieven wettelijk gemaximeerd of gebonden aan landelijke richtlijnen (zoals bij reisdocumenten). Voor andere producten, zoals vergunningverlening, geldt het uitgangspunt van kostendekkendheid: de opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente maakt.

Voor 2027 gaan we op basis van de verwachte vraag en reguliere inflatiecorrectie van 2,5% uit van een opbrengst van € 2,4 mln. De exacte tarieven per product worden vastgelegd in de legesverordening 2027 die de gemeenteraad in december 2026 vaststelt.

Tabel 4. Kostendekkendheid algemene leges
€1.000

Bedragen x

	Directe kosten	Loonkosten	Overhead	Opbrengst	Kostendekkendheid
Hoofdstuk 1 – Algemene dienstverlening					
Paragraaf 1.1 – Burgerlijke stand	4	32	31	67	100%
Paragraaf 1.2 – Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	459	287	281	858	83%
Paragraaf 1.3 – Rijbewijzen	93	150	147	311	80%
Paragraaf 1.4 – Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens		6	6	6	67%
Paragraaf 1.7 – Overige publiekszaken	3	9	8	16	80%
Paragraaf 1.9 – Bijzondere Wetten	6	152	149	244	80%
Paragraaf 1.10 - Diversen		6	5	13	116%
Totaal hoofdstuk 1	566	641	628	1.517	83%
Hoofdstuk 2 - Omgevingswet					
Paragraaf 2.2 - Voorface		157	154	46	15%
Paragraaf 2.3 – Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	2	466	456	666	72%
Paragraaf 2.7 – Aanlegactiviteiten		15	14	5	19%
Paragraaf 2.8 – Overige activiteiten		0	0	0	93%
Paragraaf 2.11 – Overige tarieven		73	72	83	57%
Totaal hoofdstuk 2	2	711	696	800	57%
Hoofdstuk 3 – Europese dienstrichtlijnen					
Paragraaf 3.1 – Horeca		23	23	25	55%
Paragraaf 3.4 – Organiseren evenement of markt		110	108	38	18%
Paragraaf 3.5 - Standplaatsen		7	7	11	78%
Totaal hoofdstuk 3	0	142	139	75	27%
Totaal	568	1.494	1.463	2.394	68%

Structurele financieringsdruk en hervormingen in het legesstelsel

De financiering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) staat onder druk. De huidige systematiek, die in belangrijke mate leunt op legesinkomsten, blijkt steeds minder toereikend. Volledige kostendekkendheid via leges kan niet langer als vanzelfsprekend worden beschouwd. Tegelijkertijd nemen de opgaven toe. Het aantal meldingen waarvoor gemeenten werkzaamheden moeten verrichten, maar geen leges kunnen heffen, stijgt al enkele jaren. Daarnaast worden de landelijke

kwaliteitscriteria verder aangescherpt en gelden onder de Omgevingswet hogere service-eisen. Dit leidt tot een toenemende structurele werklast, terwijl de beschikbare legesinkomsten juist afnemen.

5.2.6. Kwijtscheldingsbeleid

Voor inwoners met een laag inkomen en weinig vermogen is kwijtschelding mogelijk van afvalstoffen- en rioolheffing, en in uitzonderlijke gevallen van de OZB. De gemeente hanteert hierbij de landelijke norm van 100% van het sociaal minimum. Voor 2027 is € 343.000 begroot voor kwijtschelding. Mogelijk zullen door de verhoging van de afvalstoffenheffing meer inwoners een beroep doen op kwijtschelding.

Bedragen x €1.000

Heffingsjaar	Rekening 2024	Rekening 2025	Raming 2026	Raming 2027
Kwijtschelden bedrag	310	332	343	343

5.2.7. Indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie			Raming	
		2023	2024	2025	2026	2027
BBV indicatoren						
Gemeentelijke woonlasten in euro eenpersoonshuishouden (BBV)	Coelo	756	808	810	931	X*
Gemeentelijke woonlasten in euro meerpersoonshuishouden (BBV)	Coelo	950	1.023	1.026	1.143	X*
Gemiddelde WOZ-waarde per € 1.000 (BBV)	CBS	499	501	526	585	X*

*De gegevens 2027 worden in het jaar 2027 bepaald. De gegevens voor 2026 zijn gevuld op basis van op Coelo gepresenteerde cijfers.

5.3 Paragraaf Grondbeleid

Het doel van de paragraaf grondbeleid is om inzicht te geven in hoe we als gemeente onze grondposities beheren, inclusief keuzes over aankoop, verkoop en ontwikkeling, en hoe deze bijdragen aan ruimtelijke ontwikkeling en gemeentelijke doelstellingen. Daarnaast biedt deze paragraaf transparantie over de financiële impact, risico's en de verantwoorde inzet van gemeentelijke middelen.

De druk op de woningmarkt in de regio blijft hoog. Voor Houten betekent dit dat wij de komende jaren stevig inzetten op de realisatie van passende en betaalbare woningen, zodat onze inwoners – van starters tot senioren en van gezinnen tot mensen met een zorgvraag – in Houten kunnen (blijven) wonen. Tot 2040 hebben we de gezamenlijke opgave om circa 4.750 woningen te bouwen. Dit is een groei van circa 25% ten opzichte van de huidige woningvoorraad.

De Woonvisie 2021–2030 vormt hiervoor het kader. Belangrijke accenten zijn:

- Een gevarieerder woningaanbod dat beter aansluit op de veranderende samenstelling van de bevolking.
- Het versterken van het aandeel sociale huurwoningen, in nauwe samenwerking met Woonin.
- Het realiseren van betaalbare koopwoningen voor starters en jonge gezinnen.
- Het creëren van ruimte voor innovatieve woonvormen en woningen voor doelgroepen met een zorg- of ondersteuningsvraag.

Het grondbeleid is een belangrijk instrument om deze ambities te realiseren. In de Nota Grondbeleid 2024 is vastgelegd dat de gemeente een situationeel grondbeleid hanteert. Dit betekent dat we per project of gebied bepalen welke rol de gemeente inneemt: actief, faciliterend of een combinatie van beiden. Daarbij staat steeds de bijdrage aan de gemeentelijke ambities centraal: woningbouw, duurzaamheid, een sterke economie en een leefbare omgeving.

De gemeente Houten werkt aan meerdere ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder Houten Oost, Centrum de Molenzoom en de Koppeling (CMK). Deze gebiedsontwikkelingen kunnen op termijn financiële opbrengsten opleveren voor de gemeente, bijvoorbeeld door verkoop van gemeentelijke gronden of via bijdragen van ontwikkelaars. In beide gebiedsontwikkelingen geldt dat opbrengsten pas in de begroting worden verwerkt na bestuurlijke besluitvorming over de financiële onderbouwing en risico's. Bij voorkeur pas als er overeenkomsten zijn gesloten of een grondexploitatie is vastgesteld. Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat tegenover elke opbrengst ook kosten staan, zoals voorbereiding, planvorming en investeringen in de openbare ruimte.

Opbrengsten uit gebiedsontwikkeling ontstaan wanneer de gemeente grond verkoopt, wanneer de waarde van gronden stijgt en bij een zogenoemd kostenverhaal: het doorberekenen van gemeentelijke kosten aan ontwikkelaars. Deze opbrengsten mogen pas in de gemeentelijke begroting worden opgenomen als ze voldoende concreet, onderbouwd en zeker zijn. Dit betekent dat er zicht moet zijn op daadwerkelijke uitvoering van plannen, dat de financiële afspraken duidelijk zijn en dat bestuurlijke besluitvorming heeft plaatsgevonden.

De belangrijkste formele stap voor het opnemen van opbrengsten is de vaststelling van een grondexploitatie (GREX). In een GREX worden alle verwachte kosten en opbrengsten van een gebiedsontwikkeling in beeld gebracht op basis van een stedenbouwkundig plan, een planning en een financieel kader. Pas als de raad deze heeft vastgesteld, mogen opbrengsten en bijbehorende kosten worden verwerkt in de begroting. Daarbij gaat het niet om de totale verkoopopbrengsten, maar om het verwachte financiële resultaat van de ontwikkeling (dus inkomsten minus uitgaven).

5.3.1. Houten Oost

Houten Oost bevindt zich op dit moment in de haalbaarheidsfase. Er ligt nog geen GREX en er zijn nog geen formele afspraken met marktpartijen gemaakt. Dit betekent dat er nog geen opbrengsten kunnen worden opgenomen in de begroting. In maart 2026 heeft de raad (raad 3 maart zaaknummer 897836) via het vaststellen van de startnotitie de opdracht gegeven om de financiële en organisatorische haalbaarheid verder te onderzoeken. Dit gebeurt in samenwerking met de marktpartijen. Aan het eind van deze fase volgt een

raadsvoorstel over de uitgangspunten en randvoorwaarden, waaronder de vraag of er sprake is van een haalbaar plan en met welke samenwerkingsvorm dit met de marktpartijen kan plaatsvinden. Pas na vaststelling hiervan door de raad en het aangaan van samenwerkingsafspraken met marktpartijen, kan er worden gewerkt aan een GREX. Die vormt de basis om in een latere fase financiële opbrengsten op te nemen. De verwachting is dat Houten Oost uiteindelijk zal leiden tot een gemeentelijke grondexploitatie omdat de gemeente hier zelf gronden in bezit heeft en dus actief opbrengsten kan realiseren.

5.3.2. CMK

Het CMK-gebied omvat circa 25 ontwikkelplots, waarvan vijf in eigendom zijn van de gemeente. Gezien deze beperkte grondpositie vervult de gemeente primair een faciliterende rol in de gebiedsontwikkeling. De gemeentelijke verantwoordelijkheid ligt met name bij de inrichting en transformatie van het openbaar gebied tot een kwalitatief hoogwaardig woon- en leefgebied.

De vijf locaties in gemeentelijk eigendom worden grotendeels via tenderprocedures of in samenwerking met marktpartijen ontwikkeld. De uiteindelijke opbrengsten zijn afhankelijk van de gehanteerde voorwaarden, waaronder het vast te stellen bouwprogramma.

Stand van zaken en doorkijk naar 2027

Op dit moment zijn de volgende ontwikkelplots in ontwikkeling: Kromme Schaft 1 en 5, Hofspoor 1-9, De Molen 48, Standermolenv, Pelmolenhof, Loerik 6 en 't Wed/'t Rond.

De verwachte opbrengsten voor 2027 zijn afhankelijk van de voortgang van het vaststellen van de ontwikkelkaders en de daaropvolgende procedures voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA's). Op basis van de huidige planningen verwachten we dat in 2027 opbrengsten worden gerealiseerd uit anterieure overeenkomsten. Hierbij wordt uitgegaan van een procedureverloop zonder beroepsprocedures.

Investeringsen

De investeringen in de aanleg van de openbare ruimte volgen gefaseerd, aansluitend op de oplevering van de woningbouwplots en nadat de bijdragen van ontwikkelaars en ontvangen subsidies zijn toegevoegd aan het gebiedsfonds.

Een uitzondering hierop vormt de vergroening van 't Rond. Afhankelijk van de voortgang van het participatieproces en de planvorming in co-creatie, kan naar verwachting eind 2027 een start worden gemaakt met de uitvoering. De hiermee gemoeide kosten worden gedekt vanuit de beschikbare subsidies, waaronder de impulsregeling woningbouw (IW) en de realisatiestimulans.

5.3.3. Aanbevelingen accountant

De gemeente beschikt over één mastergrondexploitatie (primair Vinex) waarin de resterende deelexploitaties zijn ondergebracht. De aanbeveling van de accountant is om de bestaande mastergrondexploitatie te ontvlechten en de daarbij behorende grondexploitaties te herstructureren of af te sluiten. Bij de jaarrekening 2025 heeft dit plaatsgevonden en dit is verwerkt in de herziene grondexploitatie van 2026 in afstemming met Deloitte Real Estate. Bij de beoordeling van de grondexploitatie is vastgesteld dat de ramingen actueel zijn en dat de gehanteerde uitgangspunten deugdelijk onderbouwd zijn.

Voor de nieuwe ontwikkelingen die samenhangen met de visies op CMK en Houten Oost moeten concrete maatregelen getroffen worden. Zoals het formuleren van een strategie hoe om te gaan met het actief faciliteren van ontwikkelingen van derden, het inrichten van een projectadministratie (gestart na de aanschaf in Q2 2026) en het verbeteren van de informatievoorziening. Het college onderkent deze aandachtspunten en heeft de aanbevelingen omarmd.

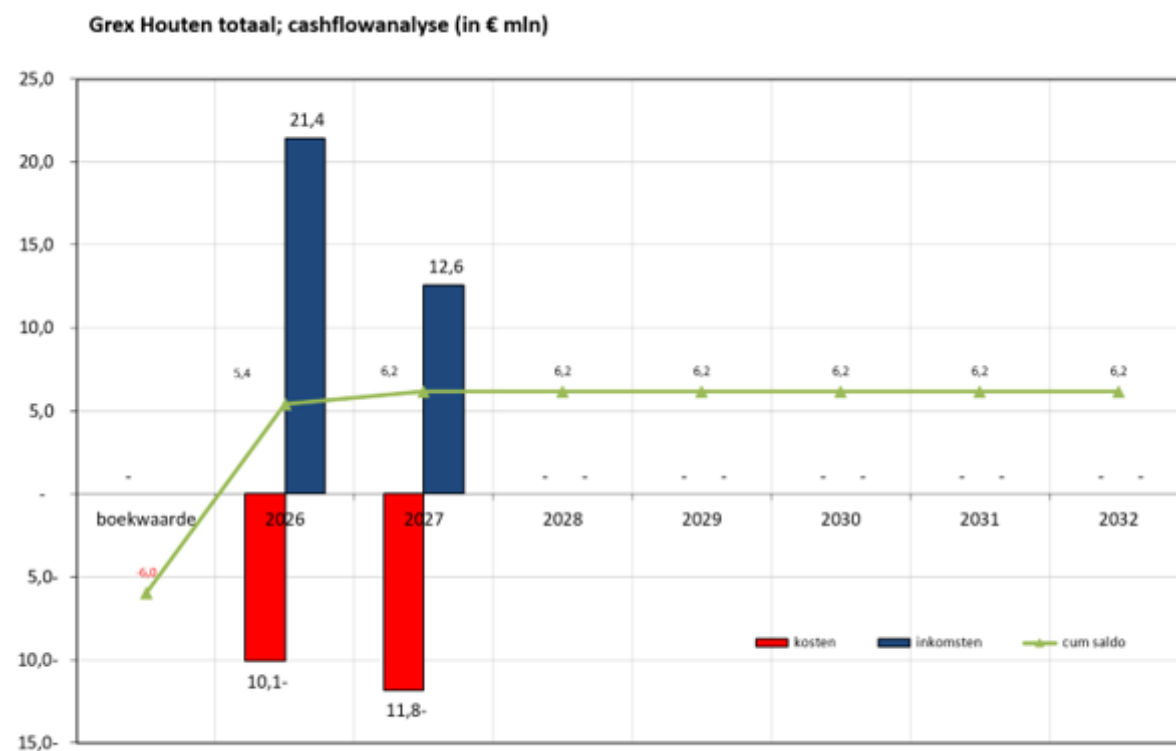
5.3.4. Financiële stand van de grondexploitatie

Per maart 2026 is het saldo van de grondexploitatie (na winstnemingen van € 4,7 mln. in voorgaande jaren) € 1,3 miljoen positief. De eindwaarde van de exploitatie wordt geraamd op € 6,2 miljoen, uitgaande van € 21,8 miljoen aan investeringen en € 34,0 miljoen aan opbrengsten.

Tabel 1. Cashflow overzicht

Financieel overzicht GREX	Stand maart 2026
Investerings resterend	€ 21,8 mln.
Verwachte opbrengsten	€ 34,0 mln.
Verwacht resultaat	€ 6,2 mln.
Winstnemingen	€ 4,7 mln.
Saldo	€ 1,3 mln.

GREX Houten totaal: cashflowanalyse (in € mln.)

5.3.5 Risicoprofiel en risicobuffer

Het risicoprofiel is per maart 2026 vastgesteld op € 0,2 mln. Dit is een daling ten opzichte van 2025. De belangrijkste risico's hangen samen met vertragingen in planontwikkeling.

De beschikbare risicobuffer is afgenomen van € 8,1 mln. tot € 6,6 mln. Deze buffer bestaat uit het weerstandsvermogen binnen de grondexploitatie, het concernweerstandsvermogen en het saldo van de exploitatie.

Tabel 2. Risico's grondexploitatie

Jaar	x € 1000	
	Herziening GREX Maart 2025	Herziening GREX Maart 2026
2025	-794.000	
2026		-211.000
Totaal	-794.000	-211.000

Tabel 3. Risicobuffer grondexploitatie (dekking)

x € 1000

Dekking	Herziening GREX Maart 2025	Herziening GREX Maart 2026
WSTV binnen GREX	650.000	650.000
VH-fonds	1.319.500	0
Concern Weerstandsvermogen GREX	4.805.724	4.460.309
Saldo GREX na winstneming	1.352.167	1.459.699
Totaal	8.127.391	6.570.008

De tabel laat zien dat de risicobuffer voor de grondexploitatie wordt opgebouwd uit verschillende componenten. Deze buffer biedt de gemeente financiële ruimte om onvoorziene verliezen of risico's op te vangen die zich in de grondexploitatie kunnen voordoen. Het totaal van de risicobuffer neemt af van € 8,13 miljoen in 2025 naar € 6,57 miljoen in 2026, dit hoofdzakelijk als gevolg van het storten van het VH-fonds vanuit het concern weerstandsvermogen in het nieuwe reservevereveningsfonds sociale huur (raad 27 mei 2025 zaaknummer 868808).

Tabel 4. Ratiotabel

	A. Saldo GREX	B. Risico inventarisatie	C. Benodigde WSV op basis van HIFLO norm	D. Risicobuffer c/.q. beschikbare weerstand capaciteit	D:C Ratio WSV op basis van HIFLO	D:B Ratio WSV op basis van risico inventarisatie
Stavaza						
Maart 2025	- 6,4 mln.	- 0,8 mln.	2,9 mln.	8,1 mln.	Uitstekend 2,8	Uitstekend 10,1
Maart 2026	- 6,2 mln.	- 0,2 mln.	2,7 mln.	6,6 mln.	Uitstekend 2,4	Uitstekend 33,0

Op basis van de HIFLO-norm, de nota Risicomanagement en het weerstandsvermogen grondexploitaties is de huidige ratio ruim voldoende. Hiermee is de gemeente in staat om de geïdentificeerde risico's binnen de looptijd van de grondexploitatie op te vangen.

5.4 Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

We onderscheiden vijf soorten kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Onderhoud aan kapitaalgoederen is gebaseerd op meerjarenplannen op het gebied van assetbeheer, maatschappelijk vastgoed, openbare ruimte, rioleringen en de gemeentelijke watertaken.

Algemene uitgangspunten bij het onderhoud van kapitaalgoederen:

- Kosten van onderhoud aan kapitaalgoederen zijn uitgaven om de kwaliteit van gemeentelijk eigendom, dat vele jaren meegaat, op een van tevoren vastgesteld onderhoudsniveau te houden of weer te brengen.
- We onderscheiden cyclisch onderhoud en planmatig/projectmatig groot onderhoud en vervanging. Het cyclisch onderhoud is opgenomen in een (meerjaren)bestek; het planmatig/projectmatig groot onderhoud en vervanging is opgenomen in een meerjarige onderhoudsplanning.
- Bij cyclisch onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties en kort-cyclisch onderhoud. De kosten ervan komen ten laste van de exploitatie.
- Planmatig/projectmatig onderhoud inclusief vervanging ontstaat over een langere periode en is in de regel gepland onderhoud en ingrijpender van aard. Deze onderhoudskosten worden geactiveerd.
- Bij het maatschappelijk vastgoed onderscheiden we correctief, preventief en planmatig onderhoud. Correctief en preventief onderhoud vallen onder de noemer klein onderhoud.
- Wanneer een aanpassing leidt tot een belangrijke kwaliteitsverbetering en/of een significant langere gebruiksduur, wordt het niet gerekend tot groot (gepland) onderhoud, maar is het een investering die geactiveerd wordt. Hieronder vallen ook de benodigde vervangingsinvesteringen. Voor verdere toelichting zie de paragraaf Investerings.
- Het uitgesteld en daardoor achterstallig onderhoud wordt in maximaal tien jaar weggewerkt.
- Investerings met een maatschappelijk nut worden volledig geactiveerd.
- Voor onderwijshuisvesting geldt dat het onderhoud nagenoeg geheel voor rekening van de scholen komt.

Tabel 1. Overzicht areaal

Areaal	Aantal	Eenheid
Asfaltverharding	1.020.459	m ²
Elementenverharding	1.847.884	m ²
Halfverharding	64.103	m ²
Belijning	17.256	m ²
Civieltechnische kunstwerken:		
Bruggen	217	Stuks
Tunnels	37	Stuks
Stuwen	22	Stuks
Grote duikers	21	Stuks
Fonteinen	4	Stuks
Beschoeiing	5.383	m ²
Keermuren	5.108	m ²
Riolering en drainage:		
Riolering	362.600	m
Drainage	196.000	m
Straat- en trotoirkolken	18.600	Stuks
Gemalen en vacuümpotten	379	Stuks
Openbare verlichting (lichtmasten)	12.441	Stuks
VRI (verkeersregelininstallaties)	18	Stuks
Bebording	9.100	Stuks
Beeldende kunst	50	Stuks
Speelobjecten	985	Stuks
Bomen	33.243	Stuks
Groen:		
Gras	3.386.582	m ²
Haag	63.178	m ²
Cultuurbeplanting	75.452	m ²
Natuurlijke beplanting	313.242	m ²

Onderwijs- huisvesting	23	Stuks
Gemeentelijke gebouwen	64	Stuks

5.4.1. Beleidskaders

Het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen vindt plaats binnen onderstaande beleidskaders en/of visiedocumenten die door de raad zijn vastgesteld.

Tabel 2. Beleidskader onderhoud kapitaalgoederen

Beleidsnota	Toelichting	Jaar
Algemeen		
Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte	De gemeente hanteert beeldkwaliteitsnormen (A+, A, B, C en D-niveau) bij het beheer van de verschillende typen assets waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen centrumgebieden, woongebieden, groenzones, bedrijventerreinen en het buitengebied.	2013
Startnotitie groot onderhoud en vervanging 2014-2054	In de startnotitie zijn de uitgangspunten en kosten beschreven van het groot onderhoud en de vervanging van de assets in de openbare ruimte in de periode 2014-2054. Deze informatie wordt voortaan opgenomen in de Nota Kapitaalgoederen (NKG).	2014
Kaders vervolgttraject programma-BOR	Dit betreft een beschrijving van de zgn. bedrijfswaarden die bepalend zijn voor het gewenste (groot) onderhoud (en de vervanging) van de verschillende assets.	2015
Meerjarenonderhoudsplan (MJOP)	In januari 2023 is het "Meerjarenonderhoudsplan gemeente Houten MJOP) 2023-2027" voor de openbare ruimte door de raad vastgesteld. Dit plan geeft op objectniveau voor 5 jaar (met jaarplannen) aan wanneer groot onderhoud en vervanging (GO+V) nodig is van wegen (en bermen), civieltechnische kunstwerken, verkeersregelininstallaties, bomen, plantsoenen, grasvelden, speeltoestellen en straatmeubilair. Elk jaar wordt het plan door het college geactualiseerd en wordt een nieuwe jaarschijf toegevoegd. Om de 5 jaar stelt de raad het plan vast.	2023
Meerjaren Onderhoudsplan gemeente Houten (MJOP) 2027-2031	Zie hierboven.	2026
Beeldende kunst		
Notitie beleid, beheer en onderhoud kunstwerken in de openbare ruimte 2020-2025	Beschrijft beleid voor realisatie, beheer, onderhoud en vervanging van kunst.	2020
Beleidsregels kunst in de openbare ruimte	De beleidsregels zijn bedoeld om initiatieven te toetsen die kunnen leiden tot plaatsing van kunst in de openbare ruimte.	2020
Onderhoudsplan voor jaarlijks onderhoud	Onderhoudsactiviteiten per object t.b.v. regulier onderhoud.	2025
Riolering		
Water- en rioleringsplan 2024-2027	In het Water en Rioleringsplan (WRP) 2024-2027 is weergegeven hoe de gemeente haar stedelijke watertaken uitvoert namelijk het beheer van het afval-, hemel- grond- en oppervlaktewater.	2023
Klimaatadaptatieplan Houten 2022-2027	Dit plan beschrijft de kwetsbaarheden, ambitie, strategie en het uitvoeringsplan m.b.t. klimaatadaptatie. Er wordt ingegaan op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingsgevaar.	2021
Water		
Water- en rioleringsplan 2024-2027	Zie hierboven.	2024
Groen		
Beleidsnota bomen	Visiedocument met als doel het behouden en versterken van de groenstructuur.	2017
Bomenbeheersplan	Uitvoerings- en beheersdocument behorend bij de Beleidsnota bomen. Centraal staan de zorg voor goede groeiruimten, het tegengaan van ziekten en plagen en goede communicatie. Het doel is dat bomen een optimale functie vervulling kunnen behalen en kunnen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen.	2024
Gebouwen		
Visie maatschappelijk vastgoed	Deze visie op maatschappelijk vastgoed beschrijft hoe de gemeente omgaat met het beheer van haar maatschappelijk vastgoed en hoe de gemeentelijke organisatie hierin samenwerkt. Een gestructureerde aanpak is van belang omdat de gemeentelijke vastgoedportefeuille grote invloed heeft op de gemeentefinanciën: er is veel geld in geïnvesteerd. Bovenal ondersteunt het vastgoed een aantal belangrijke doelen van de gemeente, zoals het in praktijk brengen van sociaal-maatschappelijk beleid. Deze visie geeft richting en houvast voor verdere ontwikkeling van het vastgoedbeleid en de vastgoedstrategie door de verschillende betrokken teams. Centraal hierin staat de strategische sturing op de maatschappelijk vastgoedportefeuille.	2023
Onderhoudsbeleid gemeentelijke accommodaties	Met deze nota wordt invulling gegeven aan het beleid op het gebied van het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. Daarbij wordt een koppeling gemaakt met het strategische beleid ten aanzien van het beheer van de gemeentelijke portefeuille, door de beleidskeuzes voor het onderhoud te verbinden aan het langetermijnperspectief van de	2025

	panden in de portefeuille. Deze nota bevat concrete keuzes ten aanzien van het perspectief van panden, het gewenste conditieniveau, en de prioritering van onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast behandelt de nota de organisatorische en financiële kant van het onderhoudsbeleid	
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	Met het oog op de wettelijk vastgelegde gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting en de noodzaak van een lange termijn visie biedt het IHP een duidelijke visie en een beleidsmatig kader voor huisvesting van onderwijsvoorzieningen in de gemeente Houten. Daarnaast is een beeld geschetst van de beschikbare voorzieningen en de omvang van de noodzakelijke huisvestingsvoorzieningen voor onderwijs vanaf 2025.	2024

5.4.2. Beeldkwaliteitskader

Vanaf 2013 is het Beeldkwaliteitskader Openbare Ruimte van kracht. Samengevat worden de volgende typen areaal, locaties en bijbehorende kwaliteitsnormen gehanteerd:

Tabel 3. Beleidskwaliteitskader onderhoud kapitaalgoederen

	Centrum	Wonen	Bedrijven	Buitengebied	Groenzones
Percentage areaal dat moet voldoen aan niveau →	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%	≥ 80%
1. Groen					
2. Verharding hoofdroutes asfalt					
3. Verharding overige wegen					
4. Meubilair					
5. Bebording/bewegwijzering					
6. Openbare verlichting/VRI's					
7. Speeltoestellen					
8. Civieltechnische kunstwerken					
9. Reiniging*					

A	Mooi en comfortabel
B	Functioneel
C	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder; alleen mogelijk als voldaan wordt aan wettelijke eisen, veiligheid en functionaliteit
D	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, mogelijke juridische aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid

*Met het vanaf 2025 beschikbare budget voor onkruidbestrijding op verharding is het niet mogelijk overal de genoemde beeldkwaliteit van een B of C niveau te halen. Alleen op de meest centrale delen van de centrumgebieden en op de 2 gemeentelijke begraafplaatsen wordt zeker een B-niveau gerealiseerd.

5.4.3. Duurzaamheid

Onder andere via haar kapitaalgoederen kan de gemeente invulling geven aan de voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid. Binnen het Programma Duurzaam Houten zetten we hierop specifiek in met de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en de Impuls Circulair Inkopen. Veelal worden natuurlijke momenten benut voor verduurzaming.

5.4.4. Onderhoud

De totale onderhoudskosten per groep kapitaalgoederen in de begroting (klein onderhoud en groot onderhoud) zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 4. Onderhoudskosten

x €1000

Onderhoudskosten (volgens BBV- categorieën)	2027		2028		2029		2030	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud
Wegen	1.107	0	987	0	1.002	957	1.002	
Water	335	590	335	821	335	821		821
Riolering	692	0	692	0	692	0	692	
Groen	1.535	0	1.535	0	1.527	0	1527	

Gebouwen	473	678	473	3.691	473	1.033	473	1033
Totaal	4.142	1.268	4.022	4.512	4.029	2.811	3.694	1.854
	5.410		8.534		6.840		5.548	

Klein onderhoud

Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in een goede werkende en veilige staat te houden op een van tevoren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn het snoeien van bomen, het maaien van het gras, het schoonmaken van bruggen, een kleine reparatie van asfalt of elementen. De kosten voor klein onderhoud worden vanuit de exploitatiebudgetten betaald.

Groot onderhoud

Lasten van groot onderhoud ontstaan na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Groot onderhoud is in de regel gepland onderhoud, van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere periode van gebruik moet worden verricht. Voorbeelden hiervan zijn het periodiek baggeren van watergangen, groot onderhoud aan asfaltwegen, het vervangen van bruggen of het vervangen van dakbedekking of deuren of kozijnen en het uitvoeren van periodiek schilderwerk. Kosten voor groot onderhoud worden grotendeels vanuit kredieten betaald. Als onderbouwing voor deze voorzieningen worden meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Die geven inzicht in welke kosten we in welk jaar moeten maken. De kosten worden vervolgens rechtstreeks ten laste van een vrijgegeven krediet geboekt.

Investeringen

Klein onderhoud houdt of brengt een object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de bepaalde gebruiksduur (afschrijvingstermijn) van het object en mag daarom niet worden geactiveerd.

Bij groot onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen in de openbare ruimte (wegen en groen) is sprake van significante kwaliteitsverbetering en levensduurverlengende aanpassingen. Deze aanpassingen worden gezien als investering met maatschappelijk nut en worden geactiveerd. Hieruit vloeien kapitaallasten voort (afschrijving en rente).

5.4.5. Wegen

Naast wegen vallen ook de openbare verlichting (OV), verkeersregelininstallaties (VRI), civieltechnische kunstwerken, bebording, bewegwijzering, straatmeubilair en beeldende kunst onder de onderhoudsindeling van wegen.

Civieltechnische kunstwerken

De afgelopen jaren hebben we met groot onderhoud en vervanging de kwaliteit van de houten en betonnen bruggen sterk verbeterd. Bij een klein deel van de houten bruggen moet dit de komende jaren nog gebeuren. In het planjaar 2027 is voor 9 bruggen in Houten-Noord en Houten-Zuid groot onderhoud of renovatie gepland en wordt 145 meter oeverbescherming vernieuwd.

Jaarlijks wordt 1/4 deel van de civieltechnische kunstwerken gereinigd. Dit komt enerzijds de beeldkwaliteit ten goede, anderzijds is het belangrijk om kleine gebreken te herkennen en houtrot te voorkomen.

Bij civieltechnische kunstwerken is het vanwege de veiligheid van groot belang om de technische staat op orde te houden. Jaarlijks monitoren we de kwaliteit door middel van inspecties.

Elk jaar worden alle bruggen, tunnels en steigers geschouwd door eigen personeel. Elke 4 jaar voert een extern technisch bureau een instandhoudingsinspectie uit.

Verhardingen

Circa 11,5% van de verharding heeft een slechte kwaliteit (niveau D) die wettelijk niet toelaatbaar is. De komende jaren gaan we dit percentage tot een minimum terugbrengen. Dit is opgenomen in het meerjarenonderhoudsplan.

In 2027 staan de volgende asfaltwegen op de rol om aan te pakken: Langeweg, Oostromsdijkje, Fietstunnel Kooikerspad, Provincialeweg, Rondweg de Poort-de Veste en Rondweg de Veste-de Camp. Daarnaast zijn de wegen De Rede en Schalkwijkseweg van 2026 naar 2027 doorgeschoven. Tevens worden de fietspaden Binnentuin, Lobbendijk en Schalkwijkseweg aangepakt, evenals diverse voetpaden in het Imkerspark.

Wat betreft de elementenverharding richten we ons in 2027 op het wegwerken van D-kwaliteit in de buurten de Muren, de Waters, de Tuinen, de Meerpaal. Daarnaast doen we groot onderhoud van delen van de Randhoeve en de Kerkebogerd. Wij gebruiken bestratingsmaterialen die voor minimaal 15% gerecycled zijn. Bij asfaltwegen bestaat minimaal 60% van de onderlaag en 30% van de tussenlaag uit gerecycled materiaal. Voor het beheer van de verschillende assets in de openbare ruimte beschikken we over een Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem (GBI). GBI wordt gebruikt voor het registreren, analyseren, plannen en begroten van het beheer van de verschillende objecten in de openbare ruimte.

Voor het project Sterke Lekdijk is in juli 2026 gestart met de definitiefontwerp-fase (DO-fase). Als onderdeel hiervan wordt de investeringsraming voor de realisatie geactualiseerd, aangezien de meest recente raming dateert uit 2024. De eventuele financiële consequenties brengen we in beeld en indien nodig bereiden we hiervoor bestuurlijke besluiten voor. De DO-fase is naar verwachting eind 2026 af. Aansluitend start de voorbereiding van de uitvoering van dit dijkversterkingsproject dat volgens planning voor het deel "Eiland van Schalkwijk" loopt van najaar 2027 t/m 2029.

In 2027 ronden we de voorbereidingen af voor de reconstructie van de Kanaaldijk-Oost en de aangrenzende kanaalsloot. Parallel hieraan stellen we een bouwteam samen dat de uitvoering van het werk verzorgt. Daarnaast werken we verder aan de planvoorbereiding voor de reconstructie van het kruispunt Rondweg – N410 en de herinrichting van de Binnenweg. De definitieve oplossingsrichting bepalen we op basis van het lopende, aanvullende onderzoek naar de ontsluiting van de Kruisboog. De Binnenweg moet een veilige hoofd fietsroute worden als onderdeel van de door fietsroute tussen Houten en Utrecht Science Park. In 2027 ronden we ook het participatieproject voor de herinrichting van Het Rond en het noordelijk centrumdeel af. De uitkomsten van dit traject vormen de basis voor het opstellen van de uitvoeringsgerichte plannen en tekeningen.

Verlichting en verkeersregelininstallaties

Inmiddels zijn circa 8.000 van de conventionele armaturen vervangen door energiezuinige Smart Led armaturen. In 2027 volgen nog circa 800 niet-standaard armaturen die speciale aandacht vragen. Alle 18 verkeersregelautomaten zijn inmiddels vervangen door iVRI-ready verkeersregelautomaten. Ook zijn de verkeerslantaarns vervangen door een duurzame variant. De lussen van de VRI's worden opnieuw aangebracht wanneer er ter plekke asfalteringswerkzaamheden worden uitgevoerd.

Speeltoestellen

In 2027 worden 50 weinig gebruikte speeltoestellen verwijderd.

Kunstobjecten

Er wordt vanaf 2027 fors bezuinigd op het budget voor onderhoud van kunstobjecten. Met het overgebleven budget kan voortaan alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud met het oog op de veiligheid worden gedaan. Het is niet meer vanzelfsprekend dat kunstobjecten worden vervangen.

Op termijn, wanneer er geen geld meer is, zullen de kunstwerken in uiterlijk achteruitgaan en uiteindelijk verwijderd moeten worden als de veiligheid en de beeldkwaliteit in het geding komen.

Financiële consequenties

Voor klein onderhoud van wegen (waaronder verharding, openbare verlichting, verkeersregelininstallaties, straatmeubilair, civieltechnische kunstwerken en kunstobjecten) zijn exploitatiebudgetten beschikbaar. Groot onderhoud en vervanging betreffen investeringen met maatschappelijk nut. Deze worden geactiveerd (zie hiervoor ook de bijlage investeringsplanning). De kapitaallasten worden gedekt vanuit de exploitatie.

Tabel 5. Onderhoudskosten wegen

Wegen							x €1.000	
Onderhoudskosten (volgens BBV- categorieën)	2027		2028		2029		2030	
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onder	Groot onderhoud
Verharding	752		632		632	957	632	
Openbare verlichting	107		107		124		124	
Verkeersregelininstallaties	133		133		133		133	
Straatmeubilair	32		32		32		32	
Civieltechnische kunstwerken	81		81		81		81	
Kunstobjecten	0		0		0		0	
Totaal	1.105	0	985	0	1.002	957	1.002	
	1.105		985		1.959		1.002	

Risico's

In de media is aandacht geweest voor de risico's van het gebruik van staalslakken in de openbare ruimte. In Houten is onderzoek verricht naar het gebruik van naar staalslakken. Het gebruik is beperkt gebleven tot de toevoeging in enkele paden met halfverharding op of rond de Vijfwal. Er is geen reden om maatregelen te treffen, zoals het verwijderen van de verharding.

De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met forse kostenstijgingen van energie, arbeid en materialen en met oplopende rentelasten. De kosten van de rente zijn inmiddels weer wat gedaald maar dat geldt niet voor de kosten van energie, arbeid en materialen. Bij nieuwe projecten en bij het vernieuwen van meerjarige opdrachten heeft de gemeente te maken met fors hogere kosten dan in de afgelopen jaren. Ook hebben we te maken met aannemers die aangeven contracten van voorgaande jaren niet meer uit te willen voeren voor de eenheidsprijzen die zijn ingediend bij de inschrijving. Een aanverwante ontwikkeling is dat we meer te maken hebben met uitvoeringsproblemen door een tekort aan voldoende gekwalificeerd personeel bij aannemers. Deze ontwikkelingen spelen bij alle typen assets.

Door onvoldoende bestrijding van ongewenste vegetatie op verharding worden VRI-automaten moeilijk bereikbaar voor preventief en correctief onderhoud. Door minder onkruidbestrijding is er ook meer uitzaai van onkruid. Daarnaast leidt langdurige onkruidgroei tot technische schade aan verhardingen, doordat wortelvorming in voegen bestrating los werkt. Dit veroorzaakt kapitaalvernietiging en leidt op termijn tot hogere herstel- en vervangingskosten.

Ook bezuinigingen op onderhoud en vervanging van wegverharding (asfalt en elementen) leiden tot snellere degradatie. Onderhoud op B-niveau is het meest effectief en daarmee kostenbesparend.

Wij voeren voortaan alleen onderhoud uit aan straatmeubilair (bankjes, prullenbakken) wanneer dit hoognodig is. Bijvoorbeeld door het ontstaan van een gevaarlijke situatie. Het onderhoudsbudget is alleen bestemd voor dergelijke calamiteiten.

Door de forse bezuiniging op het budget voor onderhoud van kunstobjecten zullen de kunstwerken op termijn in uiterlijk achteruitgaan en uiteindelijk verwijderd moeten worden als de veiligheid en de beeldkwaliteit in het geding komen.

5.4.6. Riolering

Het (afval)waterbeheer omvat reguliere onderhoudswerkzaamheden (zoals het reinigen van de riolering), projecten voor groot onderhoud en vervanging en de uitvoering van een pakket maatregelen dat de klimaatbestendigheid versterkt van het stedelijk gebied. De klimaatadaptieve maatregelen bestaan onder andere uit:

- Maatregelen tegen regenwateroverlast op risicolocaties als gevolg van hevige buien.
- Er wordt jaarlijks ca 7.500 m² verharding van de gemengde riolering ontkoppelt, ca 3.250 m² verharding ontsteent/ontgroend en waterpasserende verharding aangebracht op 50 parkeerplaatsen in de openbare ruimte.
- Een subsidieregeling voor het afkoppelen van regenwater en de aanleg van groene daken bij particulieren en bedrijven.
- Het reduceren van de verharding met 10% bij weg reconstructies.

Voor het bekostigen van de stedelijke watertaken zoals het afvalwaterbeheer heft de gemeente rioolrecht. Op grond van de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn er voor de financiële afwikkeling, naast een Voorziening Egalisatie tarieven rioolheffing, twee andere voorzieningen en één reserve nodig.

- Voor de risicoafdekking in het stedelijke (afval)waterbeheer is de Spaarvoorziening voor vervanging en risicoafdekking riolering met een omvang van € 1.000.000 ingesteld. Dit is ongeveer 0,6% van de totale waarde van het rioleringsstelsel.
- Voor waterbodembeheer is de Spaarvoorziening waterbodembeheer (conform BBV art. 44 1d) ingesteld, waarin gespaard wordt voor de kosten van baggerwerkzaamheden die planmatig gemiddeld om de 12 jaar plaatsvinden. De jaarlijkse storting in deze voorziening is € 322.000.
- Efficiency- en aanbestedingsvoordelen worden afgewikkeld in de Bestemmingsreserve efficiency resultaten en aanbestedingsvoordelen. De raad beslist over de inzet van de middelen in deze reserve.

De periodieke herziening van het WRP is het moment waarop de raad beslist wat de werkelijke en benodigde stand van de reserves en voorzieningen moet zijn. De raad bepaalt dan ook de hoogte van de rioolheffing voor de nieuwe periode.

Financiële consequenties

Klein onderhoud voor riolering wordt betaald vanuit exploitatiebudgetten. Er is een voorziening Riolering egalisatietarief beschikbaar om schommelingen in de exploitatielasten op te vangen om zo het tarief voor de gehele planperiode van het Water- en rioleringsplan (nu 2024-2027) vast te stellen. Alleen op basis van indexering wordt het tarief voor de rioolheffing jaarlijks verhoogd.

Vervangingen van het rioolstelsel en de gemalen betreffen investeringen en maatregelen voor bestrijding van extreme neerslag en zijn opgenomen in de Investeringsplanning. Vanuit de rioolheffing wordt jaarlijks aan de Voorziening Sparen toekomstige kosten gedoteerd om toekomstige investeringen in een keer te kunnen afboeken en zo toekomstige kapitaallasten te kunnen beperken.

Tabel 6. Onderhoudskosten riolering

Riolering									
x € 1.000									
Onderhoudskosten (volgens BBV- categorieën)	2027		2028		2029		2030		
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	
Riolering	692		692		692		692		
Totaal	692	0	692	0	692	0	692	0	
	692		692		692		692		

5.4.7. Water

De kosten van het oppervlaktewaterbeheer worden uit het rioolrecht betaald. Dit betreft het onderhouden van duikers, onderbemaling, het baggeren en het verwijderen en afvoeren van watervegetatie.

Financiële consequenties

Klein onderhoud voor oppervlaktewaterbeheer wordt betaald vanuit exploitatiebudgetten. Voor egalisatie van de lasten wordt gebruik gemaakt van de voorziening Riolering egalisatietarief. De kosten van groot onderhoud betreffen de kosten voor het baggeren van watergangen. Hiervoor hebben we als onderdeel van het WRP 2024-2027 een onderhoudsplanning opgesteld. De kosten hiervan worden jaarlijks ten laste van de voorziening Onderhoud Waterbodems gebracht. Jaarlijks wordt ca € 322.000 aan deze voorziening gedoteerd.

Tabel 7. Onderhoudskosten water

Water									
x € 1.000									
Onderhoudskosten (volgens BBV- categorieën)	2027		2028		2029		2030		
	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	Klein onderhoud	Groot onderhoud	
Water	335	821	335	821	335	821	335	821	
Totaal	335	821	335	821	335	821	335	821	
	1.155		1.155		1.155		1.155		

Risico's

Samen met Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) bestrijden we invasieve waterplanten zoals het

ongelijkbladig vederkruid. Met name het vederkruid is al jaren een punt van zorg omdat het andere inheemse plantensoorten verdringt. Ook de invasieve Amerikaanse rivierkreeft vormt een groot risico voor de waterkwaliteit en biodiversiteit in Houten. De Amerikaanse rivierkreeften vermeerderen zich in hoog tempo en hebben bijna geen natuurlijke vijanden. De rivierkreeften ondergraven oevers, wroeten in de bodem en eten waterplanten. Helder water verandert hierdoor in een troebele watermassa. De aanwezigheid en bestrijding van Amerikaanse rivierkreeft is een landelijk probleem waarvoor nog geen oplossing is gevonden. De gemeentelijke aanpak richt zich met name op de aanleg van natuurvriendelijke oevers en op het met HDSR monitoren van de kreeftenpopulatie.

5.4.8. Groen

Het beheer van grasvelden, bomen en (bos)plantsoenen bestaat uit regulier onderhoud en Vervanging & Groot onderhoud. Het onderhoud dat tot 2025 door UW werd uitgevoerd hebben we in eigen beheer genomen. In 2026 merkten we dat het invullen van de vrijgekomen vacatures een uitdaging was. Inmiddels zijn de vacatures (al dan niet via inhuur) ingevuld, maar blijkt de capaciteit niet voldoende om de afgesproken beeldkwaliteit te halen. In zijn algemeenheid kunnen we zeggen dat we te weinig capaciteit en middelen hebben om het groenareaal op de afgesproken beeldkwaliteit te (laten) onderhouden. Het groenareaal wordt ook in Houten (gelukkig) steeds groter, maar de onderhoudcapaciteit en middelen blijven hierbij dus achter.

Vervanging & Groot onderhoud wordt uitgevoerd via het Meerjaren Onderhoudsplan. Jaarlijks wordt rekening gehouden met ongeveer 10 à 15 om te vormen beplantingsvakken. In totaal gaat het daarbij om circa 6.000-9.000 m² per jaar.

Ook bomen vervangen we waar nodig. Het vervangen van plantsoenen en bomen is lastiger dan bij andere assets, omdat het hier om levende assets gaat en invloeden van buiten nog belangrijker zijn. Een technische levensduur is dan ook arbitrair en moeilijk vast te stellen.

Zo hebben sommige inheemse boomsoorten door klimaatverandering steeds meer moeite om zich aan te passen aan de veranderende omstandigheden. Hierdoor is de kans groter dat deze bomen voortijdig uitvallen. Bij nieuwe aanplant houden we hier al rekening mee door te kiezen voor een biodivers en gevarieerd bomenbestand. Op deze manier spreiden we de risico's en vergroten we de weerbaarheid van het bomenbestand. Deze aanpak is in lijn met het gemeentelijke bomenbeheerplan. Het hoofddoel is het huidige groene karakter te waarborgen en daar waar mogelijk te versterken. Zoals ook in de afgelopen jaren is gebeurd, zullen de essenlanen met een toekomstverwachting van minder dan 5 jaar vervangen worden, om een grote kaalslag in de toekomst te voorkomen. We verwachten dat het in 2027 om 100 bomen gaat.

Financiële consequenties

Voor klein onderhoud van groen zijn exploitatiebudgetten beschikbaar. Groot onderhoud en vervanging betreffen investeringen met maatschappelijk nut. Deze worden geactiveerd (zie hiervoor ook de Investeringsplanning).

Tabel 8. Onderhoudskosten groen

Groen	x €1.000							
	2027		2028		2029		2030	
	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein	Groot	Klein	Groot
Bomen en plantsoenen	1.257		1.257		1.250		1.250	
Buitensport	198		198		198		198	
Speelvoorzieningen	80		80		80		80	
Totaal	1.535		1.535	0	1.528	0	1.528	0
	1.535		1.535		1.528		1.528	

Relevante ontwikkelingen in de begroting 2027

Voor 2027 zijn de budgetten voor het regulier onderhoud aangepast aan de bezuinigingen die uit de Perspectiefnota 2026 komen. De besparingen van deze bezuinigingen lijken in de praktijk echter niet haalbaar. Denk hierbij aan werkzaamheden die niet aangepast kunnen worden in verband met verkeersveiligheid. Ook is er een besparing vanwege een aangepaste manier van werken ingeboekt die in de praktijk geen besparing is, maar juist meer kost dan de huidige werkwijze.

Risico's

In het opgenomen areaal zijn we alleen uitgegaan van het groen dat in beheer is bij de gemeente. Groen in zelfbeheer is hierin niet meegenomen. Op het moment dat er groen vanuit zelfbeheer terugkomt in ons areaal nemen we dit mee in het onderhoud en beheer. Dit kan leiden tot noodzakelijke budgetverhogingen.

5.4.9. Gebouwen

Met de gebouwen van de gemeente stellen we inwoners in staat om onderwijs te volgen, te sporten, elkaar te ontmoeten en andere beleidsdoelen te realiseren. In dit onderdeel van de paragraaf kapitaalgoederen geven we inzicht in de relevante beleidskaders van deze gebouwen, de uit deze beleidskaders voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van deze consequenties in de begroting.

Doel en omvang van de gebouwen

Doel van het gemeentelijk vastgoed is om de eigen gemeentelijke activiteiten te huisvesten en beleidsdoelen te ondersteunen. De maatschappelijke doelen zijn verwoord in verschillende beleidsprogramma's. Aanvullend hierop heeft een gemeente vastgoed gerelateerde doelen. Deze zijn verwoord in de 'Visie op maatschappelijk vastgoed (2023)'.

Onderstaande tabel biedt een overzicht van het aantal objecten en vierkante meters brutovloeroppervlak per categorie.

Tabel 9.

Categorie	Aantal objecten	Aantal m2 BVO
Eigen huisvesting	9	12.271
Onderwijs (economisch)*	23	36.066
Sport en recreatie	18	13.174
Kunst en cultuur	2	5.423
Welzijn en zorg	5	2.277
Opvang vluchtelingen	4	5.335
Multifunctioneel	7	9.366
Parkeergarages	3	7.769
Overig	16	5.285
Totaal	87	97.416

**Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van gemeenten. Gemeenten zijn economisch eigenaar. Scholen zijn juridisch eigenaar en verantwoordelijk voor het binnen- en buitenonderhoud. Het overzicht omvat al het onderwijsvastgoed dat bij de gemeente op de balans staat, dus ook de gebouwen die door de scholen worden onderhouden.*

De categorie 'overig' bevat vooral commercieel vastgoed en monumenten.

De kwaliteit van de gebouwen

Als indicator voor de kwaliteit van de gebouwen geven we in onderstaande tabel inzicht in het energiegebruik van de gebouwen in kilowattuur (kWh) per vierkante meter per jaar. Het huidige gebruik wordt daarbij afgezet tegen de Paris Proof-streefwaarden conform WEii protocol 3.0. De gemeente heeft de ambitie uitgesproken om in 2040 aan deze Paris Proof-ambitie te willen voldoen. Om dat te kunnen bereiken moeten de gemeente en de gebruikers van de gebouwen hun maatregelen goed op elkaar afstemmen. In de laatste kolom is aangegeven in welke mate de gemeente beschikt over de informatie over het energiegebruik

Onderstaande tabel biedt een overzicht van het energiegebruik in kWh/m2 gebruiksoppervlak/jaar in (2025).

Tabel 10.

Categorie	Referentie Weii-protocol	Streefwaarden kWh/m2/jr	Huidig gebruik kWh/m2/jr	Info (% van m2)
Eigen huisvesting	Kantoren	70	128	90%
	Werf	-25		0%
Onderwijs (economisch)	PO en VO-onderwijs	60	84	13%
Sport en recreatie	Binnen- en buitensport, exclusief zwembaden	70-80	346	82%
	Zwembad	210	962	100%
Kunst en cultuur	Overig	70-80	56	100%
Welzijn en zorg	Overig	70-80	214	53%
Opvang vluchtelingen	Tehuis met overnachting	80	282	67%
Multifunctioneel	Overig	70-80	118	84%
Parkeergarage	Garage/showroom	70	18	76%
Overig	Overig	70	139	47%

Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente gaat verder dan het energiegebruik en is verwoord in de 'Routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed'. Deze is in de zomer van 2025 vastgesteld door de raad.

Van alle gebouwen beschikt 40% van de gebouwen over een energielabel. Kantoren moeten minimaal label C hebben, alle kantoren in de vastgoedportefeuille voldoen hieraan.

De gemeente beschikt over een actueel meerjarenonderhoudsplan (MJOP) dat per 2025 is vernieuwd. Hierin is vastgelegd dat we de gebouwen op onderhoud-conditieniveau 3 houden. Met de beschikbare financiële middelen kunnen alle gemeentelijke gebouwen op het afgesproken conditieniveau 3 worden gehouden. Conditieniveau 3 is een 'sober doch doelmatig' onderhoudskwaliteitsniveau, waarbij risico's op storingen en defecten acceptabel zijn. Om deze doelstelling te behalen actualiseren we het onderhoudsprogramma jaarlijks.

Ontwikkelingen in de begroting

De gemeente werkt aan een toekomstbestendige vastgoedportefeuille. Hierbij zetten we in op verdere verduurzaming van gemeentelijke accommodaties, een doelmatig gebruik van vastgoed en het verbeteren van de kostendekkendheid van de exploitatie. Voor binnensportaccommodaties hanteren we een dalurentarief om het gebruik van daluren te stimuleren en de verhuuropbrengsten te vergroten. Daarnaast onderzoeken we welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn om de exploitatie van maatschappelijk vastgoed verder te optimaliseren. Tegelijkertijd vraagt de omvangrijke vervangings- en investeringsopgave binnen het gemeentelijk vastgoed om scherpe prioritering, waarbij betaalbaarheid en financierbaarheid steeds belangrijkere afwegingsfactoren worden.

Risico's

Uitstel van investeringen

Wanneer investeringen of onderhoud worden uitgesteld vanwege financiële beperkingen, bestaat het risico dat de technische kwaliteit van gebouwen afneemt en toekomstige herstelkosten toenemen. Dit kan tevens invloed hebben op het gebruik en de functionaliteit van maatschappelijke voorzieningen.

Uitvoeringscapaciteit en marktkrapte

Tekorten aan gespecialiseerd personeel en beperkte beschikbaarheid van marktpartijen kunnen leiden tot vertragingen bij onderhouds-, renovatie- en verduurzamingsprojecten.

Hogere kosten voor verduurzaming en onderhoud

Prijsontwikkelingen in de bouw- en installatiesector kunnen ertoe leiden dat onderhouds- en verduurzamingsprojecten duurder uitvallen dan vooraf geraamd.

5.5 Paragraaf Verbonden partijen

5.5.1 Overzicht verbonden partijen

De gemeente Houten werkt voor een aantal publieke taken samen met andere overheden of organisaties via zogenaamde verbonden partijen. Dit zijn organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. De samenwerking vindt veelal plaats via gemeenschappelijke regelingen, maar ook via privaatrechtelijke constructies zoals stichtingen, verenigingen of vennootschappen.

In deze paragraaf geven we per verbonden partij en het samenwerkingsverband MRU West een overzicht van relevante ontwikkelingen en beleidsvoornemens voor 2027, met speciale aandacht voor het belang voor Houten en de bijdrage aan onze lokale doelstellingen. Dit overzicht biedt de raad de mogelijkheid om te beoordelen hoe deze samenwerkingen bijdragen aan de realisatie van gemeentelijke ambities, zoals duurzaamheid, bereikbaarheid en sociale voorzieningen.

Daarnaast gaan we in op de financiële positie van de verbonden partijen, de eventuele risico's voor de gemeentelijke begroting en de wijze waarop deze organisaties bijdragen aan de doelstellingen van zowel de regio als de gemeente. Zo kan de raad de effectiviteit en de meerwaarde van deze samenwerkingsverbanden evalueren en waar nodig bijsturen.

Per 1 januari 2027 neemt de gemeente Houten deel in twee nieuwe verbonden partijen: de Reinigingsdienst Midden-Nederland (RMN) en de Centrumregeling Sociaal Domein Regio Lekstroom (RBL).

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Belang (maatschappelijk, regionaal en lokaal)	Programma	Risico's
Gemeenschappelijke regelingen				
GGD Regio Utrecht (GGDrU)	Lid AB en BC, niet DB	Maatschappelijk: De zorg is gebaseerd op de Wet publieke gezondheid (Wpg). De belangrijkste taak is het voorkomen van ziekten en het bevorderen van gezond gedrag en een gezonde leefomgeving. Regionaal: Onderdeel uitmaken van de GGDrU levert voordelen op het gebied van (financiële) risicospreiding, bestuurlijke kracht, expertise en efficiency dankzij samenwerking met andere gemeenten én GGDrU zelf. Lokaal: We willen dat inwoners van Houten in balans zijn, gezond gedrag vertonen en in een gezonde leefomgeving wonen en participeren. Daarnaast willen wij voldoen aan onze wettelijk verplichte taken.	Samen Leven	In de nota 'Weerstandsvormen en risicomanagement' (vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur op 5 juli 2023) van de GGDrU zijn uitgangspunten opgenomen voor de uitvoering van de risico-inventarisatie. De actualisatie van de risico-inventarisatie vindt jaarlijks plaats door deze risico's met de betreffende verantwoordelijken te bespreken. Op basis van de meest recente risico-inventarisatie bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 1.710.250. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 2.486.275. Daarmee is de verhouding (beschikbaar/nodig) 1,454. Hiermee zijn de genoemde risico's financieel afdoende afgedekt.
Afvalverwijdering Utrecht (AVU)	Lid AB	Maatschappelijk: De AVU bundelt de deskundigheid van de aangesloten gemeenten, waardoor er voor beleid en uitvoering een platform met veel (plaatselijke) kennis beschikbaar is. Door de overslag, het transport en de verwerking van huishoudelijk afval gezamenlijk aan te besteden worden dankzij grote hoeveelheden in de regel gunstige tarieven verkregen. Regionaal: Alle gemeenten hebben belang dat het transport, de overslag en de verwerking van de grootste huishoudelijke afvalstromen goed geregeld is. Alle gemeenten profiteren mee van de lagere aanbestedingskosten door het gezamenlijk aanbesteden en profiteren mee van de veelal lagere prijzen	Groene en gezonde leefomgeving	Statutair is vastgelegd dat de AVU zelf geen bestemmingsreserves of voorzieningen opbouwt. Kosten en opbrengsten worden één op één doorberekend aan deelnemende gemeenten. Als deelnemende gemeenten zelf een mogelijk financieel risico willen opnemen in de

		die worden geboden als er grote hoeveelheden afval voor langere termijn ter verwerking worden aangeboden. Lokaal: De gemeente Houten levert zelf kennis aan de aangesloten gemeenten, maar profiteert ook van de kennis die de andere gemeenten inbrengen. Door het gezamenlijk aanbesteden van de grote stromen gescheiden, ingezameld huishoudelijk afval, profiteren alle gemeenten van de besparing op de aanbestedingskosten en van de veelal gunstigere tarieven die worden geboden als het om grote hoeveelheden afval gaat.		risicoparagraaf van hun begroting kan een bedrag worden aangehouden van € 6 per ton restafval en GFT. Voor Houten zou dat gaan om een bedrag van ca. € 75.000. De komende bestuursperiode worden mogelijke toekomstscenario's voor de AVU onderzocht. Als de AVU mocht ophouden te bestaan, dan moeten de gemeenten weer zelf de verwerking van het ingezamelde huishoudelijk afval gaan regelen.
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Lid AB	Recreatieschap Stichtse Groenlanden (SGL) beheert namens acht gemeenten en de provincie recreatiegebieden in de Utrechtse stadsregio. Stichtse Groenlanden heeft Staatsbosbeheer gecontracteerd voor de uitvoering van de werkzaamheden met betrekking tot beheer en onderhoud in de meest ruime zin van het woord. Maatschappelijk: De recreatiegebieden zijn belangrijk voor de inwoners voor ontspanning en ontstressen. De ontwikkeling en het beheer van recreatievoorzieningen draagt bij aan de leefbaarheid van de gemeente Houten en de Utrechtse stadsregio. SGL voert deze taken uit mede namens de gemeente Houten. Regionaal: Het belang is voor alle gemeenten en provincie gelijk, namelijk goede recreatievoorzieningen voor de inwoners in de nabije leefomgeving. Gebruik van recreatievoorzieningen door inwoners zijn niet gebonden aan de gemeente waar je woont. De ene gemeente heeft door de ligging (bijvoorbeeld langs de Lek) en/of het grotere, groene buitengebied meer ruimte voor recreanten dan een meer stedelijke gemeente zoals bijvoorbeeld Utrecht of Nieuwegein. Met deze regeling worden lusten en lasten voor het beheer van de recreatieterreinen beter verdeeld. Lokaal: Voor onze inwoners is het van belang dat er voldoende recreatiemogelijkheden in Houten en in de regio zijn.	Groene en gezonde leefomgeving	n.v.t.
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Lid AB	Maatschappelijk: De VRU voert de taken uit die zij heeft op grond van de Wet Veiligheidsregio's. De VRU draagt zorg voor een (fysiek) veiligheidszorgniveau en verhoogt dit daar waar het kan. Het werk van de VRU is gericht op externe veiligheid, brandveiligheid en brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en crisisbeheersing. Regionaal: - eenduidige en efficiënte inrichting van de brandweer; - eenduidige aanpak van rampen en crises; - eenduidige aanpak brandweerzorg. Lokaal: De VRU inventariseert voor de gemeente Houten de risico's (inhoudelijk en financieel) op branden, rampen en crises en adviseert hierover het bevoegd gezag. De VRU organiseert voor de gemeente Houten de brandweerzorg met als taak: het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt. De VRU bereidt zich voor op de bestrijding van branden en organiseert de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. De VRU heeft de verantwoordelijkheid voor het instellen en in stand houden van een brandweer, GHOR, meldkamerfunctie, aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel en de informatievoorziening voor het gebruik tijdens calamiteiten.	Tuis in Houten	Het grootste risico betreft het zich voordoen van grote rampen en calamiteiten in een regiogemeente, waardoor er een financieel risico ontstaat voor het bekostigen van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling VRU.
Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)	Lid AB en DB	Maatschappelijk: WIL verleent de dienstverlening op het terrein van de Participatiewet aan de inwoners van de vier	Samen Leven	WIL kent geen algemene reserve en heeft derhalve

		samenwerkende gemeenten. De dienstverlening omvat bijstandsverlening, re-integratie, werkgeversdienstverlening, inkomensondersteuning en schuldhulpverlening. Regionaal: De samenwerking biedt financieel voordeel, omdat we gezamenlijk efficiënter uitkeringen kunnen verstrekken en ondersteuning kunnen bieden bij schulden en (boven)regionale werkgevers kunnen bereiken. Lokaal: Het belang van Houten is dat door in gezamenlijkheid schulddienstverlening en bijstandsverstrekking te organiseren een hogere betrouwbaarheid en kwaliteit kan worden gegarandeerd. Er wordt op gestuurd dat vanuit de regionale organisatie WIL zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij het lokale netwerk in Houten.		geen weerstandsvermogen. Indien de gevolgen van risico's zich voordoen, komen de gevolgen hiervan ten laste van de deelnemende gemeenten. De belangrijkste risico's die worden onderkend in de begroting 2027 van WIL: Hoger ziekteverzuim dan geraamd door (te) hoge werkdruk en krapte op de arbeidsmarkt.
Regionaal Archief Zuid Utrecht (RAZU)	Lid AB	Maatschappelijk: Het RAZU geeft uitvoering aan de Archiefwet 1995. Deze wet verplicht overheidsinstellingen de archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te bewaren, en archieven ouder dan 20 jaar en die voor blijvende bewaring in aanmerking komen, toegankelijk te maken voor iedere belangstellende. Tot de taken van het RAZU behoren: • beheer van overgebrachte archieven • toezicht en advisering • dienstverlening met inbegrip van publieksactiviteiten op cultuurhistorisch gebied. Verder vervult het RAZU de (niet wettelijk verplichte) functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis. Regionaal: De toegevoegde waarde van het samenwerkingsverband is het gezamenlijk kunnen oppakken van vraagstukken op het gebied van wetgeving zoals de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), de Wet open overheid (Woo), de nieuwe Archiefwet, etc. Iedere gemeente hoeft dan niet afzonderlijk het wiel uit te vinden. Daarnaast speelt de digitalisering van de informatie een steeds grotere rol, waarbij kennis van de deelnemende gemeenten over deze complexe materie gedeeld kan worden. In co-creatie met de aangesloten gemeenten is in 2025 het e-depot operationeel opgeleverd, waarbij het uitgangspunt is om zo naadloos mogelijk aan te sluiten op de manier waarop de gemeentelijke informatiehuishoudingen zijn ingericht. Lokaal: Het RAZU voert voor de gemeente Houten de taken uit de Archiefwet uit waardoor de gemeente Houten aan haar wettelijke verplichtingen voldoet. De Archiefwet schrijft voor dat een onafhankelijke archiefinspecteur toezicht houdt op de archieven/ informatiehuishouding van een gemeente. De archiefinspecteur van het RAZU vervult deze taak voor de deelnemende gemeenten. Daarnaast ontsluit de digitale beeldbank van het RAZU 15.000 foto's van Houten en omgeving inclusief beschrijving voor onze inwoners. Door het ontsluiten via de website wordt de collectie toegankelijker voor inwoners, waardoor het historisch besef toeneemt. In juli 2024 zijn de bouw- en constructiedossiers van de gemeente Houten over de periode 1962 tot en met 2002 formeel overgebracht naar het RAZU. De dienstverlening vanuit dit archief wordt door het RAZU verzorgd.	Tuis in Houten	n.v.t.
Omgevingsdienst Utrecht (ODU)	Lid AB	Maatschappelijk: Vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu, duurzaamheid, klimaat en energie dragen bij aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. De ODU voert deze wettelijk opgedragen taken voor gemeente Houten uit. Regionaal: Regionale samenwerking biedt kansen om de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu te verbeteren en om tot kennisverbetering te komen. Lokaal: Het belang voor Houten is gelegen in kwalitatief goede VTH-taakuitvoering op milieudossiers zodat wettelijk opgedragen taken op een adequate manier worden uitgevoerd.	Tuis in Houten Groene en gezonde leefomgeving	De ODU is met ingang van 1 januari 2026 gestart. In het eerste jaar vormen aanloopproblemen in de nieuwe organisatie een risico. Om deze risico's op te vangen zonder dat dit tot een hogere financiële bijdrage van de deelnemers leidt is een robuust weerstandsvermogen gevormd en is ook een voorziening getroffen vanuit het eigen vermogen van de oude diensten (RUD en ODRU). In de (ontwerp) begroting 2027 is het

				weerstandsvermogen van de ODU tot het maximale percentage van 7% van de totale begroting gevormd. De (ontwerp) begroting 2027 leidt tot een indexering van de bijdrage van gemeente Houten van 2,9%. De bijdrage voor 2027 stijgt hierdoor tot € 983.361,- (een stijging van € 41.378,-) Door de raad van gemeente Houten is een zienswijze ingediend waarin is opgeroepen (in vervolg op al gerealiseerde kostenbesparingen) tot verdere kostenbesparingen en bezuinigingsvoorstellen De oude diensten (RUD en ODRU) worden momenteel geliquideerd. Aan de liquidatie van de oude diensten is geen financieel risico verbonden (er is sprake van een positief saldo).
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)	Lid AB	Maatschappelijk: De BghU kan blijvend investeren in de kwaliteit van dienstverlening. Regionaal: Als samenwerkingsverband verzorgt de BghU namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen binnen het werkgebied en stelt jaarlijks de WOZ-waarden vast van alle onroerende zaken voor onze deelnemers. Verzorgt voor alle gemeentelijke deelnemers de uitvoering van de basisregistratie Waardebepaling Onroerende Zaken (Wet WOZ) en meet voor alle gemeenten de gebruiksooppervlakte in voor de basisadministratie adressen en gebouwen (BAG). De BghU borgt de continuïteit van zijn taakuitvoering en streeft naar continue verbetering van kwaliteit en klantgerichtheid van het waarderings- en belastingproces. De per 1-1-2027 voorgestelde wijziging ziet op de omzetting naar een openbaar lichaam en bevat aanpassingen in de governance, besluitvormingsprocessen en de positie van deelnemers binnen de samenwerking. BghU wordt geleid op basis van maatschappelijk algemeen aanvaardbare principes. Afgelopen jaar is hun strategie aangescherpt en intern uitgedragen met: • het streven naar goede en betrouwbare dienstverlening en • efficiënt objectenbeheer. Lokaal: De BghU behartigt namens de gemeente Houten haar belangen op het gebied van de heffing en invordering van belastingen, de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en basisadministraties en basisregistraties.	Algemene dekkingsmiddelen	n.v.t.

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Belang (maatschappelijk, regionaal en lokaal)	Programma	Risico's
Vennootschappen en coöperaties				
Bank Nederlandse gemeenten	AvA	Maatschappelijk: BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	Algemene dekkingsmiddelen	De kapitaalpositie van BNG Bank bleef in het verslagjaar onveranderd sterk. De Common Equity Tier 1-ratio

		Alleen overheden, namelijk het Rijk (50%), gemeenten, waterschappen en provincie mogen aandeelhouder zijn van de BNG. Hierdoor kan toezicht gehouden worden op optimale belangenbehartiging voor deze overheden. Regionaal: Het aanbieden van financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang, tegen zo laag mogelijke kosten. Lokaal: Het kunnen bankieren en het kunnen aantrekken van kredietfaciliteiten tegen gunstige condities.		en de Tier 1-ratio bedroegen per einde 2025 respectievelijk 42% en 44%, substantieel boven de door de ECB gestelde kapitaalvereisten.
Vitens NV	AvA	Maatschappelijk: Vitens is een (drink)waterbedrijf dat medeverantwoordelijkheid is voor de gezondheid (door veilig en betrouwbaar drinkwater) en een duurzame samenleving, met zorg voor de bescherming van natuur en milieu. Regionaal: Regionaal is het belang van samenwerking gelegen in een goede drinkwatervoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van alle deelnemende gemeenten en provincies. Lokaal: Het lokale belang is gelegen in een goede drinkwatervoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van Houten. Daarnaast heeft Houten als aandeelhouder financieel belang, in de vorm van dividend.	Werken en ondernemen Groene en gezonde leefomgeving	De belangrijkste risico's voor Vitens de komende jaren omvatten capaciteitstekorten ('watercongestie') rond 2030, aanhoudende druk op de waterkwaliteit door vervuiling (zoals PFAS en medicijnresten), en de enorme uitdagingen - door personeelstekorten en ruimtegebrek onder de grond - om het verouderde leidingnet uit te breiden. Om de risico's voor de drinkwatervoorziening te beperken, voert Vitens een actieve strategie uit die gericht is op bronbescherming, gedragsverandering, technische innovatie en politieke lobby. De gevolgen van deze operationele en klimaatrisico's voor de gemeente Houten als aandeelhouders van Vitens bevinden zich op financieel (dividend, waterprijs), maatschappelijk (woningbouwstagnatie) en bestuurlijk vlak (versnelde vergunningverlening).
Stedin Groep	AvA	Maatschappelijk: Stedin is netbeheerder in het grootste deel van Zuid-Holland en de provincies Utrecht en Zeeland: een overwegend stedelijke en industriële regio. Zij zorgen ervoor dat ruim 2,3 miljoen huishoudens en zakelijke klanten over energie beschikken om te wonen, werken en ondernemen. Zo wordt de komende jaren het netwerk uitgebreid zodat meer dan 100 windmolens kunnen draaien, verstevigen ze het elektriciteitsnet met meer dan 1.300 kilometer kabels en bouwen ze 500 elektriciteitsstations. Allemaal om de energietransitie, de extra woningbouw en bedrijvigheid in ons gebied mogelijk maken. Regionaal: Regionaal is het belang van samenwerking gelegen in een goede energievoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van alle deelnemende gemeenten en provincies. Lokaal: Het lokale belang is gelegen in een goede energievoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van Houten. Belangrijk element daarbij is leveringszekerheid: burgers en bedrijven moeten verzekerd zijn van een betrouwbare energievoorziening om de maatschappelijke en economische continuïteit en stabiliteit te borgen. Daarnaast heeft Houten als aandeelhouder financieel belang in de vorm aandelen t.w.v. 1 miljoen waartegenover een jaarlijkse dividenduitkering staat.	Groene en gezonde leefomgeving	De twee grootste risico's betreffen 1. onvoldoende flexibel vermogen beschikbaar t.b.v. capaciteitsmanagement en 2. toename van capaciteitsknelpunten in het net.

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Belang (maatschappelijk, regionaal en lokaal)	Programma	Risico's
Overige verbonden partijen				
MRU West		Maatschappelijk: MRU West is een netwerkorganisatie waarin 16 gemeenten in de regio Utrecht samenwerken op maatschappelijke thema's en uitdagingen. Deze thema's zijn mobiliteit, economie, wonen, gezondheid, groen en landschap en duurzaamheid. De MRU West-gemeenten willen de goede perspectieven van de regio Utrecht als ontmoetingsplek voor gezond stedelijk leven koesteren, versterken en benutten. Zij werken daarom op vrijwillige basis samen in MRU West-verband door gemeenschappelijke onderwerpen en belangen te verkennen en op basis hiervan gemeenschappelijke ambities te formuleren en activiteiten te ondernemen. Relevante maatschappelijke ontwikkelingen en uitdagingen De MRU West-gemeenten willen de groei van de regio op een gezonde, duurzame en slimme wijze faciliteren. De druk op de regio op het gebied van wonen, werken, energie en landschap neemt toe. Dat is bijvoorbeeld te zien aan de stijgende vraag naar betaalbare woningen en het bereikbaar houden van de regio. Binnen de gebiedsalliantie Kromme Rijn wordt de samenhang op deze onderwerpen uitgewerkt met de gemeenten Bunnik en Wijk bij Duurstede. Regionaal: Gemeenten werken in MRU West-verband samen omdat de opgaven waar individuele gemeenten voor staan vaak grensoverschrijdend zijn of efficiënter en effectiever samen opgepakt kunnen worden. Daarnaast trekken MRU West gemeenten gezamenlijk op richting provincie en Rijk. Lokaal: Houten is onlosmakelijk onderdeel van de stedelijke regio Utrecht, als het gaat om wonen, werken en leven. Daarom is het in het belang van Houten om in regionaal verband te werken aan een gezonde, slimme en groene regio. Dat gebeurt aan de volgende bestuurlijk overlegtafels: • Bestuurlijk overleg IRP • Gezonde woon- en leefomgeving • Economische positionering • Klimaatneutrale regio • Duurzame bereikbaarheid • Groen en Landschap • Gebiedsalliantie Kromme Rijn • Gebiedsalliantie Zuidwest Enkele belangrijke overkoepelende onderwerpen op de bestuurstafels: • Uitvoering van het Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP) • Uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES) • Woondeal • Regiopoorten	Samen leven Groene en gezonde leefomgeving Werken en ondernemen	Houten levert voor het bestuursconvenant Samenwerking en het mobiliteitsconvenant een structurele bijdrage per inwoner, die jaarlijks wordt geïndexeerd en aangepast aan het aantal inwoners. Dit geldt ook voor de bijdrage aan voor de realisatie van het IRP. Dit gebeurt op basis van een mix percentage van 70% loonindex en 30% prijsindex. Voor 2027 wordt deze indexatie geraamd op 3,1%. Op basis van het aantal inwoners op 1 januari 2026 (50.952) heeft Houten de volgende bijdragen: € 75.692 voor het bestuursconvenant Samenwerking, € 20.643 voor het mobiliteitsconvenant en € 42.754 voor realisatie van het IRP. Ook draagt Houten bij aan deelname van de MRU West aan de Provada: € 7.880. De bijdrage aan de RES U16 is € 7.948. De totaalbijdrage aan MRU West: € 154.953. Houten neemt ook deel aan het convenant met de EBU/ROM (Economic Board Utrecht / Utrechtse Ontwikkel Maatschappij). Onze bijdrage is 1,00 euro per inwoner (bedrag in 2025) + jaarlijkse indexatie en komt voor 2027 op € 53.696.

5.5.2. Verbonden partijen in rekening en begroting

x € 1.000

Verbonden partij	Jaar	Prognose financiële bijdrage	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Prognose financieel resultaat
			1-jan	31-dec	1-jan	31-dec	
Gemeenschappelijke regelingen							
GGD Regio Utrecht (GGDrU)	2027	€ 2.728	€ 4.521	€ 4.619	€ 30.035	€ 28.765	€ 98
Afvalverwijdering Utrecht (AVU)	2027	€ 1.541	€ -	€ -	€ 20.791	€ 17.800	€ -
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	2026	€ -	€ 5	€ 6	€ 3	€ 3	€ -
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	2027	€ 3.399	€ 31.876	€ 31.744	€ 74.659	€ 94.002	€ 2.236
Werk en Inkomen Lekstroom (WIL)	2027	€ 19.086	€ -	€ -	€ 4.671	€ 2.470	€ -
Regionaal Archief Zuid Utrecht (RAZU)	2027	€ 403	€ 123	€ 87	€ 795	€ 679	€ -28
Omgevingsdienst Utrecht (ODU)	2027	€ 983	€ -	€ 3.200	€ -	€ 1.674	€ -
Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)	2027	€ 740	€ 2.398	€ 694	€ 7.373	€ 7.373	€ -

Vennootschappen en coöperaties						
Bank Nederlandse Gemeenten (dividend)*	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.
Vitens*	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.
Stedin Groep*	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.	€ n.n.b.

*Voor deze partijen hebben we geen informatie over de begroting tot onze beschikking.

5.6 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Een financieel gezonde gemeente is in staat om maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities te realiseren en tegelijkertijd voldoende financiële veerkracht te behouden om onverwachte tegenvallers op te vangen. Het uitvoeren van gemeentelijke taken brengt risico's en onzekerheden met zich mee. Deze zijn niet altijd te voorkomen, maar kunnen wel invloed hebben op beleidsdoelen, dienstverlening en de financiële positie.

Het is daarom van belang risico's tijdig te onderkennen, te signaleren en waar mogelijk te beheersen. Tegelijkertijd moet de gemeente beschikken over voldoende weerstandscapaciteit om financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij besteedbare deel van de algemene reserve.

In voorbereiding op de begroting 2027 hebben we het risicobeeld geactualiseerd. Daarbij is breder gekeken naar onzekerheden die invloed kunnen hebben op gemeentelijke doelen, uitvoering of financiële positie. Een deel van deze risico's is voldoende concreet om financieel te vertalen en mee te nemen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Daarnaast zijn bredere onzekerheden en aandachtspunten in beeld gebracht. Deze onderwerpen zijn op dit moment niet financieel vertaald, omdat zij nu niet als afzonderlijk financieel risico worden beoordeeld of omdat de financiële impact nog onvoldoende concreet is. Zij maken daarom geen onderdeel uit van de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze onderwerpen volgen we en betrekken we bij de verdere ontwikkeling van het risicomanagement. Hiermee ontstaat een basis om bij toekomstige actualisaties steeds beter te beoordelen welke onzekerheden financieel relevant zijn en welke vooral via sturing, monitoring of beheersmaatregelen aandacht vragen.

De gekwantificeerde risico's hebben onder meer betrekking op het sociaal domein, klimaatimpact op beheer en onderhoud, ontwikkeling van het gemeentefonds, inflatie en rente, verbonden partijen, cyberveiligheid, personele inzetbaarheid en continuïteit van dienstverlening.

Op basis van de huidige inzichten kwalificeren we het weerstandsvermogen van de gemeente Houten als uitstekend. De ratio weerstandsvermogen van de gemeente was per 31 december 2026 10,7. Met de actualisatie bij de begroting 2027 komt de ratio uit op 17,9. Dit laat zien dat we in staat zijn financiële tegenvallers en onzekerheden op te vangen zonder dat dit direct ten koste hoeft te gaan van het realiseren van beleidsdoelen. Wel neemt de financiële onzekerheid de komende jaren toe. Dit hangt samen met majeure opgaven, investeringen en onderhoud, gebiedsontwikkelingen, nieuwe ambities, krapte op de arbeidsmarkt en onzekerheid over toekomstige rijksmiddelen. Het blijft daarom van belang om financiële ontwikkelingen, risico's en beschikbare weerstandscapaciteit blijvend te monitoren.

In de tweede helft van 2026 is de nota risicomanagement en weerstandsvermogen geactualiseerd. Daarbij werken we de methodiek, rollen en werkwijze verder uit. Hiermee sluiten we aan op de stap die nu is gezet: risico's scherper in beeld brengen, financieel vertalen waar dat passend is en onzekerheden blijven volgen waar financiële vertaling nog niet aan de orde is.

Hierna gaan we in op de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Daarna lichten we de belangrijkste risico's toe die de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit bepalen. Tot slot presenteren we de financiële kengetallen, die gezamenlijk inzicht geven in de financiële positie van de gemeente Houten.

5.6.1. Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten af te dekken.

Voor de berekening van de ratio van de weerstandscapaciteit gaan we uit van de vrije algemene reserve als direct aanwezige (beschikbare) weerstandscapaciteit (zoals vastgesteld in de nota risicobeheersing). De

belangrijkste functie van de algemene reserve is het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Deze is per definitie niet geormerkt of bestemd.

Tabel 1. Beschikbare weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	31-12-2025	2026	2027
	Werkelijk	Prognose	Prognose
Vrij deel algemene reserve stand 1-1		12.850	38.775
Geprognosticeerde toevoeging	12.850	30.448	0
Geprognosticeerde onttrekking		4.523	1.555
Stelpost onvoorzien		0	0
Vrij deel algemene reserve	12.850	38.775	37.220

Het vrij besteedbare deel van de algemene reserve bedraagt naar verwachting eind januari 2027 € 37,220 miljoen.

De omvang van de stelpost onvoorzien hebben we in de afgelopen jaren begroot op basis van € 1,25 per inwoner. De komende jaren is er vanuit het bezuinigingsperspectief bepaald deze stelpost niet in te vullen. In het geval van een onvoorziene situatie, waar acuut middelen voor nodig zijn, wordt elders in de begroting dekking gezocht.

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen inventariseren we de risico's die we lopen bij het behalen van de beleidsdoelen. Voor deze risicoanalyse benoemen we de kenmerken van het risico. Deze kenmerken bestaan uit 1) de kans dat een gebeurtenis optreedt en 2) het effect dat de gebeurtenis met zich meebrengt. Door het toekennen van waarden aan de kansen en gevolgen berekenen we een risicoscore. Hiermee is het mogelijk deze op het juiste niveau te beheersen en de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen.

Dit krijgt binnen de organisatie vorm door een proces van risicomanagement. Hiervoor verwachten we een proactieve houding in de organisatie voor het signaleren, herkennen en beheersen van risico's en kansen. Dit doen we door een periodieke screening op risico's, het treffen van beheersmaatregelen en het periodiek agenderen en bespreken van risico's en kansen. Tenslotte evalueren we de uitkomst en beoordelen we de financiële positie aan de hand van de ratio weerstandsvermogen en de kengetallen.

De inventarisatie van de risico's en de kwantificering bedraagt naar de stand begroting 2027 2,1 mln. Een specificatie hiervan is opgenomen in een afzonderlijke bijlage Kwalitatieve risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen beoordelen we aan de hand van de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze relatie wordt de ratio weerstandsvermogen genoemd. De ratio gebaseerd op de actuele informatie bij deze begroting komt uit op:

$$\text{ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{kwantificering van de risico's 2027}} = \frac{€ 37.220.000}{€ 2.072.000} = 17,9$$

Ratio weerstandsvermogen

De verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's wordt het weerstandsvermogen genoemd. Deze verhouding geeft een beeld van de weerbaarheid van het opvangen van tegenvallers. Dit wordt uitgedrukt in de ratio weerstandsvermogen.

Een toereikend weerstandsvermogen voorkomt dat iedere financiële tegenvaller direct een bezuiniging vraagt of ten koste gaat van bestaande taken. Incidenteel kunnen deze financiële tegenvallers worden gedekt uit het weerstandsvermogen. Als er sprake is van structurele financiële tegenvallers zijn hier uiteraard op langere termijn maatregelen voor nodig om (indien nodig) de begroting structureel en reëel in evenwicht te laten zijn.

De omvang van de ratio is volgens de gestelde normen uit de nota risicomanagement te kwalificeren als *"Uitstekend"*. De ratio weerstandsvermogen van de gemeente was per 31 december 2026 10,7, met de actualisatie bij de begroting 2027 komt de ratio uit op 17,9.

5.6.2. Risicoprofiel

De uitvoering van gemeentelijk beleid brengt risico's en onzekerheden met zich mee, zowel financieel als organisatorisch. Binnen het risicoprofiel onderscheiden we risico's die financieel zijn ingeschat en zijn meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen, en bredere risico's en aandachtspunten die richting geven aan monitoring, beheersing of beleidsbijsturing. Niet elk risico laat zich op dit moment betrouwbaar financieel vertalen, maar kan wel relevant zijn voor de realisatie van doelen, de continuïteit van dienstverlening of de ontwikkeling van beleid.

Uit het risicoprofiel blijkt dat de grootste financiële onzekerheden vooral samenhangen met het sociaal domein en het beheer van de fysieke leefomgeving. De kostenontwikkeling binnen Jeugd en Wmo blijft het grootste afzonderlijke risico. Daarnaast hebben we risico's rond de klimaatimpact op wegen en instabiele oevers nadrukkelijker financieel zichtbaar gemaakt. Ook verbonden partijen, digitale veiligheid, ontwikkeling van het gemeentefonds en bestuurlijke/organisatorische onzekerheden blijven aandacht vragen.

Naast de financieel gekwantificeerde risico's hebben we bredere risico's en aandachtspunten geïnventariseerd. Binnen de fysieke leefomgeving gaat het bijvoorbeeld om riolering, klimaatadaptatie, areaaluitbreiding en grote fysieke projecten. Deze onderwerpen kunnen gevolgen hebben voor beheer, onderhoud, investeringsplanning en uitvoeringscapaciteit. Binnen ruimtelijke ontwikkeling spelen onzekerheden rond planontwikkeling, woningbouw, grondexploitatie, subsidies en cofinanciering, netcongestie en stikstof. Deze kunnen invloed hebben op de haalbaarheid, planning en financiële opzet van projecten. Ook binnen bedrijfsvoering en algemene middelen zijn aandachtspunten zichtbaar, zoals uitvoeringscapaciteit, arbeidsmarktkrapte, OZB-grondslagen, ombuigingsmaatregelen en evenementenbeleid. Deze onderwerpen zijn op dit moment niet als afzonderlijk financieel risico meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen, maar vragen wel aandacht in monitoring, sturing en verdere beleidsuitwerking.

Deze geïnventariseerde aandachtspunten volgen we binnen de reguliere sturing en P&C-cyclus en betrekken we bij de actualisatie van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen. Hiermee ontstaat een basis om bij toekomstige actualisaties steeds beter te beoordelen welke onzekerheden financieel relevant zijn en welke vooral via beleid, monitoring of beheersmaatregelen aandacht vragen.

5.6.3. FINANCIËLE KERNGETALLEN

We nemen financiële kengetallen op in de begroting om op een heldere manier inzicht te geven in hoe de gemeente er financieel voor staat. Deze cijfers helpen de raad, inwoners en andere betrokkenen om trends te volgen, risico's op tijd te herkennen en weloverwogen besluiten te nemen.

Het is belangrijk om de kengetallen niet afzonderlijk te beoordelen, maar altijd in samenhang te bekijken. Alleen dan ontstaat een volledig en betrouwbaar beeld van onze financiële positie. Een gezonde financiële situatie is in balans als er sprake is van: een aanvaardbare schuld, voldoende reserves, een structureel sluitende begroting, een beheersbare investering in gronden en voldoende ruimte om, als dat nodig is, de inkomsten via belastingen aan te passen.

Een minder gunstig kengetal hoeft niet meteen zorgelijk te zijn, zolang de andere kengetallen dit kunnen opvangen en de risico's beheersbaar blijven. Het draait uiteindelijk om het totaalbeeld en de vraag of we als gemeente financieel verantwoord en stabiel kunnen blijven opereren.

Tabel 2. Kengetallen

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1a. Netto schuldquote	45,8%	57%	41,3%	47,8%	49,8%	51,9%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	43,9%	57%	41,3%	47,8%	49,8%	51,9%
2. Solvabiliteitsratio	39,7%	29%	39,4%	38,0%	37,2%	36,0%
3. Grondexploitatie	4%	7%	6,9%	7,3%	7,5%	7,5%
4. Structurele exploitatieruimte	6,9%	0%	1,9%	0,3%	-0,3%	-1%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	97,3%	97%	104,9%	ntb	ntb	ntb

● Minst risicovol ● Neutraal ● Meest risicovol

Tabel 3. Signaleringswaarden kengetallen

Signaleringswaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
1a. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Toelichting kengetallen

1a. Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft aan hoeveel schulden de gemeente heeft in verhouding tot haar eigen inkomsten. Hoe hoger dit percentage, hoe meer schulden er zijn en hoe meer rente en aflossing we moeten betalen.

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat de gemeente soms ook geld uitleent, bijvoorbeeld aan woningcorporaties of andere partners, maken we een tweede berekening: de netto schuldquote zonder de doorgeleende bedragen. Dit laat zien hoe groot de échte schuld is als we de leningen aan anderen niet meerekenen. Zo krijgen we een zuiverder beeld van hoe gezond de gemeentefinanciën zijn.

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien hoe sterk we er financieel voor staan. Het zegt iets over de vraag: kunnen we de schulden en verplichtingen op de lange termijn betalen? We berekenen dit door het eigen vermogen (dat zijn alle reserves en het jaarlijkse resultaat) af te zetten tegen alles wat we bezitten en verschuldigd zijn. Hoe hoger dit percentage, hoe steviger we financieel in onze schoenen staan.

3. Grondexploitatie

De grondexploitatie laat zien hoeveel geld er vastzit in gemeentelijke grond (bijvoorbeeld voor woningbouw of bedrijventerreinen) ten opzichte van onze totale inkomsten. Deze gronden zijn bedoeld om later verkocht of ontwikkeld te worden. Het is belangrijk dat de waarde daarvan goed wordt bijgehouden. De accountant controleert jaarlijks of de waarde van de grond nog klopt, zodat we weten of we deze investeringen kunnen terugverdienen.

4. Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan of de gemeente financieel in balans is op de lange termijn. Of anders gezegd: verdienen we elk jaar genoeg om de vaste uitgaven te kunnen betalen? Als dit percentage positief is, dan houden we jaarlijks geld over en kunnen we investeren of sparen. Is het negatief, dan moeten we ingrijpen, bijvoorbeeld door structurele inkomsten te verhogen of uitgaven te verlagen.

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat zien hoe hoog de lokale belastingen (zoals de OZB) zijn in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Hiermee kunnen we beoordelen of er nog ruimte is om eventueel extra inkomsten op te halen via de belasting, als dat in de toekomst nodig zou zijn. Het geeft ook een beeld van de belastingdruk voor de inwoners en bedrijven.

5.7 Paragraaf Financiering

In deze paragraaf komen onderwerpen aan de orde die behoren tot het treasurybeleid van de gemeente, zoals liquiditeit en rente. Belangrijke uitgangspunten hiervoor zijn de Wet Financiering decentrale overheden (Fido) en onze regeling Treasury. De Wet Fido onderschrijft het belang van het bevorderen en transparant maken van het financieringsbeleid. Om die transparantie te bevorderen wordt een financieringsparagraaf in de begroting en de jaarstukken opgenomen. In de begroting lichten we de plannen op het gebied van financiering en treasury toe en in de jaarrekening gaan we in op de bereikte resultaten. Deze paragraaf financiering maakt ook inzichtelijk dat de financieringsactiviteiten zijn uitgevoerd conform de Wet Fido en onze regeling Treasury.

5.7.1. Doelstellingen beleid Treasury

De regeling Treasury onderscheidt de volgende doelstellingen op het gebied van geldstromen- en risicobeheer:

1. Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten voor het verkrijgen van de benodigde middelen tegen acceptabele condities.
2. Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.
3. Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
4. Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido / Wet Ruddo respectievelijk de limieten en richtlijnen van deze regeling.
5. Waarborgen dat de taken en verantwoordelijkheden op dit onderdeel duidelijk worden geregeld.

Via het vaststellen van de begroting geeft de gemeenteraad een mandaat af aan het college van burgemeester en wethouders om de in de financieringsparagraaf voorgestelde transacties ook daadwerkelijk te kunnen uitvoeren.

5.7.2. Ontwikkelingen en rentevisie

De financieringslasten - dat zijn de lasten gerelateerd aan het aangaan van kort- en langlopende leningen - worden bepaald door de omvang van de behoefte aan leningen en door de rentestand. Een gemeente heeft invloed op de hoogte van de leningbehoefte door de besluiten die zij neemt op bijvoorbeeld investeringsvoornemens. Op de rentestand heeft de gemeente echter weinig invloed. Deze wordt bepaald door wereldwijde en landelijke ontwikkelingen. Door de wereldwijde onrust en oorlogen zien we dat de rente stijgt en daarmee de lasten die wij hebben voor nieuw aan te trekken leningen of voor herfinancieringen. We zetten in op een zorgvuldig en verantwoord financieringsbeleid om (rente)risico's te beheersen. Hiervoor kijken we onder andere naar de renterisiconorm en het kasgeldlimiet. Een gemeente is verplicht om binnen deze normen te opereren.

Renterisiconorm

De renterisiconorm ziet toe op het renterisico op langlopende leningen. Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende rentestand op de rentelasten in geval van het aangaan van nieuwe leningen en bij renteherziening van bestaande geldleningen. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de langlopende leningen waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. Deze norm is op 20% van de lastenkant van de begroting gesteld en wordt afgezet tegen de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen. Uit tabel 2.6.1 blijkt dat wij meerjarig onder de norm uitkomen.

Tabel 1. Renterisiconorm

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
Stand van het begrotingstotaal (lasten)	160.122	153.551	150.031	150.680
Renterisiconorm 20% van de begroting	32.024	30.710	30.006	30.136
Renterisico op de vaste schuld	5.271	4.547	4.555	4.955
Ruimte onder risiconorm	26.753	26.164	25.451	25.181

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet ziet toe op het beperken van de renterisico op kortlopende leningen. De kasgeldlimiet is een vastgesteld percentage (8,5%), berekend over de lastenkant van de begroting. Zodra de kortlopende leningen (kasgeldleningen) drie kwartalen boven dit bedrag uitkomen, is de gemeente verplicht over te gaan tot consolidatie. De kortlopende schuld moet dan omgezet worden in een langlopende geldlening.

Voor 2027 zit ons kasgeldlimiet op € 14,9 miljoen. Met een zorgvuldige liquiditeitenplanning en leningenportefeuille is de prognose dat de gemeente zoals gewenst deze limiet in 2027 niet overschrijdt.

5.7.3. Gemeentefinanciering

De gemeente Houten bepaalt de leningbehoefte op basis van totaalfinanciering. Dit betekent dat we kijken naar het totaal aan inkomsten en uitgaven vanuit de exploitatie, investeringen en grondexploitaties, en de aflossing- en renteverplichtingen. We trekken dus in principe geen aparte leningen aan voor aparte investeringsprojecten.

Op basis van deze Programmabegroting 2027 en de bijbehorende investeringsplanning is een liquiditeitenprognose gemaakt voor de periode 2027-2030. Hieruit blijkt dat de gemeente de komende jaren een aantal forse leningen aan zal moeten trekken om de Programmabegroting 2027 te kunnen uitvoeren. De prognose van de leningbehoefte is uitgewerkt in tabel 2.6.2. De prognose is gebaseerd op vastgestelde besluiten en de in deze begroting opgenomen beleids- en investeringsvoornemens, maar houdt nog geen rekening met te verwachten geldstromen uit vastgestelde visiedocumenten, bijvoorbeeld gebiedsontwikkelingen zoals CMK. De leningbehoefte is passend bij een gemeente met deze omvang, investeringsbehoefte en bestaande aflossingsverplichtingen.

Tabel 2. Leningbehoefte

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Stand van de vast geldleningen op 1 januari	45.848	52.177	52.405	61.359	64.804	70.349
Begrote nieuwe vaste geldleningen	12.000	5.500	13.500	8.000	10.500	12.000
Aflossing in de loop van het jaar	5.671	5.271	4.547	4.555	4.955	6.080
Stand van de vaste geldleningen op 31 december	52.177	52.405	61.359	64.804	70.349	76.268

5.7.4. Omslagrente

De omslagrente is het gemiddelde rentepercentage over alle opgenomen leningen die gemeenten moeten doorberekenen aan interne investeringen en projecten. Middels onderstaand renteschema geven we inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

Tabel 3. Berekening omslagrente

Bedragen x € 1.000

	Renteschema	2027
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.245
b.	De externe rentebaten	- 28
	Totaal door te rekenen externe rente	2.217
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend	0
	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	28
d1.	Rente over eigen vermogen	0
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
	De aan de taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente	2.245

	(renteomslag)	
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.609
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	- 636
	Boekwaarde per 1-1-2027 integraal gefinancierd	160.864
	Berekend omslagrente percentage	1,4%
	Toegepast omslagrente percentage (afgerond)	1%

Op basis van bovenstaand overzicht is de berekende omslagrente 1,4%. Gemeenten mogen deze omslagrente met een marge van 0,5% naar boven of beneden afronden. We kiezen ervoor om de omslagrente naar beneden af te ronden tot 1%, zodat deze gelijk blijft aan de huidige omslagrente. We maken deze keuze omdat de effecten van het collegeprogramma apart worden doorberekend en om onze kapitaallasten stabiel te houden. Bij een volgende integrale actualisatie beoordelen we opnieuw of een aanpassing van de omslagrente nodig is.

5.7.5. Wet schatkistbankieren

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren moeten decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden. Het drempelbedrag is voor Houten maximaal 2% van het begrotingstotaal en bedraagt daarmee rond de € 3,2 miljoen.

5.7.6. Wet houdbare overheidsfinanciën (wet Hof)

De Wet Hof verplicht gemeenten om mee te helpen de Nederlandse overheidsschuld en het begrotingstekort binnen de Europese grenzen te houden. Dit betekent dat wij ervoor moeten zorgen dat onze eigen financiën structureel gezond en in balans blijven. We maken dit inzichtelijk door de berekening van het EMU-saldo. Dit saldo laat zien hoeveel geld er in één kalenderjaar écht in- en uitgaat bij gemeenten. Het geeft inzicht in de bijdrage van de gemeente Houten aan het nationale begrotingssaldo, zoals verplicht op grond van het BBV (artikel 17c). Het saldo wordt berekend door het exploitatiesaldo te corrigeren voor mutaties in vaste activa, voorzieningen en voorraden.

Tabel 4. Berekening van het EMU-saldo

EMU-saldo			Bedragen x € 1.000				
			Begroting				
			2026	2027	2028	2029	2030
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	- 2.847	- 1.995	- 3.239	- 3.454	- 4.440
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	- 6.800	- 1.995	4.504	798	757
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	- 1.640	- 2	- 2.526	100	- 844
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5.	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo			2.313	- 42	- 10.269	- 4.152	- 6.041

5.8 Paragraaf Subsidies

De gemeente verleent jaarlijks subsidies voor activiteiten waardoor de beleidsdoelen gerealiseerd worden. Inwoners en maatschappelijke organisaties kunnen hiervoor subsidieaanvragen indienen.

5.8.1. Verbetering subsidiestructuur

De gemeente werkt aan het verbeteren van de subsidiestructuur. We willen structurele subsidies uitsluitend verstrekken op grond van een subsidieregeling waarin de activiteiten waarvoor subsidie kan worden aangevraagd staan omschreven. Met dit doel hebben we begin 2026 de regelingen Sociale Basis Infrastructuur en Beschermd Thuis herzien. Subsidies die voorheen op grond van de Algemene subsidie verordening (Asv) werden verleend, hebben we ondergebracht in een regeling en exploitatiebijdragen zijn omgezet in een subsidie. Ook worden de regeling Groene daken en afwatering en de regeling Energietransitie in 2026 herzien. Daarnaast hebben we besloten grote, vaste subsidiepartners voortaan een begrotingssubsidie te verlenen. De volgende stap is om ook alle zogenaamde 'SPUK-subsidies' in een regeling onder te brengen. Dit moet ingeregeld zijn vanaf subsidiejaar 2028. Voor 2027 worden deze 'SPUK-subsidies' nog als incidentele subsidie verstrekt.

Daarnaast wil de gemeente beter en eerder inzicht geven in subsidiebedragen die kunnen worden aangevraagd. Van subsidies die vóór 1 september voorafgaand aan het subsidiejaar moeten worden aangevraagd publiceren we daarom een voorgenomen plafond. Zo weten aanvragers hoeveel subsidie zij maximaal kunnen aanvragen. De plafonds zijn echter pas definitief als de raad ze conform de Asv vaststelt.

Met de herziening van de regelingen wordt subsidie op transparante wijze verstrekt, ontstaat helderheid over de activiteiten waarvoor we subsidie verlenen en welke bedragen hiervoor beschikbaar zijn. Hiermee wordt de subsidiestructuur beter in lijn gebracht met de Awb.

5.8.2. Subsidieregelingen met een subsidieplafond

De gemeente verleent subsidies op grond van de volgende regelingen:

1. Regeling Kalenderjaarsubsidie maatschappelijke organisaties

Op grond van deze regeling kunnen maatschappelijke organisaties (op gebied van sociaal domein, veiligheid en handhaving, lokale media, vieringen & herdenkingen, en duurzaamheid en circulaire economie) subsidie aanvragen. De regeling is een doorontwikkeling van de Subsidieregeling Sociale Basis Infrastructuur. Ook hebben we subsidies die eerder onder de Asv zijn verleend en zogenaamde 'exploitatiebijdragen' opgenomen in de regeling.

De regeling kent per categorie activiteiten een apart subsidieplafond. Hierdoor kan bij de subsidieverlening geen verdringing meer plaatsvinden (waarbij subsidie voor de ene partij ten koste kan gaan van die van de andere partij). Het college heeft in juni de voorgenomen subsidieplafonds 2027 gepubliceerd op basis waarvan organisaties vóór 1 september 2026 hun aanvraag kunnen indienen. De raad wordt gevraagd de definitieve plafonds vast te stellen op basis waarvan subsidie verleend kan worden. De plafonds zijn geïndexeerd met 2,5%.

2. Regeling Beschermd Thuis 2027-2028

Op grond van de Subsidieregeling Beschermd Thuis kan subsidie worden aangevraagd voor activiteiten die bijdragen aan de doelen van het Uitvoeringsplan 'Op weg naar een beschermd thuis 2024-2028'. De regeling is in 2026 herzien en voorziet in een mogelijkheid voor kalenderjaarsubsidie voor activiteiten die bijdragen aan een van de vijf bouwstenen, en voor projectsubsidie voor vernieuwende projecten die bijdragen aan de doelen van het Uitvoeringsplan. Beide subsidies kennen een eigen subsidieplafond. Het college heeft in juni de voorgenomen plafonds voor 2027 en 2028 gepubliceerd, zodat organisaties vóór 1 oktober (meerjarige) subsidieaanvragen kunnen indienen. Middelen voor de regeling komen van de centrumgemeente Utrecht.

Omdat de subsidieperiode waarvoor kan worden aangevraagd twee jaar is, stellen we zowel het plafond 2027 als 2028 vast. Mocht met de begroting van 2028 blijken dat er minder middelen uit de centrumgemeente komen, dan kan het plafond 2028 eind 2027 alsnog lager worden vastgesteld. In de subsidiebeschikkingen nemen we een zogenaamd begrotingsvoorbehoud op, zodat ook de verleende subsidie kan worden verlaagd. In

zo'n geval stemmen we met de subsidieontvangers af wat dit betekent voor de uitvoering van de activiteiten.

De subsidieplafonds voor 2027 en 2028 zijn substantieel lager dan 2026. Dit komt omdat er voor 2027 al voor een bedrag van €292.508 meerjarige subsidie is toegezegd en voor 2028 een bedrag van € 284.896. In beide gevallen op grond van de oude regeling. Deze voor 2027 en 2028 reeds toegezegde bedragen zijn niet opgenomen in het subsidieplafond voor 2027 en 2028. In totaal is er dus voor 2027 €751.433 aan subsidie beschikbaar en voor 2028 €749.049. Het subsidieplafond wordt niet geïndexeerd, omdat hoogte van het plafond afhankelijk is van de bijdrage van de centrumgemeente.

3. Subsidieregeling Fonds Houten Samen

Op grond van de Subsidieregeling Fonds Houten Samen kunnen aanvragen voor activiteiten worden ingediend die bijdragen aan een zorgzame en krachtige samenleving. Aanvragen voor 2027 kunnen op vier momenten worden ingediend. Enkele activiteiten van het Fonds Houten Samen zijn overgeheveld naar de Regeling Kalenderjaarsubsidie maatschappelijke organisaties waardoor het plafond met eenzelfde bedrag is verlaagd. Het subsidieplafond wordt geïndexeerd met 2,5%. Daarnaast is er voor 2027 incidenteel €150.000 toegevoegd aan het fonds.

4. Subsidieregeling Evenementenfonds Houten 2024

Op grond van de Subsidieregeling Evenementenfonds kunnen aanvragen worden ingediend voor beeldbepalende en identiteitversterkende evenementen. Het subsidieplafond wordt voor 2027 niet geïndexeerd.

5. Subsidieregeling aanleg groene daken en afkoppelen en infiltreren regenwater Gemeentelijke Water- en Rioleringsplan 2026-2027

Huiseigenaren en vve's kunnen op grond van de regeling aanvragen indienen voor het aanleggen van een groen dak en het afkoppelen en infiltreren van regenwater. De regeling is in 2026 vernieuwd. Het subsidieplafond wordt niet geïndexeerd. Mochten van het budget voor 2026 middelen overblijven, dan wordt het subsidieplafond 2027 in 2027 eventueel verhoogd. Dit bedrag hevelen we in dat geval over naar 2027.

6. Subsidieregeling Energietransitie 2027

In september is de herziene Subsidieregeling Energietransitie vastgesteld. Op grond van deze regeling kunnen aanvragen worden ingediend voor activiteiten die bijdragen aan het energieneutraal maken van Houten.

7. Subsidieregeling isolatie koopwoningen gemeente Houten

Op grond van deze regeling kan subsidie worden aangevraagd voor isolatiemaatregelen van woningen in de gemeente Houten. De regeling en de beschikbare middelen komen voort uit de rijksbijdrage Nationaal Isolatieprogramma (NIP). De subsidieperiode loopt van 2024 tot en met 2028. Voor dit tijdvak wordt het plafond vastgesteld.

8. Subsidieregeling Windfonds Goyerbrug

Het Windfonds Goyerbrug is ingericht om de lusten en de lasten van het windpark 'Goyerbrug' eerlijk te delen met de omgeving. Hiertoe hebben de private initiatiefnemer en de gemeente gezamenlijk middelen beschikbaar gesteld. Aanvragen voor activiteiten kunnen worden ingediend door en voor inwoners en organisaties uit het gebied rondom 3 kilometer van het windpark Goyerbrug. De hoogte van het fonds is in 2019 vastgesteld door de gemeenteraad. Dit bedrag wordt vastgesteld als subsidieplafond. De looptijd van de regeling is 2 jaar. Daarom stellen we ook het subsidieplafond vast voor twee jaar.

9. Subsidieregeling Afgiftesystemen

In het najaar van 2026 stellen we regeling vast om subsidie te verlenen voor het installeren van afgiftesystemen, die geschikt zijn voor aardgasvrije warmteoplossingen, zoals warmtepompen. Hiermee draagt de regeling bij aan het aardgasvrij maken van de pilotwijk de Polders. De regeling gaat in per 1 januari 2027. Het subsidieplafond stellen we vast voor 2 jaar, dit is de looptijd van de regeling.

10. Vereveningsverordening sociale huur gemeente Houten 2025

Met deze regeling stimuleren we dat initiatiefnemers meer sociale huurwoningen realiseren dan het door de gemeente vastgestelde minimale percentage. Het fonds wordt gevuld door afdracht van initiatiefnemers van nieuwe woningbouwontwikkelingen en van verbouwingen naar woningen die niet zijn toegestaan binnen de

regels van het Omgevingsplan gemeente Houten. Dit betekent dat het plafond fluctueert, afhankelijk van de afdracht. Conform de vereveningsverordening wordt het subsidieplafond vastgesteld door het college. Het plafond is daarom niet opgenomen in onderstaand overzicht.

5.8.3. Vaststellen subsidieplafond

Voor bovenstaande subsidieregelingen stellen we de volgende subsidies beschikbaar middels een subsidieplafond. Deze plafonds stellen we, conform wettelijk voorschrift, apart van de begroting vast.

Maximale subsidie per regeling				
Naam regeling	Doel	2026*	2027	
Regeling Kalenderjaarsubsidie maatschappelijke organisaties**	t.b.v. maatschappelijke organisaties Sociaal domein, veiligheid, media, erfgoed, vieringen & herdenkingen en circulaire economie.	€ 1.301.105	€ 1.381.523	
Subsidieregeling Fonds Houten Samen	(Inwoners)initiatieven voor een zorgzame en krachtige samenleving .	€ 427.749	€ 364.520	
Subsidieregeling Evenementenfonds Houten 2024	Beeldbepalende en identiteitsversterkende evenementen .	€60.625	€60.625	
Subsidieregeling aanleg groene daken en afkoppelen en infiltreren regenwater Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan 2024-2027	Aanleggen van groene daken en afkoppelen regenwater door particuliere huiseigenaren.	€60.000	€60.000	
Subsidieregeling Energietransitie 2027	Activiteiten die bijdragen aan klimaatneutraal 2050.	€ 341.365	€350.000	
Subsidieregeling isolatie koopwoningen gemeente Houten 2025	Stimuleren isolatie koopwoningen in Houten.	€899.008	€900.000	
		2026	2027	2028
Regeling Beschermd Thuis 2027-2028- artikel 7 kalenderjaarsubsidies	Stimuleren zelfstandig wonen, ondersteuning in de wijk preventie & vroegsignalering.	€517.317	€ 368.925	€374.163
Regeling Beschermd Thuis 2027-2028– artikel 20 Projectsubsidies	Stimuleren zelfstandig wonen, ondersteuning in de wijk preventie & vroegsignalering.	nvt	€90.000	€90.000
		Tijdvak 2027-2028		
Subsidieregeling Windfonds Goyerbrug gemeente Houten 2026	Ondersteunen van initiatieven die ten goede komen aan inwoners binnen 3 kilometer van het windpark.	€150.000		
Subsidieregeling Afgiftesystemen gemeente Houten 2027 (regeling in de maak)		€50.000		

* Sommige subsidies werden in 2026 verleend op grond van een ander wettelijk voorschrift dan hier vermeld.

** De subsidie voor de regeling Kalenderjaarsubsidies wordt verhoogd t.o.v. het eerder gepubliceerde voornemen. Dit om middelen beschikbaar te stellen voor purple party en coming out day. De financiering van deze activiteiten wordt omgezet van inkoop naar subsidie en daarom toegevoegd aan het plafond. Daarnaast

was op de subsidie voor De Wiese ten onrechte geen indexering toegepast en is de subsidie voor 't Gebouw in lijn gebracht met de marktconforme huur die vanaf 2027 wordt gerekend.

5.8.4. Subsidieregelingen zonder subsidieplafond

1. Regeling Peuteropvang en Voorschoolse Educatie Houten

Inwoners die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag kunnen op grond van deze regeling subsidie aanvragen voor het deelnemen van peuters aan de peuteropvang van een voorschoolse voorziening. Daarnaast kan subsidie worden aangevraagd voor peuters met een verhoogd risico op ontwikkeling van taalachterstand, zodat zij kunnen deelnemen aan een peuteropvang van een voorschoolse voorziening met een gecertificeerd VVE-programma. Dit betreft een zogenaamde 'openeinderegeling'. De regeling kent geen subsidieplafond. Dit omdat alle inwoners en organisaties die aan de voorwaarden voldoen recht hebben op subsidie.

2. Subsidieregeling U-pas gemeente Houten

Inwoners met een laag inkomen kunnen een U-pas aanvragen. Hierop staat een jaarlijks tegoed dat besteedbaar is voor activiteiten. Met de U-pas kunnen inwoners korting krijgen op activiteiten. De U-pas-regeling is een 'openeinderegeling' en kent geen subsidieplafond. Dit omdat iedereen die aan de voorwaarden voldoet recht heeft op subsidie.

5.8.5. Begrotingssubsidies

Vanaf 2027 krijgen vijf organisaties een zogenaamde 'begrotingssubsidie'. Deze directe subsidieverlening (zonder subsidieregeling) is toegestaan wanneer is aangetoond dat er op basis van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde is voor de subsidie. Ter onderbouwing van deze directe subsidieverlening heeft het college in juni 2026 voornemens voor directe subsidieverlening vastgesteld en gepubliceerd. Ook heeft de gemeente in juni 2026 de bedragen gepubliceerd die in de begroting worden opgenomen. Dit omdat aanvragers vóór 1 september 2026 moeten weten hoeveel subsidie zij kunnen aanvragen. In het geval van Grijs naar Groen is een DEAB-besluit gepubliceerd.

Het betreft de volgende organisaties en maximale subsidiebedragen:

Begrotingssubsidies			
Naam organisatie	Doel subsidie	Verleend in 2026¹	2027
Stichting Regiobibliotheek Lek & IJssel ²	De bibliotheek centrum en Schoneveld.	€ 1.084.139	€ 1.118.506
Stichting 'vanHouten&co' ²	Uitvoering sociaal/maatschappelijk werk in de gemeente Houten.	€ 2.303.670	€ 2.385.681
Stichting Aan de Slinger ²	Theaterprogramma, cultuureducatie en reservering theaterinventaris.	€ 738.471	€ 758.589
Stichting Aan de Slinger ^{2/3}	Beheer en de exploitatie van het Cultuurcentrum Aan de Slinger (t.b.v. school, muziekschool en theater) in de gemeente Houten.	€ 516.587	€ 532.240
Stichting Ondernemersfonds Houten ⁴	Stimuleren van het ondernemersklimaat in de gemeente Houten.	€ 535.000	€ 535.000
Stichting Sport Houten ²	Stichting Sport Houten geeft uitvoering aan de Visie op sport en bewegen in Houten.	€ 148.392	€ 153.200
Grijs naar Groen/Bakels Veste Beheer B.V. ⁵	Het geven van gratis technisch advies aan inwoners voor verduurzaming van hun woning.	€ 14.428	€ 19.712

Totaal begrotingssubsidies		€ 5.340.687	€ 5.502.928
-----------------------------------	--	--------------------	--------------------

1. Deze subsidies werden in 2026 verleend op grond van een ander wettelijk voorschrift dan hier vermeld.
2. Deze subsidies zijn geïndexeerd met een gecombineerde loon-/prijsindex.
3. Stichting Aan de Slinger krijgt naast de activiteitsubsidie een subsidie voor het beheer en de exploitatie van het Cultuurcentrum. Hiervoor onderhoudt de stichting zowel de school als het theater, beide gevestigd in het Cultuurcentrum. Ook biedt de Stichting ruimte aan het Houtens Muziek Collectief.
4. De subsidie voor Stichting Ondernemersfonds Houten wordt, zoals vastgelegd in het convenant tussen gemeente en het Ondernemersfonds, berekend op basis van de OZB op niet-woningen. Omdat nog niet bekend is wat de OZB in 2027 zal zijn, verhogen we deze subsidie nu niet. Als de OZB-inkomsten bekend zijn, wordt het subsidiebedrag met de Bestuursrapportage in 2027 hierop aangepast.
5. De hoogte van de subsidie voor Grijs naar Groen is gebaseerd op het aantal koopwoningen in de gemeente.

5.8.6. Incidentele subsidies

Op grond van de Awb kan de gemeente incidenteel (zonder subsidieregeling) subsidie verlenen voor een periode van ten hoogste vier jaar. Voor deze incidentele subsidies wordt geen plafond vastgesteld. Dit omdat op moment van schrijven niet bekend is welke incidentele subsidies we gaan verlenen. Incidentele subsidies kunnen alleen verleend worden als voor het doel van de subsidie voldoende financiële middelen beschikbaar zijn in de begroting. Voor 2027 worden alle zogenaamde 'SPUK-subsidies' nog als incidentele subsidie verleend.

5.8.7. Totaal beschikbare subsidies

Los van de subsidies die we incidenteel verlenen en die we verlenen op grond van 'openeinderegelingen' is het totale subsidiebedrag als volgt:

	2026¹	2027²
Totaal regelingen	€ 3.607.169	€ 3.775.593
Totaal begrotingssubsidie	€ 5.340.687	€ 5.502.928
Totaal subsidie	€ 8.947.856	€ 9.278.521

1. Deze subsidies werden in 2026 verleend op grond van een ander wettelijk voorschrift dan hier vermeld.
2. Het totale subsidiebedrag voor het Windfonds en de regeling Afgiftesystemen wordt in deze berekening toegerekend naar 2027. Wanneer de fondsen in 2027 niet zijn uitgeput, wordt het restant verleend voor 2028. In dat geval wordt het resterende bedrag overgeheveld.

5.9 Paragraaf WOO

De Wet open overheid (Woo) regelt het recht op toegang tot publieke informatie over alles wat de gemeente doet. De wet is bedoeld om te zorgen voor een transparante en open overheid. Zodat iedereen geïnteresseerde die publieke informatie wenst, deze ook kan opvragen. Artikel 3.5 van de Woo regelt de zogenaamde openbaarheidsparagraaf. Dit wetsartikel verplicht ons om in onze begroting aandacht te besteden aan hoe wij via de beleidsvoornemens invulling geven aan de uitvoering van de Woo. In onze jaarstukken doen we vervolgens verslag van de voortgang van de uitvoering ervan.

De uitvoering van deze openbaarheidsparagraaf richt zich op drie pijlers:

- **Actieve openbaarmaking:** de gemeente moet uit eigen beweging informatie openbaar maken, d.w.z. online publiceren, in plaats van te wachten op een verzoek.
- **Passieve openbaarmaking:** dit betreft de afhandeling van individuele Woo-verzoeken (verzoeken om informatie). Er geldt een afhandeltermijn van vier weken, met een maximale verdaging van twee weken.
- **Verbetering van informatiehuishouding:** dit betreft de kwaliteit, inrichting en toegankelijkheid van de documentenhuishouding en digitale systemen binnen het bestuursorgaan.

5.9.1. Actieve openbaarmaking

Ons beleid is om in lijn met de wettelijke verplichting voor bepaalde informatiecategorieën in fases toe te werken naar actieve openbaarheid. We zetten ook in 2027 de implementatie van de wet, gericht op dit onderdeel, voort. Hiervoor ontsluiten we via ons eigen ingerichte informatieplatform [Open Houten | Gemeente Houten](#) gefaseerd verschillende categorieën van informatie; zoals alle beslissingen op ontvangen Woo-verzoeken inclusief de verstrekte informatie, organisatiegegevens, bestuurs- en raadsstukken, begrotingen, jaarrekeningen en jaarverslagen, bekendmakingen, lokale regelgeving en onderzoek en cijfers. We werken verder aan de inrichting en uitbreiding van ons platform Open Houten.

5.9.2. Passieve openbaarmaking

Volgens de Woo kan eenieder een verzoek indienen om publieke informatie openbaar te maken. Daarbij is het uitgangspunt dat alles openbaar wordt, tenzij een zwaarwegend belang zich daartegen verzet. Inmiddels is er de nodige jurisprudentie met betrekking tot de afwijzing van documenten op grond van persoonlijke beleidsopvattingen. Hierin valt te lezen dat er altijd een deugdelijke motiveringsgrond moet zijn om tot een afwijzing van verstrekking te komen. We zien een ontwikkeling in de ontvangen Woo-verzoeken. Regelmatig vragen verzoekers alle documenten op die te maken hebben met een bepaald onderwerp en ook slaan deze verzoeken steeds vaker op perioden die langer geleden zijn. Dit heeft tot gevolg dat de zoekslag gericht is op een omvangrijk aantal documenten. Een goed ingericht informatiesysteem is van groot belang, zodat documenten sneller vindbaar zijn.

5.9.3. Verbetering van de informatiehuishouding

Essentieel voor een efficiënte uitvoering van de Woo is dat onze informatiehuishouding op orde is. Het nieuwe zaakstelsel ondersteunt dat uitgangspunt, we werken zaakgericht en bundelen informatie en documentatie. De informatiehuishouding optimaliseren we door het faciliteren van toegankelijke dossiers en uniforme werkprocessen.

Meer inhoudelijke details zijn te vinden in de paragraaf Bedrijfsvoering.

6. Financiële begroting

De Financiële begroting en bijlagen geven een volledig beeld van de financiële positie van de gemeente Houten. Hierin zijn alle relevante cijfers, prognoses en analyses opgenomen die nodig zijn om de begroting te beoordelen.

Deze hoofdstukken bestaan uit verschillende onderdelen, elk met een eigen focus: van de geprognoseerde balans en het investeringsprogramma tot de reserves en voorzieningen, en van de incidentele lasten en baten tot een overzicht van alle lasten en baten, een productenraming en een overzicht van de verschillende taakvelden binnen de gemeentelijke organisatie.

Door deze onderdelen samen te brengen, bieden deze hoofdstukken het college, de gemeenteraad en andere belangstellenden inzicht in de financiële positie, de risico's, de beschikbare middelen en de prioriteiten van de gemeente.

6.1 Uitgangspunten begroting

In dit hoofdstuk lichten we de algemene begrotingsregels en de uitgangspunten nader toe. Deze uitgangspunten zijn door de raad vastgesteld bij de perspectiefnota 2027 (hoofdstuk 4 uit de perspectiefnota 2027) en vormen de basis voor de programmabegroting 2027.

De toelichting beschrijft hoe de algemene regels worden toegepast bij het opstellen van de begroting, welke budgetten worden geïndexeerd en op welke wijze we de structurele en incidentele effecten hiervan inzichtelijk maken. Hiermee borgen we een eenduidige en transparante financiële kaderstelling, in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de bestuurlijke uitgangspunten van de gemeente.

Bij de opstelling van de Programmabegroting 2027 blijft het uitgangspunt dat de gemeente voldoet aan de voorwaarden voor repressief toezicht. Dit betekent dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten, ramingen realistisch en voldoende onderbouwd zijn en financiële knelpunten niet worden doorgeschoven naar toekomstige jaren. De begroting moet daarbij niet alleen voor 2027 sluitend zijn, maar ook een financieel houdbaar meerjarig perspectief bieden. De provincie Utrecht beoordeelt de begroting aan de hand van het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader. Daarbij kijkt zij onder meer naar het begrotingssaldo, de structurele financiële positie, de inzet van reserves, de beschikbare weerstandscapaciteit en de beheersing van financiële risico's.

6.1.1. Algemene Uitkering

Voor de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 gaan we uit van de uitkomsten van de meicirculaire 2026 en de daarin opgenomen uitkeringsfactoren. Deze uitkomsten zijn reeds verwerkt in de Perspectiefnota 2027 en vormen daarmee het uitgangspunt voor de verdere uitwerking van de Programmabegroting 2027. Voor de berekening van de algemene uitkering hanteren we het systeem van constante prijzen. Dit betekent dat we voor 2027 uitgaan van lopende prijzen en dat we voor de jaren 2028-2030 rekenen met constante prijzen.

6.1.2. Indexatie

Voor de berekening van prijsontwikkelingen gaan we uit van de meest recente ramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Voor de Programmabegroting 2027 rekenen we met een prijsindex van 2,5%. Dit percentage vormt een financieel uitgangspunt voor de begrotingsopstelling.

Jaar	CEP maart 2025	CEP maart 2026	Vershil
2026	2,70%	2,90%	0,20%
2027	-	2,50%	2,50%
Totaal			2,50%

Tabel 1: Berekening prijsindexcijfer (in percentages)

Het prijsindexcijfer is gebaseerd op de raming voor de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (pbbp) 2027 uit het Centraal Economisch Plan (CEP) 2026 van het CPB. Conform de gemeentelijke indexeringsystematiek passen we een correctie toe wanneer de raming voor het voorgaande jaar meer dan één procentpunt afwijkt van de meest recente CPB-raming. Omdat het verschil tussen de raming voor 2026 uit het CEP 2025 en het CEP 2026 slechts 0,2 procentpunt bedraagt, wordt geen correctie toegepast. Het prijsindexcijfer voor 2027 komt daarmee uit op 2,5%.

Uitgaven (lasten)

Voor de uitgavenkant van de begroting geldt als uitgangspunt dat beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk worden ingezet. Reguliere budgetten worden daarom niet automatisch geïndexeerd. Per budget beoordelen we in hoeverre indexatie noodzakelijk is en of we kostenontwikkelingen binnen de bestaande financiële kaders kunnen opvangen. Hiermee wordt bijgedragen aan een financieel houdbare begroting en blijft ruimte beschikbaar voor toekomstige bestuurlijke afwegingen. Tevens geven we invulling aan de afspraken uit het

Coalitieakkoord 2026-2030 om beschikbare middelen zoveel mogelijk in te zetten voor maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities.

Specifieke uitgangspunten voor budgetten:

- Reguliere budgetten worden niet automatisch geïndexeerd. Perspectiefnota 2027 10.
- Bij meerjarige contracten wordt rekening gehouden met contractueel overeengekomen indexeringen, voor zover deze niet binnen bestaande budgetten kunnen worden opgevangen. Voor onverwachte en substantiële prijseffecten wordt een beperkte reservering opgenomen.
- Voor budgetten waarvan de omvang afhankelijk is van ontwikkelingen in aantallen inwoners, huishoudens, woningen of andere objectieve kenmerken, wordt uitgegaan van de meest actuele kerngegevens. Hierbij worden volumemutaties verwerkt, maar wordt geen aanvullende prijsindexatie toegepast bovenop de vastgestelde begrotingsrichtlijnen.
- Voor bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen worden de vastgestelde begrotingen van de betreffende gemeenschappelijke regelingen als uitgangspunt gehanteerd. Er wordt geen afzonderlijke gemeentelijke indexatie toegepast.
- Voor verzekeringen wordt aangesloten bij de grondslag die geldt voor de premieberekening. Bij verzekeringen waarvan de premie afhankelijk is van het aantal inwoners, wordt uitgegaan van de vastgestelde inwoneraantallen uit de kerngegevens. De premie per inwoner mag daarbij worden geïndexeerd met 2,5%. Bij verzekeringen waarvan de premie is gebaseerd op een percentage van de verzekerde waarde, wordt de verzekerde waarde geïndexeerd met 2,5%.

Inkomsten (baten)

Voor de inkomstenkant van de begroting gaan we uit van een trendmatige ontwikkeling van belastingen, heffingen, tarieven en overige inkomsten, voor zover de gemeente bevoegd is deze aan te passen. Hiermee voorkomen we dat stijgende kosten volledig ten laste komen van het begrotingssaldo en dragen we bij aan een financieel gezonde en houdbare begroting. Wanneer inkomsten worden begrensd door wettelijke voorschriften, contractuele afspraken of andere vastgestelde kaders, worden deze als uitgangspunt gehanteerd.

Voor de Programmabegroting 2027 gelden daarbij de volgende uitgangspunten:

- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) wordt jaarlijks geïndexeerd. Het percentage voor 2027 is 3%, afkomstig uit de landelijke meicirculaire 2026. Op deze wijze behoudt de opbrengst haar reële waarde en blijft de ontwikkeling van de lokale belastingopbrengsten in lijn met de landelijke uitgangspunten.
- De opbrengst van de toeristenbelasting wordt verhoogd met 2,5%. Hiermee wordt aangesloten bij de gebruikelijke trendmatige indexatie, zodat de opbrengst haar reële waarde behoudt.
- Leges en heffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt van kostendekkendheid, conform de bepalingen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- Verhuur accommodaties (baten): De tarieven van sport- en welzijnsaccommodaties worden jaarlijks per 1 augustus aangepast overeenkomstig de vastgestelde indexeringssystematiek. Hiermee wordt aangesloten bij de bestaande contractuele afspraken en de gebruiksperiodes van de accommodaties.
- Voor overige inkomsten wordt aangesloten bij bestaande afspraken, contractuele verplichtingen en vastgestelde beleidskaders.

Budgetten (baten en lasten) afhankelijk van kerngegevens

Voor een aantal budgetten bestaat een directe relatie tussen de omvang van het budget en de ontwikkeling van objectieve kerngegevens, zoals het aantal inwoners, huishoudens of cliënten. De hieruit voortvloeiende budgetaanpassingen merken we aan als autonome ontwikkelingen. Voor voorstellen tot budgetaanpassing als gevolg van autonome groei moet een duidelijke onderbouwing worden aangeleverd. Daarbij gaan we uit van de formule $P \text{ (prijs)} \times Q \text{ (hoeveelheid)}$. Voor de Programmabegroting 2027 geldt als uitgangspunt dat de prijscomponent (P) niet stijgt en dus op 0% indexatie wordt gesteld. Een eventuele budgetaanpassing kan uitsluitend voortvloeien uit wijzigingen in de hoeveelheid (Q), waarbij aansluiting wordt gezocht bij de meest actuele kerngegevens. De ontwikkeling van het aantal inwoners kan bijvoorbeeld van invloed zijn op legesopbrengsten van burgerzaken, de kosten van verkiezingen, bijdragen aan onder meer de VNG en verzekeringskosten. Daarnaast kan de ontwikkeling van de leeftijdsopbouw van de bevolking invloed hebben op de kosten voor de Jeugdwet en de Wmo.

Gegeven	Begrotingsrichtlijnen 2027			
	2027	2028	2029	2030
Totaal aantal woningen	21.825	22.336	22.818	23.472
Prognose woningbouwproductie	511	482	654	654
Gemiddelde woningbezetting	2,35	2,33	2,31	2,26
Aantal inwoners, totaal	51.391	52.069	52.754	53.011
Aantal éénpersoonshuishoudens	6.336	6.514	6.687	6.802

Tabel 2: Kerngegevens

Budgetten gerelateerd aan specifieke contracten op gebied van jeugdhulp en wmo

Voor een deel van de uitgaven binnen de Jeugdwet en de Wmo gelden afwijkende indexeringsafspraken. Voor deze budgetten sluiten we aan bij de indexeringsmethodieken die contractueel zijn overeengekomen met aanbieders en bij de landelijke richtlijnen van de VNG. Omdat de definitieve indexeringspercentages veelal pas bekend worden nadat de (primitieve) begroting 2027 is opgesteld, worden de betreffende budgetten niet direct geïndexeerd binnen de programma's. Bij het opstellen van de begroting nemen we daarom een reservering op voor de verwachte indexatie van deze contracten. Zodra de definitieve indexeringspercentages beschikbaar zijn, verwerken we de benodigde middelen in de betreffende budgetten. Hiermee borgen we dat de begroting aansluit bij de contractuele verplichtingen en de meest actuele indexeringsafspraken.

Onderwerp	Grondslag indexering
Maatwerk ZIN Wmo	Overheidsbijdrage in de arbeidskosten-ontwikkeling (OVA-index) ¹
Huishoudelijke Hulp Wmo	OVA-index
Hulpmiddelen Wmo	Consumenten Prijs Index (CPI) ²
Individuele voorzieningen Jeugd	OVA-index
PGB's	OVA-index
SAVE	OVA-index
Essentiële functies Jeugd	80% OVA en 20% PPC ³
Leerlingenvervoer	NEA-index (Panteia)
Regiotaxi	NEA-index (Panteia)

1. OVA: <https://www.nza.nl/documenten/vragen-en-antwoorden/wat-is-het-prijsindexcijfer-voor-personele-kosten>
2. CPI: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83131ned/table?fromstatweb>
3. Er wordt aangesloten bij de indexeringsystematiek van het LTA.

6.1.3. Subsidies

Subsidies vormen een belangrijk instrument voor het realiseren van maatschappelijke doelstellingen en activiteiten binnen de gemeente Houten. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2027 gaan we voor zowel uitgaande als inkomende subsidies uit van de meest actuele financiële en inhoudelijke inzichten. Hierbij houden we rekening met vastgestelde loon- en prijsontwikkelingen, subsidiebeschikkingen en overige relevante afspraken.

Uitgaande subsidies

Subsidies vormen voor veel maatschappelijke organisaties een belangrijke bron van inkomsten en dragen bij aan het realiseren van maatschappelijke doelstellingen binnen de gemeente Houten. Om rekening te houden met loon- en prijsontwikkelingen gaan we bij het opstellen van de Programmabegroting 2027 uit van indexatie van de beschikbare subsidiebudgetten. Voor de Programmabegroting 2027 gelden de volgende uitgangspunten:

- Te verstrekken subsidies worden geïndexeerd met 2,5%.
- Voor subsidies waarbij een substantiële looncomponent onderdeel uitmaakt van de kostenstructuur, wordt een gesplitste indexering toegepast. Daarbij wordt het prijsgevoelige deel geïndexeerd met 2,5% en de looncomponent met 4,1%.

Inkomende subsidies

Voor te ontvangen subsidies en rijksbijdragen gaan we uit van de meest recente beschikking of subsidieverlening voor het betreffende begrotingsjaar. Als de beschikking voor het begrotingsjaar nog niet beschikbaar is, gaan we uit van de meest actuele inzichten. Perspectiefnota 2027 12 4.

6.1.4. Personele budgetten

Loonindexatie

Loonindexatie wordt toegepast op de salarislasten, personeelsgerelateerde budgetten en de bijdrage aan het Sociaal Team. De sociale lasten hebben we geraamd op basis van de gegevens die per 31 mei 2026 beschikbaar waren. De huidige cao loopt tot 1 april 2027. Omdat nog niet bekend is welke loonafspraken daarna worden gemaakt, hebben we in de begroting een stelpost opgenomen op basis van de verwachte loonontwikkeling. Voor 2027 gaan we uit van een loonindexatie van 4,1%, gebaseerd op de prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (%) uit het Centraal Economisch Plan (CEP) 2026 van het Centraal Planbureau. Zodra een nieuwe cao is vastgesteld, passen we het budget hierop aan.

Overhead

Overhead omvat de kosten van ondersteunende functies en voorzieningen, zoals huisvesting, ICT, personeelszaken, financiële administratie, juridische ondersteuning en management. In 2025 hebben we de verdeling van de formatie over de taakvelden geactualiseerd, zodat de toerekening van personeelskosten beter aansluit bij de feitelijke werkzaamheden en de geldende verslaggevingsregels. De overheadkosten rekenen we toe op basis van de directe loonkosten. Deze methode wordt door het merendeel van de gemeenten toegepast en zorgt voor een transparante en consistente kostentoerekening. Bij nieuwe formatievoorstellen houden we naast de salarislasten rekening met de kosten voor ondersteuning en bedrijfsvoering. Hiervoor gaan we uit van een gemiddelde overheadopslag van € 10.000 per fte.

6.1.5. Actualiteiten

De financiële positie van gemeenten wordt beïnvloed door landelijke ontwikkelingen, wijzigingen in wet- en regelgeving en besluiten van het Rijk. Voor de Programmabegroting 2027 zijn met name het gemeentefonds, de ontwikkelingen binnen de jeugdzorg, het coalitieakkoord van het kabinet en de verwerking van onderuitputting van belang.

Nieuw verdeelmodel gemeentefonds

Sinds 1 januari 2023 geldt een nieuw verdeelmodel voor het gemeentefonds. Gemeente Houten behoort tot de nadeelgemeenten en ondervindt op basis van het huidige model een structureel nadeel van circa € 103 per inwoner. Het kabinet heeft besloten het ingroeipad van de herverdeling tot 1 januari 2029 te bevriezen. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt op basis van de huidige inzichten.

Jeugd

Het Rijk heeft aanvullende maatregelen aangekondigd binnen de Hervormingsagenda Jeugd, waaronder een verkorting van de gemiddelde trajectduur en de invoering van een eigen bijdrage. Vanaf 2028 is hiervoor al een financieel effect verwerkt in het gemeentefonds. Voor de bijbehorende risico's is een stelpost opgenomen in de begroting. Daarnaast brengt de commissie Van Ark begin 2027 advies uit over de financiële compensatie voor de jeugdzorg vanaf 2028. Eventuele financiële gevolgen verwerken we nadat hierover landelijke besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Coalitieakkoord kabinet Jetten

Het coalitieakkoord 2026-2030 van het kabinet Jetten bevat op dit moment beperkt nieuw beleid met directe financiële gevolgen voor gemeenten. Voor de Programmabegroting 2027 hebben we uitsluitend de effecten verwerkt die door het Rijk zijn geconcretiseerd en opgenomen in de meicirculaire 2026.

Stelpost onderuitputting

Het Rijk en de provinciale toezichthouders bieden gemeenten onder voorwaarden ruimte om specifieke stelposten voor onderuitputting op te nemen. Op basis van de financiële verkenningen en de bijlage

Investeringen in Perspectief wordt voor gemeente Houten uitgegaan van een stelpost voor onderuitputting van kapitaalslasten van 10%. Deze stelpost hebben we verwerkt in de Perspectiefnota 2027.

6.2 Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans geeft inzicht in de verwachte ontwikkeling van de bezittingen en verplichtingen van de gemeente in de periode 2027–2030. De balans laat zien hoe investeringen, reserves, voorzieningen en schulden zich in de komende jaren ontwikkelen en vormt daarmee een onderdeel van het financieel meerjarenperspectief.

De omvang van de vaste activa neemt toe door de investeringsopgaven die in de begroting zijn opgenomen. Deze worden grotendeels gefinancierd via de schuldpositie en via bestemmingsreserves. De reserves laten in de periode 2027–2030 een stijgende trend zien. Tegelijkertijd neemt de schuldpositie toe, passend bij de omvang van de investeringsprogrammering.

Bij de uitwerking van de balans hebben we gebruikgemaakt van de meest recente jaarrekening standen en hebben we rekening gehouden met meerjarige reeds vastgestelde investeringen, onderhoud en de daarmee toenemende financiële behoefte.

Bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	2.217	2.197	2.177	2.157	2.137	2.117
Materiële vaste activa	143.469	136.689	134.754	139.278	140.096	140.873
Financiële vaste activa	3.837	3.665	3.491	3.337	3.181	3.024
Totaal vaste activa	149.523	142.551	142.045	144.772	145.414	146.014
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	10.937	10.937	10.937	10.937	10.937	10.937
Uitzettingen	19.825	19.797	21.750	23.659	25.775	27.429
Liquide middelen	10	0	1000	1000	1000	1000
Overlopende activa	6.584	6.584	6.584	6.584	6.584	6.584
Totaal vlottende activa	37.356	37.318	40.271	42.180	44.296	45.950
Totaal activa	186.879	179.869	180.693	186.952	189.710	191.964
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Reserves	62.463	68.768	68.185	70.581	70.945	70.555
Resultaat boekjaar	11.812	1.186	3.010	391	-396	-1.397
Voorzieningen	14.070	12.681	12.690	10.894	11.030	10.255
Vaste schuld	46.012	51.741	51.695	59.973	63.018	67.438
Totaal vaste passiva	134.357	134.376	135.580	141.839	144.597	146.851
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schuld	15.870	8.841	8.461	8.461	8.461	8.461
Overlopende passiva	36.652	36.652	36.652	36.652	36.652	36.652
Totaal vlottende passiva	52.522	45.493	45.113	45.113	45.133	45.133
Totaal passiva	186.879	179.869	180.693	186.952	189.710	191.964

6.3 Investeringsen

Als gemeente investeren we in voorzieningen die het dagelijks leven in Houten beter, veiliger en duurzamer maken, zoals wegen, fietspaden, schoolgebouwen, sportaccommodaties, een aantrekkelijke openbare ruimte en een betrouwbare digitale infrastructuur. We doen deze investeringen niet alleen voor vandaag, maar vooral voor morgen. Grote projecten, zoals een brug, school of sporthal, hebben een levensduur van tientallen jaren. De kosten worden gespreid over de jaren waarin inwoners van deze voorzieningen gebruikmaken, zodat de financiële lasten eerlijk worden verdeeld.

Voor de periode 2027–2030 is een investeringsprogramma opgesteld met een omvang van € 7,9 miljoen in 2027, oplopend tot € 9,0 miljoen in 2030. Dit komt bovenop het lopende investeringsprogramma met projecten die eerder zijn gestart en nog in uitvoering zijn.

Toekomstige stedelijke ontwikkelingen, zoals Centrum-Molenzoom, de Koppeling en Houten-Oost zijn nog niet volledig in de programmering opgenomen. Deze projecten voegen we toe zodra de financiële uitwerking en besluitvorming zijn afgerond.

Deze eerste aanzet voor het investeringsprogramma vormt het vertrekpunt voor verdere doorontwikkeling, zodat het programma kan worden benut voor sturing op de financiële opgave en het maken van afgewogen keuzes in de komende jaren.

Onderstaand overzicht geeft een doorkijk naar de reeds geplande investeringen. Voor het volledige en gedetailleerde overzicht verwijzen we naar bijlage 4.5 overzicht investeringen.

Tabel 1. Meerjarige investeringsprogramma 2027-2030

Investeringsplanning	2027	2028	2029	2030
<i>Afval</i>	331	251	218	291
<i>Beheer openbare ruimte</i>	5.311	10.617	6.970	7.384
<i>ICT</i>	379	218	218	258
<i>Sportvelden</i>	386	1.352	472	101
<i>Water-en rioleringsplan</i>	1.556	1.286	1.215	1.008
TOTAAL	7.962	13.725	9.093	9.042

6.3.1. Vrijgave investeringskredieten

Met de vaststelling van de programmabegroting 2027 vraagt het college de raad om goedkeuring voor de uitgaven van investeringsprojecten die in 2027 plaatsvinden, voor zover deze nog niet eerder zijn vrijgegeven. Het gaat hierbij om de investeringen die in het onderstaande overzicht zijn opgenomen. Deze kredieten dienen formeel door de raad te worden vastgesteld voordat uitvoering kan plaatsvinden.

Uitzondering vormen de vervangingsinvesteringen. Deze worden jaarlijks met de programmabegroting vrijgegeven en zijn grotendeels gebaseerd op de eerder door de raad vastgestelde plannen, zoals het Rioleringsplan 2024–2027. Nieuwe investeringen, die een afzonderlijk raadsbesluit vereisen, worden niet automatisch met de vaststelling van de begroting vrijgegeven en vallen buiten deze vrijgave.

Door de vrijgave van de kredieten kunnen we uitvoering geven aan de geplande investeringsprojecten in 2027. Hiermee vormt dit een belangrijk bestuurlijk en financieel beslismoment in de Programmabegroting omdat het de daadwerkelijke inzet van middelen mogelijk maakt en de continuïteit van de gemeentelijke voorzieningen waarborgt.

In onderstaande tabel hebben we een overzicht opgenomen van de investeringen, waarvoor de raad in deze begroting wordt gevraagd de kredieten vrij te geven.

Tabel 2. Vrijgave investeringskredieten 2027 (zonder MJIP, deze wordt apart bij de Raad aangevraagd)

Investeringskredieten	2027
Bewonersmaatregelen:afkop.daken 2027	30.000
Bewonersmaatregelen:groene daken 2027	20.000
Buis leunhekwerk	17.760
Cocon en buitenbak	20.040
D-niveau: Provincialeweg	557.320
D-niveau: Rondweg De Veste-De Campen	170.030
Dug-out	12.000
Gravel honk- en softbal (vervangen voor Barotop)	151.087
Groeiplaatsverbetering 2027	63.060
Hybride aanpassingen vergaderruimtes	72.889
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2027	218.400
Kleine veegmachine	148.165
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2027	75.000
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2027	606.870
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2027	125.000
Langeweg	337.213
Lichte topplaag renovatie natuurgras	154.146
Minicontainers	33.000
Omvormen beplantingsvakken 2027	90.000
Oostromsdijkje	154.248
Pekelopslagtank	15.789
Schalkwijkseweg (fietspad)	299.926
Veerweg	163.389
Vergader- en geluidsapparatuur raadszaal	88.201
Verlichting, vervangen armatuur led	50.880
Vervangen kleine veegwagen	120.000
Vervangen riolering 2027	120.000
Verzamelcontainers	113.515
Vervangen gemalen (mech.electr.) 2027	569.129
Voetpad kooikerspad van tunnelbak tot het Rond	192.242
Eindtotaal	4.791.326

6.3.2. Kapitaallasten en druk op de exploitatie

Op basis van het investeringsprogramma 2027–2030 zijn na verwerking van de correctiefactor van 10% de kapitaallasten in 2027 ongeveer gelijk aan 2026.

Deze forse omvang van de kapitaallasten legt een toenemende druk op de exploitatiebegroting. Dit onderstreept het belang van een zorgvuldig investeringsbeleid, waarin voorstellen niet alleen op inhoudelijke meerwaarde worden beoordeeld, maar nadrukkelijk ook op financiële haalbaarheid, uitvoeringscapaciteit en de bijdrage aan de strategische doelen van de gemeente.

Doordat niet altijd alle investeringen in een jaar worden uitgevoerd passen we met ingang van 2027 een correctiefactor van 10% toe op de kapitaallasten.

Tabel 3. Kapitaallasten per programma

Kapitaallasten in de betreffende programma's	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie					
Overhead	877	1.069	1.133	1.103	1.060
Groene en gezonde leefomgeving					
Klimaat					

Openbare ruimte	1.338	1.527	1.652	1.650	1.597
Samen leven					
Iedereen doet mee	2.377	2.636	2.617	2.485	2.431
Passende ondersteuning	10	17	16	16	16
Sociale basis	1.542	1.610	1.611	1.662	1.641
Thuis in Houten					
Gebiedsontwikkeling	6	6	6	6	6
Veiligheid en leefbaarheid	73	73	72	71	71
Wonen	6	6	6	6	6
Voor en met inwoners					
Inwonersparticipatie	3	12	8	8	8
Werken en ondernemen					
Bereikbaarheid	1.869	1.058	1.050	1.041	1.090
Commerciële voorzieningen	0	0	0	0	0
Eindtotaal	8.101	8.012	8.172	8.050	7.927

6.3.3. Sturing op kapitaallasten en investeringsruimte

Om te komen tot een realistischere begroting, is er in bij de financiële verkenningen besproken om een maximale schuldenquote te gaan bepalen. Zodat er meer grip komt op de investeringen en we zorgvuldiger kunnen bepalen welke kredietfaciliteiten er nodig zijn.

Wanneer we een schuldquote van 100% toepassen, is er voldoende ruimte om geplande investeringen de komende jaren uit te voeren.

6.4 Reserves en voorzieningen

6.4.1. Totaaloverzicht

De gemeente beschikt over diverse reserves voor het realiseren van toekomstige beleidsdoelen en voor het opvangen van financiële schommelingen.

In 2026 heeft een actualisatie van het reservebeleid plaatsgevonden. Hierbij hebben we beoordeeld welke reserves nog noodzakelijk zijn, welke kunnen worden samengevoegd, afgebouwd of beëindigd, en of er mogelijkheden zijn om middelen op een andere manier in te zetten. Deze actualisatie sluit aan bij de ambities uit de Perspectiefnota 2026 om te werken aan een eenvoudiger, overzichtelijker en beter stuurbaar financieel beleid (speerpunt Financiële verkenningen).

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en beslissende rol: zij stelt de uitgangspunten vast en besluit uiteindelijk over het beëindigen, samenvoegen of wijzigen van reserves.

Tabel 1. Reserves

Bedragen x € 1.000

	2026	2027			2028			2029			2030		
Reserve	Eind	Stort.	Onttr.	Eind	Stort.	Onttr.	Eind	Stort.	Onttr.	Eind	Stort.	Onttr.	Eind
Algemene reserve													
Vrije algemene reserve	38.775	0	1.555	37.220	0	390	36.830	0	0	36.830	0	0	36.830
Concern weerstandvermogen grondexploitaties	8.210	0	0	8.210	0	0	8.210	0	0	8.210	0	0	8.210
Totaal Algemene reserves	46.986	0	1.555	45.431	0	390	45.041	0	0	45.041	0	0	45.041
Bestemmingsreserve													
Bouwen voor Houten 2023-2026	3.869	0	0	3.869	0	0	3.869	0	0	3.869	0	0	3.869
Implementatie omgevingswet 2023- 2026	1.238	0	0	1.238	0	0	1.238	0	0	1.238	0	0	1.238
Klimaat	1.320	0	0	1.320	0	0	1.320	0	0	1.320	0	0	1.320
Mobiliteit en bereikbaarheid	1.758	0	0	1.758	0	0	1.758	0	0	1.758	0	0	1.758
Overlopende posten	6.154	0	67	6.087	0	27	6.059	0	0	6.059	0	0	6.059
Programma transitie in samenhang	280	0	196	84	0	52	33	0	33	0	0	0	0
Riolering efficiencyoverschot	32	6	0	38	6	0	44	6	0	51	6	0	57
Verevening afdrachten en subsidies sociale huurwoningen	3.885	0	0	3.885	0	0	3.885	0	0	3.885	0	0	3.885
Windfonds Goyerbrug	150	0	0	150	0	0	150	0	0	150	0	0	150
WWB werkdeel	154	0	0	154	0	154	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Bestemmingsreserve	18.840	6	263	18.583	6	233	18.356	6	33	18.330	6	0	18.336
Totaal reserves	65.825	6	1.818	64.013	6	623	63.397	6	33	63.370	6	0	63.377

Tabel 2. Voorzieningen

x € 1.000

	2025	2026			2027			2028			2029			2030		
Voorziening	Eind	Stort	Onttr	Eind	Stort	Onttr	Eind	Stort	Onttr	Eind	Stort	Onttr	Eind	Stort	Onttr	Eind
Egalisatievoorzieningen (art.44.1c BBV)																
Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed	5.648	1.545	2.645	4.548	1.495	774	5.269	1.495	3.106	3.658	1.495	1.174	3.979	1.495	2.085	3.389
Totaal	5.648	1.545	2.645	4.548	1.495	774	5.269	1.495	3.106	3.658	1.495	1.174	3.979	1.495	2.085	3.389
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's (art.44.1a en 1b BBV)																
Wethouders-pensioenen	3.031	249	0	3.280	249	0	3.529	249	0	3.778	249	0	4.027	249	0	4.276
Verlofsparen	262	0	0	262	0	0	262	0	0	262	0	0	262	0	0	262
Totaal	3.293	249	0	3.542	249	0	3.791	249	0	4.040	249	0	4.289	249	0	4.538
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (art.44.2 BBV)																
Egalisatie tarieven afvalstoffenheffing	404	0	110	294	-21	400	-127	-21	0	-148	-21	0	-169	-21	0	-190
Riolering vooruitsparen	2.660	85	241	2.504	85	358	2.231	85	0	2.316	85	0	2.401	85	0	2.486
Riolering onderhoud waterbodembodem	2.064	323	595	1.792	323	590	1.525	323	821	1.027	323	821	529	323	821	31
Totaal	5.128	408	946	4.590	387	1.348	3.629	387	821	3.195	387	821	2.761	387	821	2.327
Totaal voorzieningen	14.069	2.202	3.591	12.680	2.131	2.122	12.689	2.131	3.927	10.893	2.131	1.995	11.029	2.131	2.906	10.254

6.4.2. Reserves per programma

Alle bedragen in onderstaande tabellen zijn x €1.000

Programma Thuis in Houten

Algemene reserve

Doel reserve: Het dekken van incidentele activiteiten om ambities te realiseren waarvoor geen andere middelen beschikbaar zijn.

Einddatum: nvt

Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Transformatie Ruimte en Bouwen voor Houten (PPN2026)	250	0	0	0
Transformatie Ruimte en Bouwen voor Houten (PPN2026)	125			
Totaal	375			
Eindsaldo reserve, niet van toepassing				

Reserve Concern Weerstandsvermogen Grondexploitaties

Doel reserve: Voeding en verrekening grondexploitaties

Einddatum: nvt

Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
-			0	0
Totaal	-	-	-	-
Eindsaldo reserve	8.210			

Bestemmingsreserve Bouwen aan Houten

Doel reserve: Startbudget voor Bouwen aan Houten 2023-2026 Einddatum: 2026				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
-	0	0	0	0
Totaal	-	-	-	-
Eindsaldo reserve	3.644			

Bestemmingsreserve Implementatie omgevingswet Doel reserve: Voorbereiding en implementatie Omgevingswet in 2023-2026 Einddatum: Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)	0	0	0	0
Totaal	-	-	-	-
Eindsaldo reserve	1.238			
Bijzonderheden:				

Bestemmingsreserve Vereveningsfonds sociale huur Doel reserve: Meer sociale huurwoningen beschikbaar, met 30% sociale huur in het nieuwbouwprogramma tot 2040 Einddatum: 2040				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Afhankelijk van bouwprojecten door derden	0	0	0	0
Totaal				
Eindsaldo reserve	3.885			
Bijzonderheden:				

Programma Samen leven

Algemene reserve Doel reserve: Het dekken van incidentele activiteiten om ambities te realiseren waarvoor geen andere middelen beschikbaar zijn. Einddatum: nvt				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Transformatie versterken gemeenschap (sociale basis)	450	340	0	0
Totaal	450	340		
Eindsaldo reserve, niet van toepassing				

Bestemmingsreserve Overlopende posten Doel reserve: Middelen vanuit het jaar T mee te nemen naar T+1, omdat het beleid waarvoor de middelen zijn gereserveerd niet is uitgevoerd in het jaar T Einddatum: nvt				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Armoede noodfonds	25	25	0	0
Totaal	25	25		
Eindsaldo reserve, niet van toepassing				

Bestemmingsreserve Programma transities in samenhang Doel reserve: Middelen voor innovatie in het sociaal domein Einddatum: 2029				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Ondernemer centraal	51	52	33	

Uitvoeringsplan inburgering 2026	62			
Ontwikkelpaden Houtense werktafel	83			
Totaal	196	52		
Eindsaldo reserve	84	32		
Bijzonderheden:				

Bestemmingsreserve WWB Werkdeel				
Doel reserve: Financiering van lokale incidentele activiteiten op het gebied van re-integratie en participatie				
Einddatum: 2028				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
In het kader van ontwikkelpaden zijn we in een ver gevorderd stadium met een bedrijf / sociaal ondernemer om een ambachtscentrum te ontwikkelen. We verwachten in 2027 te kunnen starten. Dit bedrag reserveren we voor het eerste jaar huur. Deze compensatie is incidenteel. Daarna kan het met de bestaande middelen gefinancierd worden	0	154	0	0
Totaal	0	154		
Eindsaldo reserve	154	0		
Bijzonderheden:				

Programma Werken en Ondernemen

Bestemmingsreserve Mobiliteit en bereikbaarheid				
Doel reserve: Investeren in mobiliteit en bereikbaarheid				
Einddatum: Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0
Eindsaldo reserve	1.757			
Bijzonderheden: In 2026 is de bestemmingsreserve Mobiliteitsfonds Eiland van Schalkwijk opgeheven en het resterende saldo toegevoegd aan de bestemmingsreserve Mobiliteit en bereikbaarheid				

Programma Groene en gezonde leefomgeving

Bestemmingsreserve Riolering efficiencyoverschot				
Doel reserve: Reservering positieve saldo van de exploitatie riolering, tbv toekomstige activiteiten waarvoor rioolheffing is geïnd.				
Einddatum: 2027				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Afhankelijk rioolexploitatie	PM	0	0	0
Totaal	PM			
Eindsaldo reserve	25			
Bijzonderheden: Bij de jaarrekening 2026 wordt het saldo van de exploitatie riolering bepaald en daarmee de mutatie op deze reserve.				

Bestemmingsreserve Windfonds Goyerbrug				
Doel reserve: De lusten en lasten van Windpark Goyerbrug eerlijker met de omgeving te delen				
Einddatum: Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)	0	0	0	0

Totaal	0	0	0	0
Eindsaldo reserve	150			
Bijzonderheden:				

Bestemmingsreserve Klimaat				
Doel reserve: Werkbudget voor klimaat- en energiebeleid en uitvoering transitievisie warmte				
Einddatum: Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Volgt in 2026 (2 ^e bestuursrapportage)	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0
Eindsaldo reserve	1.320			
Bijzonderheden:				

Programma Voor en met inwoners

Algemene reserve				
Doel reserve: Het dekken van incidentele activiteiten om ambities te realiseren waarvoor geen andere middelen beschikbaar zijn.				
Einddatum: nvt				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Speerpunt inwoners (PPN2026)	155	0	0	0
Personele inzet i.v.m. paspoortenpiek	230			
Totaal	385			
Eindsaldo reserve, niet van toepassing				

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene reserve				
Doel reserve: Het dekken van incidentele activiteiten om ambities te realiseren waarvoor geen andere middelen beschikbaar zijn.				
Einddatum: nvt				
Bestedingsplan	2027	2028	2029	2030
Toekomstbestendige organisatie	295			
Projectleider en communicatieadviseur	50	50		
Totaal	345	50		
Eindsaldo reserve, niet van toepassing				

6.5 Incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten met een omvang van meer dan € 75.000 presenteren we afzonderlijk. Het gaat om posten die eenmalig van aard zijn en daarmee slechts tijdelijk invloed hebben op het begrotingssaldo. Door deze afzonderlijk inzichtelijk te maken, wordt transparant weergegeven welke financiële effecten niet structureel zijn en dus geen directe invloed hebben op de structurele begroting.

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, artikelen 19 en 23) rapporteren we incidentele baten en lasten separaat om duidelijkheid te verschaffen over eenmalige financiële mutaties.

In het overzicht van incidentele baten en lasten zijn de reserves op programmaniveau weergegeven. Voor een gedetailleerd inzicht in de samenstelling en mutaties van deze reserves verwijzen we naar het onderdeel Reserves en voorzieningen.

Lasten				
Bedragen x € 1.000				
Omschrijving per programma	2027	2028	2029	2030
Thuis in Houten				
Omgevingswet – Visieplan en programma	150	0	0	0
Exploitatie bouwgronden (niet bedrijven terreinen)	11.801	0	0	0
Totaal Thuis in Houten	11.951	0	0	0
Samen leven				
WWB werkdeel	0	154	0	0
Houtense werktafel en Op Koers (werkzaamheden derden)	212	0	0	0
Houtense werktafel en Op Koers (overige kosten)	83	0	0	0
Eigen bijdrage (WMO)	407	0	0	0
Welzijn nieuwe stijl – Volwassenen	80	0	0	0
Programma Transities en Samenhang	150	150	0	0
Beschermd thuis (overige kosten)	257	257	0	0
Beschermd thuis (overige kosten)	232	237	0	0
Beschermd thuis (subsidieregeling)	751	749	0	0
Begeleiding individueel (WMO)	150	150	0	0
Jeugdhulp begeleiding	109	0	0	0
Totaal Samen leven	2.431	1.697	0	0
Werken en ondernemen				
Integrale projecten openbare ruimte	141	0	0	0
Totaal Werken en ondernemen	141	0	0	0
Groene en gezonde leefomgeving				
Klimaat	1.571	0	0	0
Totaal Groene en gezonde leefomgeving	1.571	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen				
Bedrijfsvoeringskosten Ruimtelijke ontwikkeling	303	303	3	3
Flankerend personeelsbeleid	-150	0	0	0
CKP concernbrede personeelskosten	-142	0	0	0
CKP Team POM	162	0	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	173	303	3	3
Eindtotaal	16.267	2.000	3	3

Baten				
Bedragen x € 1.000				
Omschrijving per programma	2027	2028	2029	2030
Thuis in Houten				
Exploitatie bouwgronden (niet bedrijven terreinen)	-12.579	0	0	0
Mutatie reserve	-375	0	0	0
Totaal Thuis in Houten	-12.954	0	0	0

Samen leven				
Beschermd thuis	-1.414	-1.416	0	0
Mutatie reserve	-450	-494	0	0
Mutatie reserve	-83	0	0	0
Totaal Samen leven	-1.947	-1.910	0	0
Groene en gezonde leefomgeving				
Financiële verrekeningen afval	-400	0	0	0
Mutatie reserve	-305	-53	-50	-50
Totaal Groene en gezonde leefomgeving	-705	-53	-50	-50
Voor en met inwoners				
Mutatie reserve	-285	0	0	0
Totaal Voor en met inwoners	-285	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen				
Mutatie reserve	-399	-50	0	0
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-399	-50	0	0
Eindtotaal	-16.290	-2.013	-50	-50

Saldo				
Bedragen x € 1.000				
	2027	2028	2029	2030
Eindtotaal	-23	-13	-47	-47

6.6 Overzicht van baten en lasten

Programma	Rekening 2025			Begroting 2026 primitief		
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Thuis in Houten						
Wonen	2.225	953	-1.273	3.198	1.154	-2.045
Gebiedsontwikkeling	8.186	5.005	-3.180	7.278	4.964	-2.314
Nieuwkomers in Houten	4.267	4.730	463	0	0	0
Veiligheid en leefbaarheid	5.069	466	-4.603	6.029	536	-5.493
Programmabrede kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	19.748	11.154	-8.593	16.506	6.654	-9.852
Samen leven						
Sociale basis	15.007	3.518	-11.489	14.758	2.934	-11.824
Passende ondersteuning	34.029	891	-33.138	36.258	706	-35.552
Iedereen doet mee	26.305	14.091	-12.214	26.051	12.615	-13.436
Programmabrede kosten	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	75.341	18.501	-56.840	77.068	16.255	-60.812
Werken en ondernemen						
Commerciële voorzieningen	1.038	141	-897	425	181	-244
Bereikbaarheid	3.823	947	-2.876	4.900	515	-4.385
Programmabrede kosten	0	0	0	-3	0	3
Totaal programma	4.861	1.088	-3.773	5.322	697	-4.625
Groene en gezonde leefomgeving						
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	2.452	309	-2.143	1.816	-344	-2.160
Energie	683	0	-683	467	0	-467
Openbare ruimte	16.774	13.269	-3.505	16.717	12.306	-4.411
Programmabrede kosten	0	0	0	93	0	-93
Totaal programma	19.908	13.578	-6.331	19.093	11.962	-7.130
Voor en met inwoners						
Dienstverlening	2.669	1.130	-1.539	2.140	1.148	-992
Inwonersparticipatie	4.182	12	-4.169	3.277	2	-3.275
Programmabrede kosten	0	0	0	-21	0	21
Totaal programma	6.851	1.142	-5.708	5.397	1.150	-4.247
Totaal programma's	126.708	45.463	-81.245	123.385	36.719	-86.666
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	1.304	16.635	15.331	757	18.540	17.783
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	91.278	91.278	2.505	90.107	87.602
Overhead	19.622	827	-18.795	22.132	806	-21.326
Saldo financieringsfunctie	125	148	23	48	-10	-58
Vennootschapsbelasting (VpB)	20	0	-20	28	0	-28
Overige baten en lasten	1.320	3.100	1.780	888	736	-152
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	22.390	111.988	89.598	26.359	110.179	83.819
Totaal saldo van baten en lasten	149.098	157.451	8.353	149.744	146.897	-2.847
Mutatie reserves						
Thuis in Houten		3.131	3.131			
Samen leven	1.140	999	-141		692	692
Werken en ondernemen	2.464	304	-2.160	1.544	-50	-1.594
Groene en gezonde leefomgeving	5.638	5.966	328	564	585	20
Voor en met inwoners						
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	500	2.801	2.301	-750	2.978	3.728

Totaal mutaties reserves	9.742	13.201	3.459	1.358	4.205	2.847
Resultaat	158.840	170.652	11.812	151.102	151.102	0

6.6.1 Huidig jaar en begroting 2027 (bedragen x €1.000)

Programma	Begroting 2026 na wijziging			Begroting 2027 primitief		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Thuis in Houten						
Wonen	3.198	1.154	-2.045	2.856	1.229	-1.628
Gebiedsontwikkeling	27.155	24.840	-2.314	7.620	4.894	-2.726
Nieuwkomers in Houten						
Veiligheid en leefbaarheid	6.084	512	-5.572	6.118	559	-5.559
Programmabrede kosten						
Totaal programma	36.437	26.506	-9.931	16.594	6.682	-9.913
Samen leven						
Sociale basis	14.723	3.215	-11.509	13.779	2.768	-11.011
Passende ondersteuning	38.278	1.412	-36.866	39.459	2.091	-37.368
Iedereen doet mee	28.231	13.800	-14.431	27.355	13.007	-14.348
Programmabrede kosten	299		-299	254		-254
Totaal programma	81.532	18.426	-63.106	80.847	17.866	-62.981
Werken en ondernemen						
Commerciële voorzieningen	425	181	-244	399	198	-201
Bereikbaarheid	6.549	1.034	-5.516	4.987	983	-4.004
Programmabrede kosten	82		-82			
Totaal programma	7.056	1.215	-5.841	5.386	1.181	-4.205
Groene en gezonde leefomgeving						
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	3.446	-344	-3.790	3.398	-395	-3.793
Energie	467		-467	467		-467
Openbare ruimte	16.934	12.416	-4.517	18.476	14.606	-3.870
Programmabrede kosten	123		-123	99		-99
Totaal programma	20.971	12.073	-8.898	22.440	14.211	-8.229
Voor en met inwoners						
Dienstverlening	2.119	1.148	-971	2.281	1.378	-902
Inwonersparticipatie	3.291		-3.291	3.440		-3.440
Programmabrede kosten						
Totaal programma	5.411	1.148	-4.263	5.720	1.378	-4.342
Totaal programma's	151.406	59.368	-92.039	130.988	41.318	-89.670
Algemene dekkingsmiddelen						
Lokale heffingen	1.322	19.075	17.753	741	19.251	18.510
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	375	91.770	91.395	2.455	95.398	92.944
Overhead	22.840	806	-22.034	21.634	826	-20.808
Saldo financieringsfunctie	-732	-117	614	633	7	-626
Vennootschapsbelasting (VpB)	28		-28	28		-28
Overige baten en lasten	718	736	17	-193	727	920
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	24.552	112.270	87.717	25.299	116.210	90.911
Totaal saldo van baten en lasten	175.958	171.637	-4.321	156.287	157.528	1.241
Mutatie reserves						
Thuis in Houten					375	375
Samen leven		987	987		670	670
Werken en ondernemen		123	123			

Groene en gezonde leefomgeving	475	449	-26	6		-6
Voor en met inwoners					385	385
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	-750	3.673	4.423		345	345
Totaal mutaties reserves	-275	5.232	5.507	6	1.775	1.768
Resultaat	175.683	176.869	1.186	156.293	159.302	3.009

6.2.2 Meerjarenraming (bedragen x € 1.000)

Programma	Begroting 2027			Begroting 2028		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Thuis in Houten						
Wonen	2.856	1.229	-1.628	2.773	1.229	-1.545
Gebiedsontwikkeling	7.620	4.894	-2.726	3.459	924	-2.535
Nieuwkomers in Houten						
Veiligheid en leefbaarheid	6.118	559	-5.559	6.198	559	-5.639
Programmabrede kosten						
Totaal programma	16.594	6.682	-9.913	12.430	2.712	-9.718
Samen leven						
Sociale basis	13.779	2.768	-11.011	13.624	2.767	-10.857
Passende ondersteuning	39.459	2.091	-37.368	38.680	2.094	-36.587
Iedereen doet mee	27.355	13.007	-14.348	27.209	13.007	-14.202
Programmabrede kosten	254		-254	254		-254
Totaal programma	80.847	17.866	-62.981	79.768	17.868	-61.900
Werken en ondernemen						
Commerciële voorzieningen	399	198	-201	380	198	-182
Bereikbaarheid	4.987	983	-4.004	5.193	983	-4.209
Programmabrede kosten						
Totaal programma	5.386	1.181	-4.205	5.573	1.181	-4.391
Groene en gezonde leefomgeving						
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	3.398	-395	-3.793	1.731	-395	-2.126
Energie	467		-467	467		-467
Openbare ruimte	18.476	14.606	-3.870	18.672	14.831	-3.841
Programmabrede kosten	99		-99	99		-99
Totaal programma	22.440	14.211	-8.229	20.969	14.436	-6.533
Voor en met inwoners						
Dienstverlening	2.281	1.378	-902	2.184	1.378	-806
Inwonersparticipatie	3.440		-3.440	3.429		-3.429
Programmabrede kosten						
Totaal programma	5.720	1.378	-4.342	5.613	1.378	-4.235
Totaal programma's	130.988	41.318	-89.670	124.352	37.575	-86.777
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie						
Lokale heffingen	741	19.251	18.510	758	19.408	18.649
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.455	95.398	92.944	2.440	91.079	88.638
Overhead	7.530	826	-6.704	7.533	826	-6.707
Overhead	14.104		-14.104	13.818		-13.818
Saldo financieringsfunctie	633	7	-626	952	5	-947
Vennootschapsbelasting (VpB)	28		-28	28		-28
Overige baten en lasten	-193	727	920	-52	727	779
Overige baten en lasten						
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	25.299	116.210	90.911	25.479	112.044	86.565

Totaal saldo van baten en lasten	156.287	157.528	1.241	149.831	149.620	-211
Mutatie reserves						
Thuis in Houten		375	375			
Samen leven		670	670		570	570
Werken en ondernemen						
Groene en gezonde leefomgeving	6		-6	6		-6
Voor en met inwoners		385	385			
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie		345	345		50	50
Totaal mutaties reserves	6	1.775	1.768	6	620	614
Resultaat	156.293	159.302	3.009	149.837	150.240	403

Programma	Begroting 2029			Begroting 2030		
Hoofdstuk	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Thuis in Houten						
Wonen	2.771	1.229	-1.543	2.770	1.229	-1.542
Gebiedsontwikkeling	3.459	924	-2.535	3.459	924	-2.535
Nieuwkomers in Houten						
Veiligheid en leefbaarheid	6.196	559	-5.637	6.235	559	-5.677
Programmabrede kosten						
Totaal programma	12.426	2.712	-9.714	12.465	2.712	-9.753
Samen leven						
Sociale basis	13.545	2.765	-10.780	13.576	2.765	-10.811
Passende ondersteuning	35.797	677	-35.120	35.886	677	-35.209
Iedereen doet mee	26.937	13.007	-13.929	27.305	13.007	-14.298
Programmabrede kosten	254		-254	254		-254
Totaal programma	76.533	16.450	-60.084	77.022	16.449	-60.573
Werken en ondernemen						
Commerciële voorzieningen	380	198	-182	380	198	-182
Bereikbaarheid	5.168	983	-4.184	5.205	983	-4.222
Programmabrede kosten						
Totaal programma	5.548	1.181	-4.367	5.585	1.181	-4.404
Groene en gezonde leefomgeving						
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	1.722	-395	-2.117	1.722	-395	-2.117
Energie	467		-467	467		-467
Openbare ruimte	18.641	14.814	-3.827	18.598	14.814	-3.784
Programmabrede kosten	87		-87	87		-87
Totaal programma	20.917	14.419	-6.498	20.874	14.419	-6.455
Voor en met inwoners						
Dienstverlening	2.316	1.378	-938	2.316	1.378	-938
Inwonersparticipatie	3.429		-3.429	3.429		-3.429
Programmabrede kosten						
Totaal programma	5.745	1.378	-4.367	5.745	1.378	-4.366
Totaal programma's	121.169	36.140	-85.029	121.690	36.140	-85.551
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie						
Lokale heffingen	775	19.564	18.789	793	19.720	18.927
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.418	88.716	86.297	2.423	88.224	85.801
Overhead	7.230	826	-6.404	7.187	826	-6.361
Overhead	13.759		-13.759	13.759		-13.759
Saldo financieringsfunctie	955	-93	-1.048	1.072	-94	-1.166
Vennootschapsbelasting (VpB)	28		-28	28		-28
Overige baten en lasten	-44	727	771	-32	727	759
Overige baten en lasten						

Totaal Algemene dekkingsmiddelen	25.122	109.740	84.618	25.231	109.403	84.172
Totaal saldo van baten en lasten	146.291	145.880	-411	146.921	145.543	-1.379
Mutatie reserves						
Thuis in Houten						
Samen leven		33	33			
Werken en ondernemen						
Groene en gezonde leefomgeving	6		-6	6		-6
Voor en met inwoners						
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie						
Totaal mutaties reserves	6	33	26	6		-6
Resultaat	146.297	145.913	-385	146.928	145.543	-1.385

7. Bijlagen

7.1 Toelichting financieel technische maatregelen

Toepassen 10% correctiefactor op kapitaalslasten

De huidige systematiek, die binnen veel gemeenten gangbaar is, vertaalt investeringen bij opname in de begroting direct volledig naar kapitaallasten. Doordat investeringen in de praktijk later starten dan begroot, worden kapitaalslasten te vroeg en te hoog in de begroting opgenomen. Door toepassing van deze correctiefactor wordt in de begroting rekening gehouden met de effecten van planningsoptimisme. Zie voor meer informatie hoofdstuk 4 van het rapport Investeren in perspectief.

Actualisatie stelposten kapitaalslasten

Op basis van een actualisatie van de investeringsplanning kunnen de stelposten voor kapitaalslasten neerwaarts worden bijgesteld. Door beperkte uitvoeringscapaciteit en grotere inhoudelijke complexiteit, onder meer door aanvullende onderzoeken en externe afhankelijkheden, schuiven investeringen naar achteren. Dit betreft de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed, onderwijshuisvesting en het fietspad Goyersbrug. Omdat de afronding van deze investeringen later plaatsvindt, starten ook de rente- en afschrijvingslasten later. Zie voor meer informatie ook hoofdstuk 1.7 van het rapport Investeren in Perspectief. Ter voorbereiding van de Programmabegroting 2027 hebben we deze exercitie nog een keer gedaan voor het meest actuele beeld, om te voorkomen dat we kapitaalslasten reserveren die we niet nodig hebben.

Inboeken aanbestedingsvoordeel leerlingenvervoer

In de RIB van 19 december 2025 is aan de voormalige raad aangekondigd dat de lasten voor leerlingenvervoer mogelijk fors lager zijn dan begroot. In de begroting 2026 die in het kader van vervoer is opgesteld lijkt dit beeld bevestigd te worden. Daarom is het budget met € 100.000 structureel te verlagen.

Vrijval stelpost indexatie op basis van meicirculaire

Jaarlijks wordt – bovenop de vergoeding van het Rijk - budget gereserveerd in de begroting voor indexatie. Op basis van een inschatting van de benodigde indexering en de vergoeding van het Rijk vanuit de Voorjaarsnota, verwachten we dat een deel van de eerder gereserveerde middelen kan vrijvallen. Belangrijkste oorzaken zijn een verwachte stijging van het accres (vergoeding van het Rijk) en een daling van de indexcijfers van het CBS ten opzichte van vorig jaar.

Toepassing van gedeeltelijke indexering

Jaarlijks wordt onze begroting aangepast voor de effecten van prijs- en loonstijgingen. Op deze manier blijven onze budgetten waardevast en kunnen we onze taken onverminderd doorzetten. De mogelijkheid bestaat om een deel van onze budgetten niet te indexeren. De gedeeltelijke indexering heeft betrekking op onze interne lasten (m.u.v. salarislasteren) en wordt alleen toegepast op budgetten waar ruimte bestaat om dit op te vangen. Er wordt wel indexering toegepast op onze salarislasteren, op uitgaande subsidies en op onze baten.

Om onverwachte prijseffecten gedurende het jaar op te kunnen vangen is een bedrag van € 330.000 gereserveerd. Net als in 2026, zal bij de tweede bestuursrapportage 2027 bekeken worden of budgetten bijgesteld moeten worden door onverwachte prijseffecten die niet anderszins binnen het eigen budget opgevangen kunnen worden.

Effect voortgang bezuinigingen uit Perspectiefnota 2026

Intern wordt gestuurd op het behalen van het totaal te bezuinigen bedrag van € 5,5 mln. in 2026 oplopend naar € 7,6 mln. in 2029, zoals vastgesteld in de Perspectiefnota 2026. Een aantal bezuinigingen uit de Perspectiefnota 2026 is in de praktijk niet of niet geheel realiseerbaar gebleken. Hiervoor zijn alternatieven uitgewerkt. Onderstaande actualisatie stond ook al in de Financiële verkenningen uitgewerkt (zie hoofdstuk 8), is opgenomen in het coalitieakkoord en wordt bij de Programmabegroting 2027 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

We blijven de voortgang op de implementatie van de vastgestelde bezuinigingen monitoren. Mogelijk volgen op een later moment in het jaar nog andere alternatieven voor bestaande bezuinigingsmaatregelen. Deze worden dan aan de raad en college ter besluitvorming voorgelegd.

Tabel 1: Financieel effect van actualisatie bezuinigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bijstelling bezuinigingen op Jeugd	527	280	110	-40	-40
Business case uitstroom uit Participatiewet	-200	200	100	100	100
Effect op begrotingssaldo	327	480	210	60	60

Min bedrag is nadeel

Bijstelling bezuinigingen op Jeugd

Voorgesteld wordt om de taakstellende bezuinigingsbedragen op Jeugd op € 0 te zetten, omdat de Jeugdbudgetten al met € 800.000 naar beneden worden bijgesteld op basis van de T3 rapportage 2025 van RBL. De inzet op het behalen van de maatschappelijke doelen zoals omschreven per bezuinigingsmaatregel zal onverminderd doorgaan.

We doen dit voorstel om de volgende redenen:

- nu de begroting structureel naar beneden bijgesteld zal worden op basis van de T3 rapportage is de verwachting dat een verdere daling van het budget niet haalbaar is. Het betreffen namelijk dezelfde begrotingsposten;
- We blijven inzetten op het vastgestelde beleid per maatregel, maar het is zeer moeilijk om een causaal verband te leggen tussen de genomen bezuinigingsmaatregelen en het financiële effect als het om Jeugdhulp gaat. We zetten in op meer preventie en minder maatwerk waar mogelijk, maar kunnen niet aantonen of het budget Jeugd is gedaald of minder hard is gestegen dan in het geval de maatregelen niet genomen waren;
- Naast de effecten van meer preventie en minder maatwerk, houden we rekening met de trend – lokaal en landelijk – waarbij de complexiteit van geboden Jeugdzorg en dus de daarmee gemoeide lasten toenemen

Tabel 2: Financieel effect actualisatie bezuiniging Jeugd

Bedrag x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bijstelling bezuinigingen op Jeugd naar € 0	-273	-520	-690	-840	-840
Voordeel op jeugd	800	800	800	800	800
Effect op begrotingssaldo	527	280	110	-40	-40

Min bedrag is nadeel

Alternatieve business case voor bezuinigingsmaatregel S.18: meer mensen naar werk begeleiden

De implementatie van bezuinigingsmaatregel S.18 “meer mensen Participatiewet naar werk begeleiden” via projecten vanuit de ontwikkelagenda van WIL en vanuit de Houtense Werktafel is vertraagd, waardoor de beoogde bezuiniging in 2026 niet gehaald wordt. Daarom is een alternatieve business case ontwikkeld, waarbij ingezet wordt op het begeleiden van mensen met ontwikkelpotentieel naar werk. Het streven is om vanaf 2027 20 extra mensen te laten uitstromen, waarmee structureel € 400.000 bespaard wordt.

Tabel 3: Financieel effect actualisatie bezuiniging S18

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Niet behalen bezuiniging S.18	-200	-200	-300	-300	-300
Business Case	-	400	400	400	400
Effect op begrotingssaldo	-200	200	100	100	100

Min bedrag is nadeel

Inzet surplus Algemene Reserve

Onder voorwaarden mag maximaal 10% van het surplus van de Algemene Reserve ingezet worden ter dekking van het structureel begrotingstekort. Op basis van de huidige stand van de Algemene Reserve is het mogelijk om maximaal circa € 3.5 mln. te onttrekken voor dit doeleinde. Gelet op het positieve saldo van de Programmabegroting 2027 is ervoor gekozen om geen (extra) inzet van de Algemene Reserve te verwerken. Deze blijft uiteraard beschikbaar voor inzet ter dekking van ambities uit het collegeprogramma.

7.2 Overzicht investeringen

Investeringsplanning	2027	2028	2029	2030
Afval	330.510	251.363	217.923	290.600
Afvalcontainer vrachtauto (4)				13.522
Afvalcontainer vrachtauto (6)				18.335
Auto ongediertebestrijding (VR-428-H)				10.970
Bestelwagen elektr. centrum (V-801-XD)		43.882		
Cocon en buitenbak	20.040	17.040	20.040	20.040
Kleine veegmachine	148.165			
Maaaimachine sportvelden		27.426		
Minicontainers	33.000	49.500	49.500	82.500
Pekelopslagtank	15.789			
Shovel begraafplaats			30.868	
Verzamelcontainers	113.515	113.515	117.515	114.515
Vorkheftruck, Kentekennr. 02BFDF30, Serienr. 60699				30.717
Beheer openbare ruimte	5.310.547	10.616.885	6.969.816	7.383.843
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2027	128.978			
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2028		226.328		
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2029			105.528	
ANWB,bewegwijzering, wijkborden, straatnamen 2030				120.528
Autowegen, gespecificeerd 2027	70.476			
Autowegen, gespecificeerd 2028		4.882.834		
Autowegen, gespecificeerd 2029			445.291	
Autowegen, gespecificeerd 2030				3.036.215
Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2027	28.464			

Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2028	28.711		
Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2029		28.711	
Belijning, bermen, halfverharding is inclusief 2030			28.502
Beschoeiing 2028	115.821		
Beschoeiing 2029		81.200	
Beschoeiing 2030			88.508
D-niveau: Beusichemseweg (7 vakken)		91.350	
D-niveau: Koedijk	125.419		
D-niveau: Lange Uitweg (Molenbuurt-Lekdijk)	174.325		
D-niveau: Lange Uitweg (Schalkwijk tot Molenbuurt)	346.086		
D-niveau: Provincialeweg	557.320		
D-niveau: Rietdijk/Ka-pad	248.194		
D-niveau: Rondweg De Veste-De Campen	170.030		
D-niveau: Rondweg Het Veld-De Sloot		284.386	
D-niveau: Tiendweg/Poeldijk	122.294		
Fietspaden, gespecificeerd 2027	210.607		
Fietspaden, gespecificeerd 2028	699.434		
Fietspaden, gespecificeerd 2029		1.336.118	
Fietspaden, gespecificeerd 2030			874.985
Groeiplaatsverbetering 2027	63.060		
Groeiplaatsverbetering 2028	63.060		
Groeiplaatsverbetering 2029		63.060	
Groeiplaatsverbetering 2030			63.060
Industrieterrein Meidoornkade		965.337	
Inhaalslag D-niveau elementen 2027	209.589		
Kanaaldijk Zuid		294.060	
Kleihoeve		75.400	

Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2027	132.952			
Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2028		134.108		
Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2029			134.108	
Klein onderhoud asfalt (aanvullend) 2030				134.108
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m2 2027	307.975			
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m2 2028		1.834.250		
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m2 2029			1.136.835	
Klein onderhoud elementen (aanvullend) >5 <100 m2 2030				2.316.503
Langeweg	337.213			
Lekdijk			174.552	
Loerikseweg			58.000	
Omvormen beplantingsvakken 2027	90.000			
Omvormen beplantingsvakken 2028		90.000		
Omvormen beplantingsvakken 2029			90.000	
Omvormen beplantingsvakken 2030				90.000
Oostromsdijkje	154.248			
Schalkwijkseweg (fietspad)	299.926			
Veerweg	163.389			
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2027 (incl.kunstgrasveld)	194.080			
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2028 (incl. kunstgrasveld)		219.080		
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2029 (incl. kunstgrasveld)			214.080	
Vervangen en renoveren van speeltoestellen 2030 (incl. kunstgrasveld)				130.000
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2027	358.347			
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2028		854.741		
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2029			939.600	
Vervangen van (delen van) bruggen en steigers, gespec. 2030				197.200
Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2027	358.347			

Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2028		115.610		
Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2029			115.610	
Vervangen/herstellen, str.voorkomen wortelopdruk 2030				115.610
Voetpad kooikerspad van tunnelbak tot het Rond	192.242			
Voetpaden, gespecificeerd 2027	283.467			
Voetpaden, gespecificeerd 2028		252.228		
Voetpaden, gespecificeerd 2029			252.228	
Voetpaden, gespecificeerd 2030				104.262
Wortelopdruk 2027	43.384			
Wortelopdruk 2028		84.362		
Wortelopdruk 2029			84.362	
Wortelopdruk 2030				84.362
Inhaalslag asfalt D niveau	836.453			
Vervangen kleine veegwagen	120.000			
ICT	379.490	218.400	218.400	258.400
Hybride aanpassingen vergaderruimtes	72.889			
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2027	218.400			
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2028		218.400		
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2029			218.400	
ICT uitrusting: laptop/fairphone + werkplek 2030				218.400
Ipads raadsleden				40.000
Vergader- en geluidsapparatuur raadszaal	88.201			
Sportvelden	385.872	1.352.331	471.669	101.188
Ballenvanger hoogte: 5,00m (2,00m staafmat 3,00m net)	-	12.480	24.960	12.480
Ballenvanger hoogte: 5,00m (5,00m net)	-	-	9.360	-
Buis leunhekwerk	17.760	14.520	-	17.760
Drainage voetbalveld	-	-	35.488	-

Dug-out	12.000			
Foamlaag	-	184.454	47.874	-
Gravel honk- en softbal (vervangen voor Barotop)	151.087	-	-	-
Half automatische berekening	-	-	14.100	-
Kunstgras voormalig handbalveld	-	12.000	-	-
Lichte topplaag renovatie natuurgras	154.146	-	98.513	36.508
Sporttechnische laag voetbal (zand-steagran naar lava)	-	251.062	-	-
Staafmat leunhekwerk	-	-	28.080	34.440
Toplaag kunstgras hockey zand ingestrooid	-	-	175.055	-
Toplaag kunstgras korfbal	-	230.542	-	-
Toplaag kunstgras voetbal SBR (kurk bij renovatie)	-	320.983	-	-
Toplaag kunstgras voetbal SBR (kurk bij vervanging)	-	326.290	-	-
Toplaag renovatie natuurgras	-	-	38.238	-
Verlichting, vervangen armatuur led	50.880	-	-	-
Water-en rioleringsplan	1.555.999	1.285.740	1.214.899	1.007.648
Bewonersmaatregelen:afkop./infiltr.daken 2027	10.000			
Bewonersmaatregelen:afkop.daken 2027	30.000			
Bewonersmaatregelen:groene daken 2027	20.000			
D 14 Houtensewetering/Veerwagenweg			64.024	
D 15 Warinepoort			6.800	
D 17 Veerwagenweg		6.800		
D 18 Binnenweg		12.253		
D 19 Kruisweg/Binnenweg		17.706		
D 20 Rietdijk		28.612		
D 22 Tiendweg/Schonauwenseweg/Wickenburgseweg		98.088		
D 26 Beusichemseweg 't Goy		6.800		
D 34 Molenpad			6.800	

D 35 Kaaidijk/Neereind/Lange Uitweg			80.382	
D 46 Spoorlaan		12.253		
G 01 't Rond		35.489		
G 02 Den Oord/De Lobben		35.489		
G 04 Doornkade				30.896
G 19 Gerechtshuis Wulven			35.489	
G 27 kasteel Heemstede			35.489	
G 28 Golfvereniging Heemstede			35.489	
Gemalentelemetriesysteem				23.760
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2027	75.000			
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2028		75.000		
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2029			75.000	
Klimaatadapt.maatr: afkop./ontstenen part.init.2030				75.000
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2027	606.870			
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2028		606.870		
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2029			606.870	
Klimaatadapt.maatr: saneren risicolocaties 2030				606.870
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2027	125.000			
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2028		125.000		
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2029			125.000	
Klimaatadapt.maatr:afkop./ontstenen gemeent.init.2030				125.000
Loerik 1, Kruisvaardersland				33.672
Loerik 1, Rozentuin				3.644
operationeel plan 2020				1.829
operationeel plan 2029			37.090	
R 03 Helofytenfilter Zuid-west		160.380		
Rioolbeheersysteem				36.000

T 22 Meerpaalweg De Staart			35.489	
T 23 Veerwagenweg				35.489
T 24 Fortweg				35.489
T 25 De Slinger			35.489	
T 26 Castellum			35.489	
Vervangen riolering 2027	120.000			
Vevangen gemalen (mech.electr.) 2027	569.129			
Waalseweg vacuumputten mechanisch/pneumatisch		65.000		
Eindtotaal	7.962.418	13.724.720	9.092.708	9.041.679

7.3 Kwalitatieve risico's

Programma	Onderwerp	Risico	Gevolg	Beheersmaatregel	Kans	Netto Omvang Min	Netto Omvang	Gevolg schade
Samen Leven	Kostenontwikkeling en zorgvraag sociaal domein Jeugd en WMO	De kosten voor jeugdhulp, Wmo en andere onderdelen van het sociaal domein vallen hoger uit dan begroot door onzekerheid over zorgvraag, volume, tarieven, indicaties en de duur of zwaarte van ondersteuning. Daarbij kan de zorg- en ondersteuningsvraag hoger of complexer uitvallen dan verwacht, terwijl de gemeente bij open-einderegelingen beperkt kan sturen op het gebruik en afhankelijk is van beschikbare aanbieders, wettelijke kaders en rijksfinanciering.	Dit kan leiden tot overschrijding van budgetten binnen het sociaal domein en druk op de financiële ruimte van de gemeente. Daarnaast kunnen langere wachttijden, inzet van duurdere ondersteuning en extra druk op de uitvoering ontstaan.	De gemeente stuurt op budgetbewaking en budgetbeheer door de ontwikkeling van kosten, volumes en indicaties periodiek te monitoren. Daarnaast wordt ingezet op optimalisatie van inkoop en contractering, zodat passende ondersteuning tegen beheersbare kosten beschikbaar blijft. Ook wordt gewerkt aan het vergroten van eigen kracht en preventie, om waar mogelijk zwaardere of langdurige ondersteuning te voorkomen of te beperken.	60%	€ 800	€1.500	€ 690

Samen Leven	Jeugdhulp en Wmo	De zorg kampt met steeds grotere personeelstekorten waardoor onze inwoners niet altijd tijdig de zorg ontvangen die ze op dat moment nodig hebben. Dit legt een druk op ons Sociaal Team omdat het veel tijd kost om een plek te vinden of een alternatief te bieden tijdens het wachten. Bovendien stijgen de wachttijden bij het Sociaal Team en krijgen de professionals van het Sociaal Team te maken met een zwaardere caseload.	Bij de berekening van het risico zijn we uitgegaan van extra gespecialiseerde jeugdzorg en Wmo omdat inwoners niet altijd tijdig de zorg ontvangen die ze op dat moment nodig hebben. Denk aan extra kosten ter overbrugging, inzet van zwaardere zorg omdat eerder geïndiceerd te lang op zich heeft laten wachten, langer verblijf in de crisisopvang of langer verblijf in jeugdhulp verblijf vanwege tekort aan woonplekken met begeleiding in de Wmo. Dit voor alleen jaar 2027. Daarnaast bestaat het risico uit een extra 2 fte voor jeugdhulp en 1 fte Wmo professionals bij het Sociaal Team om deze krapte op te vangen.	De gemeente stuurt op budgetbewaking en budgetbeheer door de ontwikkeling van kosten, volumes en indicaties periodiek te monitoren. Daarnaast wordt ingezet op optimalisatie van inkoop en contractering, zodat passende ondersteuning tegen beheersbare kosten beschikbaar blijft. Ook wordt gewerkt aan het vergroten van eigen kracht en preventie, om waar mogelijk zwaardere of langdurige ondersteuning te voorkomen of te beperken.	10%	€ 0	€ 2.100	€ 105
Groene en gezonde leefomgeving	Klimaatimpact op wegbeheer	Door extremer weer, zoals hevige neerslag, droogte, hitte en vorst-/dooischommelingen, neemt de belasting van wegen toe en wordt het lastiger om schade tijdig te voorkomen of te beheersen.	Dit kan leiden tot snellere slijtage, schade aan verhardingen en bermen, hogere onderhouds- en herstelkosten, verminderde verkeersveiligheid en extra druk op de beheerplanning.	De gemeente probeert dit risico te beperken door bij het beheer en onderhoud van wegen rekening te houden met klimaateffecten. Kwetsbare locaties worden waar mogelijk in beeld gebracht en schadebeelden worden gebruikt om onderhoud te prioriteren. Bij onderhoud of vervanging wordt bekeken of	25%	€ 100	€ 500	€ 75

				aanvullende maatregelen, zoals verbetering van afwatering, bermbeheer of materiaalkeuze, nodig en haalbaar zijn.				
Groene en gezonde leefomgeving	Instabiele oevers door (zwaar) verkeer en klimaatverandering	Door zwaar verkeer, wisselende waterstanden, droogte en andere klimaateffecten kunnen oevers instabiel worden, afkalven of verzakken. Hierdoor kan schade ontstaan aan naastgelegen wegen, bermen, groenstroken of andere delen van de openbare ruimte.	Dit kan leiden tot herstelkosten, verkeersmaatregelen, verminderde veiligheid, versneld onderhoud en de noodzaak om oevers alsnog te beschoeien. De omvang is onzeker, omdat moeilijk te voorspellen is op welke locaties en schaal de problematiek zich voordoet.	De gemeente probeert dit risico te beperken door de omvang en staat van het areaal beter inzichtelijk te maken. Op basis hiervan wordt gewerkt aan een beheerstrategie, inclusief periodieke monitoring, borging in de organisatie en aandacht voor benodigde herstelbudgetten. Waar nodig worden schades hersteld of oevers alsnog beschoeid.	40%	€ 0	€ 1.000	€ 200
Groene en gezonde leefomgeving	Kwaliteit en capaciteit riolering	Door veroudering van riolering, toenemende piekbuien, grondwaterproblematiek of onvoldoende inzicht in de staat van het stelsel bestaat het risico dat de riolering niet overal voldoende functioneert of eerder moet worden vervangen dan voorzien.	Dit kan leiden tot wateroverlast, schade aan openbare ruimte of eigendommen, hogere onderhouds- en vervangingskosten, milieuschade en extra druk op investerings- en beheerbudgetten.	De gemeente probeert dit risico te beperken door periodieke inspectie en monitoring van de staat en capaciteit van het rioolstelsel. Actualiseren van het gemeentelijk riolerings-/waterprogramma. Vervangings- en onderhoudsplanning koppelen aan risico's en klimaatadaptatie. Maatregelen voor waterberging, afkoppeling	10%	€ 200	€ 400	€ 30

				en infiltratie meenemen in projecten. Samenwerking met waterschap en andere partners bij wateroverlast en klimaatadaptatie.				
Voor en met inwoners	Tussentijdse Tweede Kamerverkiezingen	Door verkiezingen en mogelijke wijzigingen in de samenstelling van raad of college kunnen prioriteiten, ambities of besluitvorming veranderen. Hierdoor kunnen lopende trajecten, projecten of beleidsopgaven worden heroverwogen, vertraagd of aangepast.	Dit kan leiden tot vertraging in uitvoering, extra voorbereidings- of afstemmingskosten, bijstelling van plannen en onzekerheid richting inwoners, partners en organisatie.	De gemeente probeert dit risico te beperken door rond verkiezingsperiodes te zorgen voor goede overdrachtsinformatie en inzicht in lopende verplichtingen, risico's en financiële consequenties. Besluitvorming wordt waar mogelijk tijdig voorbereid en gefaseerd. Raad en college worden geïnformeerd over de impact van keuzes, zodat flexibiliteit in planning en prioritering behouden blijft.	70%	€ 180	€ 200	€ 133

Divers	Verbonden partijen	Bij verbonden partijen bestaat het risico dat financiële tegenvallers, beleidsmatige keuzes of uitvoeringsproblemen onvoldoende tijdig worden gesignaleerd of beïnvloed, terwijl de gemeente wel bestuurlijk en financieel verantwoordelijk blijft voor haar aandeel in de samenwerking.	De gemeente werkt samen met diverse verbonden partijen voor de uitvoering van wettelijke en maatschappelijke taken. Deze samenwerkingen brengen bestuurlijke, financiële en operationele risico's met zich mee. De gemeente blijft eindverantwoordelijk voor de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening, terwijl de directe sturingsmogelijkheden beperkt zijn.	De gemeente versterkt de sturing op verbonden partijen door hier organisatiebreed actiever mee aan de slag te gaan. Vanuit Concerncontrol wordt dit onderwerp actief opgepakt onder andere in overleg met andere gemeenten (Zeist en Nieuwegein), zodat hier ingezet wordt op het ontwikkelen van een risicokompas. In het verlengde hiervan wordt nagedacht over de inrichting van het actief en periodiek volgen en bespreken van ontwikkelingen, financiële risico's en prestaties van verbonden partijen. Dit maakt onderdeel uit van het grotere geheel om als gemeente beter in control te komen.	30%	€ 0	€ 800	€ 120
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Internationale ontwikkelingen, inflatie en rente	Internationale spanningen, oorlogen, handelsconflicten en economische schokken kunnen leiden tot hogere inflatie, stijgende rente en onzekerheid op financiële markten.	Voor de gemeente kan dit leiden tot hogere kosten voor investeringen, aanbestedingen, energie, materialen en rente. Ook kan de financiële ruimte onder druk komen te staan doordat prijsstijgingen niet volledig of niet tijdig worden gecompenseerd via bestaande budgetten of rijksfinanciering.	De gemeente probeert dit risico te beperken door ontwikkelingen in inflatie, rente en marktprijzen actief te volgen en ramingen, indexaties en investeringsbudgetten waar nodig te actualiseren. Bij grote financiële besluiten, aanbestedingen en projectramingen worden prijs- en renterisico's zoveel mogelijk expliciet meegewogen. Daarnaast wordt structurele dekking beoordeeld en wordt	15%	€ 0	€ 1.250	€ 94

				via het weerstandsvermogen rekening gehouden met mogelijke economische schokken.				
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Wethouderspensioenen	De lasten voor wethouderspensioenen kunnen incidenteel hoger uitvallen dan begroot door wijzigingen in actuariële uitgangspunten, renteontwikkeling, waardeoverdrachten, indexatie of mutaties in het bestuur.	Dit kan leiden tot incidentele extra lasten of aanpassing van de voorziening voor wethouderspensioenen, met effect op het begrotings- of jaarrekeningresultaat.	De gemeente probeert dit risico te beperken door de actuariële berekening periodiek te actualiseren en mutaties in bestuur, waardeoverdrachten, rente en indexatie tijdig te verwerken. Eventuele incidentele effecten op de voorziening voor wethouderspensioenen worden betrokken bij begroting en jaarrekening en waar nodig toegelicht.	50%	€ 0	€ 300	€ 75
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Ontwikkeling gemeentefonds	De inkomsten uit het gemeentefonds vallen lager uit dan begroot door wijzigingen in de omvang, verdeling of indexatie van het gemeentefonds, of door ontwikkelingen in de rijksfinanciën en economische groei. Incidentele gelden versus structurele taken is minder in balans dan voorheen.	Dit kan leiden tot minder financiële ruimte, noodzaak tot ombuigingen, bijstelling van ambities of vertraging in uitvoering van gemeentelijke taken en opgaven.	De gemeente probeert dit risico te beperken door circulaire, rijksbegroting en signalen van onder andere de VNG actief te volgen en financiële effecten tijdig te verwerken in begroting en meerjarenraming. Daarbij wordt waar nodig gewerkt met scenario's voor hogere of lagere inkomsten uit het gemeentefonds. Structurele lasten worden zoveel mogelijk getoetst aan structurele inkomsten en via weerstandsvermogen, financiële flexibiliteit en tijdige	10%	€ 0	€ 1.350	€ 68

				prioritering wordt ruimte gehouden om tegenvallers op te vangen.				
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Cyberincidenten en digitale verstoringen	Door cybercrime, digitale sabotage, ransomware, datalekken of ernstige ICT-storingen kunnen gemeentelijke systemen, gegevens of digitale dienstverlening worden verstoord, geblokkeerd of ongeoorloofd toegankelijk worden.	Digitale gegevens en systemen kunnen tijdelijk niet beschikbaar zijn, bijvoorbeeld doordat deze worden geblokkeerd en pas na betaling van losgeld worden vrijgegeven. Ook kunnen gegevens in handen komen van onbevoegden. Dit kan leiden tot uitval van dienstverlening, inzet van dure externe experts, herstelkosten, juridische gevolgen, datalekken en reputatieschade.	De gemeente probeert dit risico te beperken door interne beleidsmaatregelen en protocollen op het gebied van dataveiligheid en cybersecurity toe te passen en actueel te houden. Daarbij wordt ingezet op toegangsbeveiliging, back-ups en herstelprocedures, bewustwording van medewerkers, incidentrespons en toetsing van leveranciers en ketenpartners. Ook werkt de gemeente samen met het Security Operations Centre voor monitoring, logging en snelle detectie van verdachte activiteiten, en worden waar nodig audits, penetratietesten of beveiligingsscan uitgevoerd.	20%	€ 0	€ 600	€ 60
Groene en gezonde leefomgeving	Uitvoering project Kanaaldijk Oost	Overschrijding van de door RWS ter beschikking gestelde financiering voor herstel van de weg.	Als dit optreedt ontstaat er een financieel probleem. De overschrijding wordt niet gefinancierd door RWS, kosten zullen (deels) voor rekening komen van de gemeente.	Opties zijn aanvullende financiering aanvragen bij de raad of de kwaliteit van de weg verlagen.	20%	€ 200	€ 400	€ 60
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Nieuwe urgente taak zonder zekere dekking	Bij urgente nieuwe taken of maatschappelijke crises moet de gemeente snel handelen terwijl taken,	Dit kan leiden tot onrechtmatige of onvoldoende navolgbare uitgaven,	De gemeente organiseert bij urgente nieuwe taken of maatschappelijke crises tijdig bestuurlijke besluitvorming,	50%	€ 0	€ 200	€ 50

		dekking, verantwoordelijkheden en uitvoeringskaders nog onzeker zijn.	budgetoverschrijdingen, verdringing van reguliere taken, onvoldoende sturing en extra druk op de organisatie.	duidelijke projectsturing en een aparte projectadministratie. Daarbij worden raad en college actief meegenomen, worden dekking en verplichtingen expliciet vastgelegd en wordt periodiek gerapporteerd over voortgang, kosten, risico's en eventuele rijkscompensatie.				
Divers	Zorgvuldige uitwerking coalitieakkoord	Bij de uitwerking van het coalitieakkoord bestaat het risico dat prioritering, opdrachtformulering, dekking, fasering en uitvoeringscapaciteit nog onvoldoende gelijk oplopen. Hierdoor kunnen bestuurlijke ambities eerder of sneller worden opgepakt dan op basis van middelen, capaciteit en besluitvorming haalbaar is.	Dit kan leiden tot herprioritering, vertraging, extra afstemming, tijdelijke druk op de organisatie of bijstelling van planning en ambities.	De gemeente probeert dit risico te beperken door de uitwerking van het coalitieakkoord te koppelen aan duidelijke prioritering, opdrachtformulering en besluitvorming. Daarbij worden financiële effecten, dekking, fasering en uitvoeringscapaciteit zoveel mogelijk vooraf in beeld gebracht. Voortgang, keuzes en financiële consequenties worden betrokken bij de P&C-documenten en periodiek bestuurlijk besproken.	30%	€ 0	€ 250	€ 38

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Geen indexatie personeelsgerelateerd opleidingsbudget	Het personeelsgerelateerde opleidingsbudget (gerelateerd aan de loonsom) werd voorheen verhoogd/geïndexeerd met de loonontwikkeling. Bij de PPN2026 is deze indexatie, als bezuinigingsmaatregel, niet meer van toepassing. Hierdoor groeit het opleidingsbudget niet meer mee met de groei van de organisatie.	Het verlagen van het ontwikkel- en opleidingsbudget brengt het risico met zich mee dat kennis en vaardigheden van medewerkers achterblijven, juist terwijl het werk snel verandert, onder andere door AI toepassingen. In een krappe arbeidsmarkt ondermijnt dit bovendien het vermogen om talent aan te trekken, te binden en te behouden. Door uitstroom van ervaren medewerkers is investeren in de ontwikkeling van jongere collega's essentieel om continuïteit te waarborgen. Minder budget leidt tot hogere vervangingskosten, lagere productiviteit en grotere afhankelijkheid van externe inhuur. Daarmee raakt een verlaging direct aan de kwaliteit, wendbaarheid en toekomstbestendigheid van de organisatie.	De gemeente probeert dit risico te beperken door het opleidingsbudget risicogericht te prioriteren op kritieke functies, wettelijke taken en strategische opgaven. Jaarlijks worden leer- en ontwikkelbehoeften opgehaald bij managers en directie, waarbij verplichte vakbekwaamheid en certificering voor specifieke functies, zoals BOA's, leerplichtambtenaren en buitendienstmedewerkers, worden geborgd. Daarnaast wordt ingezet op leren in het werk, interne kennisdeling, coaching, intervisie, onboarding en het digitale leerplatform van de Houten Academie. Bij vertrek van ervaren medewerkers wordt waar mogelijk kennisoverdracht georganiseerd, onder andere via warme overdracht op cruciale functies. De realisatie van het opleidingsbudget wordt jaarlijks gemonitord; de samenhang tussen opleidingsbehoefte, formatieontwikkeling, externe inhuur en inzetbaarheid wordt nog verder ontwikkeld.	50%	€ 0	€ 150	€ 38
--	---	---	---	--	-----	-----	-------	------

Groene en gezonde leefomgeving	Schade op wegen van dijken door (zwaar) verkeer	Door zwaar verkeer en de kwetsbare ligging van wegen op dijken kan schade ontstaan aan de wegconstructie of bermen, waardoor het goed en veilig berijdbaar houden van deze wegen blijvend aandacht vraagt.	Dit kan leiden tot hogere beheer- en herstelkosten, tijdelijke verkeersmaatregelen, verminderde verkeersveiligheid en mogelijke aansprakelijkheid van de gemeente bij schade of ongevallen.	De gemeente werkt aan het duurzaam verbeteren van de dijken en de daarop gelegen wegen, samen met betrokken partners. Daarbij worden kwetsbare locaties in beeld gebracht en wordt gekeken naar structurele maatregelen om de berijdbaarheid, veiligheid en onderhoudbaarheid te verbeteren.	20%	€ 50	€ 250	€ 30
Groene en gezonde leefomgeving	Klimaatverandering in algemene zin	Door klimaatverandering neemt de kans toe op extreme weersomstandigheden, zoals hevige neerslag, langdurige droogte, hitte en storm. Hierdoor kunnen openbare ruimte, infrastructuur, groen, waterhuishouding en gemeentelijke voorzieningen vaker of ernstiger worden belast.	Dit kan leiden tot schade aan wegen, verzakking door droging, groen, oevers en gebouwen, hogere beheer- en herstelkosten, wateroverlast, verminderde leefbaarheid en extra druk op de gemeentelijke organisatie.	De gemeente probeert dit risico te beperken door klimaatadaptatie mee te nemen in ruimtelijke plannen, beheerplannen en investeringsbesluiten. En risicogebieden voor wateroverlast, droogte, hitte en bodemdaling in beeld te houden. Verder door preventieve maatregelen uit te voeren, zoals vergroening, waterberging en aanpassing van verharding. En beheer- en onderhoudsplannen periodiek te actualiseren op basis van klimaateffecten. Ten slotte door samen te werken met waterschap, veiligheidsregio en andere partners.	40%	€ 0	€ 200	€ 40

Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Datalek	Ongeoorloofde of onbedoelde toegang tot, vernietiging, verlies, wijziging of openbaarmaking van persoonsgegevens of andere vertrouwelijke gegevens.	Onbevoegden hebben toegang tot privacygevoelige gegevens waardoor de kans bestaat op schade bij inwoners of bedrijven. Het datalek moet worden gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens, en bij hoog risico voor betrokkenen ook aan personen wiens gegevens gelekt zijn. De Autoriteit Persoonsgegevens kan een onderzoek instellen naar de oorzaak van het datalek.	De gemeente probeert dit risico te beperken door privacy impact assessments uit te voeren en op basis daarvan te bepalen waar extra beveiligingsmaatregelen nodig zijn. Daarnaast wordt ingezet op tweefactorauthenticatie, veilig mailen, instructie en e-learning over de AVG en een permanent awarenessprogramma. Ook worden privacybeleid en werkwijzen verder bijgewerkt, waaronder beleid bij verlies van devices en aangescherpte eisen bij wijzigingen in het applicatie- en informatielandschap.	30%	€ 0	€ 200	€ 30
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Ziekteverzuim en langdurige uitval	Door hoger of langduriger verzuim is tijdelijk minder capaciteit beschikbaar binnen de organisatie.	Dit kan leiden tot hogere werkdruk, vertraging in werkzaamheden en verminderde continuïteit van de dienstverlening.	De gemeente probeert dit risico te beperken door actief verzuimbeleid en tijdige begeleiding bij signalen van uitval. Leidinggevenden worden waar mogelijk ondersteund bij preventie, verzuimgesprekken en re-integratie. Bij langdurige uitval wordt bekeken welke tijdelijke vervanging of prioritering nodig is om kritieke werkzaamheden zoveel mogelijk door te laten gaan.	10%	€100	€ 250	€ 18

Thuis in Houten	Woningbouwprojecten	Woningbouwprojecten komen niet, later of in aangepaste vorm tot realisatie door factoren zoals planologische procedures, bezwaar en beroep, stikstof, netcongestie, marktomstandigheden, financiële haalbaarheid, grondposities of afhankelijkheid van ontwikkelaars en andere partners.	Dit kan leiden tot vertraging in de woningbouwopgave, lagere realisatie van geplande woningen, hogere voorbereidingskosten, bijstelling van ambities en extra bestuurlijke druk.	De gemeente probeert dit risico te beperken door actief te sturen op planning, afhankelijkheden en besluitvormingsmomenten binnen woningbouwprojecten. Waar mogelijk worden financiële, planologische en technische haalbaarheid vroegtijdig getoetst en vindt afstemming plaats met ontwikkelaars, corporaties, provincie en andere betrokken partijen. De woningbouwprogrammering en risico's per project worden periodiek bezien, zodat waar nodig kan worden geprioriteerd of bijgestuurd.	50%	€ 0	€ 70	€ 18
Groene en gezonde leefomgeving	Afvalinzameling contractant	Huidige contractant afvalinzameling heeft aangekondigd te gaan stoppen, wat afbreukrisico en financiële risico's met zich meebrengt.	Dit geeft een risico op mogelijk verslechterde dienstverlening in de laatste periode van het contract. Daarnaast geeft het ook een risico op financiële meerkosten.	De gemeente begeleidt het proces van het overstappen van contractant voor de afvalinzameling nauwkeurig. Er is een werkgroep gestart voor het uitwerken van de aanbesteding en het begeleiden van het transitieproces.	25%	€ 200	€ 300	€ 63
Voor en met inwoners	Continuïteit dienstverlening	Door verstoringen zoals extreme weersomstandigheden, stroomuitval, ICT-storingen, uitval van systemen of andere calamiteiten kan de gemeentelijke	Dit kan leiden tot vertraging in dienstverlening aan inwoners en bedrijven, niet-tijdige afhandeling van aanvragen of meldingen, verminderde bereikbaarheid, extra	De gemeente probeert dit risico te beperken door voor kritieke processen continuïteits- en crisisplannen beschikbaar te hebben en waar nodig te actualiseren. Daarbij wordt gekeken naar noodprocedures en	50%	€ 5	€ 50	€ 14

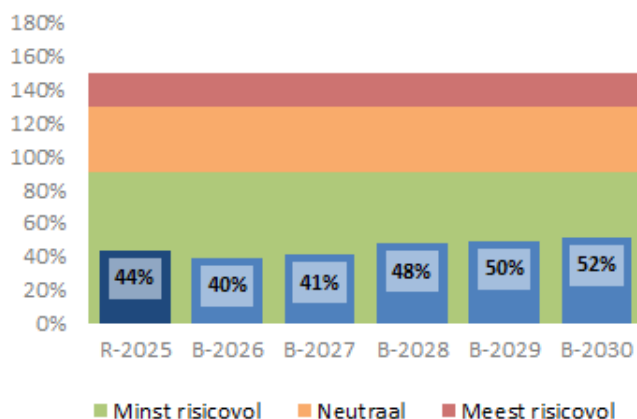
		dienstverlening tijdelijk niet of beperkt beschikbaar zijn.	herstelwerk en reputatieschade.	terugvalopties voor belangrijke dienstverlening. Bij verstoringen wordt ingezet op duidelijke interne en externe communicatie en op prioritering van kritieke processen bij beperkte capaciteit of systeemuitval.				
Samen leven	Pandemie of dreiging volksgezondheid	Er bestaat een kleine maar reële kans op een pandemie of andere ernstige dreiging voor de volksgezondheid, waarbij een ziekte zich snel en grootschalig verspreidt en maatschappelijke ontwrichting kan veroorzaken.	Dit kan leiden tot extra gemeentelijke inzet voor crisisbeheersing, ondersteuning van inwoners en ondernemers, continuïteit van dienstverlening, handhaving of opvang. Ook kunnen aanvullende kosten ontstaan en kan de uitvoering van reguliere taken tijdelijk onder druk komen te staan.	De gemeente beperkt dit risico door crisis- en continuïteitsplannen waar nodig te actualiseren en afstemming te zoeken met GGD, veiligheidsregio en zorgpartners. Bij een dreiging voor de volksgezondheid wordt gekeken welke gemeentelijke processen prioriteit hebben en hoe communicatie, opschaling en inzet van medewerkers zo goed mogelijk kunnen worden georganiseerd. Lessen uit eerdere crises worden daarbij benut om de aanpak verder te verbeteren.	2%	€ 0	€ 1.000	€ 10
Diversen	Garant- en borgstellingen	De gemeente kan worden aangesproken op afgegeven garant- of borgstellingen wanneer een partij waarvoor de gemeente garant staat niet meer aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.	Dit kan leiden tot incidentele lasten, een beroep op het weerstandsvermogen en extra druk op de begroting.	De gemeente probeert dit risico te beperken door afgegeven garanties en borgstellingen periodiek in beeld te houden en relevante ontwikkelingen bij betrokken partijen te volgen. Bij nieuwe garantstellingen wordt gekeken naar noodzaak, risico, dekking, voorwaarden en looptijd. Waar nodig worden	10%	€ 0	€ 100	€ 5

				risico's geactualiseerd en betrokken bij de reguliere P&C-cyclus.				
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Toename bezwaar- en beroepsprocedures/juridische procedures	De gemeente krijgt te maken met een toename van bezwaar-, beroeps- en andere juridische procedures, bijvoorbeeld door complexere besluitvorming, maatschappelijke weerstand of grotere druk op ruimtelijke en maatschappelijke opgaven.	Dit kan leiden tot overschrijding van termijnen, vertraging in projecten of beleidsdoelen, hogere kosten, extra werkdruk en de noodzaak om tijdelijk extra juridische capaciteit of externe juridische bijstand in te zetten.	De gemeente probeert dit risico te beperken door voorafgaand aan besluitvorming in te zetten op zorgvuldige participatie en duidelijke communicatie. In reguliere processen wordt waar mogelijk ruimte geboden voor toelichting, overleg en het stellen van vragen. Daarnaast zijn extra middelen beschikbaar voor juridische bijstand, zodat bij toenemende bezwaar-, beroeps- of juridische procedures tijdig ondersteuning kan worden ingezet.	25%	€ 0	€ 40	€ 5
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie	Dividendinkomsten	De dividendinkomsten vallen lager uit dan begroot doordat resultaten of dividendbeleid van deelnemingen wijzigen, bijvoorbeeld door marktomstandigheden, investeringsopgaven, regulering of tegenvallende bedrijfsresultaten.	Dit kan leiden tot lagere inkomsten voor de gemeente en daarmee tot extra druk op de begroting of noodzaak tot aanvullende dekking.	De gemeente probeert dit risico te beperken door dividendramingen voorzichtig en realistisch op te nemen in de begroting en ontwikkelingen bij deelnemingen actief te volgen. Waar nodig wordt rekening gehouden met scenario's waarin dividendinkomsten lager uitvallen of wegvallen.	10%	€ 0	€ 50	€ 3

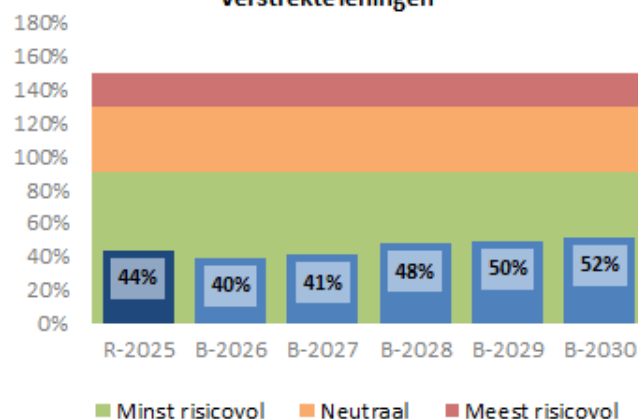
				Structurele uitgaven worden zoveel mogelijk niet afhankelijk gemaakt van onzekere dividendinkomsten.				
					Totaal gevolgschade			€ 2.072
					Aantal risico's			26

7.4 Grafische weergave kengetallen

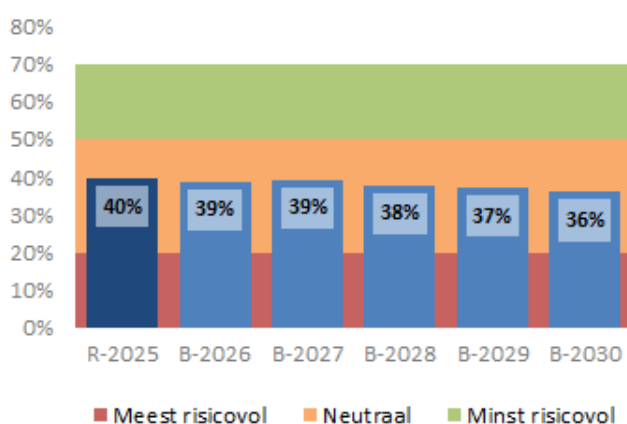
1a. Netto schuldquote

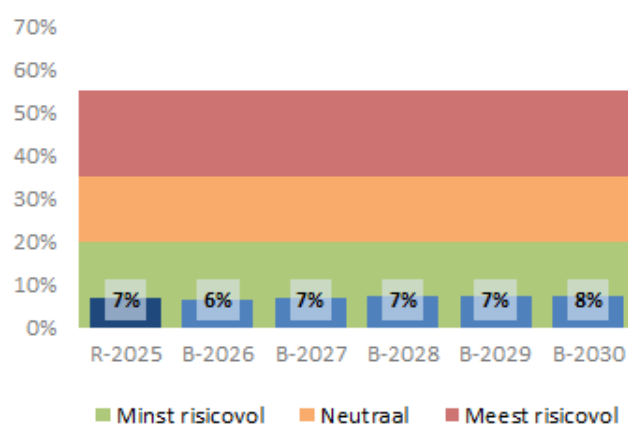
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

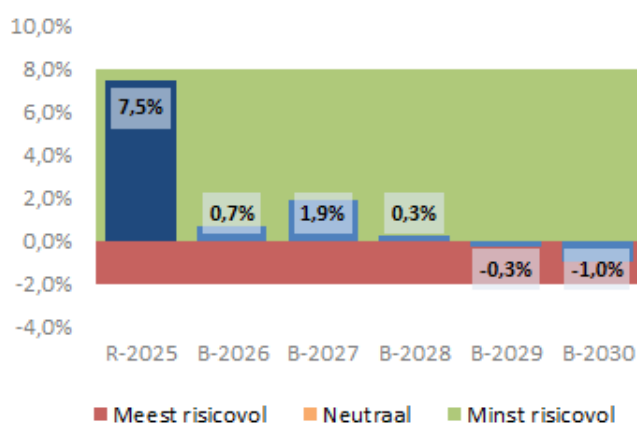
2. Solvabiliteitsratio

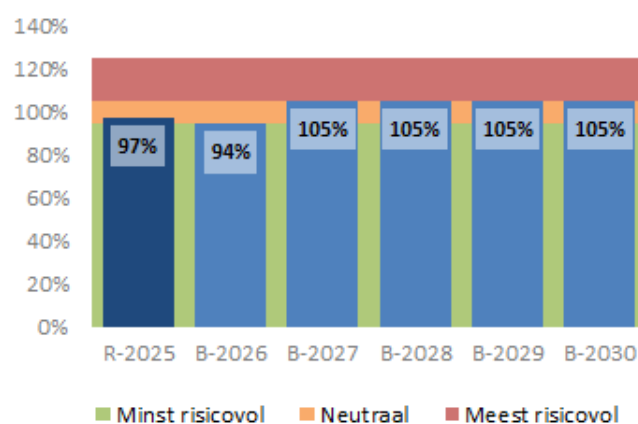
3. Grondexploitatie

4. Structurele exploitatieruimte

5. Gemeentelijke belastingcapaciteit

7.5 Baten en lasten per programma, hoofdstuk en product

Programma	Begroting 2027		
	Lasten	Baten	Saldo
Thuis in Houten			
Wonen			
Archeologie	34	0	-34
Cultuurhistorie	1.893	1.206	-687
Monumenten	90	0	-90
Woningbouw	831	13	-818
Woonruimteverdeling	9	9	1
Wonen	2.856	1.229	-1.628
Gebiedsontwikkeling			
Ontwikkelingsvisie macroniveau	3.690	4.053	363
Toetsing en toezicht microniveau	2.525	713	-1.812
Planontwikkeling mesoniveau	1.405	129	-1.276
Gebiedsontwikkeling	7.620	4.894	-2.726
Nieuwkomers in Houten			
Beleid en preventie	0	0	0
Externe veiligheid	0	0	0
Nieuwkomers in Houten	0	0	0
Veiligheid en leefbaarheid			
Beleid en preventie	3.639	0	-3.639
Brandweerbzorg	271	0	-271
Criminaliteitsbestrijdingen en overlastbestrijding	885	212	-673
Externe veiligheid	0	0	0
Verkeersveiligheid	9	0	-9
Openbare orde	1.314	347	-967
Veiligheid en leefbaarheid	6.118	559	-5.559
Programmabrede kosten			
Programma Thuis programmabrede kosten	0	0	0
Programmabrede kosten	0	0	0
Thuis in Houten	16.594	6.682	-9.913
Samen leven			
Sociale basis			
Eerstelijns ondersteuning	27	0	-27
Gezondheidsbeleid	1.132	0	-1.132
Informele ondersteuning	170	0	-170
Kunst en cultuur	2.964	306	-2.658

Sociale basisvoorzieningen	5.706	773	-4.933
Sport	3.729	1.683	-2.046
Tweedelijns ondersteuning	52	6	-46
Sociale basis	13.779	2.768	-11.011
Passende ondersteuning			
Bescherming en veiligheid	0	0	0
Eerstelijns ondersteuning	8.646	0	-8.646
Eigen bijdragen	407	655	248
Gezondheidsbeleid	2.040	0	-2.040
Sociale basisvoorzieningen	1.474	0	-1.474
Tweedelijns ondersteuning	26.892	1.436	-25.457
Passende ondersteuning	39.459	2.091	-37.368
Iedereen doet mee			
Armoedebeleid	2.153	207	-1.946
Eerstelijns ondersteuning	0	0	0
Instandhouding onderwijs en scholen	3.932	305	-3.627
Leerlingenvervoer	695	0	-695
Leerplicht	175	71	-103
Lokaal onderwijsbeleid	1.284	206	-1.078
Marketing en acquisitie	7	0	-7
Participatiewet algemeen	2.302	0	-2.302
Participatiewet inkomensdeel	12.872	12.218	-654
Sociale basisvoorziening jeugd	616	0	-616
Tweedelijns ondersteuning	3.297	0	-3.297
Werk en participatie	22	0	-22
Iedereen doet mee	27.355	13.007	-14.348
Programmabrede kosten			
Programma Samen leven programmabrede kosten	254	0	-254
Programmabrede kosten	254	0	-254
Samen leven	80.847	17.866	-62.981
Werken en ondernemen			
Commerciële voorzieningen			
Commerciële voorzieningen en horeca	399	198	-201
Commerciële voorzieningen	399	198	-201
Bereikbaarheid			
Beleid en advies (verkeer)	11	458	446
Bewegwijzering (wegen)	43	0	-43
Civieltechnische kunstwerken	244	1	-243

Fietsenstallingen	686	477	-210
Fietsinfrastructuur	56	0	-56
Onderhoud fietspaden en voorzieningen	81	0	-81
Parkeren	39	21	-18
Vervoersbedrijven	8	0	-8
VRI's	270	0	-270
Wegen	3.549	27	-3.521
Wegeninfrastructuur	0	0	0
Bereikbaarheid	4.987	983	-4.004
Programmabrede kosten			
Programma Werken en ondernemen programmabrede kosten	0	0	0
Programmabrede kosten	0	0	0
Werken en ondernemen	5.386	1.181	-4.205
Groene en gezonde leefomgeving			
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)			
Duurzaam bouwen en wonen	1.280	-400	-1.681
Educatie en communicatie	42	0	-42
Milieuprojecten	970	2	-968
Wet milieubeheer	1.105	3	-1.102
Klimaatadaptatie (en biodiversiteit)	3.398	-395	-3.793
Energie			
Mobiliteit en energie	467	0	-467
Energie	467	0	-467
Openbare ruimte			
Afvalinzameling	7.773	9.433	1.660
Begraafplaatsen	379	188	-191
Bodem en bouwstoffen	0	0	0
Geluid	10	2	-8
Groenvoorzieningen	3.539	14	-3.525
Landschap	340	0	-340
Lucht	0	0	0
Recreatie	347	17	-330
Riolering	2.819	4.214	1.395
Speelvoorzieningen	353	120	-232
Straatmeubilair	79	0	-79
Straatreiniging	1.260	454	-806
Verlichting	908	163	-745
Wijkgericht samenwerken	669	0	-669

Openbare ruimte	18.476	14.606	-3.870
Programmabrede kosten			
Programma Groene en gezonde leefomgeving programmabrede kosten	0	0	0
Programma Groene en gezonde leefomgeving stelposten	99	0	-99
Programmabrede kosten	99	0	-99
Groene en gezonde leefomgeving	22.440	14.211	-8.229
Voor en met inwoners			
Dienstverlening			
Publiekzaken	2.281	1.378	-902
Dienstverlening	2.281	1.378	-902
Inwonersparticipatie			
College	1.970	0	-1.970
Raad	1.470	0	-1.470
Inwonersparticipatie	3.440	0	-3.440
Programmabrede kosten			
Programma Inwoners programmabrede kosten	0	0	0
Programmabrede kosten	0	0	0
Voor en met inwoners	5.720	1.378	-4.342
Totaal programma's	130.988	41.318	-89.670
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie			
Lokale heffingen	741	19.251	18.510
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	2.455	95.398	92.944
Overhead	7.530	826	-6.704
Overhead	14.104	0	-14.104
Saldo financieringsfunctie	633	7	-626
Vennootschapsbelasting (VpB)	28	0	-28
Overige baten en lasten	-193	727	920
Overige baten en lasten	0	0	0
Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen	25.299	116.210	90.911
Totaal saldo baten en lasten	156.287	157.528	1.241
Mutaties reserves			
Thuis in Houten		375	375
Samen leven		670	670
Werken en ondernemen			
Groene en gezonde leefomgeving	6		-6
Voor en met inwoners		385	385
Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie		345	345

Totaal mutaties reserves	6	1.775	1.768
Resultaat	156.293	159.302	3.009

7.6 Taakvelden BBV per programma

		01.		02.		03.		04.		05.		A		Eindtotaal		
		Thuis in Houten		Samen leven		Werken en ondernemen		Groene en gezonde leefomgeving		Voor en met inwoners		Algemene dekkingsmiddelen en ondersteuning organisatie				
Code	Taakvelden	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur										3.440				3.440	3.440
0.10	Mutaties reserves	375		670					6	385		345		1.775	6	-1.768
0.2	Burgerzaken									1.378	2.279			1.378	2.279	900
0.4	Overhead											826	21.634	826	21.634	20.808
0.5	Treasury					39	6					7	633	46	639	593
0.61	OZB woningen											12.770	381	12.770	381	-
0.62	OZB niet-woningen											6.212	335	6.212	335	-5.877
0.64	Belastingen overig															
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds											95.398	2.455	95.398	2.455	-
0.8	Overige baten en lasten				254				99		2	727	-193	727	162	-566
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)												28		28	28
1.1	Crisisbeheersing en brandweer		3.909												3.909	3.909
1.2	Openbare orde en veiligheid	558	2.199		53	25			669					584	2.921	2.337
2.1	Verkeer en vervoer		9			963	4.898	454	2.227					1.417	7.135	5.717
2.2	Parkeren					21	55							21	55	35
2.5	Openbaar vervoer						8								8	8
3.1	Economische ontwikkeling				7		255								261	261
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-122				26	163						163	-96	-259
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen					79	102		2					79	104	25
3.4	Economische promotie											269		269		-269
4.1	Openbaar basisonderwijs			51	84									51	84	33
4.2	Onderwijshuisvesting			255	3.877									255	3.877	3.622
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken			277	2.764									277	2.764	2.487

[illegible]

6.822	Jeugdreclassering				1.004										1.004	1.004
6.91	Coördinatie en beleid WMO				344										344	344
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd				391										391	391
7.1	Volksgezondheid				3.409										3.409	3.409
7.2	Riolering							4.214	2.712						4.214	2.712
7.3	Afval							9.433	7.564						9.433	7.564
7.4	Milieubeheer							-393	3.893						-393	3.893
7.5	Begraafplaatsen en crematoria							188	379						188	379
8.1	Ruimte en leefomgeving	212	1.405												212	1.405
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	3.970	3.813												3.970	3.813
8.3	Wonen en bouwen	735	3.365												735	3.365
Eindtotaal		7.057	16.594	18.536	80.847	1.181	5.386	14.211	22.446	1.763	5.720	116.555	25.299	159.302	156.293	-3.009

8. Afkortingen

AB = Algemeen Bestuur
AOW = Algemene Ouderdomswet
APV = Algemene Plaatselijke Verordening
AR = Algemene reserve
Asv = Algemene subsidie verordening
AvA = Algemene vergadering Aandeelhouders
AVG = Algemene Verordening Gegevensbescherming
AVOI = Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren
AVU = Afvalverwijdering Utrecht
Awb = Algemene wet bestuursrecht
AZWA = Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord
BAG = Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV = Besluit begroting en verantwoording
BC = Bestuurscommissie
BET = Bibob Expert Team
BghU = Belastingssamenwerking gemeenten & hoogheemraadschap Utrecht
Bibob = Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BNG = Bank Nederlandse Gemeenten
BOA = Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOPA = Buitenplanse omgevingsplanactiviteiten
BOR = Beheer Openbare Ruimte
BR = Bestemmingsreserve
CBS = Centraal bureau voor de Statistiek
CBW = Cyberbeveiligingswet
CEP = Centraal Economisch Plan
CKP = Centraal Kredietpunt
CMK = Centrum, de Molenzoom en de Koppeling
COELO = Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB = Centraal Planbureau
CPI = Consumentenprijsindex
DB = Dagelijks bestuur
DO = Definitief ontwerp
DUO = Dienst Uitvoering Onderwijs
EBU = Economic Board Utrecht
ECB = Europese Centrale Bank
EDC = Energie Diensten Centrum
EMU = Economische en Monetaire Unie
Fido = Financiering decentrale overheden
Fte = Fulltime-equivalent
GBI = Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem
GGD = Gemeentelijke gezondheidsdienst Dienst
GGDrU = Geneeskundige en gezondheidsdienst regio Utrecht
GGZ = Geestelijke gezondheidszorg
GR = Gemeenschappelijke regeling
GRC = Governance, Risk and Compliance
GREX = Grondexploitatie
HDSR = Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Hof = Houdbare overheidsfinanciën
HWT = Houtense Werktafel
IHP = Integraal huisvestingsplan
IRP = Integraal Ruimtelijk Perspectief
LISA = Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LTA = Landelijk Transitie Arrangement
MJIP = Meerjareninvesteringsplan

MJOP = Meerjarenonderhoudsplan
 MOR = Meldingen openbare ruimte
 Mphh = Meerpersoonshuishoudens
 MRU = Metropoolregio Utrecht
 NIP = Nationaal Isolatieprogramma
 ODIN = Onderweg in Nederland
 ODRU = Omgevingsdienst Regio Utrecht
 ODU = Omgevingsdienst Utrecht
 OV = Openbare verlichting
 OVA = Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling
 OZB = Onroerendzaakbelasting
 P&C = Planning en control
 PMO = Preventief medisch onderzoek
 PPC = Prijs particuliere consumptie
 PPN = Perspectiefnota
 PPWW = Programma Wonen en Werken
 RAZU = Regionaal Archief Zuid Utrecht
 RBL = Regionale Backoffice Lekstroom
 RES = Regionale Energiestrategie
 RI&E = Risico-inventarisatie en -evaluatie
 RMN = Reinigingsbedrijf Midden Nederland
 ROM = Utrechtse Ontwikkel Maatschappij
 RUD = Regionale Uitvoeringsdienst (regio Utrecht)
 Ruddo = Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
 RWS = Rijkswaterstaat
 SGL = Stichtse Groenlanden
 SILW = Sociale Infrastructuur Lekstroom Werkt
 SMP = Soortenmanagementplan
 SPUK = Specifieke uitkering
 SPV = Strategisch Plan Verkeersveiligheid
 SVMN = Stichting Visitatie Woningcorporaties Nederland
 SW = Sociale Werkvoorziening
 TIC = Telefonisch Informatie Centrum
 TVW = Transitievisie Warmte
 UPLG = Utrechts Programma Landelijk Gebied
 UW = Utrechts Werkontwikkelbedrijf
 VIC = Verbijzonderde Interne Controle
 VNG = Vereniging van Nederlandse Gemeenten
 VpB = Vennootschapsbelasting
 VRI = Verkeersregelinstallaties
 VRU = Veiligheidsregio Utrecht
 VH = Volkshuisvestiging
 VTH = Vergunningverlening, toezicht en handhaving
 VvE = Vereniging van Eigenaars
 Wbk = Wet bescherming klokkenluiders
 Weii = Werkelijke Energie Intensiteit Indicator
 WIL = Werk en Inkomen lekstroom
 Wmo = Wet maatschappelijke ondersteuning
 Woo = Wet open overheid
 WOZ = Waardering Onroerende Zaken
 Wpg = Wet publieke gezondheid
 WRP = Water en Riolering
 WSV = Weerstandsvermogen
 WSW = Waarborgfonds Sociale Woningbouw
 WWB = Wet werk en bijstand